

Vil Lipa

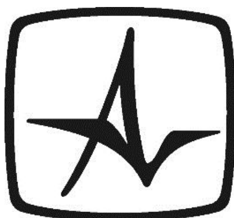
UN DETE
RURA

Vil lipatov

Un detectiv rural

În românește de
Penke și Vlad Muștescu
Coperta colecției: Gh. Marinescu

Editura Albatros

Colecția Aventura

București, 1971

Ghenka Palţev, băiatul lui Dmitri Palţev

1

Milițianul Aniskin era socotit cel mai trupeş om din sat. Cerkaşin, directorul fabricii de unt, atârna la cântar o sută şi cinci kilograme, dar şeful de post era cu un cap mai înalt decât el şi mult mai plin, aşa că nimeni nu ştia ce greutate avea, deşi însuşi Aniskin spunea: „Ia-ncearcă, de mă cântăreşte!” În pofida faptului că era atât de mătăhălos, şeful de post se strecura pe ulițe ca o zvârlugă – mai cu seamă în zilele răcoroase – îi plăcea să stea de taină cu oamenii, iar pe directorul fabricii de unt nu-l putea suferi.

Dumnezeu ştie de câtă vreme lucra Aniskin în comună şi ce grad avea, localnicii nu-şi aminteau de aşa ceva – şeful de post îşi îmbrăca uniforma doar o dată la trei ani, şi asta numai când pleca la raion. Falnica sa trupeşie lămurea pricina, iar şeful de post zicea: „Păi, dac-o să umblu-n uniformă în fiece zi, n-o să-mi fie de ajuns nicio leafă de pe lumea asta!“ Vara, Aniskin purta nişte pantaloni largi din doc, o cămaşă cenu-şie, descheiată pe pieptul flocănos şi cărunt, şi nişte sandale numărul patruzeci şi şase; pe vreme noroioasă, încălța cizme din pânză de foaie de cort, iar iarna

se vâră în nişte pâslari de culoarea spuzei, din care cauză picioarele îi semănau într-adevăr cu nişte picioare de elefant.

Iarna, când şeful de post păşea pe uliţe cu pâslarii lui, scrâşnetul omătului se auzea de la un capăt la altul al satului, şi muierile, trăgând cu urechea, îşi spuneau: „Trebuie să fie ceasurile şase, să plămădim pâinea!“ Vara, şeful de post se scula la şase şi jumătate, iar umbletul i se băga de seamă după gâfâitul înfierbântat al răsuflării. De la ceasurile cinci–şase seara şi până la opt, şeful de post trăgea un pui ele somn, iar apoi îşi bea ceaiul, după obiceiul rusesc, cu-o bucăţică de zahăr ţinută în gură – vara în ogradă, iar iarna în bucătărioara cu pereţii căptuşiţi de poze colorate din „Ogoniok“.

Nevasta şefului de post, dimpotrivă, era slabă, avea un glas domol şi lin, ochi migdalaţi de mongolă, şi se numea, de bună seamă, Glafira. Nu lucra nicăieri şi din pricina asta îi mersese buhul în sat că-i cucoană mare, chit că nimeni n-o văzuse vreodată şezând fără treabă – muncea cât ora ziulica de lungă, de dimineaţă până-n seară. Glafira se îngrijea de grădină, creştea păsări, bătea nucile, culegea bureţi şi fragi, dar casa miliţianului nu se putea făli cu cine ştie ce belşug – în afara lui Aniskin şi-a Glafirei, mai totdeauna se găseau acolo câteva guri la masă, ba trebuiau să mai trimită şi niscaiva parale, când unuia din băieţi, când celuilalt, când fetei, căci şeful de post se străduia să-şi ţină cât mai îndelung copiii la învăţătură. Pruncii Glafirei se năşteau uşor, rumeni în obraji şi sănătoşi...

În vara lui 196... greutatea aproximativă a lui Aniskin era socotită la o sută şi douăzeci de kilograme – nici mai mult, nici mai puţin decât avea el în chip obişnuit. Astfel încât, într-o zi înăbuşitoare de iulie, pe la ceasurile patru după-amiază, cinci nu mai rămăsese cine ştie cât până la vremea ele odihnă, şeful de post păşea agale pe lunga uliţă a satului, călind să ţină drumul cât mai aproape de malul înalt al apei Obiului, pentru ca adierea umbroasă a vântului să-i răcorească faţa. Fluviul curgea molcom spre miazănoapte, cor-moranii se roteau în văzduh, iar de cealaltă parte a apei trecea un barcaz de cărat mărfuri, scârţâind din baba-ici. Fluviul era acelaşi de toate zilele, cerul aşijderea, în vreme ce sub mal, fornăind ca nişte mânji, copi-landrii satului se zbânţuiau la scaldă. Zărind pe coasta povârnită chipul de uriaş al lui Aniskin, dezlănţuiră o larmă şi mai cumplită decât până atunci, şi porniră să se stropească cu apă şi să se fugărească.

— Toată ziulica stau în apa gârlei, de unde-or mai fi scornit şi bazaconia asta! – zise şeful de post, oprindu-se locului. – De unde-or mai fi scornit-o...

Îşi supse dintele găunos şi-şi scoase batista din buzunar, o privi cu luare aminte, stătu oleacă pe gânduri şi, răşchirându-şi picioarele, se aplecă. Ridicând de jos un colţ sângeriu de cărămidă, şeful de post îl înfăşură în batistă şi aruncă legăturica, zvârlind-o muiereşte, sub coasta povârnită a malului.

— Udaţi-mi-o! le strigă el copiilor. Că doar n-am cap de tuci...

După ce batista căzu în apropierea apei şi copiii dădură năvală, care mai de care, spre ea, şeful de post îşi aşeză pe-ndelete mâinile pe pântec, plecându-şi capul pe-un umăr, şi-ncepu să-şi învârtească degetele-i butucănoase. Ochii lui Aniskin se holbară, gâtu-i pieri între grumaji şi, încet-încetişor, de parcă l-ar fi ţinut cineva, se întoarse către cel care-i stătea la spate.

— Ei? – întrebă liniştit Aniskin. – Ei?

— Stau! – răspunse la fel de liniştit cetăţeanul.

Să fi avut vreo douăzeci şi cinci de ani, purta o cămaşă cadrilată, pantaloni bufanţi cu cizme şi-o şapcă cenuşie, dar luat în întregime – din cap şi până-n picioare – nu arăta aşa cum trebuia să arate un om cu cămaşă de cow-boy. De pe chipul tânărului se scurgea o mâhnire searbădă şi bolnăvicioasă, din găvanele-i dăltuite de uscăciune priveau aprinşi nişte ochi de icoană, de-o nespusă frumuseţe. Dar minunea care-ţi tăia suflarea, minunăţia cea mare, era mai jos – capul acesta neputincios şi gâtul firav de copilandru stăteau sprijinite pe-un trunchi vânjos de luptător; umeri largi, de necuprins, un piept puternic şi bombat, şi nişte picioare bondoace ca două buturugi, în vreme ce muşchii braţelor despuiate, strălucind de năduşeală, zvâcneau, cine ştie din ce pricină, învârtoşându-se şi deznodându-se necontenit. Trupul băiatului îşi ducea o viaţă a lui, aparte, capul şi trupul aparţineau unor oameni diferiţi. „D-apăi, cum” – gândi în tăcere Aniskin. – Păi, seamănă ca două picături de apă cu tat-su, cu Mitri! D-apăi, cum!“

— Ciudat mai eşti făcut şi tu, măi Ghenka. – Rosti şeful

de post şi-şi supse întristat dintele. – Ai chip de înger, dar trupul ți-i de lup...

— Oare eu mi-s vinovat, – răspunse tânguitor Ghenka. – Oare port vreo vină...

— Se vede treaba c-ai tu vreo vină, – spuse îngândurat Aniskin. – De n-ai fi vinovat, n-aş umbla eu fără rost pe vipia asta.

Învârtindu-şi într-una degetele pe pântee, şeful de post privea eu cehi strălucitori undele Obiului, ținân-du-şi răsuflarea, iar fluviul şi toate cele înconjurătoare i se oglindeau în ochi – apele curgând în bătaia soare-lui şi purtând barcazul la vale, bătrânul plop negru de pe coasta povârnită a malului, cotul domol al gârlei şi copiii care, cățărându-se cu mâinile şi cu picioarele pe lutul gălbui, dădeau să urce malul. Cel mai sprinten şi mai voios dintre ei sări întâiul pe peticul de pământ, purtând batista udă în mână şi, repezindu-se spre şeful de post, îi strigă încântat:

— Nene Aniskine, am udat-o, am udat-o!

Dar şeful de post mai rămase neclintit câteva clipe, cu grumazul încordat şi picioarele răşchirate. Băie-țelul care aducea batista îşi astâmpăra avântul şi, alungindu-şi zâmbetul de pe chip, se îndreptă către şeful de post, păşind cu picioarele lui ude, ale căror degete se şi şiştăviseră de-atâta scaldă. Băiețelul îi atinse încetişor cotul, îşi ridică privirile şi se uită drept în ochii şefului de post, iar Aniskin, încetând să-şi mai învârtă degetele, puse o mână pe umărul băiatului.

— A, Vitalka, tu eşti, măi Vitalka Pirogov, – spuse şeful

de post. – Vitalka Pirogov, băiatul lui Vaniuşka Pirogov...

Apoi Aniskin se îndreptă de spate şi, după ce-şi luă batista din mâinile băieţelului, spuse cu răceală:

— Vitalka, şterge-o la scaldă, iar tu, Ghenka, leagă-mi batista la spate... Că doar n-oi fi având ochi la ceafă!

Ghenka – flăcăul cu cămaşă cadrilată de cowboy şi cu cizme, – suflând grijuliii şi aprins, – îi legă şefului de post batista la ceafă, se trase la o parte şi iarăşi tăcu mâlc, căci Aniskin îşi închisese ochii fericit şi-şi scutura umerii înfiorat. Din batista nestoarsă bine, apa se prelingea pe nasul butucănos al şefului de post, îi picura pe pieptul năpădit de păr cărunt şi se scurgea în iarbă.

— Dumnezeule! – gemu Aniskin. – Ce bine-i!

Cu batista legată în patru noduleţe la colţuri, şeful de post semăna cu un zeu oriental de la începutul zidirii lumii.

— Mai bine v-aţi scălda!

— Ba scaldă-te tu!

Şi, abia urnindu-şi din loc picioarele, ca un elefant neîndemânatec, şeful de post porni iarăşi agale pe uliţă – privind în jos posomorât, gândind adânc şi încordat; părea gârbovit, cu toate că, ţinând seama de falnica lui trupeşie, nici nu-ncăpea vorbă să poată fi cocoşat. Fără să dea bineţe, ci mişcând numai niţel din sprâncene, trecu pe lângă moş Krîlov, care şedea pe laviţă c-un băţ lângă el. Nu se uită nici la ferestrele birourilor colhozului şi nici nu-i zâmbi muierii ce-i ieşea în întâmpinare cu găleţile pline. Tăcut şi încruntat, şeful de post străbătu jumătate din sat, îndreptându-se spre clădirea unde se afla odaia miliţiei.

Aniskin se opri lângă portiță şi, vârându-şi mâna printre lănteți ca să tragă zăvorul, încremeni locului.

— Păi, la ce dracu, măi Ghenka, oi fi tu aşa cum eşti? – întrebă el mâhnit. – Iac-aşa, Ghenka, de ce-mi eşti tu dintr-ăştia?

Se aşternuse o linişte deplină, cum numai la marginea unui sat poți găsi, acolo unde, îndată după şirul de case, ia naştere lunca, brădetul cedrilor şi acolo unde brădişul zglobiu se furişează până lângă mestecenii pitici care urcă în terase spre cimitir; acolo unde brădişul zglobiu se furişează până lângă cea mai îndepărtată locuință, semețindu-şi copăceii, ca nişte ostaşi mongoli cu chivăre ascuțite, iar conurile lor gălbui, scânteind ca solzii cămăşilor de zale.

— Haidem înăuntru! – spuse încet şeful de post. – Haidem să intrăm!

Pătrunzând în odaia cam întunecoasă, Aniskin îi porunci lui Ghenka să rămână în picioare lângă uşă, iar el se aşeză pe-un scaun fără spătar şi-şi puse pe masă mâinile grele ca nişte banițe şi năpădite de-un păr des şi bălan. Câteva clipe, şeful de post stătu neclintit, apoi îşi holbă ochii şi spuse cu glas icnit, trăgând aer în piept:

— Ai?!

— Barem trei zile de-aş mai rămâne, – zise Ghenka. – Să mai rămân barem până trece vaporul la vale... Trei zile!

— Se vede că n-ai tărâțe-n cap, Ghenka, – răspunse şeful de post, după ce stătu nițel pe gânduri. De bună seamă, luni vine „Proletarul”, pân-atunci mai ai două zile, ca după aceea să speli putina... N-ai tărâțe-n cap! – mai spuse

o dată şeful de post şi, pe neaşteptate, răcni asurzitor: – Stai jos! Stai jos, ruşinea lumii!

Al doilea scaun fără spătar se afla într-un ungher, şi Ghenka, luând seamă unde era, porni spre el să se aşeze – picioarele-i de jivină păşeau alandala, trunchiul, parcă turnat din tuci, se legăna abia văzut, iar capul, trăind aparte de trup, căta de la sine către scaun. Toate mişcările lui Ghenka erau line, împlinite, şi, după ce se aşeză, lăsându-şi mâinile pe genunchi, cu-o mişcare plină de graţie, suspină copilăreşte şi privi la şeful de post cu nişte ochi supuşi, galeşi şi strălucitori. Se uita în aşa fel la Aniskin, încât şeful de post se zgribuli, de parcă i s-ar fi turnat apă rece pe şira spinării, şi spuse mâhnit:

— Într-adevăr, se vede că eşti un tâlhar, Ghenka... Ai străbătut toată canţelaria şi n-a scârţâit o scândurică.

Înfometate, libărcile forfoteau pe pereţii odăii miliţiei; erau o puzderie, mişunând fără încetare, dar în zilele obişnuite şeful de post Aniskin nu le băga în seamă, ci doar îşi cerca iertare de la cei care-l vizitau şi-n acelaşi timp le zâmbea. Astăzi, însă, şeful de post privi cu mânie la împărăţia libărcilor, îşi miji ochii răutăcios, continuând însă să scormonească în sine. Aniskin se străduia să descopere în adâncurile fiinţei sale un anumit lucru, dar nu izbutea, şi din pricina asta se încrunta chinuit.

— Mai bine mi-ai povesti, măi Ghenka, ce năzbâtii ai mai săvârşit? – întrebă deodată şeful de post, politicos. – Numai să nu-mi torni la braşoave, măi fârtate, ai înţeles?

— Of, măiculiţa mea, – şopti pătruns de convingere

Ghenka, învăluindu-şi chipul într-o mască blajină, – da când te-am minţit eu pe matale, nene Aniskine, mi s-a-ntâmplat vreodată aşa ceva, să te mint eu pe matale?...

— Totdeauna! – răspunse cu blândeţe Aniskin. Totdeauna, măi fârtate!

— Vai de mine, d-apăi nu-i adevărat, nu-i adevărat! Cine ştie, poate-oi fi minţit în niscaiva treburi mărunte, da când îi vorba de ceva mai acătării, am spus numa adevărul gol-goluţ, că din născare n-am avut fire ascunsă, aşa m-o hărăzit mumă-mea bună, încă de când m-o născut, cât priveşte minciuna, eu nu mi-s în stare să mint, nene Aniskine, iar înaintea matale-s deschis ca o carte...

Ghenka Palţev bălmăjea şi turuia la litanii, clipea şi iar clipea cu genele lui de înger scos din Biblie, în vreme ce şeful de post Aniskin pleca undeva departe, tot mai departe de el. Şi iată că glăsciorul plin de amărăciune al lui Ghenka tremura înfiorat, pierdut într-o genune, şi vorbele-i se afundau în pâclă: ades, ca şi când l-ar fi acoperit pe de-a-ntregul o plasă pentru ţintari – nu de pe chipul lui Ghenka se prelingea, de astă dată, mâhnirea aceea searbădă şi bolnăvicioasă, nu trupul şi capul său vieţuiau despărţite unul de altul, ci tatăl lui Ghenka – Dmitri Palţev – era cel care se afla în odaia întunecoasă a miliţiei. Şedea şi se uita la Aniskin cu ochii lui de maică precistă rusească, şi, deodată, scaunul de sub şeful de post porni să se clatine, iar duşumeaua îi fugi de sub picioare... Duhni a mucegai jilav de râpă, iar lumina ochilor îi fu izbită de-o stea verde cât hăul; îl lovi, îl junghie şi-l răsună în cap, ca un dangăt de

clopote într-o biserică pustie; cica-tricea rănii în chip de stea, de sub sfârcul ţâţii din stânga, îl duru şi, în duhoarea prafului de puşcă, şeful de post strivi în căuşul palmii un cheag din sângelw care picura în bătaia verzuie a razelor stelei...

— Linişte, linişte... – spuse Aniskin în şoaptă, făcând cu mâna o mişcare, de parc-ar fi vrut să-şi alunge de pe chip un păienjeniş închipuit. – Linişte...

Tăcură preţ de-un minut. Apoi şeful de post întrebă:

— Ghenka, ce-ai făcut în cătun?

— I-am şterpelit ceasul frizeriţei, – răspunse Ghenka, – De aur...

— Ce tot spui!

— Dânsa începuse să ţipe, nene Aniskine, – spuse Ghenka în şoaptă, – atunci am gâtuit-o niţeluş...

— De moarte?

— Ah, zău, cum de poţi gândi matale la aşa ceva, nene Aniskine, păi ce-s eu, fiară sau om, ce, m-apu-cam s-o omor pentru-un ceas?... Tălică totdeauna născoceşti câte ceva, nene Aniskine, câte-o scorneală de te-apucă spaima numai când te gândeşti, darmite când vorbeşti pe şleau, zău, din pricina asta chiar că mă simt obijduit...

Ghenka îşi îngâna litania din ce în ce mai încet, cu pauze tot mai îndelungi, întinzându-şi câte puţin picioarele şi lungindu-se pe scaunul fără spătar. Vorbi tot mai stins, până ajunse să murmure, căci şeful de post privea la Ghenka cu nişte ochi neclintiţi şi visători. Din uitătură lor se scurgea către Palţev ceva nevăzut, dar care se putea

simți, ceva care-l lega pe Ghenka de mâini şi de picioare; Aniskin privea în adâncul lui Ghenka şi strävedea prin el, scormonindu-i toate măruntaiele.

— Ei bine! – spuse şeful de post. – Măi Ghenka, acum ştiu totul despre tine... Ştiu totul, de parcă n-aş fi primit telegrama miliției raionale care-mi cere să arestez un recidivist deosebit de primejdios... Ai priceput, nu telegrama mi-a dat prilejul să aflu, ci tu însuți...

Ghenka şedea acum pe scaunul fără spătar în aşa fel, de parcă era culcat – brațele cu muşchii noduroşi îi lunecaseră de pe genunchi, picioarele bondoace îi atârnau, iar nasul cârn i se ascuțise. Apoi, Ghenka sorbi aerul pe gură, ca peştii.

— Când a venit telegrama?

— A treia zi... Nu-mi închipuiam că eşti atât de prost!

Scârbit, încruntându-se muncit de chinuri, şeful de post îşi supse dintele şi se ridică de pe scaun cu înfățişarea celui care de mult trebuia să facă lucrul acesta, dar nu se putuse îndura. Sculându-se de pe scaun, Aniskin se apropie de soba rusească, luă de pe prichici o cutiuță cu inscripția „Otravă” şi, scoțând din ea cu trei degete un praf cenuşiu, îl presără în jurul sobei.

— Frizerița a mai trăit două ceasuri, – spuse înăbuşit şeful de post. – Măi Ghenka, de ce-ai aprins felinarul când ai sugrumat-o?... Zevzecule, zevzec ce eşti!... Păi cu-o mutră ca a ta, nici să bagi mâna-n buzunare n-ai voie, darmite să mai săvârşeşti şi-o crimă... Uite că femeia a mai avut vreme să-ți recunoască fotografia... Acuma, Ghenka, or să te-

mpuşte! îi musai să se-ntâmple-aşa! – şeful de post clătină mâhnit din cap. – De treizeci şi doi de ani lucrez ca milițian în sat, dar ucigaşi încă nu s-au pomenit... Bătăi s-au mai pomenit, hoții s-au mai întâmplat, dar ucigaşi... Tu eşti cel dintâi, Ghenka!

— Nu m-aresta, nene Aniskine, nu mă preda la raionul de miliție, – se rugă tânguitor şi pătimaş capul lui Ghenka. – Nu mă preda!

Liniştea satului răzbătea până la ei: nu se auzea niciun zgomot, niciun temei pe care să se poată odihni auzul încordat. Numai libărcile forfoteau şi foşneau pe lavița de după sobă.

— Pe niciunul din sătenii mei nu l-am predat fără pricină la raionul de miliție, – spuse încet şeful de post. – Ia adă-ți aminte, Ghenka, pe care din săteni l-am predat de pomană la raionul de miliție?

— Pe nimeni! – şoptiră buzele umflate şi înfierbântate ale lui Ghenka. – Pe nimeni...

— Pe tine însă, Ghenka, o să te-nhaț, – continuă şeful de post şi mai încet. – Îi musai să te-nhaț, dar am să-ți pun o condiție; în chipul ăsta o să te poți izbăvi şi să te faci om, dacă ai să-ți birui frica... Iar dacă frica o să fie mai tare decât tine, Ghenka, apăi, să-ți pregăteşti copârşeul!... Aşa că, hotărăşte-te – primeşti condiția mea, au ba...

— Care condiție?

— Iat-o!

Aniskin umbla de colo-ncoa prin odaie şi sprijinindu-se cu mâinile de prichiciul ferestrei, privi pe uliță. Zări apele

Obiului scăldate de lumina soarelui, brădetul cedrilor vineţii de dincolo de ele, iar mai departe de trunchiurile cedrilor – pustiul; de la un mal la altul al apei era un kilometru şi jumătate, dar o întindere şi mai necuprinsă se desfăşura dincolo de fluviu, deoarece după undele Obiului începeau mlaştinile Vasiu-ganului; de-acolo, smârcurile porneau şi se întindeau pe zeci şi sute de kilometri, netede şi posomorâte. Pe deasupra mlaştinilor, forfoteala ţântarilor atârna ca nişte nori, găinuşele de baltă, pe picioroangele lor, piuiau a jale, iar soarele încremenea locului, de parcă l-ar fi prins cineva în laţ.

— Ascultă, Ghenka, s-auzi condiţia mea! – spuse Aniskin. – Îţi dau răgaz până la miezul nopţii sau, după cum spun deştepţii noştri de la raionul de miliţie, până la ora zero-zero... Pân-atunci să pleci din sat. Nu m-ai văzut, nu te-am văzut... Du-te, Ghenka!

— O plută-mi dai? – şopti Ghenka doar din buze. – O plută...

— Nici tu luntre, nici tu plută! – răspunse aspru şeful de post. – Ştii prea bine c-am tocmit pază la ele... Pe jos să te duci, Ghenka!

Palţev şedea tot ca nelumea, întins pe scaunul fără spătar, dar în răstimp se întorsese cu faţa spre fereastră, de unde se zăreau apele Obiului, mai departe cedrii, iar dincolo de cedri...

— Asta-i totuna ca şi cum m-ai împuşca... – şopti Ghenka.

— Păi, tu ce-ai fi crezut! – rosti cu întârziere şeful de

post. – Tu ce-ai fi crezut, când o sugrumai pe muma celor doi copilaşi?... – Aşa că, du-te-n mlaştini, şi Dumnezeu cu tine! Dacă scapi cu viață, ai să te faci om, dac-ai să piei, iar o să fie după cum se cuvine. Acum îți eşti stăpân ție însuți, Ghenka... Asta-i tot ce-am avut de tăinuit cu tine!

Amuțit, Palțev nu se clintea din loc – cărnurile-i fleşcăite, ca un aluat înăcrit, îi acopereau scheletul, iar din ochii lui de maică precistă rusească i se prelingea pe piept o tristețe de fiară.

— Tare înspăimântător mai eşti, măi Ghenka, – spuse Aniskin şi-şi supse dintele. – Orice om păleşte de spaimă, dar tu te-nroşeşti, de parc-ai fi dat duşcă un pahar de vodcă...

După vreo cinci minute, Ghenka se sculă de pe scaun, împleticindu-şi picioarele, şi porni către uşă.

— Junghier finlandez, ai? – întrebă deodată Aniskin, politicos. – Ai, Ghenka?

— Păi, cum poți spune una ca asta, nene Aniskine? – glăsui din uşă Ghenka. – De unde să am eu junghier finlandez, uite-aşa scorneşti matale câte-o năzbâtie, încât chiar că vorbeşti cu păcat...

Îi dădea într-una cu litaniile lui, dar şeful de post nu-l asculta – îşi ațintise ochii la trupul lui Palțev şi clătina mulțumit din cap, căci pe spinarea lui Ghenka, de la spete spre şolduri, iar de la şolduri spre buzunarul stâng al pantalonului de cizmă, privirea i se rostogolea ca o undă năprasnică.

— Lepădătură! – spuse încântat Aniskin. – Păi, măi

Ghenka, în buzunarul din stânga ai un pistol... Halal să-ți fie, într-adevăr ești un recidivist primejdios!

2

Pe mal, bătrânul plop negru foşnea ca şi-n timpul zilei, albastrul apelor Oblului se întuneca, copiii conteniseră din scalda lor de sub coasta povârnită a fluviului, căci vremea bătea către ceasurile şase şi, de prin luncile apropiate, apucau să se audă claxoanele camioanelor şi chiote răzlețe de glasuri muiereşti; aşa cum se-ntâmpla spre seară, când văzduhul devine străveziu şi uşor. Atunci lasă să răzbată orice sunet şi, dacă în sat e linişte, se poate auzi şi vaporul care gâfâie dincolo de cotul îndepărtat al fluviului, se aud şi strigătele cormoranilor de pe cealaltă parte a limbii de nisip, până unde-s şase kilometri, şi geamătul cucului din mestecăniş.

Peste sat se aşternea liniştea, iar şeful de post, Aniskin, stătea ca o stană de piatră în mijlocul drumului, cu mâinile aşezate pe pântec, învârtindu-şi ca o fofează degetele mari, în vreme ce gândea: „Iacă ce zi grea s-a dovedit a fi şi ziua de azi, că nici nu mai ştii încotro s-o apuci...” Mai zăbovi preț de-un minut pe şleaul colbăit, apoi dădu din cap, încuviințându-se singur, şi se-ndreptă spre casa clădită din bârne de pin, în care locuia Filatov, un învățător de la şcoala de opt ani. Aniskin se apropie de casă, dar nu intră în ogradă, ci păşi spre ferestruica lăsată deschisă. Şeful de post trase cu urechea şi se încruntă, căci, auzind zgomotul din odaie, nu era în stare să priceapă ce se întâmpla, dar

după aceea zâmbi pe neaşteptate, cu gura căscată.

— Vladimir, – strigă Aniskin. – Te-aş ruga să vii niţel afară... M-a apucat cheful să stau oleacă de vorbă cu tine.

Zumzetul de ţânţar al aparatului de ras electric se curmă, scaunul vienez scârţii mânios, împins în grabă, nişte picioare desculţe lipăiră pe duşumea, şi învăţătorul Filatov se ivi la fereastră, plecându-se peste prichici. Măruntel, plin de pete de soare, de-ai fi zis că-i pistruiat, îşi ferea de şeful de post obrazul stâng pe care nu-l bărbierise în întregime.

— Multă sănătate, Vladimir Victorovici! – îi dădu bineţe Aniskin. – Te bărbiereşti?

— Bună ziua, tovarăşe şef de post! – răspunse învăţătorul cu glas neprietenos, salutindu-l cu mân-ai uscăţivă. – Poftim de intră-n casă.

Dar şeful de post Aniskin nu intră în locuinţa învăţătorului Filatov, ci mai făcu un pas spre fereastră şi privi cu băgare de seamă la chipul lui Vladimir Victorovici. Se vedea cât de colo că obrazul stâng al matema-ticianului nu era bărbierit pe de-a-ntregul, dar asta era un fleac pe lângă pleoapele-i umflate, de parc-ar fi fost înţepate de albine, pe lângă obrajii buhăiţi şi vineţii, şi degetele care îi tremurau în aşa hal, încât aparatul de ras electric, pe care-l strângea în mână, lovea amarnic pervazul ferestrei. Luându-şi seama Vladimir Victorovici zâmbi în silă şi-şi ascunse aparatul de ras la spate.

— Vladimir Victorovici. Ah, Vladimir Victorovici, – zise şeful de post. – Ia stai oleacă la fereastră, iar eu am să rămân în picioare lângă dumneata...

— Mulțumesc! – răspunse răgușit învățătorul. – Mulțumesc, dar de stat la fereastră, n-am să stau.

Învățătorul Vladimir Victorovici se rățoia, dar să privească drept în ochii lui Aniskin nu se hotăra, aşa că, folosindu-se de prilejul că obrazul stâng nu-i era bărbierit ca lumea, îşi sucea din ce în ce mai mult capul, ferindu-l de şeful ele post, până când îl întoarse de tot. Acum i se putea zări urechea dreaptă, străbătută de razele soarelui, din care pricină era roşie ca o stambă purpurie pentru pancarte. „Ei, ce mai băiat de treabă şi învățătorul ăsta!“ – gândi Aniskin, zâmbind nedesluşit.

— Zdravăn ai mai dres-o, Vladimir Victorovici! – spuse vesel şeful de post. – Straşnic de bine ai scăpat de belea, cu maşina asta de bărbierit...

— Mă iertați, tovarăşe Aniskin, dar nu-nțeleg...

— Dar ce să fie de înțeles în treaba asta, – răspunse şeful de post şi deodată deveni serios. – Chiar că nici nu-i nimic de-nțeles...

Şeful de post Aniskin se adânci în tăcere, precum satul în înserare, şi, întorcându-se şi el cu spatele la învățător, se rezemă de peretele încheiat din butuci de lemn, lăsă mâinile să-i atârne şi-şi plecă pe umăr capul. Răsufla greu, şuierător, pielea obrazului devenise pământie, iar gulerul cămăşii i se desfăcuse larg pe pieptul încărunțit. Aşa cum arăta în clipa de față şeful de post, nu-l mai văzuseră de mult în sat, iar învățătorul Vladimir Victorovici îl privea chiondorâş.

— Mi-am pierdut somnul, Vladimir Victorovici, e-a treia

zi de când nu mai dorm, – zise Aniskin, oftând întristat. – De trei nopți mi-am pierdut somnul, umblu pe uliță în dodii şi-mi întorc viața pe dos... Mă-ntorc singur pe dos, ca pe-un cojoc, Vladimir Victorovici, şi din pricina asta n-am pace, n-am somn. Parcă-mi pare rău de ceva, mi-e teamă de-un anume lucru, am chef de ceva de care nu-mi dau seama ce poate să fie... Câinii latră, luna străluceşte, gârla Obiului îşi vede mai departe de scurgerea ei... Mă cuprinde-o mâhnire nespusă, Vladimir Victorovici, când mi-arunc privirea îndărăt şi mă văd din spate... Tăcu vreme de-o clipă, şi-şi supse dintele, apoi adăugă: – Şi-asta numai din pricină că mare urgie s-a abătut asupra satului, Vladimir Victorovici...

Ridicându-şi capul, Aniskin zâmbi în silă şi-şi netezi părul cărunt eu degetele, iar după ce mai stătu nițel tihnit, şeful de post prinse să se întoarcă, – parcă dintr-o depărtare nemărginită, dintr-o neputință istovitoare de-a înțelege, – spre casa clădită din butuci de lemn verde, spre ferestruică, spre învățătorul Vladimir Victo-rovici, la care căta cu privirea pierdută. Aniskin îşi veni în fire încet, pe-ndelete, dar până la urmă îşi reveni.

— De-asta am bălmăjit în privința maşinii electrice de bărbierit, – spuse el, zâmbind nedesluşit. – Dar, Vladimir Victorovici, pesemne că-i mai la îndemâna să te razi, după beție, cu maşina electrică, decât cu briciul... Nu te tai, chiar de-ți tremură mâinile...

— Tovarăşe Aniskin! – zise învățătorul. – Tovarăşe Aniskin!

— De şaizeci de ani mi se zice tovarăşe Aniskin, –

răspunse cu răceală şeful de post. – Numai că ție, Vladimir Victorovici, am să-ți spun adevărul în față, de vreme ce astăzi am avut o zi atât de grea... Poate că ieri aş fi tăcut, dar astăzi, iacă... De ce bei fără-ncetare, şi nopțile îți înfrunți dăscălița? – întreba mânios Aniskin, holbându-şi ochii. – Dar mă rog, ce drept ai mata să bei câte şase sute de grame de vodcă în fiece scară şi să-i cauți gâlceava soției tale iubite?...

— Nu vreau să răspund întrebărilor dumitale, – zise Vladimir Victorovici şi zâmbi a batjocură. – Oare nu ți se pare că-ți depăşeşti drepturile şi obligațiile?

Vladimir Victorovici nu-şi mai feri obrazul de şeful de post, îşi scoase iarăşi la iveală mâinile tremurânde de la spate şi-şi întinse gâtul subțire, ca un gâscan sâsâind. Era mărunțel, plăpând şi, privindu-l mai cu luare aminte, Aniskin zâmbi în sine şi gândi: „Iac-aşa se-ntâmpla totdeauna: cu cât îi mai pricăjit bărbățelul, cu-atât mai abitir îşi ocărăşte muierea!“ De fapt, însă, şeful de post nu zâmbi, ci dădu din cap şi zise:

— Să nu-ți închipui, Vladimir Victorovici, că mi s-a plâns cumva dăscălița dumitale. Pe ea s-o laşi în pace, fiindcă eu însumi am auzit tărăboiul de peste noapte, când te clătinai sub lună... Cumplit tărăboi ai mai făcut, Vladimir Victorovici, că se auzea până hăt, departe de casa ta...

După vorbele astea, Aniskin se trase de lângă fereastra deschisă şi se aşeză pe-un buture teşit, pe care dulgherii îl tăiaseră dintr-un trunchi mai gros. Lumina soarelui bătea asupra şefului de post dintr-o parte, pe spate i se lățea un

ditamai pătratul gălbui, şi nu părea să fie pată de soare, ci mai degrabă un petic cârpit pe cămaşă. Tăcea, tot aşa cum tăcea şi învățătorul – Vladimir Victorovici îşi ținea capul tot mândru şi semeț, cu ochii mijiți, dar se vedea cum, încetul cu încetul, rumeneala îi năpădea obrajii vineții din pricina beției din ajun, iar buzele îi tremurau într-un asemenea hal, încât s-ar fi zis că slobozesc cuvinte.

— Că doară ştiu de ce te-ai apucat de băutură, Vladimir Victorovici, – spuse aproape şoptit Aniskin. – Bețivanul ăsta de Cerkaşin te târăşte în fiecare sâmbătă la el, îți dă de băut ce-i cade la îndemână şi ți se jăluieşte că l-au dat jos, fără niciun temei, din postul de preşedinte al colhozului... – şeful de post scânci cu amărăciune. – Cerkaşin e-un om hain, primejdios, iar tu, Vladimir Victorovici, începi să-i semeni...

— În ce fel? – întrebă învățătorul. – Nu se poate mai desluşit?...

Filatov, învățătorul ăsta, iarăşi zâmbea strâmb, dând batjocoritor din umeri, deşi băga de seamă că şeful de post era neobişnuit de ciudat şi nici nu mai semăna cu cel de mai înainte, – în ochii cenuşii nu-i mai jucau scântei gălbui, nu mai rostea gânditor... Aşa, iac-aşa!“ – nu-şi mai întorcea chipul spre luminosul Obi, ca adierea răcoroasă a vântului să-i mângâie obrajii.

— În felul în care te-ai legat frate de cruce cu Cerkaşin, Vladimir Victorovici, – spuse tărăgănat şeful de post, – în felul în care vezi în oameni numai răul... De-aia îți ocărăşti şi nevasta, şi tot de-aia, la tine-n clasă, sunt şapte note de doi la aritmetică, deşi la limba rusă sunt patru... Tu

gândeşti cu trei note de doi mai rău despre oameni, cu trei note de doi mai mult decât Evgheni Samoilovici, care-i învață pe copilaşi limba rusă...

Aniskin amuți – peticul gălbui i se odihnea pe spinare, mâinile mătăhăloasc şi înăsprite îi atârnau, printre buzele întredeschise i se zărea, negricios, dintele găunos. Vreme de câteva clipe, şeful de post nu scoase o vorbă, apoi, pe neaşteptate, zâmbi subțire.

— Şi cu mine ai ajuns să fii nedrept, Vladimir Victorovici, – zise el. – Păi, iacă, de ce mi-ai zis sâmbătă, de față cu Cerkaşin, că-s majurul Prişibeev?... Cerkaşin are pică pe mine, fiindcă am ținut mai mult decât alții să-l dea jos din preşedinție, oare cum de-i cu putință să mă umileşti numai pentru a-i face lui plăcere... Că mai înainte, doară, te arătai drept față de mine.

Aniskin nu-şi ridică privirile din pământ, dar după zgomotele de la fereastră îşi dădu seama că învățătorul de matematică îşi muşcă buza de jos.

Puse încetişor aparatul electric de ras pe prichiciul ferestrei şi strânge cu degetele lemnul încins de soare. Şeful de post parcă văzu aievea cum ochii întunecați se umezeau de ruşine şi cum mâinile de bețivan conte-neau să mai tremure.

— Fiodor Ivanovici... îngână matematicianul. – Fiodor Ivanovici...

— Da, iacă-mă-s Fiodor Ivanovici de vreo douăzeci de ani, – zâmbi şeful de post. – La început mi se spunea Fediunka, pe urmă Fedka, mai apoi Fiodor...

Şeful de post se ridică de pe buturele teşit, îşi duse agale mâinile la spate, dar nu o luă de-a lungul uliței, ci, pentru întâia oară în tot răstimpul ăsta, îşi întoarse chipul spre strălucitorul Obi. Fireşte, dintr-acolo adia un vânticel uşor, pătruns de jilăveală, răcorindu-i obrajii, pieptul descoperit şi grumazul vânjos. Şi-aceeaşi boare dinspre Obi îi răvăşea lui Aniskin şi părul pe de-a-ntregul cărunt, dar care-i rămăsese des, ca-n tinerețile de demult.

— Eu, Vladimir Victorovici, – spuse Aniskin – nu mi-s supărat pe tine pentru vorba cu majurul Prişibeev, eşti încă tânăr şi prost. N-ai apucat să-nțelegi că trăieşti nişte vremuri mai bune... Că, înainte vreme, doară pentru o vorbă ca asta, năroadă, cu majurul Prişibeev... – şeful de post dădu a lehamite din mână. – Păcat, da ce, să mai vorbim. Vladimir Victorovici!... Eşti încă tânăr, crud la minte!...

Fără să mai privească la învățător, fără să mai cate îndărăt barem o dată, şeful de post porni pe ulița cea lungă a satului – îşi urnea picioarele călcând strâmb, iar sandalele lui lăsau pe şleaul colbuit nişte peceți lunguiețe, şi, după fiecare doi paşi, la cel de-al treilea, clătina din cap. Aniskin înainta fără să se grăbească, dar avea pasul mare şi, peste puțină vreme, se topi în lumina trandafirie a soarelui.

3

Ca mai totdeauna, şeful de post se trezi pe la ceasurile opt către scară, îşi deschise ochii, mai stătu nițel lungit în tăcere şi nemişcare, ciulind urechea la zgomotele casei, – Glafira păşea cu grijă pe scândurile tari ale duşumelei,

Zinaida, fata cea mică, şopocăia cu-o prietenă în odaia învecinată, iar în staul, vaca gata de-a făta, mugea arar. Sub pologul de stambă era un zăpuc cumplit, dar Aniskin nu asuda, căci în somn nu făcea nicio mişcare.

Şefului de post îi treceau prin minte câte şi mai câte – de-alde Kolotovkinilor le pierise viţelul, de cinci zile nu mai dădeau de el; Murzinii îşi aşteptau feciorul să vină din armată într-o permisie, aşa că era cât se poate de firesc să facă pregătiri pentru fiertul basamacului; de la brigada întâia a colhozului au dispărut două grape vechi, dar potrivite pentru atelajele cu cai; la Panka Voloşina iarăşi a mas peste noapte Vanka-tracto-ristul, un băiat la vreo douăzeci de ani, pe care părinţii au de gând să-l însoare; nenea Anisim, pescarul, vinde pe sub mână cegă, pe vremea asta oprită la pescuit... Tot felul de vrute şi nevrute îi treceau lui Aniskin prin cap, dar abia acum şeful de post îşi mărturisi că, toată ziua, cât fusese de lungă, de dimineaţă şi până-n seară, în capul lui mătăhălos se învârtejisc, – anevoios şi necurmat, ca un bolovan rotund şi neted, dat de-a dura de apele unei gârle, – doar întrebarea: „Pleacă, au ba?“

Fie că se dusese până la locuinţa învăţătorului Vladimir Victorovici, fie că stătuse cu el la palavre, fie că-şi amintise de vremurile de demult, fie că se culcase să doarmă – mereu îi stăruise în minte: „Pleacă, au ba? Însă, dacă pân-atunci Aniskin nu cugetase la treaba astă în chip deschis şi îndepărtase cu încrâncenare orice gând despre Ghenka, apăi acuma, în aşternut, sub polog şi în liniştea răcoroasă,

gândea la Palțev din răsputeri. Şi, de îndată ce pornea să cugete la daravera asta, îşi dădea seama că, – şi vizita făcută învățăto-rului, şi somnul pe furatelea sub polog, şi statul ăsta în pat, timpii şi fără rost de-acum – totul era o fugă, plină de frică, din fața lui Ghenka Palțev.

La gândul acesta din urmă, şeful de post zăbovi mai îndelung – îl întorcea şi-l sucea stăruitor pe-o parte şi pe alta, ba-l încuviința, ba-l alunga, ca iarăşi să se lase copleşit de el în chip sâcâitor. Mii de fire se îndreptau spre vremurile de demult, îl izbeau şi-l mângâiau, îl legănau şi-l îngrijorau; când îl întorceau pe Aniskin pe dos, când îl strângeau, făcându-l ghem. Ca un vițel la poarta nouă. Aniskin se lovea mereu de gândul ăsta, care-l urmărea cu îndârjire, şi se trezea prins în hora neputinței de-a înțelege. „Paştele mă-sii!“ – înjură el. În sfârşit, pe jumătate în şoaptă, abia acum băgând de seamă că-l scălda o năduşeală mâzgoasa. Pesemne, tot gândindu-se la Ghenka, se zvârcolisc în aşternut, zbătându-şi fără rost mâinile şi picioarele.

— Glafira! – strigă răsunător Aniskin.

Nimeni nu-i răspunse, nu se auziră niciun fel de paşi, dar în despicătura pologului se ivi pe neaşteptate un obraz tuciuriu de țigancă şi sclipiră nişte ochi posomorâți:

— Ei, ce-i!

— M-am trezit, pune samovarul de ceai.

— Samovarul a dat de mult în clocot.

Glafira dispăru fără zgomot, tot aşa cum se ivise, iar Aniskin dădu supărat din deget în urma ei. Tot-deauna le ştie, din timp, pe toate!“ – se gândi el, smucindu-şi

picioarele din pat şi nimerind drept în sandalele sale ponosite.

Liniştea casei se revărsa dintr-o odaie într-alta. Era o linişte obişnuită, dar care lui Aniskin nu-i plăcea – neavând niciodată o clipă de răgaz, viața familiei se întâmpla să treacă pe lângă el, fără s-o bage în seamă, desfăşurându-se nu în preajma lui, ci undeva parcă pe nişte meleaguri îndepărtate. De era rău sau de era bine, la asta nimeni nu se gândea. Şeful de post Aniskin ducea o viață tainică, ciudată şi neobişnuită, pe care nu numai familia lui n-o înțelegea, dar nici lumea din sat. Era tot atât de enigmatic, neaducând a om obişnuit, întocmai ca şi generalul, comandant de oşti, care şade şi tot şade, zăvorât în biroul lui, să ticluiască cine ştie ce planuri.

Aniskin îşi bău şi astăzi ceaiul, ca întotdeauna, de unul singur – citindu-i-se cu uşurință pe chipul aprins fericirea, încântarea şi plăcerea ce-l cuprinseseră. Toate se petreceau după tipicul înstatornicit, numai că şeful de post nu-şi bău ceaiul afară, ci în bucătărioară. Şi, ştiind că puținul timp când îşi putea îngădui să tăinuiască cu soțul ei în casă îi era prilejuit doar de cele trei mese – în vremea gustării de dimineață, a prân-zului şi-a cinei – nevastă-sa, Glafira, veni în bucătărie şi se aşeză în fața omului ei. Liniştită, odihnitoare, fața îi era învăluită ele aceeaşi bucurie netulburată. Era ceva ciudat, cu neputință de înțeles, dar Glafira, femeie slabă şi ciolănoasă de felul ei, se asemăna întrucâtva trupeşului său bărbat – fie în felul de-a privi, fie în încruntarea sprâncenelor, fie în cuta bărbătească de la

rădăcina nasului.

— Ai isprăvit de săpat roşiile? – o întrebă Aniskin, privind-o pieziş.

— Aha!

Se scurseră îndelungi minute plăcute – Aniskin sorbea pahar după pahar, ronțăia zahărul, rupea cu poftă, cu dinții, din bucățelele de slănină, şi pufnea din amândoi obrajii. Iar Glafira tăcea, privind în duşumea, însă urechea, şuvițele netede ale părului negru, degetul îndoit al piciorului desculț – totul mărturisea că se simțea bine, că era fericită să stea alături de bărbatu-său.

— I-ai cumpărat ghete lui Fedka? – întrebă tărăgănat Aniskin.

— Ba.

— Da de ce nu, mă rog?

— La ce-i folosesc lui, ghete din piele de porc!

Iarăşi se aşternu o linişte deosebită, cum numai în casa lui Aniskin se putea întâlni. Şeful de post ascultă, vru să spună ceva, dar se răzgândi şi dădu din mână.

— În săptămâna ce vine, îi cumpăr ghete lui Tedka! – spuse Glafira, pricepindu-l. – Duska, vânză-toarea, cum de-a aflat că-i trebuiesc ghete lui Fedka, a şi dat comandă la raion. Iarăşi o hărțuieşti?

— Nu dă rest copiilor!... De trei zile, stă şi nu-i dă lui Petka Surov trei kopeici.

— Dar Luskăi, a lu Daria, i-a oprit cinci kopeici în cap! – zise Grafira, stând nițel pe gânduri.

— Cinci kopeici? – Aniskin puse paharul pe masă şi se

întoarse anevoie către nevastă-sa. – Cinci kopeici?

— Aha! Crede că dacă m-am sfădit cu Daria, apăi n-am să aflu de cele cinci kopeici. Iar proasta de Daria vine şi-mi spune. „Noi două, zice, măcar că ne-am luat la gâlceava, da de ce să-i dea copilului mai puţin cu cinci kopeici – e curată neruşinare!” Iară Duska, pesemne că ştie ea ceva, vezi bine, se grăbeşte acu să-i facă rost de ghete lui Fedka.

— Asta am să i-o trec la catastif! – zâmbi Aniskin şi dădu din cap. – Of, şi Duska asta, Dusenka, Dusiok! Ce face cu banii?

— Şi-a cusut palton nou! Au adus trei gulere de blană, iar unul şi l-a oprit pentru ca...

— De-asta ştiu.

— Atunci la ce mai întrebi pe ce dă banii? Crezi că ea poartă un guler trei ani?

— Pe toate le ştii! – spuse Aniskin neaşteptat de aspru, întorcându-se cu spatele către nevastă-sa care, totuşi, nu dădu semne de îngrijorare la glasul schimbat al acestuia, şezând liniştită mai departe, la fel de încrezătoare şi fericită. Prinse doar să privească şi mai adânc în duşumea, plecându-şi şi mai mult gâtul firav şi vinos. Deodată, un zâmbet i se aşternu pe obrajii supţi.

— Fedka are de-acum treizeci şi nouă la ghete! – zise ea.

— Iar tu să-i iei patruzeci! – răspunse Aniskin, după un scurt răgaz. Trebuia să-ţi treacă prin cap şi fără să ţi-o spui eu!

— Aha!

Şi odaia încremeni iarăşi în tăcere. Aniskin mai sorbi

două pahare de ceai, apoi puse hotărât paharul cu fundul în sus şi se ridică mlădiu. Masa şi scaunul fără spătar scârţiiră, duşumeaua porni să geamă sub greu-tatea lui de elefant, Glafira tresări, dar amorţi din nou, nevenindu-i să pună capăt fericitelor clipe de trândă-veală.

— Acu-i nouă fără un sfert! – spuse Aniskin. – Mă duc la kolhoz. Am o droaie de treburi. Să-mi faci patul de culcare în tindă.

Îşi şterse chipul năduşit cu prosopul pe care-l zvârli lângă fereastră, şi se îndreptă stângaci spre uşă. Păşea domol, aşa cum umbla totdeauna, iar Glafira tot nu se clinti din loc, – şedea pe scaun, cu capul mult plecat, însă, pesemne după zgomotul paşilor, îşi dădu seama că bărbatu-său se apropia de uşă.

— Aniskine! – strigă Glafira.

— Ce-i?

— Ai face mai bine, Aniskine, să-ţi iei cu tine pistolul! – rosti nespus de încet Glafira.

În uşă, Aniskin se opri şi, agale, de parcă ar fi fost ţintuit în balamale ferecate, se întoarse spre nevastă-sa. Nu zăbovi prea mult pe gânduri.

— Nu-l iau! – spuse şeful de post, dând din mână. – N-am de gând să-l omor!

4

La douăsprezece ceasuri fără cincisprezece minute, luna stătea atârnata deasupra satului, iar umbrele i se scurtaseră într-atât, încât nu se mai puteau ţine după

picioarele lui Aniskin; de gălbejită ce era, semăna cu-o bucăţică ieftină de chihlimbar, de trei parale, prinsă în ţesătura întunecată a bolţii cereşti, care era presărată cu mii şi răsmii de stele. Obişnuita noapte a Narâmului dădea în pârgă, răcoroasă, luminoasă şi lină.

Aniskin se simţea minunat de bine pe întuneric – nu-l mai durea inima, nu se mai văita de picioare şi nu-l mai apuca, sub lingurică, sfârşeala aceea dureroasă, de moarte; în timpul nopţii, şeful de post se simţea sănătos, vioi, vesel şi, de aceea, în prospeţimea crudă, ca-n întâile zile ale zidirii lumii, lua seama la tot ce se petrecea în preajmă-i. Luna îi lumina lui Aniskin plăcut, din depărtare răzbătea cântul tineresc al unei armonici, de parc-ar fi atras spre el meandrele scăldate de raze ale Obiului.

Armonica tulbura prin cântarea ei: povestea despre comsomoliştii care se pregăteau pentru războiul civil, cum unul dintre ei îi strânsese mâna prietenei sale şi-o privise în ochi; mai departe, armonica povestea despre o rană uşoară, despre moartea fulgerătoare, iar în clipa aceea Aniskin se opri locului, căci armonica îi cânta despre tinereţea lui, despre el însuşi. „Oi fi eu caraghios, dar mi-s hâtru!” – gândea şeful de post. – Căci ştia când o să aibă loc arestarea lui Ghenka – la noapte! – Auzind armonica, şeful de post Aniskin întinerea, ba arata chiar şi mai frumos!

Casa lui Ghenka se afla la marginea satului. Colivia scorojită pentru grauri atârna de salcia alburie, tăuraşul de curând jugănit gemea neliniştit în grajd, iar pecetea de aur a lunii învăluia toate ferestrele. Ograda forfotea de umbre –

umbrele zvârlite de fântână cu cumpănă, de pătulele scundace şi de coteţe, de cămări şi de bordeie. Umbrele de-un cenuşiu întunecat păreau de sine stătătoare, de parcă nu datorită lunii trăiau în bătătura casei, şi s-ar fi zis că nu-s făurite de razele ei. Aniskin se apropie de casă şi se uită la ea, privind-o îndelung. „Ah. Mitri, Mitri – gândi el.

Nimeni nu ştia în sat care era pricina, dar graurii nu sălăşluiau niciodată în colivia de lângă casa lui Dmitri Palţev şi-a lui fiu-său, Ghenka. Păsările astea zbânţuite, gureşe, veneau spre plaiurile unde se născu-seră, zburând dinspre miazăzi, se luptau şi se grăbeau să-şi ocupe, pe rând, toate coliviile din sat, făcute anu-me pentru ele, dar iată că, la casa Palţevilor, colivia hărăzită graurilor era ocolită. „Ah, Mitri, Mitri! – gândi iarăşi cu mâhnire Aniskin. – Puterea sovietică ocroteşte la sânul ei milioane de oameni, pe toţi i-a cuprins, numai tu, Mitri, tot coadă de topor a chiaburilor ai rămas, aşa cum ai fost!“

Şeful de post deschise, fără să se-audă vreun scârţâit, portiţa trainică şi înaltă, pătrunse în ogradă, târându-şi după sine umbra întunecată şi cenuşie, lipsită de picioare. Umbra lui străbătu de-a curmezişul curtea, ocoli pătulele şi coteţele, şi încremeni lângă grajdul cel mare. Razele lunii răzbăteau pe uşa lăsată deschisă, jucăuşe şi neînduplecate, luminând tulbure interiorul. În această beznă pâcloasa, scânteiau două puncte verzui şi-o dunguliţă alburie.

Intrând în grajd, Aniskin îşi dădu seama ce vroiau să-nsemne cele două puncte verzui şi dunguliţa palǎ. Ghenka şedea pe-o copaie răsturnată, rânjindu-şi dinţii albi şi

sticlindu-şi ochii. Ținea în mână un pistol fără luciu şi fără culoare, brațul i se încovoia cu stângăcie, astfel încât nu se putea şti încotro îi era îndreptată arma. Când paşii lui Aniskin se auziră scrâşnind şi încremenind pe nisip, țeava pistolului se abătu spre el. Se întoarse şi stătu ca o stană de piatră.

— Te omor! – zise Ghenka.

Dezgolindu-şi dinții, Aniskin zâmbi cu răutate.

— N-ai să mă omori! – spuse el. – De vreme ce n-ai plecat, înseamnă că n-ai să mă omori! Eşti tot atât de fricos ca şi tătâne-tău... D-aia mă hotărâsem să te mai pun la o-ncercare, să-mi dau seama dacă mai eşti în stare să te faci om! Nu! Nicio clipă nu mi-a trecut prin cap c-ai să pleci, asta-i pricina pentru care ți-am şi pus condiția... Acum văd că trebuie să te predau, să te-mpuşte! Ucigaşii nu ne scapă din mâini...

Cu mersul lui greoi şi domol, hârşâindu-şi sandalele cu ştaifurile scâlciate, şeful de post o luă spre Ghenka. Păşea drept către gura holbată a pistolului, mătăhălos şi trupeş, aievea unui tainic zeu oriental.

Luna peste Obi

1

Sâmbăta, după ce se îmbăie, fierarul Iusupov veni la Aniskin, şeful de post. De şase ori la rând intrase fierarul la abur, dar, de bună seamă, să-şi spele praful de cărbune nu izbutise, aşa că privea la lumea lăsată de bunul Dumnezeu cu nişte ochi cerniţi, de parcă ar fi fost un negru. Braţele fierarului, obişnuite cu cleştele şi cu ciocanul, acum, când erau slobode, se bălăbăneau, ca prinse-n balamale, din care cauză şi le ţinea ascunse la spate.,

— Să-mi fii sănătos, tovarăşe Aniskin! – îl salută fierarul şi tuşi. – De nu va bate vântul, de pildă, să zicem, apăi mâine ne vine pe cap vipie cumplită. Azi am călit o bucată de oţel, iar caielele au ieşit atât de moi încât îi semn de zăpuc...

— Înfulec la morcovi! – răspunse Aniskin. – Doctorii mi-au recomandat: să nu mănânci carne, să nu mănânci peşte, să nu mănânci unt... Păi ce viaţă-i asta? – se înfurie pe neaşteptate şeful de post şi privi la fierar cu nişte ochi cât cepele.

Soarele nici c-asfinţea, nici că-ncerca să stăruie pe bolta alburie a cerului de iulie; razele lui nu se mai zăreau rătăcind, aşa că nu se putea spune cât era ceasul ori trei după-amiaza, ori şase seara. Aniskm cătă mai întâi la soare, apoi la bătrânui plop negru de lângă casă, dar, bineînţeles,

nu fu în stare să-şi dea seama cât era vremea şi gândi supărat... Dar când mai pridideśc oamenii să meargă şi la baie!“ Apoi, zvârli morcovul jos.

Tăceau, privind la cocoşul roşcat. Şontâc-şontâc, ca şi când n-ar fi râvnit la el, cocoşul se apropie de ciotul de morcov. Se uită câş în ograda vecină, dar ajuns lângă morcov, încremeni, acoperindu-şi ochii cu pielița lor albă. Hâtra orătanie, bună de aruncat, arătându-şi dibăcia doar față de găinile din străini, şi Aniskin îşi încruntă necăjit sprâncenele, dar era prea târziu – chiar în aceeaşi clipă cocoşul zvâcni ca un arc, apucă în cioc morcovul, zbură dând din aripile smulse şi se topiră şi morcovul, şi cocoşul... Aniskin strâmbă din buze şi zise:

— La ceaun cu el!

— Tot ce se poate! – încuviință fierarul, după ce se gândi nițel. – Păi, Aniskine, am venit la tine cu-o treabă.

— Nimeni nu vine la mine fără treburi! Haide, raportează.

L.a cotul brusc al albiei Obiului, vasul „Proletarul”, ca un peşte argintiu, se legăna în timp ce pleca; mestecenii şi pinii de pe mal stăteau neclintiți; pe bolta cerului, ca şi mai înainte, nu se zărea nici urmă de soare – se împrăştiasc, se topise în văzduhul alburiu. Apele Obiului, un kilometru şi jumătate de la un mal la altul, stăteau pe loc – nu curgeau şi nici nu lunecau.

— Pier strumentele şi piesele de schimb – spuse fierarul, şoptind ruşinat. – Ce să mai vorbesc de pinioane! Iar ieri mi-au ciordit o osie întreagă. De-or merge treburile tot aşa, apăi

în puțină vreme n-o să-mi mai rămână altceva de făcut la fierărie, decât să fierb cartofi...

— Aşa! Iac-aşa!

Întorcându-se, şeful de post îl străpunse pe fierar cu privirea până-n adâncul măruntaielor, îşi ridică o sprânceană, îl măsură din ochi, de la cap şi până la picioare, zâmbi subțire şi, aşezându-şi mâinile pe pântecul uriaş, porni să-şi învârtă ca o morişcă degetele mari. Mai întâi le roti după soare, apoi de-a-ndărătelea, iar după aceea fără să mai țină vreo socoteală.

— Raportează! – spuse nemulțumit Aniskin. Are minte cin-le fură, au ba?

— În daravera asta, ca să zic aşa, dacă de-o pildă...

— Nu bălmăji, raportiruieşte!

— Cine fură, fără doar şi poate nu-i om prost, dacă stăm şi chibzuim. În daravera asta, iată care-i povestea...

Încurcându-se, fierarul îşi desprinse mâinile de pe genunchi, porni să le frământe, se zăpăci – mâinile lui, deprinse să țină ciocanul şi cleştele, acum îl stânjeneau.

— Povestea, povestea, – îl îngână Aniskin. – Aici nu-i vorba să bați cu ciocanul, ci să raportezi... Acum ține-ți gura şi să-mi răspunzi la întrebări. Din cele furate, se poate închipui înjgheba vreo maşină? Ai?

— Ce fel de maşină?

— Orice!

— Eu, unul, nu-s în stare să-njghebez niciun fel de maşină din lucrurile furate! – spuse Iusupov, pe neaşteptate înveselit. – Doamne, Dumnezeule, de ce maşină să-njghebe,

dacă fură la brodeală...

Fierarul începu iarăşi să dea din mâini, ba chiar apucă să se ridice de la locul său, bucurându-se că Aniskin îl pricepuse, dar şeful de post îşi aținti asupră-i privirea încruntată:

— Dacă te-ai aşezat odată, apăi stăi locului! Nu-ți mai tot suci şi răsuci mâinile.

Şeful de post Aniskin era mătăhălos ca un elefant, zdravăn şi trupeş ca o sobă rusească, iar din pricina căldurii chipul i se înroşise ca o pătlăgică răscoaptă; în vreme ce cugeta, îşi frământa sprâncenele stufoase, îşi bulbuca ochii cât cepele, încât fierarul Iusupov simți cum îl pătrunde spaima în suflet. Se temea că ochii holbați ai şefului de post îi citiseră în gânduri, de parcă acestea ar fi stat scrise cu litere de-o şchioapă pe-o hârtie liniată. Şi fierarului i se tăie răsuflarea, îşi ascunse vinovat privirea, rostind nespus de încet:

— Păi, mă duc ieri la fierărie şi, când colo, forja-i caldă.

De îndată ce se rostiră cuvintele de mai sus, Aniskin se întoarse la iuțeală spre fierar şi strigă icnit:

— Cum?

Apoi, şeful de post îşi reluă poziția de mai înainte şi se potoli atât de repede, încât s-ar fi zis că nu se-ntâmplase nimic. Se uită cu priviri mângâietoare la cotul argintiu al Obiului şi-şi dădu seama că soarele lunecă totuşi pe dunga violetă a zării, că barcazul de mărfuri se târăşte pe undele fluviului, că peste coama cedrilor se iveşte luna, arătând ca o bucățică de gheață străvezie.

— Iacă ce-i, Iusupov, – spuse tărăgănat Aniskin. – Acum du-te acasă. Acasă, am zis, să te duci, căci lucrurile s-au lămurit...

Fierarul se ridică de pe bancă, porni să-şi îndese mâinile la spate, privi la Aniskin pe sub sprâncene şi-ncepu să păşească de-a-ndăratelca către portiţă. Iusupov căta la şeful de post Aniskin ca la necuratul, ca la o vrăjitoare, părând că-i gata-gata să-şi înalţe mâna pentru a-şi face semnul crucii: „Tatăl nostru, carele!"...

— La bună vedere, la bună vedere, dragule! – spuse şeful de post, făcându-i un semn de rămas bun.

După ce fierarul fu plecat de-a binelea, Aniskin, gâfâind şi cu ochii holbaţi, porni să bată cu degetele un marş ameninţător şi ciudat. Dărăbăni vârtos şi răspicat, de parcă-l tocmiseră pentru aşa ceva. După ce bătu astfel toba vreme de vreo cinci minute, îşi făcu sieşi un semn cu ochiul şi se sculă. Din trei paşi, de-o poştă, se apropie de casă şi se opri lângă fereastra deschisă. După ce ascultă o clipă spre liniştea dinăuntru, Aniskin îşi muşcă niţeluş buzele, îşi încheie toţi nasturii de la cămaşă şi se rezemă cu spatele de peretele de bârne.

Vreo două minute, caută cu piciorul pe pământul încins, dădu, în sfârşit, de sandale, şi-şi zâmbi.

Apoi apucă spre portiţă, târându-şi zgomotos încălţările.

2

După vreo patruzeci de minute, şeful de post se opri lângă o căsuţă cu porţile culcate într-o rână, zăbovi să

cugete câtăva vreme, după care trase cu ochiul printr-o crăpătură dintre lănteți. N-o zări în ogradă pe stă-pâna casei, Alevtina Prokofievna, dar nici nu se aştepta s-o vadă, căci de dimineață plecase într-o luncă din apropiere s-aşeze fânul în căpițe. în schimb, în bătătură, se afla băiatul ei – un flăcăiandru de vreo şaisprezece ani. Stătea în pridvorul alcătuit din scânduri subțiri şi răzuia o bucată de fier c-un alt fier, plecându-şi mult capul deasupra lucrării cu care se îndeletnicea. Un moț de păr bălai i se legăna deasupra pasului prelung, iar sub nas, buzele lui groase, de băietan, îşi dezvăluiau conturul plin.

— Mecanic! – spuse în şoaptă Aniskin.

Vreo trei minute, şeful de post rămase nemişcat, iscodind prin ogradă şi privind la Vitalka – în pofida faptului că se uita c-un singur ochi, băgă totuşi de seamă că ograda era măturată cu îngrijire, maşina de gătit de vară fusese muruită, loboda şi lipanul cosite, iar amândouă grăjdulețele şi staulul şprăițuite, cu scânduri noi. De bună seamă că toate astea le făcuse Vitalka, deoarece Alevtina nu era în stare niciun ciocan să țină în mână. Aniskin făcu „hm!“, se îndepărtă de crăpătură şi-şi scărpina nasul cu degetul arătător.

— Blestematul! – rosti el.

Aniskin se aşeză pe lavița de lângă poartă. Îşi răşchira picioarele şi-şi descheie trei nasturi de la cămaşă, după care se întoarse cu chipul spre gârlă, deşi aceasta nu mai răspândea răcoarea de mai înainte; apele Obiului arătau ca sticla topită, iar Aniskin simți cum i se lasă o greutate pe

suflet şi totul i se păru cenuşiu. În faţă-i se aflau peticele alburii ale scândurilor şprăiţuite din vechiul gard al Prokofievilor şi-i flutura moţul bălai al lui Vitalka. Aniskin mai oftă o dată din greu şi-şi supse într-un asemenea chip buzele, încât s-ar fi zis că strivise între dinţi un lujer bătrân de pelin.

— Năpârca! – ocărî iar Aniskin.

„Ograda-i plină de fiare, vrăcuite de-a valma, până şi bătrâna căsuţă geme de-atâta ficr“, – îşi spunea Aniskin şuierător. „Viaţă! – cugetă el – Râul curge, soarele luminează, ţintarii zboară. Viaţă!“ Aniskin căta pieziş cu ochiul stâng la bătrâna şi vechea căsuţă a Prokofievilor şi-şi amintea că nu de mult – Doamne, nu era chiar atâta vreme de-atunci! – ora cea mai mândra casă de pe toată uliţa, cu albeaţa porţilor ei bine lucrate, cu acoperişul şiţuit, cu ferestrele ei largi şi cu prichiciuri albastre. Dar acu... Lui Aniskin îi pătrunse în piept un boţ de gheaţă, care i se răsuci dureros sub inimă, răcindu-i întreaga făptură, încet-încetişor, ca fleşcăiala apei ce se strecoară în cizme.

Aniskin şezu pe laviţa casei lui Vitalka preţ de zece minute, apoi îşi supse pe îndelete dintele, se ridică şi o luă spre poartă, fără nicio tragere de inimă, de parcă s-ar fi înşfăcat singur de guler şi s-ar fi târât într-acolo. Lângă poartă, mai zăbovi, iarăşi oleacă – pământiu, apăsat de-o greutate nespusă.

— Gazdele-s acasă, hei! gazdelor, s-aude? – chemă el după o clipă de tăcere. – E vreun suflet de om pe-aici?

Din pricina hârşcâitului fiarelor, Vitalka nu auzi glasul

şefului de post, aşa că Aniskin îşi deschise singur portița strâmtă şi se strecură înăuntru, gâfâind şi plescăind din buze.

— Noroc bun, măi Vitalka! – rosti domol şeful de post.

Nu se mai auzi hârşcâitul. Ridicându-şi capul, Vitalka îl zări pe şeful de post, şi-atunci se petrecu ceva care-l făcu pe Aniskin să rămână cu gura căscată: ca prin minune, Vitalka pieri din pridvor. Iată-l c-adineauri şedea şi râşcâia fiarele între ele, şi-acuşica iacă-l nu-i. Pomenindu-se în fața unei atari minunății, Aniskin fluieră subțire.

— Ce mai cocoş! Ce sportiv! – spuse Aniskin, clătinând din cap. – Sprinten, nu altceva!

Aniskin se aşeză în pridvor, îşi sprijini bărbia în mâna şi căscă lung – era plăcut în ograda Prokofievilor. Îndeletnicindu-se cu fel şi fel de treburi la colhoz, Alevtina terminase cu porcii, găinile, gâştele şi cu celelalte orătănii, gardurile nu mai erau ticsite cu tot soiul de fleacuri muiereşti, păstra curățenie, şi din pricina asta sufletul ți se odihnea în voie. De aceea, Aniskin mai căscă o dată şi se gândi: „Îngrijită muiere şi Alevtina asta, chit că trăieşte fără om la casa ei. Şi Vitalka-i băiat bun – aoleu, ce-a mai luat-o la fugă!”

— Mai aştept o târa! – bâigui însomnurat Aniskin. – Ce treabă am!

Pesemne că Vitalka se înapoie desculț, fiindcă nu i se auzi bocănitul ghetelor, însă şeful de post îl simți după gâfâitul obosit al răsuflării. Ostenise flăcăiaşul, când o luase la sănătoasa. În uşa magazioarei se iviră moțul bălai şi-un

colț albastru de cămașă pe care Vitalka le înfățișă, fără prea multă chibzuință, când cătă pe furiș să vadă dacă șeful de post mai era acolo sau plecase.

— Știe, cotoiul, ce carne-a mâncat! – spuse încet Aniskin. – Știe el ceva! Sprinten, nevoie mare „sportiv... Te-apucă toate năduşelile-n magazioară. Bălegarul s-a-ncins din pricina vipiei, ba chiar răspân-deşte şi căldură...

Aniskin își ținea mai departe bărbia sprijinită în mână, astfel încât rostea cuvintele fără să se poată înțe-lege mare lucru, molfăindu-le, dar pe un ton blajin și toropit – și, după glasul șefului de post, se-nțelegea c-avea de gând să rămână multă vreme în pridvor. Din magazioară prinse să se-audă un gâfâit puternic, ca un soi de grohăit, iar Vitalka ieși pieziș la lumina zilei.

— Alergi binișorel, tragi tare! – spuse Aniskin. – Dac-ai stropșit varza în picioare, păi n-o să te mângâie mă-ta pe cap pentru treaba asta.

— N-am fugit pe-acolo, – spuse Vitalka cu glas icnit. – Ci prin cartofi...

— Ei, ei! Ia fă-te-ncoa!

Privind în pământ și bălăbănindu-și jalnic gâtul, Vitalka se apropia de Aniskin ca un iepure de casă hip-notizat de ochii uriași ai unui șarpe boa. Uite-l că face trei pași, patru, iată-l că-și ridică privirea și iar pornește mai departe, de parcă s-ar mișca pe-o sârmă subțire întinsă deasupra pământului. Fruntea năduşită a băiețan-drului era mare cât a unui vițel de-o săptămână, și Aniskin zâmbi.

— Sportiv, ce mai calea-valea! – zise el. – Nu-ți mai

frământa cămăşuica, fiindcă şi ea costă parale... Stai lângă mine, odihneşte-te şi şterge-ți nasul...

Întorcându-şi spatele spre Vitalka, şeful de post îşi puse iarăşi bărbia pe mâini şi-şi închise ochii. Îi era plăcut şi răcoare la umbra din pridvor, dar îl năpădeau fel şi fel de gânduri triste. Se gândea că lemnul nu dăinuie prea mult, de vreme ce în treizeci–patruzeci de ani casele se lasă la pământ, iar porțile se culcă într-o rână. „De bună seamă, chirpiciul îi mai trainic, – cugeta Aniskin. – De s-ar lua lut de la pârâul Negru, păi să tot faci la chirpici, dar preşedintele, fiind tânăr de ani, nu se prea pricepe... Ah, tovarăşe preşedinte, tova-răşe preşedinte" Aniskin se gândi la chirpici şi la preşedinte răstimp de vreo cinci minute, apoi, fără să se-ntoarcă spre Vitalka, zise:

— Măi Vitalka, păi să ştii că tu n-ai voie să furi: ți, se vede tot adevărul pecetluit pe mutră!

Şeful de post mai cugetă, ca o minută, oftă şi-şi ridică alene capul de pe mâini.

— Ei, bine! – zise el. – Acum să mă duci la locul unde-s fiarele şi toate celelalte pinioane.

— Vai de mine! – oftă din greu Vitalka. – Păi unde-s?

— Haide, du-mă, du-mă acolo!

Şi Vitalka porni înaintea lui Aniskin, îndreptându-se către grajd, deschise uşa şi şopti cu buze ca de vată:

— Acilea...

Aniskin pătrunse în grajdul întunecos, stătu locului, privi cu atenție, şi, nedumerit şi neînțelegând nimic, cotrobăi cu ochii în spatele, său. Dădu peste un buştean

scundac, se aşeză pe el şi pe neaşteptate. Se miră, icnind subţire:

— Măiculiţă Doamne! – îngăimă el. – Fârtaţilor!

În grajd zăcea o maşină, semănând totodată a bicicletă, a semănătoare, a greiere şi a păianjen. De zăcut zăcea ea, dar asta era doar o părere de-o clipă, căci, după aceea, Aniskin simţi că-l apucă ameţeala de cap. Că ameţeşte de-a binelea, deoarece acuma maşina i se părea atârnata în aer, chit că nu plutea; după încă o clipă, toate asemănările se topiră, şi maşina nu mai semăna decât cu un greiere, şi dinspre ea prinse să adie un vântuleţ, aromând a răcoare. Aniskin închise ochii şi mai spuse o dată, cu înverşunare:

— Măiculiţă Doamne!

Când deschise iarăşi ochii, maşina se afla din nou pe pământ. Izbind privirea cu cele patru pale ale ei, cu cozile din placaj ţipător, cu motorul străveziu străbătut de nervuri, şi cu geamul din plexiglas, încovoiat cu măiestrie. Două faruri de automobil aruncau nişte răsfrângeri trandafirii de lumină şi, de la trandafiriul lor, toată maşina părea sângeric.

— Ce bazaconic-i asta? – întrebă Aniskin. – Ce-i, te-ntreb?!

— Elicopter.

Răsfrângerile trandafirii se aşterneau mai departe pe obrajii şefului de post care se ferea de ele şi s-ar fi ferit mereu, dacă nu şi-ar fi dat seama că razele reflectate de faruri se datorau soarelui ce cobora spre asfinţit şi-şi trimitea lumina zmeurie printre crăpăturile pereţilor

magaziei. Când ştiu despre ce-i vorba. Aniskin nu se mai feri de scânteierile purpurii, clătină din cap şi spuse cu voce de bas:

— Ce se-ntâmplă-aici? Măiculiță Doamne!

Privind la maşină, Aniskin îşi închise ochii, totodată închizându-i şi asupra câtorva probleme milițieneşti secrete, cinci sau şase la număr. Nu văzu nimic şi, bineînțeles, nu băgă de seamă nici felul în care Vitalka se apropiase de el, cum îşi întinsese mâna tremurândă şi şi-o pusese pe umărul şefului de post.

— Nene Aniskine! – şopti Vitalka tânguitor.

— Aniskine, Aniskine, Aniskine, – repetă ca un ecou şeful de post. – Ei, Aniskine, Aniskine!

Farurile ciudatei maşini cătau parcă anume la şeful de post; erau de la camionul colhozului, la el căta şi plexiglasul motoretei preşedintelui, lui îi făcea cu ochiul motorul de la motocicleta miliției, iar din spatele acestuia, rânjea la el acumulatorul hodorogitului camion de trei tone al colhozului. Patru furturi priveau cu ochi senini la Aniskin. Şi şeful de post dădu la o parte mâna copilandrului de pe umărul său, căci mâna lui Vitalka îl ardea, îl strivea cu-o greutate de neînchipuit. Când zări moțul bălai şi ochii limpezi ai copilandrului, inima şefului de post. Porni să bată nebunatic.

— Şezi, să nu sufli o vorbă, taci! – spuse domol Aniskin. – Şezi locului, aşa cum stai acum!

Aniskin se uita întristat la motorul atârnat în aer, aşa cum te uiți la ultimul vapor de toamnă care poartă pe Obi

cântecul şi gâfâitul fierbinte al aburilor. Ce însemnătate mai avea faptul că Vitalka luase motorul unei motociclete înmatriculate? Şi-aşa, şeful de post, o lună întreagă, n-a mai putut da cu nasul pe la raionul de miliție, iar când totuşi a fost nevoit să treacă pe-acolo, cu nişte treburi urgente, de ruşine nici n-a îndrăznit să privească în ochii altor şefi de post.

Trei luni de zile colindase Aniskin prin sat în căutarea acumulatorului, a farurilor şi-a plexiglasului, dar nu găsise nimic, izbutise doar să se ia la harță cu mai mult de zece săteni, beştelindu-i şi-aducându-le învi-nuiri neîntemeiate. Aniskin se făcuse de ocară, din cap şi până-n picioare, cu daraverile astea de neînțeles, şi iată care era adevărul... în mijlocul grajdului zace o bîzdîganie, ceva care-i ba sperietoare, ba nu-i spe-rietoare, ba-i maşină, ba nu-i maşină, iar nişte faruri de automobil îi luminează ochii. Lângă dânsul şade Vitalka, un băiețandru care de-acum clipeşte fără nicio teamă, străduindu-se să-nțeleagă de ce oftează şeful de post, de ce-şi lasă capul să-i cadă pe piept. Ah, viață, viață, legată cu ață!

— Vitalka, măi Vitalka! – spuse întristat Aniskin. – De ce m-ai aranjat în halul ăsta, de ce i-ai făcut tu pocinogul ăsta lui nenea Aniskin! Ah! Ah!

— Nene Aniskine! – strigă Vitalka. – Nene Aniskine!

— Ce-i tot dai cu „nene Aniskine”! Nen-tu Aniskin e-un prost.

Şeful de post îl privi pe băiețandru drept în față, îşi supse dintele găunos şi iarăşi îşi lăsă capul să-i cadă pe

piept. Tăcu preț cam de-un minut, apoi spuse încet:

— Păi, de ce n-am izbutit să găsesc hoțul? Tocmai d-aia, fiindcă asemenea maşină nici în vis nu se poate născoci. Păi, cum căutam eu? S-a furat motorul – du-te la barca cu motor; au ciordit farurile – iarăşi la barca cu motor. Am băgat în spărieți toți pescarii cu daravera asta. Îmi bănuiam până şi prietenii. Ah, viață, viață!

— Arestează-mă, nene Aniskine! – spuse cu gingăşie Vitalka. – Leagă-mă; eu mi-s vinovat de toate astea!

— Să te leg?

Aniskin se întoarse zâmbind la micul său buştean, se aşeză în voie pe el şi porni să privească la maşina lui Vitalka. Pesemne că soarele asfințea – raze străvezii pătrundeau în magazie, se împrăştiau şi învăluiau elicopterul din toate părțile; părea că maşina se topeşte, se înalță pe roți, devine mai uşoară decât aerul, iar culorile prind puteri. Abia acum se văzu că maşina stătea pe trei roți – una de la un cărucior de copii, iar celelalte două... amândouă de la aceeaşi motocicletă a miliției, dată la casare – şi că roțile atingeau pământul atât de uşor şi şovăielnic, încât s-ar fi zis că între de şi pământ se străvede văzduhul. Iar după aceea, Aniskin zări ceva de i se făcu inima cât puricele: rezervorul de benzină de la vechea caravană cinematografică.

— Ah, Vitalka, măi Vitalka!

Aniskin simți cum îl cuprinde un dispreț plin de amărăciune față de sine şi gândi alene: „Musai să mă dea afară din slujbă! Să mă pensioneze, cotoi boşorogit!“

— În ce clasă eşti? – întrebă încet Aniskin.

— Am trecut într-a zecea.

— Englezeasca înveți sau nemțeasca?

— Engleza.

Părea că-n faruri se aprinsese un beculeț ale cărui raze îl înțepau la ochi pe Aniskin, iar cel de-al doilea far clipea. Aşa că Aniskin nu mai răbdă să stea locului, ci se ridică şi începu să umble prin magazie, singur neştiind de ce, singur nedându-şi seama pentru ce. Atinse pământul cu vârful sandalei – era uscat şi tare; pipăi cu degetele cuiul bătut în perete – era cald şi zgrunțuros; ridică nişte cărți de pe bancul de tâmplărie. Deşi în magazie era destulă lumină, şeful de post îşi miji ochii când citi titlurile: „Teoria aripei“, „Analiza matematică”, „Sisteme cibernetice“, „Rezistența materialelor.“

Răsfoi cartea ce se chema „Teoria aripei“, îşi apropie pagina de chip, se uită vreo două-trei clipe la sem-nele acelea necunoscute şi la literele tainice, dar ameți de cap şi i se împăienjeniră ochii, venindu-i să se scarpine la ceafă şi la nas. Vroia libertate, aer curat şi spațiu.

— Vitalka, măi Vitalka! – spuse încă o dată, încet, Aniskin. – Nu te-aş fi prins niciodată, dacă n-auzeam de fierărie. Atunci, într-o clipită, am găsit chichirezul, mi-am dat seama că-i treaba unui băiețandru nechibzuit. Niciun țăran nu se-apucă să facă năzdrăvănii la fierărie, dacă-i pus pe furat.

— Am prins pinionul pe arbore, – răspunse Vitalka, scormonind cu gheata prin țarina. – Nu se putea fără

fierărie...

— Vitalka, măi Vitalka!

Aniskin făcu ochi mari, uitându-se la flăcăiaş – îl cântări şi pe-o parte, şi pe alta, dar nu zări nimic deo-sebit: un gât firav şi plăpând, cu un măr al lui Adam de copilandru, nişte buze cărnoase şi pline, şi ochi lim-pezi în care se citea nevinovăția. Un băiețandru ca toți băiețandri, dar poftim şi te minunează... „Vrea să vorbească pe englezeşte, vorbeşte!“ – se gândi deodată Aniskin şi se pomeni întrebând, mirându-se singur de ce-l apucase t

— Şi-o să zboare?

— Trebuie să zboare! – răspunse încet Vitalka. – Aşa-i calculat.

Aniskin se întoarse din nou spre maşină, acum se uită la ea cu ochi liniştiți şi adânci. Cercetă cele patru pale, lipite din lemn de felurite culori, elicele dintre cozile de placaj, şaua de bicicletă şi capetele manetelor, diferit colorate. Şi mirosea plăcut – a benzină, a vopsea şi-a ulei de maşină.

„O să zboare maşina asta, – gândi Aniskin – iaca-aşa, porneşte şi zboară!“ Motorul se apucă să bârâie, palele lipite încep să se-nvârtă, micuța elice de la coadă se roteşte ca o fofează; Vitalka Prokofiev încalecă pe şaua de bicicletă, apasă pe ceva, mai învârte pe undeva şi gata – îşi ia zborul şi zboară! Maşina are să se înalțe deasupra cedrilor, are să dea un țignal pătrunzător deasupra satului şi-o să pornească, spânzurând ca un greiere, peste Obi. Sus, în înălțimile cerului, maşina va pluti deasupra undelor, iar Vitalka Prokofiev va cuprinde cu privirea tot Obiul, şi

bătrânul plop negru, şi moara părăsită, şi tinerii mesteceni ce țin umbră crucilor povârnite din cimitirul satului...

Atât de mult se întrista şeful de post Aniskin, încât o pojghiță umedă îi acoperi ochii. Orbi şi, clătinându-se, se întoarse la scundacul buştean, şoptindu-şi: „Venit-a vremea să mă scoată la pensie”. Păi, ce altceva să pățească nepriceputul căruia i se fură din ogradă motorul de la motocicletă, care se uită la un copilandru de şaisprezece ani şi nu-i chip să-l înțeleagă?“

— Ce păcat, viață, viață!

Aniskin îşi aminti că anul trecut nu-l înscriseseră la cercul de limbă engleză, iar maiorul le spusese la învățământul politic: „Unii din dumneavoastră se pot lipsi de acest curs!“ Acum îi era limpede ce vroia să-nsemne „unii“, – deosebit de limpede. La pensie, venise vremea să iasă la pensie! Îşi predă Aniskin pistolul de serviciu şi decizia de numire, chipiul şi mantaua de miliționer, se întoarce acasă şi zice: „Tată-mă-s! Primeşte-mă, Glafiro!“ şi-o să crească găini albe, din cele care-au adus nu de mult la sovhozul Thalmann...

— Cum le zice la găinile ălea albe? îl întrebă, înciudat, pe Vitalka. – Ălora, din care-s la Thälmann?

— Leghorn, – răspunse Vitalka.

„Leghorn”. I se împleticeşte limba în gură, nu-i mai ajunge nici suflarea, când rosteşte asemenea vorbe, iar băiețandrul ăsta ce-i mai turuie cu: „Leghorn, Leghorn!“ Toate le ştiu, tinerii ăştia necopți – iau amprente digitale, fac analize, prelucrează ipoteze, fotografiază, developează,

măsoară urmele cu liniuța, privesc cu lupa. Tineri, învățați! Un tânăr dintr-ăştia învățații dă peste un fir de păr omenesc, se chiorăşte la el printr-o sticlă şi-o dată îl auzi: „Statura o sută optzeci şi şase, unul din ochi ciacâr, piciorul stâng mai scurt decât dreptul...“ De bună seamă, unuia dintr-ăştia nu-i poți fura motorul de la motocicletă.

— Aritmetica! – spuse în gura mare Aniskin. – Chimia!

— Palele le-am lipit cu clei sintetic... – răspunse tărăgănat Vitalka.

La ei cleiul este sintetic, sistemele sunt cibernetice, saltelele din cauciuc burelat. Geamurile din plexi-glas. Iar de pălăvrăgit, pălăvrăgesc pe englezeşte. Nu, nu, să te-apuci de crescut găini, ca la sovhozul Thälmann! Ziua şi oul, cocoşii îs liniştiți, găinile trebuiesc ferite de noroi, deoarece...

— Cum le zice găinilor ălora albe? – strigă Aniskin.

— Leghorn.

Maica mă-si de treabă! Vitalka se află înaintea lui Aniskin, nasul îi smiorcăie, nădragii abia de i se țin într-un nasture, buzele îi stau bosumflate, dinții din față-s strâmbogi şi, totuşi, uită-te la el... Pale, şuruburi, elice, motor, şi – totul ca la carte, şi-o să zboare.

— Taci! Nu crâcni! – strigă Aniskin.

— Tac, nene Aniskine!

Şeful de post privi pentru cea din urmă oară la maşină – îndelung, liniştit, simplu şi firesc, prețuitor şi critic. Acum îşi dădu seama că maşina nu fusese vopsită ca lumea peste tot, cozile din placaj erau crăpate pe ici, pe colo, sub motor

se întindea o mică băltoacă de ulei, iar farul din stânga avea o plesnitură şerpuitoare. Şeful de post observă cleiul ce se scursese pe pale şi băgă de seamă că maşina, cu toate cele trei roți ale ei, stătea cam într-o rână.

— Benzină ai? întrebă el încet.

— Am.

Aniskin îşi încheie toți nasturii de la cămaşă, îşi aşeză părul, pieptănându-l cu degetele, şi porni, călcând strâmb, spre uşa magaziei. Razele soarelui, pe cale să asfințească, încă mai pătrundeau prin crăpături, iar în răstimp ce şeful de post înainta spre uşă, acestea când i se aprindeau, când i se stingeau pe spatele său lat cât un dulap. Lângă prag. Aniskin se opri şi, fără să se-ntoarcă spre Vitalka, spuse:

— O să zbori duminică!

Deschizând uşa, Aniskin pufni pe nas şi-şi supse dintele găunos, după care ieşi în ogradă, trase un scuipat pe iarbă şi, păşind sprinten, dădu în uliță. Nu se opri până n-ajunse la malul fluviului. Aici se-ndreptă şi-şi duse mâinile la spate, mătăhălos şi vânjos ca un gorun.

— Ca să vezi! – îi spuse râului în şoaptă.

Soarele se topise cu totul dincolo de zare, doar câteva raze piezişe şi răsfrânte îşi mai făceau de cap peste dunga trandafirie a asfințitului, cerul era vinețiu–întunecat, iar deasupra lui Aniskin, încovoiată către bătrî-nul plop negru, luna străvezie stătea ca spânzurată. Aniskin îşi ridică privirea şi se uită la ea. Până când în fața ochilor porniră să-i joace o puzderie de puncte în mii de culori.

— Păcat! – oftă şeful de post. – Viață!

Oglindind luna în milioane de răsfrângeri scânteietoare, undele Obiului cel rece şi necuprins lunecau între maluri; curgeau şi curgeau, fără de istov, neştiindu-se încotro, neştiindu-se de ce. Plopul negrii, clătinându-şi arar frunzele aspre şi plumburii, foşnea şi el fără să se ştie de ce, fără să se ştie ce vroia să spună. Iar luna avea şi ochi, şi gură, dar de e le avea, pentru ce le avea – asta nu se ştia!

— Viață! Viață! – şoptea într-una Aniskin. – Măiculiță dragă!

Dar era cineva care ştia încotro curg apele fluviului, de ce luna avea ochi şi gură, despre ce şopocăiau, între ei, bătrânul plop negru cu luna. Şi era cineva care ştia pentru ce cresc mestecenii pe dâmbul de pe Obi, acolo unde stăteau înfipte, ici şi colo, crucile înnegrite, printre care, într-o bună zi, are să zacă şi Aniskin, când ultima lună îl va privi cu ultimii ei ochi. Avea să-l privească, şi apoi, pentru totdeauna, va pleca o dată cu veşnicia...

Osul de elan

1

Într-o zi de august, pe la amiaza, Polkan, un câine de pripas, veni în fuga mare către birourile colhozului şi se apucă să-ngroape între brusturi un os cât toate zilele. Paznicul colhozului, Dorofei, era gata să-l ia la goană, când băgă de seamă că osul nu era de vacă, nici de porc şi nici de oaie. Lui Dorofei îi mersese buhul că-i puturos nevoie mare, dar de astă dată se dădu jos alene de pe laviţă şi, îndreptându-şi spre Polkan puşca de vânătoare, îl sili să lase osul.

— Nărodule! – îi spuse el zăvodului. – Păi, ăsta-i os de elan.

De bună seamă că lângă birourile colhozului se găseau şi doi foşti preşedinţi care lâncezeau pe laviţă, aşa că nu trecu nicio jumătate de ceas şi vestea cu osul de elan ajunse până la şeful de post Aniskin. Nu era o zi chiar atât de călduroasă; mătăhălosul de Aniskin sosi la birouri peste vreo zece minute. Adulmecă osul, îl cântări în mână şi spuse tărăgănat:.

— Dacă nu pot suferi ceva pe lumea asta, păi, ăştia mi-s de-alde pierde vară ca voi. Golanii şi trântorii de la oraş sunt trimişi la ţară, însă pe voi ar trebui să vă trimită de-aici taman în adâncul taigalei. Şi ce obicei o mai fi şi ăsta! Cum stă omul un dram de vreme în postul de preşedinte, iată-l că

după aia nu mai vrea să lucreze. Curând am să-ncep să v-amendez, fără prea multă vorba!

Apoi, Aniskin îşi scoase din pantalonii de doc un ziar, în care înveli osul, şi-l strigă pe Polkan:

— Cuțulache! Unde-ai dat de osul ăsta?

Polkan cătă în ochii lui Aniskin şi, zăpăcindu-se. Dădu vinovat din coadă.

— Ei bine, lasă! Ştiu şi făr-de tine unde se găsesc oase dintr-astea!

Satul, pustiu şi tăcut, se întindea în jurul birourilor, norii trandafirii de august se topeau pe bolta cerului; pe ulițe nu se zărea țipenie de om, băiețandrii conteniseră plimbările lor cu bicicleta; bătrânele nu se mai duceau, păşind mărunt, la fântână; nu se auzeau nici plânsetelc pruncilor de țâță – satul era pustiu, de parcă năvăliseră hoardele tătarilor haini şi izgoniseră poporul în bejenie.

— Mare bucurie! – spuse Aniskin zâmbind. Nu-i nimeni în sat! Chiar că nu-i țipenie de om! Iată ce urmări au avut asupra poporului hotărârile partidului şi guvernului, iar voi, trântorilor, lânceziți aici! Nu, nu mai poate încăpea vorbă, am să mă pun cu-amenzile pe voi!

După ce le aruncă foştilor preşedinți o privire neînduplecată, Aniskin îl chemă pe Dorofei, paznicul, făcându-i semn cu degetul.

— Fă-te ncoa!

— Cui îi poruncești, tovarăşe Aniskin?

— Numaidecât ai să afli!

Aniskin dădu din cap cuprins de plăcere, lăsându-şi

chipul să-i fie mângâiat de vântul ce luneca încetişor dinspre gârla şi mijindu-şi ochii, ca un motan sătul, oftă fericit:

— Dorofei, măi Dorofei, pesemne că-ți închipui că habar n-am cum dormi tu noaptea-n post! Crezi că nu ştiu ce-ai făcut acum trei zile, când ai dat duşcă o sticlă de basamac în timpul serviciului şi-ai cântat măs-cări în birou... Opreşte-te, nu mai da din mâini! Eu ar trebui să dau din mâini, dar n-am s-o fac, ba dimpotrivă, din pricina vătămătorii tale, am să-ți iau apărarea în fața preşedintelui. Dar dacă nu-mi execuți ordinul, te dăm afară din slujbă!

— La poruncă, tovarăşe Aniskin!

— Drept zici! Stai aşa: lipeşte călcâiele, îndepărtează vârful picioarelor... Iar ordinul sună aşa. Dacă-i mai laşi vreodată pe trântorii ăştia să intre-n birou, să ştii că te criticăm! S-a-nțeles? Ai să-ndeplineşti porunca?

— O-ndeplinesc, tovarăşe Aniskin! – răcni paznicul, holbându-şi ochii.

— Iac-aşa-i bine!

Uitându-se încă o dată, neînduplecat, la preşedinți şi lăsându-şi obrajii în bătaia vântului. Aniskin îi bătu pe Dorofei pe umăr, slobozi un „hm“ răguşit şi porni pe malul apei, ca să aibă în față toată întinderea Obiului – cu cotul său repede, cu nemărginirea apelor, pentru ca nesfârşitul lor să-i bucure ochii şi sufletul.

După ce călcă vreo jumătate de kilometru, Aniskin se îndreptă către una din case, deschise portița şi intră în ogradă.

— Ei, e vreun suflet de om pe-aici? Am zis, e vreo suflare de om pe-aici! – strigă el.

La fel ca şi în tot satul, nici în casa asta nu răsuna glas de om sau vreun zgomot; o linişte de se auzea şi zumzetul ţântarilor stăruia printre pătulele mărunte, printre poiate şi colivii; găinile aţipiseră afundate în colb, cocoşul se proţăpise într-un picior, cu coada zbârlită şi, ca pretutindeni, uşa casei stătea deschisă – căscată ca o surpătură întunecată, iar Aniskin mai făcu un pas înspre pridvor şi se opri din nou.

— Ah, maică precistă! – bodogăni el. – Mare belea!

Niciun ochi de om nu-l zărea pe Aniskin, nicio ureche nu-i auzea răsuflarea astmatică, dar nu era în stare să treacă, cu niciun preţ, de linia nevăzută de lângă pridvor. Mare caraghioslâc – matahala de Aniskin şi-această linie nevăzută de pe pământ, – dar şeful de post era leoarcă de năduşeală, obrajii şi gâtul i se aprinseseră ca para focului şi dădea mâniat din mâini.

— Maica mă-sii de treabă – ocări în gura mare Aniskin. – Voi fi silit să mai fac un drum!

Înciudat, iscodi casa şi ograda, înjură în şoaptă pereţii de-o jumătate de metru, din lemn de zadă, şi ferestrele care, din pricina îngustimii lor, semănau cu nişte ambrazuri de cazemată, dădu ocol hambarelor cu trei caturi ce arătau ca depozitele unui mare negustor, pătulelor şi magaziilor, se răţoi la cele două coteţe goale ale câinilor, mâniindu-se într-atât de cumplit, încât dădu dracului cocoşul cu găinile sale. Aniskin des-chise zgomotos portiţa, se năpusti în uliţă şi-

amenință casa cu pumnul:

— Aşa şi pe dincolo!

Stând oleacă pe gânduri, Aniskin se aşeză pe laviță, zvârli cât colo ziarul cu osul şi-şi descheie toți nasturii de la cămaşă. Descărcându-şi în chipul ăsta necazul, se mai potoli nițel, dar cătă, la fel de mânios ca şi mai înainte, la cotul apelor Obiului şi la cedrii de pe mal. „Şi totuşi va trebui s-o fac şi p-asta! – se gândi Aniskin. – Câmpurile s-au îndepărtat atât de mult, încât am rămas şi fără gârlă! Tot ne-ntindem şi ne-ntindem, dar încotro ne-ntindem!“ După ce bodogăni câtăva vreme, până-n cele din urmă tăcu şi stătu astfel vreo cinci minute. Apoi se sculă alene, piti sub laviță ziarul în care învelise osul de elan şi oftă uşurat: „Şi totuşi va trebui să mă duc!“

2

Aniskin era mâniat pe apele Obiului, fiindcă nu-l însoțiseră pe ogoare – după doi kilometri, gârla cotea într-o parte, cu adierea ei aromind a lut şi cu lărgimea ce-ți înlesnea răsuflarea, după care se ascundea în spatele răchitelor roşietice, mai întâi sclipind ici şi colo printre ele, iar apoi pierind de-a binelea. Şeful de post năduşi într-o clipită, aşa că merse mai încet şi mai lin, dar cu toate acestea, când ajunse la tabăra brigăzii, cămaşa îi era leoarcă de sudoare. Bucurându-se de liniştea găsită acolo şi de faptul că oamenii lipseau, luă o găleată cu apă din butoiul de tablă şi şi-o turnă dintr-o dată pe el.

— Măiculiță Doamne! – necheză Aniskin subțire. –

Adevărată sărbătoare, nu altceva!

Aniskin lăsă să i se scurgă apa de pe cap, fornăi o țâră mânzeşte şi-abia după aceea cercetă cu luare aminte tabăra – două bordeie din paie, o masă împlântată în pământ pentru prânzit şi cină, nişte bunde zăcând pe jos. La umbra bordeiului celui mare, zăceau fel şi fel de pachete şi boccele, trăistuțe şi sacoşe, sticle cu lapte şi oale de lut cu smântână.

— Aşa! Bun! – mormăi Aniskin. – Aşa! Aşa!

Se apropie de trăistuțele, bocceluțele şi sticlele îngrămădite acolo şi, răşchirându-şi mult picioarele, pentru a se putea apleca, cu ochii limpeziți de apa răcoroasă, prinse să le iscodească plin de curiozitate. Mâinile şi le ținea proptite de genunchi.

— Desaga din stambă îi a mătuşii Marfa, – bodogăni el, – a cusut-o din bluza pe care şi-a cumpărat-o ca să-l întâmpine pe Fedka, venit în permisie de la armată... Fără îndoială c-aici îşi ține boarfele Mareia, în cutia asta pentru masca împotriva gazelor... Iar Lionka, Lionka Puteaşov, tractoristul, el şi-a cusut traista din pânză de in... Aoleu, păi desaga cea mai urâtă fără doar şi poate că-i a Varvarei, căci în tot satul nu găseşti o muiere mai împuțită ca ea... A, iată şi taşca pe care-o caut... Asta-i, zău aşa!

Înveselindu-se, Aniskin vru să se îndrepte de spate, dar se răzgândi şi mai stătu câteva clipe în poziția de mai înainte.

— Ah, Mitri, Mitri! – spuse el chicotind pe înfundate. – De-ăştia mi-eşti, întocmai cum zice cântecul: „Aşa cum ai

fost, aşa ai rămas!“

Râse în hohote, căci pe taşca din foaie de cort – cea mai încăpătoare şi mai îndesată – se aflau câteva fire de iarbă proaspătă. Unul din firele de iarbă se întindea de la un colț al taşcăi până la nasturele de izmana care-o închidea, iar al doilea se încrucişa în unghi drept cu cel dintâi, în vreme ce toate celelalte erau risipite alandala, la nimereală.

— Ah, Mitri, Mitri!

Râzând necontenit în hohote, Aniskin se lăsă anevoie în genunchi, se apropie de-a buşilea până lângă taşca din foaie de cort şi, ferindu-se să clintească din loc firele de iarbă, adulmecă:

— Hai, că-i bine!

Aniskin se ridică, îşi scutură cu grijă paiele de pe genunchi şi zâmbi strălucitor şi prietenos întregii lumi. Atât de fericit era Aniskin, încât sări deodată într-un picior şi, ca într-un danț ucrainean, şi-l lovi de celălalt. Ochii cenuşii îi erau plini de zâmbet, buzele îi sclipeau, iar părul flocănos de pe piept i se ivea, semețindu-se, de sub gulerul descheiat al cămăşii.

— Păi, nu mai încape nicio îndoială. Mitri-i pezevenghiul! – spuse el cu glas plin de bucurie. – Păi, nu mai încape nicio îndoială, Mitri-i pezevenghiul!

Pentru întâiaşi dată, Aniskin cătă cu băgare de seamă în juru-i. Zări aurul nemărginit al holdelor de grâu, bolta cerului albastră, verdele de august al răchitelor roşietice avântându-se spre apa îndepărtată a gârlei; privi forfota maşinilor de secerat pe, câmp, înaintarea greoaie a

combainelor, bluzele în zeci de culori ale muierilor – toată hărmălaia plină de veselie ce se cheamă seceriş şi care bucură inima oricărui om, nemaiţinând seamă dacă-i orăşan sau de la ţară. Aniskin zări toate acestea şi mai râse o dată, apoi se îndreptă de spate. Îşi împreună sprâncenele, încruntându-le, îşi duse mâinile la spate, şi porni prin mirişte către geana mestecă-nişului.

Alegându-şi un mesteacăn umbros, Aniskin se propti cu umărul de el, gândi un pic şi, luându-şi mâinile de la spate, şi le puse pe pântec şi-apucă să-şi învârtească degetele, cu chipul scăldat de-atâta încântare, încât s-ar fi zis că asta-i cea mai mare plăcere a vieţii lui – să stea sub mesteacăn. Petele lăsate de apă pe cămaşa ucraineană cu cusături se murdăriseră, iar părul subţire, pe de-a-ntregul încărunţit, i se lipise de ţeasta capului. Acum semăna cu un zeu oriental, zâmbăreţ şi viclean.

— Păi, merge bine treaba! – mormăi înfundat Aniskin. – Acuşica-l înhăţăm! într-o clipită...

Secerătoarea de care avea nevoie Aniskin se apropia păcănind. Maşina dădea din aripi zbuciumându-se, părând din această pricină străvezie, asemeni unui fluturaş de-o zi care-n scurta lui viaţă zboară jos pe dea-supra pământului. Secerătoarea trasă de cai era neliniştită, fără tăgadă, dar şi mai neliniştit arăta omul care stătea călare pe ea. Cu toate că n-avea nimic altceva de făcut – stai şi te legeni în şaua de oţel! – ba dădea bezmetic din mâini, ba striga la cai ameninţându-i, ba-şi trecea hăţurile dintr-o mână într-alta. Întocmai ca un om care, deşi este silit să-şi vadă de lucrul

pe care-l îndeplineşte, se zbânţuie îngrijorat, trăind o nespusă frământare şi spaimă.

— Ah, Mitri, Mitri! – bodogăni mustrător Aniskin.

Întorcând caii, Dmitri Palţev opri, sări jos, grăbit şi neliniştit, îşi puse picioarele peste hăţuri şi-şi scoase la iuţeală din buzunar punga lunguiaţă cu mahorcă. Frământându-se din ce în ce mai avan, cu mâinile şi trupul străbătute de neastâmpăr, începu să-şi răsucească o ţigară, aruncându-şi privirile când spre cai, când spre grâul secerat, când spre Aniskin. Aniskin oftă domol: „Ei, drăcie! Se mânie din pricină că alţii muncesc!“ Şeful de post îşi învârtea mai departe degetele pe pântec, dar acum era încordat şi îngândurat, scântei bolnăvicioase pornind să-i scapere în ochii cenuşii. „Ei, drăcie!“ – mai oftă o dată şeful de post.

— Noroc, Mitri! – spuse încet Aniskin, ieşind de la adăpost. – Mai tragi un fum de ţigară?

Luat pe neaşteptate, Dmitri Palţev dădu un pas îndărăt, dar nu-şi luă piciorul de pe hăţuri.

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, – vorbi cu glas cântător Dmitri Palţev, apăsându-şi la piept punga cu tutun, – vai de mine, ce tot spui matale, orişicine s-ar speria, văzându-te ieşind aşa din senin, când nici nu te-aştepţi, sau când stai căzut pe gânduri...

Cântându-şi fără de istov litania, Dmitri Palţev se zbuciuma şi se întărită, iar Aniskin stătea liniştit şi-l privea...

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, vai de mine, da ce tot

spui matale.

De pe chipul lui Dmitri Palțev se scurgea o tristețe searbădă şi bolnăvicioasă, din găvanele-i dăltuite de uscăciune priveau la lume nişte ochi de icoană, atât de mângâietori şi neprihăniți, încât te treceau fiori pe şira spinării. Dar asta nu era cine ştie ce minune, căci minunea cea mare era mai jos: capul acesta neputincios şi gâtul firav de copilandru stăteau sprijinite pe-un trunchi vânjos de luptător, cu umeri largi, de necuprins, de sub cămaşă i se ivea un piept puternic şi bombat, avea nişte picioare bondoace ea două buturugi, în vreme ce muşchii brațelor despuiate, strălucind de năduşeală, zvâcneau de la sine, cine ştie din ce pricină, învârto-şându-se şi deznodându-se fără încetare.

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, da cum de poți să spui una ca asta...

— Ia haide, Mitri! – zise Aniskin. – Mai înveseleşte-mă un pic. De multă vreme n-am mai văzut... Apropie-te de cai!

— Vai de mine, da de ce, Fiodor Ivanovici, da ce-ai mai născocit...

Pe neaşteptate, Dmitri Palțev nu se mai zbânțui şi conteni din legănare, îşi piti zâmbetul în colțul buzelor şi-şi duse mâinile la piept; ochii săi de icoană priveau duios şi neprihăniți, lăsând să se reverse o drăgălăşenie feciorelnică.

— Bine, am să te-nveselesc, Aniskine! – spuse Palțev, trăgându-şi suflarea. – Taman c-a venit şi vremea să te-nveselesc...

Zâmbind galeş, alene şi paşnic, Dmitri Palțev se apropie

de cai, se opri la vreo doi metri de ei şi grăi:

— Iată-mă-s lângă cai, iacă stau…

Dezgolindu-şi albul vinețiu al ochilor, caii dădură înapoi, nechezând şi fornăind; o unduire nervoasă, ca un şnur răsucit, înfioră spinarea iepei murge, care se lăsă pe picioarele dindărăt! De asemenea o tremurare măruntă străbătu şi juganul bălțat, care se lăsă şi el pe picioarele din spate.

— Destul, destul! – spuse Aniskin, răsuflând icnit. – Pleacă de lângă cai, Mitri, pleacă la mama dracului. Haide, ce mai stai!

— Gata, am plecat…

Aniskin se ascunse din nou la umbra mesteacănului, privi la galbenul, verdele şi albastrul împrejuri-milor, învălui nemărginirea holdelor de grâu, a bolții cerului şi a răchitelor roşietice ce se pierdeau în apele Obiului.

— Păi, cam ştiu, Mitri, – zise el, – de ce-ai pus firele de iarbă pe taşca în care-ți ții merindele.

— Vai de mine, ce tot bălmăjeşti acolo, da despre ce fire de iarbă-i vorba, ce-ai mai născocit!…

— Haide, taci oleacă, taci un pic! – răspunse neînduplecat Aniskin. – Nu te teme, Mitri, nu ți-am umblat în taşca cu merinde şi nici în casă nu ți-am intrat, fără martori de față. – Dar trebuie să afli că Polkan a venit c-un os în bot.

— Vai de mine, da ce fel de os şi cine-o mai fi şi Polkan ăsta?…

— Taci, taci nițel…

Aniskin îşi luă mâinile de pe pântec, ieşi de sub umbra mesteacănului şi se apropie de Palțev – îl privi drept în fată, drept în ochii lui de icoană, şi-i zâmbi lung.

— Polkan a venit c-un os de elan în bot. Păi, Mitri, acum vezi-ți de seceriş, iar eu am să mă duc cătinel către sat. Trebuie să cumpăr o juma de băutură, că azi vin la ține-n ospeție, să mă-nfrupt cu prospătură!

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, vai de mine, da ce spui matale!...

— Haide că-i bine, îi bine!

După ce-l bătu pe spate pe Palțev, cu laba lui de elefant, Aniskin o luă prin mirişte, dar după ce făcu vreo cinci paşi se opri locului.

— Mai e ceva. Mitri, – spuse el în gura mare. – Mai întâi mă speriasem: crezusem c-altcineva doborâse elanul şi că nu era vorba de tine. Astăzi îi pentru întâia oară că lucrezi cu-atâta râvna la colhoz. Se vede treaba că-ți place să dobândeşti o zi-muncă mai barosană. Ba chiar şi mă gândeam: S-o fi lăsat de fapte rele!... Slavă Domnului, acu-s liniştit! Că nu se află-n sat nime, în afară de tine, în stare să înjunghie un mânz de elan. Acuma-s liniştit, mi s-a luat o mare greutate de pe suflet.

3

Aniskin şedea din nou pe lăvicioară, şi osul de elan se afla din nou lângă el, învelit în ziar. Şedea şi pri-vea la o muiere care păşea grăbită pe şleaul colbăit. Muierea dădea din mâini, se împleticea în colbul gros, ieşea la drum

bătătorit şi iarăşi alerga. În graba ei, nu-l băgă de seamă pe Aniskin, iar el se ridică greoi şi-i merse în întâmpinare.

— Multă sănătate, tuşă Agrafeno! – zise Aniskin. – Da straşnic de iute mai fugi.

Dând peste Aniskin, Agrafena se codi, vrând să-l ocolească, dar şeful de post îi tăie drumul.

— Nici că mi-a trecut prin minte c-are să te trimită Mitri! spuse el alene. – Mai bine nu te-ai amesteca în treburile noastre, Agrafeno, oricum ai suci-o, oricum ai învârti-o, tot din zile-muncă va trebui să trăieşti!

— Dă-mi drumu, blestematule!

Ochii spălăciţi ai Agrafenei priveau apăsători şi plini de ură la Aniskin, zăcea în ei o veche şi înrădă-cinată duşmănie. Aniskin cătă la ea, uitându-i-se în faţă, şi oftă mâhnit.

— Că doară vin după tine în casă, aşa că nu te zori să dai jos ceaunul de pe pirostrii... Şi, pe neaşteptate, zâmbi rugător. – Haide, mai bine, să şedem oleacă pe lăvicioară.

Clătinându-se ca beată, legându-şi basmaua la capete, Agrafena se îndreptă spre laviţă şi, răsuflând hârâit, se prăbuşi pe ea, înecându-se într-o tuse prelungă; pieptul îi hârâia în aşa hal, încât ai fi zis că-i sunt ciuruiţi bojocii, în vreme ce trupul mărunţel şi costeliv i se zbătea, de parc-ar fi dat în boala copiilor, iar picioarele loveau pământul, ţepene ca nişte beţe.

— Că asta ne mai trebuia! – bodogăni Aniskin. – Iete-te ce mai păţanie!

Se aşeză cu băgare de seamă pe lăvicioară şi, aşteptând

să-i treacă Agrafenei tusea, îşi lăsă capul să-i cadă pe piept. Ca şi cum şi-ar fi descălțat ciorapii de pe picioare, tot aşa porni Aniskin să-şi lepede, agale şi pe-ndelete, asprimea şi neînduplecarea de milițian; buzele cărnoase i se muiară, iar o nevinovăție țărănească îi aburi ochii. Aniskin îmbătrânea şi el: lângă buze, i se aşternuseră o droaie de zbârcituri, obrajii i se fleşcăiseră şi-o şuviță căruntă de păr i se pleoştise pe-o ureche.

— Ț-ț-ț-ț-ț! – țâțâi el.

Tusea se potolea. Agrafena tresări, de parc-ar fi trecut-o un fior de gheață, îşi scutură umerii şi-şi îndreptă spatele; rumeneala i se ivi din nou în obraji, iute şi chinuitoare, iar Aniskin oftă din greu.

— Nu mi-a mai rămas mult de trăit, Grunia! – zise el. – La grăsimea mea, oamenii pier de vreme... Doctorul zice că dacă nu mă țin de regim, m-am dus pe copcă!

— Barem şi-azi de-ai crăpa, şi n-aş zice vai! Ba i-aş aprinde şi-o lumânare bunului Dumnezeu.

Aniskin nu se clinti din loc şi nu-şi schimbă înfățişarea – privea la Agrafena cu-aceeaşi bunătate şi nevinovăție de pân-atunci, mijindu-şi într-una ochii cu gene bălane.

— Ah, maică precistă! – bâigui el. – Ce să mai vorbim de muiere, dacă şi cailor li-i frică...

Trecutul, vremurile de demult îi jucau înaintea ochilor... O basma roşie, iar deasupră-i secera străvezie a lunii; apele întunecate şi cenuşii ale Obiului, scăldându-se în străfulgerările soarelui, foşnetul tainic al catrinței care făcea să i se pună un nod în gât, şi împuşcătura răsunătoare ca

pustiul; gura țevii pistolului căta drept în lumina ochilor; țiganca își scutura umerii şi cânta, iar limbile jucăuşe ale focului de găteje își prelin-geau sfârcul spre bolta sătulă a cerului... Păcat, a fost odată, totul a trecut!

— Granka, Granka! – zise Aniskin scăldat de întristare. – De ce l-ai luat pe Mitri, de vreme ce Grişka Kustov te răstignise în frunzişul răchitelor roşietice?...

— Netrebnicule! – spuse Agrafena, străfulgerându-l din priviri pe Aniskin. – Trântore! Apoi se ghemui şi-şi trase capul între umeri. – Nu te uita la mine, nu te uita! – îl rugă Agrafena, cu-o şoaptă plină de înfiorare. – Nu te uita, vrăjmaşule!

Cu simțirea-i muierească, îl tulburase pe Aniskin până-n adâncul rărunchilor, pătrunsese în sălbatica lui tristețe, în prelungite sale gânduri despre moarte, în nopțile fără de somn, când latră câinii şi luna tremurândă stă spânzurata deasupra apelor râului încremenit, rece ca tăişul unei securi de călău; Agrafena își dădu seama că inima lui Aniskin, atât de mare şi istovită, se încrâncenează sub cicatricea în formă de stea, de pe piept.

— Netrebnicule! Netrebnicule! Netrebnicule! – repetă Agrafena, c-un glas înspăimântat, de parcă în acelaşi timp s-ar fi ferit de Satana, făcându-şi semnul crucii, şi s-ar fi îndepărtat de Aniskin. – Netrebnicule! Netrebnicule!

Agrafena, mărunțică şi firavă, privea neclintită în pământ, cu ochii ei tuciurii de țigancă. Chipul, tăbăcit de vânturi, părea cenuşiu şi împietrit; nasul, semănând c-un clonț de şoim, nu prea des întâlnit prin părțile locului, se

subția, iar sprâncenele, cu desenul lor oriental, începeau să-i freamăte. Nu se mişca de fel, dar basmaua lunecă încet şi-i căzu de pe umori.

— De ce m-am dus după Dmitri? – întrebă încă o dată Agrafena.

— De ce m-am dus după el?...

Ridicându-şi capul, privi în nesfârşitul depărtărilor, dincolo de cotul apelor Obiului şi de brădetul cedrilor albăstrui; privi la luna străvezie care de trei zile încoace se ivea pe bolta cerului o dată cu soarele, spălăcită ca o bucățică de gheață pe cale să se topească.

— Păi, iacă de ce m-am luat cu Mitri! – spuse ea cu glas dogit. – Fiindcă nu-i pe lume bărbat ca el! Fie Mitri chiar şi mai netrebnic decât îi acu, dar îmi dau şi viața pentru o noapte petrecută cu el.

Agrafena se ridică domol de pe laviță, dădu țigăneşte din umeri şi zâmbi cu buzele-i pârjolite de soare.

— Asta n-ai s-o-nțelegi tu niciodată, Aniskine, nu ți-a fost dat!

Iar Aniskin, din nou nu se clinti şi nu-şi schimbă înfățişarea. Privea tot într-acolo, unde căta şi Agrafena – la prăpastia albastră şi la norii ca omătul, privea şi se gândea: „Parcă poți înțelege ceva din viața asta? Nimic nu eşti în stare să-nțelegi din ea, oricât ai trăi!“

— Poate că nu mi-a fost dat, dar iau aminte, – spuse încet Aniskin. – Pe tine, Grania, dintotdeauna te-am prețuit... Dar totuşi am să vin după tine în casă. Trebuie s-aduc la îndeplinire legea. Am să-i iau lui Mitri, pentru elan,

şi pielea de pe el. Tu, Granka, nu-mi purta pică, de s-or apuca toți să omoare elanii, păi s-a isprăvit cu taigaua!

Norii se îndreptau, plutind, spre miazănoapte, spre marea înghețată; soarele, mângâind cedrii dauriți, își răşchira razele, aşa cum gândacul de apă îşi răşchirează picioruşele pe undele gârlei.

În jur, domneau seninul şi liniştea, seninul şi neprihănirea...

4

Osul de elan se află pe masă, becul din tavan pâlpâie din pricina generatorului de mică putere care lucrează alandala, iar de pe perete, portretul lui Gagarin, tăiat din revista „Ogoniok”, priveşte şi el. Deasupra capului lui Aniskin atârna tavanul jos al odăii mari din casa Palțevilor, iar în spatele său se află o sobă rusească cât toate zilele, atât de mare, încât te şi înfricoşează, zidită cu lavițe largi pe margini.

Trecuseră vreo zece minute de când şeful de post Aniskin şedea pe-un scăunel din lemn de cedru, şi îi spusese o mulțime de vorbe lui Dmitri Palțev, cugetase la o seamă de lucruri, căci vorbeau pe îndelete, domol, bărbăteşte, cum tăinuiesc siberienii, – mai spui două–trei vorbe, mai taci, mai aprinzi o țigară. Şi Aniskin privea tăcut la Dmitri care-şi ținea picioarele pe lăvicioara de cedru, căta cu coada ochiului la patul în care Agrafena gemea chinuită de-o cumplită durere de cap, asculta o armonică, duios cântând pe uliță, auzea chiuitul fetelor şi bârâitul

tractorului ce se întorcea pe malul gârlei de la câmp. Iar deasupra tuturor acestor zvonuri, din difuzor se auzea un glas neomenesc de dulce: „Încotro, încotro v-ați depărtat?“

— Iac-aşa, iac-aşa, iac-aşa, Mitri, – spuse Aniskin îngândurat. – Aşa se pune-acum problema: dacă i se-ntâmplă ceva lui Polkan, asta-nseamnă, Mitri, că tu l-ai ucis! Polkan îi câine de pripas, îi câinele satului, şi tot satul o să te blesteme de i se va-ntâmpla ceva. Căci, Mitri, nimeni nu le iubeşte-n sat, toți te socotesc vrăjmaşul satului.

Armonica îşi vedea mai departe de cântecul ei. Glasul acela dulce ca mierea îşi revărsa durerea, iar fetele chiuiau. Dmitri Palțev se mişcă nițel pe lăvicioară şi i se văzură fremătându-i urechile clăpăuge şi zgârcioase. Tăcea mâlc, şi nu era nicio deosebire între capul şi trunchiul lui Dmitri – viețuiau în deplină înțelegere. O ură de gheață, fioroasă şi întunecată, i se revărsa de pe chipul său de icoană pe trupul de fiară. Dmitri Palțev stătea ghemuit şi încordat, ca o jivină înainte de-a sări, şi doar faptul că-şi strângea picioarele cu mâinile la piept, doar asta îl ținea locului.

— Iac-aşa, Mitri…

Ah, ce dulce cânta glasul! „Încotro, încotro v-ați depărtat?“ Aniskin asculta cu băgare de seamă, cu tot atâta luare aminte asculta şi Dmitri, în vreme ce Agrafena, chinuită de durerea ei de cap, se căznea să se ridice de pe pernă. „Încotro, încotro v-ați depărtat?“ „Păi, dracu-i ştie unde s-au îndepărtat de-atâția ani, ce s-a-ntâmplat cu ei, când fiecare zi din trecutul acela parcă-i o fărâmă firavă şi neînsemnată. Razele soarelui scânteiază, mai țârâie câte-o

ploicică, iar pieptul ți se crâmpoțeşte în boarea nopții haiducești și inima-ți bate năucă din pricina aromei pătrunzătoare a florii de mălin...“ „încotro, încotro v-ați depărtat? a

— Ce păcat, Mitri! Când te gândești că din cei care-au plămădit satul ăsta, n-a mai rămas niciunul. Care-a murit, care și-a dat viața în război, care-a-ntins-o la oraș. Ești doar cu trei ani mai mare ca mine, dar n-ai niciun fir de păr cărunt pe cap, frigul nu-ți încrâncencază inima, iar mâna și picioarele ți-s tinere... Pe front nu te-ai dus, în zilele războiului îți plesnea burta de-atâția cartofi, vânai fără de istov și undeai la pește. D-apăi, ținând seamă de toate ăstea, cum de ești în stare să porți atâta dușmănie vieții?

— Am de ce să-i fiu vrăjmaș! – spuse Dmitri încet și tărăgănat. – Zice-se că războiul a secerat șase milioane de vieți, dar pe tine, Aniskine, te-a adus înapoi. Ce viață-i asta, când netrebnici ca tine se-ntorc de pe front?

— O știu și pe-asta, că te-ai rugat lui Dumnezeu să pier, dar vezi, Mitri, Dumnezeu s-a lepădat de mine. Cum l-am dat jos de pe poliță, în anii douăzeci, cum și-a pierdut puterile asupră-mi. Lui Hitler trebuia să i te rogi.

— Și lui m-am rugat.

— Și-asta mi-am închipuit-o, Dmitri! – zâmbi Aniskin. – Poate că treizeci de ani am tot așteptat ziua când să tăinuiesc cu tine, dar nu mi-am închipuit că din pricina unui os de elan se va întâmpla și asta.

Dulcele glas cânta pentru cea din urmă oară: „Încotro, încotro v-ați depărtat?“ Ba chiar se îndepărta și glasul, pe

când zvonurile aduse în casă de, uliță se întăreau din ce în ce mai mult, armonica sufla veselă „din răsputeri, fetele chiuiau cu înverşunare, iar duduitul tractorului „Belorus“ se stingea, făcând loc tăcerii din preajma liniştii de noapte.

— Acu parcă visez, – se plânse pe neaşteptate Aniskin. – Să zici că-i minune, nu altceva, cum de-ți intru-n casă şi mi te văd, pe tine sau pe Granea, cum de mi se-ntorc privirile spre trecut. Iacă, stau acu pe scăunelul ăsta şi mă uit la tine, fetişcanele hăulesc pe uliță, iar mie mi se pare că nu-i nimic din toate astea... Cum de-ai izbutit, măi Mitri, să trăieşti în aşa chip, încât să-mi sileşti privirile să cate spre vremurile de demult.

Palțev tăcea mâlc, Agrafena se chinuia în culcuşul ei, iar timpul se scurgea alene, înserat, însoțit de tictacul pendulci pătate de muşte.

— Ochii tăi, Aniskine, parcă-s de greiere, – spuse Dmitri, după o clipă de tăcere, – au darul să vază în toate părțile. Încă din anii douăzeci ți-ai dat seama dincotro bate vântul... Şi iac-ai adunat la osânza pe tine ca un vier jugănit, care s-a-nfruptat numai cu grăunțe!

— Nu-i rău, Mitri, că mai tăinuieşti cu mine! Acum cinci ani, tăceai doar şi rânjeai. Asta vra să-nsemne că ți-a venit şi ție vremea să te gândeşti la moarte, chit că ți-i trupul tânăr... Căci, fără îndoială, când îți va veni vremea să dai ortul popii, va trebui să te-ntrebi: „Cum de s-a făcut că eu, Mitri Palțev, mi-am părăduit viața numai în răutăți! Oare cum de-a fost cu putință să se-ntâmple aşa?

— D-apăi tot din pricina ta, din pricina ta. Aniskine! –

zâmbi deodată Palțev. – Numai că nu mi-am părăduit viața, ci mi-am trăit-o numai în bucurii. În fiecare seară, când mă culcam să dorm, tot nădăjduiam c-ai să piei. La-nceput aşteptam să ți se tragă moartea de la vreo carabină, apoi m-am bizuit pe Hitler, după aceea pe alții, care trebuiau să te ridice, fiindcă ai lucrat ca milițian în sat, încă din fragedă copilărie, fără să găseşti niciun duşman al poporului... în anii din urmă, Aniskine, aştept să crapi de câtă osânza ai pus pe tine. Iacă de ce mi-a fost viața plină de bucurii, şi-atunci, şi-acu!

Vai, ce păcat că s-a stins şi s-a subțiat glasul care cântă: „Încotro, încotro v-ați depărtat?” Dulce mai era, ca mierea proaspătă din fagure, îți fărâma sufletul cu o tristețe dulce, de sărut de muiere în vis. Îți venea să râzi şi să plângi la auzul acelui glas, să tângui şi să vorbeşti de drag, ca-n ceasul din urmă, ca-n clipa când îți iei rămas bun, mai înainte de-a porni la un drum lung.

— Da, Mitri, treizeci de ani am aşteptat să tăinuim! Iacă, a venit şi vremea... Iar să mor, să ştii că-mi va fi mai uşor, dac-ai să mă-nțelegi măcar o dată! – spuse Aniskin şi-şi lăsă capul mult în jos. – Iacă, Mitri, judecă şi singur, iacă ce mă miră cel mai mult în toată daravera asta. Doar ştii prea bine că-n satul nostru, în anii douăzeci, fost-au optşpe familii de chiaburi... Iacă ce-i, Mitri, pe mine, unul, să nu mă străfulgeri din priviri, ci mai bine lasă-ți mintea să gândească la ce s-a-ntâmplat cu familiile ăstea. Dac-ai să taci, am să te-ajut...

— Ajută-mă, ajută-mă, Aniskine!

— D-asta am şi venit, Mitri, să te-ajut. Osul de elan am să-l rod cu dinții, n-am să las nici urmă din el, dac-o să te laşi tulburat barem un pic... Nu-mi vine să cred că eşti chiar numai de piatră.

Patul prinse să scârțâie şi să geamă – Agrafena, pe care-o chinuia cumplit capul, se întorsese pe spate şi-şi trăsese perna sub ea, pornind să privească, cu ochii ei verzi ce scânteiau în beznă, la bărbatu-său şi la Aniskin. Îşi tăinuia în colțişorul acela întristarea şi aşteptarea, chinul şi ura, dragostea şi nădejdea. Tăcuse mâlc cât dăinuise discuția, dar fiece vorbă spusă de cei doi bărbați zburase către ungherul ei, risipindu-se în întuneric.

— Da, Mitri, – vorbi mai departe Aniskin, – fost-au optşpe familii, dar nimeni nu-şi mai aminteşte acu de ele. Mai sunt în viață şase foşti chiaburi, oameni ca toți oamenii. Asta o spun în ce-i priveşte pe ei, Mitri, căci în privința copiilor, ce să mai vorbim. Serioja a lu Novikov a ieşit colonel, Grişka Kolesnikov îi profesor universitar, iar Lionka Putințev, ştii şi tu, a ajuns secretarul comitetului raional. De învățători şi de doctori, nici că mai pomenesc, chiar fie-ta, Mitri, îi doctoriță de urechi. Şi, ia spune-mi acu, măi Mitri, cum se face că ai rămas tot chiabur?

Nu se ştie din ce pricină, dar pe uliță nu mai răsună cântarea armonicii, iar chiuitul fetişcanelor se stinse; şi, fără vreun tâlc anume, becul electric ce stătea atârnat de-un şnur prelung începu să se legene. Umbre după umbre începură să se fugărească prin odaie, nasul lui Dmitri Palțev ba se lungea, ba se scurta, iar colțişorul înecat în beznă al

Agrafenei se lumină şi el pentru o clipită, şi-atunci scântcierca verzuie a ochilor pieri.

— Acum, Aniskine, nu mai mi-e teamă de tine! – zâmbi Dmitri. – Acu, n-ai să-mi mai întocmeşti dosar.

— Nici mai înainte nu ți-aş fi-ntocmit dosar! – răspunse Aniskin încet şi liniştit. – Păi, ce fel de duşman al poporului mai poți fi tu, când ai rămas de unul singur, iar poporul se numără cu milioanele. Haide, judecă şi singur, poate fi vrăjmaş țânțarul unui tractor „Belorus“? Aşa că, măi Mitri, n-ai spus vorbă mare, ci-o prostie, şi de-ar fi să mă opresc la ea, ar însemna doar să mă necăjesc. Că cine-i poporului vrăjmaş, păi sieşi îşi este vrăjmaş. Aşa tâlcuiesc eu lucrurile.

— Aniskinc, – spuse Agrafena din pat, – Aniskine, adus-ai vodcă? Toarnă, Aniskine, nişte vodcă!

— Uitasem de vodcă! – răspunse Aniskin, fără să pară surprins, fără să zâmbească, fără să mişte măcar un deget. – Iacă vodca, Grania!

Puse cu băgare de seamă pe masă sticla ce se încălzise în buzunar, îi desprinse capacul cu unghia sa mare şi groasă, ca o carapace de broască țestoasă, şi împinse butelcuța către margine.

— Să-şi toarne fiecare, cât îi pofteşte inima! – spuse el. – Tu Grania, bea şi tu, poate-ți uşurează capul! Ai castraveți?

Agrafena se sculă anevoios din pat, cotrobăi prin dulăpior, zăngănind paharele, şi se apropie de masă, călcând alene – ochii îi străluceau şi nasul i se subțiase. Vodca gâlgâi năvalnic, umplând paharul până la buză.

Agrafena ciocni cu paharul în masă şi rosti cu glasul ei pătrunzător şi răguşit:

— În sănătatea voastră, fârtaţilor!

Dădu vodca duşcă, pe nerăsuflate, îşi şterse buzele cu dosul mâinii şi se înapoie în pat, clătinându-se şi făcând să scârţâie duşumeaua. Iar din colţişorul ei, iarăşi porniră să-i lucească ochii verzi, arzând ca de friguri.

— O să beau mai pe urmă! – spuse Aniskin. – Acu parcă visez, şi-mi joacă mii şi răzmii de puncte în cap...

— Am să te-mpuşc, Aniskine! – spuse în şoaptă Palţev. – Treizeci de ani n-am fost în stare, da acu te-mpuşc!

Punându-şi mâinile pe pântec şi plecându-şi capul mătăhălos, Aniskin privi în podea şi se-ntristă de moarte. Îl năpădise o asemenea întristare, potopit parcă de-o ploaie năprasnică şi de valurile Obiului, încât îi venea să se arunce la podea şi să urle ca o fiară.

— Vai de mine, Mitri, Mitri! – oftă Aniskin. – Dar oare ce se-ntâmplă?

Se legăna într-o parte şi-n alta, ca la rugăciune... Pe neaşteptate, scăunelul îi fugi de sub el, pereţii de bârne răsunară, iar becul electric i se topi trandafiriu în faţa privirilor. Duhnea a mucegai jilav de râpă, o stea verde îi izbi ochii; îl izbi, îl înjunghie şi porni să-i vuiască în cap, ea dangătul clopotelor într-o biserică pustie; iapa cea roaibă se încorda şi se lăsă pe picioarele dindărăt, sub sfârcul stâng al ţâţii porni să-l doară cicatricea rănii în formă de stea şi, învăluit de mirosul prafului de puşcă, strivea în căuşul palmei un cheag din sângele care se prelingea în bătaia

verde a razei de stea. Dar după aceea se auzi cântând glasul cel dulce: „Încotro, încotro v-ați depărtat?...“

— De parcă n-ai fi tras în mine, Mitri! – râse încetişor Aniskin. – De parcă n-ai fi tras... Că doar n-oi fi vrut, la râpă Krivaia, numai să mă sperii cu puşca!

— N-am fost eu, n-am fost eu, Aniskine! De la zece metri, nici din întâmplare n-am pomenit să nimeresc.

De pe lavița din lemn de cedru pe care şedea Dmitri Palțev, ura nutrită față de Aniskin gâlgâia aşa cum gâlgâie şuvoiul, se revărsa ca un sirop de sfeclă, gros şi cleios, iar scândurile groase sugeau din ea, aşa cum îşi suge pomul seva din pământ. Cu muşchii trupului ca un morman de piatră, încordat ca arcul unui trăgaci, strângându-şi din răsputeri genunchii la piept, Dmitri Palțev şedea pe laviță în aşteptare.

— Măi Mitri, sub puterea sovietică trăieşti mai bine decât ai trăit la taică-tău, în Altai, – spuse încet Aniskin. – Anul trecut, când ți-am făcut percheziție din pricina lui Ghenka, s-au găsit la tine cinci mii de ruble, bani câştigați în chip cinstit. Iar în Altai nici nu mâncai pe săturate, de lacomi ce erați.

— Nici acuşi nu mâncăm pe săturatelea! – se auzi dinspre patul unde se frământa Agrafena. – Fierbem zeamă-n ceaunaş, să ne-ajungă trei zile!

Cele două puncte verzui, ca nişte ochi de pisică, se clintiră, un arc de la droturi se auzi scârțiind, după care rămase înțepenit. Dmitri Palțev se mişca atât de uşor, încât abia se băga de seamă, iar muşchii i se zvârco-leau pe brațe,

de-ai fi zis că-s vii.

— Numai braşoave spui, Aniskine! – se auzi iarăşi foşnind dinspre pat. – De-ar fi fost chiabur, Dmitri al meu, apăi de mult te-ar fi-mpuşcat. Dar a fost, toată viața, doar o coadă de topor chiaburească... Trebuie să-i crezi pe țigani, țiganii cunosc până şi gândurile omului... Dmitri al meu, de-ajungea Hitler în Siberia, polițai se făcea...

Dincolo de ferestre, armonica începu iarăşi să cânte, fetişcanele chiuiră din nou şi se auzi tropot de paşi tineri. Aniskin îşi ciuli urechile, clătină din cap şi zâmbi pe sub mustață, străduindu-se să nu-i mai fie atâta groază.

— De câte ori am stâlcit-o-n bătăi pe Granka asta, nici că mai țiil minte! – spuse Dmitri îngândurat. – Am călcat-o-n picioare, şi părul i l-am smuls din cap, până şi cu patul puştii am burduşit-o în piept...

— Muierile-s greu de stârpit, Mitenka! – gemu glasul din pat. – Da şi eu, în timpul nopții, de câte ori nu ți-am plimbat cuțitul pe la gât... Dar n-am fost în stare! Dac-aş fi fost în stare, nu-l mai împuşcau pe Ghenka.

În fața ochilor lui Aniskin, odaia se rotea, plutea, peticul de întuneric din colțişorul Agrafenei se lăbărța, se umfla, străpuns de punctele acelea verzui. Scăunelul porni din nou să-i lunece sub el, dar îl prinse zdravăn cu mâinile, strângându-l din răsputeri şi neîngăduindu-i să se prăvale în prăpastie.

— Vai de mine, măi fârtate, spuse Aniskin zâmbind silit. Vai de mine, măi fârtate, abia acu-mi dau seama de ce la noi în sat alegerile ies totdeauna cu nouăzeci şi nouă la sută.

Păi, Mitri, tu-mi eşti ăla care-l tai pe candidat!

Şi Aniskin se înveseli şi mai dihai.

— Iacă, frate Mitri, ce gând mi-ai trezit în minte. Eu unul, aşa cred, c-ar trebui s-aducă şcolarii la tine, să te vadă şi să se-nspăimânte de viața din trecut şi să-şi învețe mai bine lecțiile... Iacă ce gând caraghios mi-ai trezit în minte, Mitri!

Aniskin glumea şi-şi tot învârtea degetele, dar un fior de gheață i se zvârcolea în inimă şi spaima îl cuprindea cu degetele ei mițoase. Simți pe obraji adierea unui glonte şi zări, parcă aievea, o dâră de fum ridi-cându-se deasupra unei țevi de mitralieră. Fără să-şi dea seama, Aniskin se sculă de pe scăunel. Era peste măsură de burduhănos, pântecul îi atârna pe două caturi, dar Dumnezeu nu-l obijduise nici în privința staturii. Când se ridică, Aniskin dădu cu capul de şipcile tavanului netencuit. Nemaiîntâlnit de mătăhălos, stătea ca o fiară în mijlocul odăii şi nu-şi dădea seama că pe chip apuca să se nască şi să-i lumineze fața o înțelepciune liniştită şi tăcută. Aşa arăta în aceste clipe Aniskin, de parcă ar fi făcut totul în viață, de parcă rezolvase şi pusese stăpânire pe toate, de parcă ai fi păşit în zorii zilei pe malul apelor Obiului.

— C-ai să mori înaintea mea sau după mine, Mitri, – spuse liniştit Aniskin, – asta n-are să schimbe lucrurile. Oricum, odată şi-odată, tot o să moară şi ultimul chiabur pe care mi-a fost dat să-l văd în fața ochi-lor. Din pricina asta, chiar simt cum mi se închirceşte inima. Când ai să-ți dai duhul, şi-n mine o să moară ceva... După cum vezi, cătuşe

grele ne leagă, totuşi, unul de altul. Treizeci de ani am tot aşteptat să tăinuim amândoi, şi nici prin cap nu mi-ai fi trecut c-asta are să se-ntâmple taman din pricina unui os de elan. Şi iată că s-a-ntâmplat.

— Ca fraţii îmi sunteţi! – spuse cu glas limpede Agrafena, din colţişorul ei înecat în beznă. – Prieteni la cataramă... Da unde-i locul muierii, între voi doi? În tine, Aniskine, vrea să tragă cu puşca, iar pe mine mă calcă-n picioare. Vă mulţumesc pentru toate cele, fârtaţilor mei buni!

Cele două văpăi verzui, ca ochii de pisică în noapte, se stinseră – fie că Agrafena îşi închisese ochii, fie că se-ntorsese pe-o rână, fapt e că-n colţişorul ei se făcu beznă. Dintr-acolo nu se mai auzea niciun sunet, nicio mişcare, ci-o linişte desăvârşită.

— Tu, Mitri, niciodată n-ai să tragi în mine! – spuse în şoaptă Aniskin. – Dacă pe vremuri n-ai apucat să mă strângi în cleşte, apăi nici acu n-ai să tragi, cu-atât mai puţin. De-a lungul celor treizeci de ani, de când s-a-nnodat între noi legătura asta, eu mi-am îmbrăcat trupul într-o platoşă de nestrăpuns, în vreme ce tu ai rămas gol...

Aniskin se întoarse, fără să facă vreun zgomot, către colţişorul întunecos, străduindu-se să descopere acolo suflet de om, dar nu zări decât umbra cenuşie a sobei şi-a pereţilor nedrişcuiţi.

— Tu, Grania, iartă-mă! – spuse el niţel mai tare. – Iartă-mă!

— Să crăpaţi amândoi!

Sticla de vodcă stătea pe masă, plină pe trei sferturi, feliile de castraveți căpătaseră un luciu soios, iar trei muşte umblau pe ele, părând nespus de înalte din pricina umbrelor. Aniskin îşi ciuli urechea spre uşă, ascultă o clipă, aşteptă, apoi ascultă din nou.

— Aha, iacă-i, – zise el. – Vin martorii, să fie de față! Mitri, va trebui să-ți scoatem din cuptorul sobei carnea fiartă de elan... Dar până n-apucă ei să intre-n casă, să-ți mai spun câteva vorbe...

Silindu-se să nu scârțâie duşumeaua, din grija de-a nu tulbura liniştea şi chinul din colțişorul învăluit de beznă, Aniskin se apropie de Dmitri, se plecă şi-i spuse răguşit:

— Pân-acum puteam să te ridic de-un milion de ori şi să te trimit să putrezeşti în lagăre, dar mi-i atât de dragă puterea sovietică şi-atât de scumpă, încât mi-am pus toate nădejdile-n ea. Nu se află asemenea lagăre, Mitri, unde să fie o viață mai amărâta decât aia pe care-o trăieşti tu. Nu-i nimic mai îngrozitor, decât să ştii că tu eşti numai unu la sută, iar poporul restul de nouăzeci şi nouă. Tu, Mitri, ai murit cu treizeci de ani înaintea mea!

În pridvor răsună mai limpede bocănitul şi tropăitul paşilor, şi-n odaia mare şi joasă parcă adie un vânt uşor, iar becul din tavan izbucni într-o pâlpâire luminoasă. În uşă duduiră bătăi hotărâte şi puternice şi, fără să mai aştepte vreun răspuns, trei oameni dădură buzna în odaie. Cel mai bătrân din ei era un moşneag hodorogit rău de tot, pe când ceilalți doi arătau ceva mai tineri, şi Aniskin simți cum dinspre ei adiau aromele undelor Obiului şi mireasma otavei

pârjolite de august. Făcu un pas în întâmpinarea lor.

— Ei, ați venit, în sfârşit! – spuse tare Aniskin. – Ați venit, până la urmă, diavolilor!

Abia acum îşi dădu seama unde anume cânta mângâietoarea armonică, – lângă club, peste drum de cei doi plopi negri, împovărați de trecerea anilor, şi-şi mai dădu seama şi cine erau fetele cu chiuiturile – mulgătoarea Niuska Bardina şi haimanaua aia de Verka Semenova.

Un detectiv rural

1

Ghenadi Nicolaevici Pazdnikov, responsabilul clubului, se socotea singur cel mai civilizat om din sat. La Kedrovka venise abia acum doi ani, dar chiar din întâia seară îşi dăduse la iveală purtările sale alese: sosise la club cu pălărie şi cu botine roşii, vorbea tărăgănat, ca după o boală lungă, îşi mijea ochii şi ţăcănea într-una din tocuri. Ghenadi Nicolaevici cânta la acordeon şi, de îndată ce începuse dansul, anunţase: „Polo-neza lui Chopin!“ Când dădea mâna cu tinerele, îşi pleca atât de mult capul, încât părul, lins şi lung, i se împrăştia în toate părţile, femeilor mai răscoapte însă le săruta mâna sus de tot – aproape de cot.

Cu toate acestea, vreme de doi ani, Ghenadi Nicolaevici trăi paşnic în sat. Curând se obişnuiră cu dânsul şi ţineau la el, pentru că ştia să cânte la acordeon cu osebită măiestrie şi niciodată nu se lăsa rugat să vină la vreo nuntă, onomastică sau înmormântare. Aniskin, şeful de post, se purta frumos cu Ghenadi Nicolaevici, îi recunoştea politeţea şi gradul de civilizaţie şi, de aceea, în ziua senină de septembrie, când Ghenadi Nicolaevici se poftise pe nepusă masă în casa şefului de post, acesta nu-l primi în locuinţa sa.

— Să ne ducem la birou, – spuse el scurt, zăngănindu-şi cheile. – Mata eşti un om care-mi închipui că n-ai venit la

mine cu fleacuri, aşa că va trebui să întocmesc un proccs-verbal.

Când se aflară în odăița căreia îi spunea birou, Aniskin deschise cele două ferestruici chioare, scoase încruntat câteva file de hârtie cenuşie, o călimară, ce izbuti să nu se verse, şi un toc şcolăresc, cu peniță „rondă”. După ce le aşeză pe masă, şeful de post luă loc şi-şi puse mâinile pe mapa de birou, rostind:

— Rog să fiu iertat pentru libărcile de-aici!

— Vai de mine! – răspunse responsabilul. – Închipuie-ți, Fiodor Ivanovici, nici nu le-am luat în seamă.

Responsabilul vorbea, ca-ntotdeauna, tărăgănat, îşi mijea ochii, de parc-ar fi stat cu ei în soare, şi lăsa să i se vadă şosetele cu elastic, însă Aniskin îşi dădu seama că Pazdnikov era tulburat şi înspăimântat.

— Iacă ceva nespus de interesant, Ghenadi Nieolaevici, din ce trăiesc libărcile? Mata eşti un om civi-lizat, orăşean, aşa că vezi şi singur, în birou nu se găseşte fărâma de hrană pentru libărci...

— Nu, nu se găseşte!

— Pesemne că mănâncă chitul de la geamuri, – rosti gânditor şeful de post.

— Apăi, cât chit să fie?...

După aceste cuvinte, Aniskin porni să tacă răbduliu – îşi holba ochii, mai învârtea din degete, ca o moriş-că, dar răsufla lesne, căci septembrie cotropise ulița, şi frunzulițele bătrânului mălin de lângă ferestre se zbă-teau foşnind metalic, iar întomnatele şi domoalelc ape ale Obiului

curgeau în depărtare, cu răsfrângerile lor albăstrii.

— Ah! – oftă Aniskin.

— Arta, Fiodor Ivanovici – spuse responsabilul, – arta aparține poporului. Bineînțeles, cinematograful este arta cea mai de masă, dar, Fiodor Ivanovici, muzica are menirea să-l educe pe om nu numai din punct de vedere estetic, ci, dacă pot să mă exprim astfel, chiar şi politic. Cântecul, Fiodor Ivanovici, ne-ajută să construim şi să trăim...

— D-apăi cum!

— Mi-au furat acordeonul! – spuse Ghenadi Nicolaevici, şi pe față i se aşternură o puzderie de pete roşietice. – La douăzeci şi trei şi cincisprezece, l-am şters cu-o bucată de flanelă moale, pudrată cu talc, la douăzeci şi trei şi douăzeci şi cinci de minute, l-am pus în husa lui anume făcută şi l-am aşezat în dulapul clubului, iar la... – responsabilul se uită la ceas... – la şapte şi patruzeci, de dimineață, când am venit la club, ca să întâmpin cât mai bine înarmat munca voluntară organizată în ziua de duminică pentru adunatul spicelor, la şapte şi patruzeci, acordeonul... Nu mai era, Fiodor Ivanovici! – spuse indignat Ghenadi Nicolaevici, dând neliniştit din mâini. – Mi l-au furat!

Mâinile responsabilului se prăbuşiră pe genunchi, capul pe umăr, iar Aniskin hâmâi uluit – căci ochii lui Ghenadi Nicolaevici fuseseră podidiți de nişte lacrimi muiereşti, cât bobul. Fără să se ruşineze de şeful de post, şi le şterse cu o batistuță, oftă şi zise:

— Două registre, două registre!

Şeful de post habar n-avea ce sunt registrele, dar în

glasul responsabilului răsuna atâta deznădăjduire, încât Aniskin se ridică, se aproapie de Ghenadi Nicolaevici şi se plecă asupră-i.

— Cât costă? – întrebă el încet.

— Ah, Fiodor Ivanovici, când îi vorba de sfânta artă...

— Cât costă?

— Trei sute şi cincizeci l-am plătit, în mâna...

— Trei sute şi cincizeci?

Aniskin se întoarse la locul lui şi se aşeză, iar scaunul pârâi din toate încheieturile, îşi trase cu hotărâre călimara mai aproape. Totuşi nu se apucă să scrie numaidecât, ci înmuie doar peniţa. Trupeş, mătăhălos şi cu ochii holbaţi, Aniskin privea neînduplecat la responsabil, îşi muşca din când în când buza de jos şi gâfâia din greu, ca o locomotivă după un drum lung.

— Ghenadi Nicolaevici, dumitale nu ţi-i dat să-nţelegi legile noastre, – spuse el eu asprime, – dar furtul săvârşit înseamnă tot atâtea parale cât costă o vacă de prăsilă, şi ceva mai puţin decât e nevoie pentru o moto-cicletă... Dacă nu mă-nşeală ţinerea de minte, apăi din una mie nouă sute şi patruşopt nu s-a mai pomenit ditamai ispravă în satul nostru. Asta s-a-ntâmplat când a ciordit Valka Sucikov două cupoane de stofă nemţească, de la un invalid de război.

— A, Fiodor Ivanovici...

— Pe dumneata te rog să taci, să nu mai tot bitii din mâini, ci să răspunzi la întrebări.

2

După ce-şi notă la iuţeală – într-o jumătate de ceas – declaraţiile responsabilului, Aniskin împături în patru filele de caiet, le vârî grijuliu în buzunarul pantalonilor neobişnuit de largi în brăcinari şi, pufnind pe nas, se ridică şi se apropie de fereastră, cu-o asemenea înfăţişare, de parc-ar fi făcut pentru cea din urmă oară o atare treabă. Privi îndelung, poate vreme de-un minut, la mălinul cel bătrân şi la undele Obiului, după care îşi supse alene dintele găunos şi spuse, fără să se întoarcă cu faţa la responsabil:

— Înc-o dată te rog să mă ierţi, dar nu pot hotărî, aşa, din senin, la cine-i acordeonul matale... Cel la care m-am gândit de la bun început e plecat de ieri la pescuit pe pragurile Linevului, iar ălălaltul, la care m-am gândit mai apoi, n-a mai păcătuit în treburi dintr-astea de vreo cinci ani, aşa că s-ar putea să-l învinuim degeaba. Într-un cuvânt, Ghenadi Nicolaevici, acilea-i vorba de-o treabă serioasă şi-i nevoie să facem nişte cercetări după toate articolele legii... Haidem la club!

Chit că Aniskin era greoi la mers şi-şi urnea anevoie picioarele, în zece minute ajunseră la club, iar când responsabilul tocmai vroia să se ducă după chei, Aniskin îl opri şi nu-i dădu voie nici măcar să urce în prid-vor. Bodogănind ceva cam în felul ăsta: „Unde te afli, acolo să şi rămâi“ – şeful de post se apropie cu băgare de seamă de pridvor, se îndoi din burtă, se aplecă şi cercetă îndelung scândurile groase din lemn de cedru. Responsabilul nu pricepu ce anume îi atrăsese atenţia, dar Aniskin hâmâi şi

bodogăni din nou:

— Trebuie să cercetăm ferestrele.

Clubul din Kedrovka nu era nici prea vechi, dar nici prea nou; privit în lungime semăna c-un depou de pompieri, deoarece în părți se zăreau două uşi mari de garaj, iar din față, clubul amintea de magazinul unei cooperative de consum săteşti – un drug de fier de-a latul uşii, o firmă scurtă: „Club“ şi două ferestre, de-o latură şi de cealaltă a pridvorului împrejmuit de parmaclâc. În afara acestora, clubul nu mai avea alte ferestre.

— Aşa! Iac-a şa!

Păşind în vârful picioarelor, cu multă băgare de seamă, Aniskin se apropie de ferestrele cu ochiuri dese şi, pufnind pe nas, începu să apese geamurile cu degetele. Erau douăsprezece la fiecare fereastră şi le apăsă pe rând, dar nedând peste vreunul mai slăbit, clătină neîncrezător din cap. Apoi, Aniskin stătu o clipă nemiş-cat şi, pe neaşteptate, o luă la trap spre partea clubului unde erau cele două uşi de garaj. Responsabilul porni cu paşi mărunți şi repezi pe urmele lui, dar şeful de post îl opri locului cu-o mişcare mânioasă a mâinii.

— Nu-i nevoie să fugi, nu-i nevoie!

Rămas singur, şeful de post se apropie fără grabă de întâia uşă, trase zdravăn de ea, apoi, tot agale, se apropie şi de cealaltă, şi iarăşi trase... Uşa se deschise încet, nu se auzi niciun scârțâit, şi Aniskin, care-o înhățase tot atât de zdravăn, ca şi pe cealaltă, fu gata–gata să cadă pe spate.

— Fiodor Ivahovici!

— Stai la locul dumitale! – îi spuse aspru şeful de post, recăpătându-şi echilibrul şi împingând uşa la loc. – Aşa, aşa, aşa!

Şeful de post şi responsabilul încremeniră locului... Erau ceasurile nouă dimineața, galbenul se aşternea peste sat, iar văzduhul era atât de liniştit şi de străveziu, cum numai pe Obi poate fi, în septembrie, când frun-zele foşnesc şi crapă sub picioare, când apa-i limpede până la fund şi-n suflet te pătrunde un dor, asemeni zborului lin al frunzelor căzând de pe bătrânii plopi negri.

— Păi, se deschide uşa, – spuse încet Aniskin. – N-a fost zăvorâtă...

Stând în liniştea înconjurătoare, nici el şi nici responsabilul nu băgau de seamă că erau împresurați de-o droaie de copii. Se apropiau grijulii şi sfielnici, târându-se în patru labe de prin tufişuri şi de sub gardurile de nuiele, ivindu-se de după tainice pârleazuri. Erau copii între cinci şi opt anişori – mai vârstnicii se găseau fie la adunat de spice, fie la seceriş, – dar şi ăştia, de-aici, umblau tot în cârduri, şi când Aniskin îşi veni în fire, se pomeni înconjurat de-o sumedenie de capete paşnice, în zeci de culori. Scurmând sfios în țarina cu degetul mare al piciorului, băiețelul cel mai mic al lui Aniskin, Vitka, stătea cu gura deschisă şi-avea ochii bulbucați, ca şi tătâne-său.

— V-arăt eu vouă! – spuse Aniskin, şoptind amenințător. – Acuşi v-amendez, pe toți!

Copilaşii zbucniră sprinten îndărăt, dar şeful de post uită chiar în aceeaşi clipă de ei – făcându-şi singur cu

ochiul, cercetă cu de-amănuntul pământul şi se-ndreptă spre uşă. Aniskin se opri lângă ea, fără să zăbo-vească prea mult – o deschise, încercând-o, şi-i spuse responsabilului care se ținea după el:

— Ghenadi Nicolaeviei, intri peste un minut.

Când responsabilul pătrunse în clubul întunecos. Nu-l zări pe şeful de post, ci auzi doar pe cineva smior-căind şi scârțâitul anevoios al duşumelelor – era de bănuit că Aniskin se îndrepta, pe pipăite, spre odaia în care-şi duceau activitatea echipele artistice de amatori ale colhozului, unde se aflau puse la păstrare instru-mentele muzicale şi unde, îndeobşte, şedeau, aşteptând începerea filmului, membrii conducerii locale, preşe-dintele colhozului, preşedintele sfatului şi însuşi şeful de post, Aniskin.

Chiar aşa se şi întâmplase – Aniskin stătea în odaie şi, cu ochii mijiți, milițieneşte, se uita la dulapul larg deschis, în fundul căruia se afla o bucată de stambă roşie, un trombon spart şi-o grămadă de borcane cu praf de dinți, folosit pentru lozinci şi pancarte. Odăița mirosea a colb, a castraveți şi-a alifie grasă de grimă.

— Uşile clubului trebuiesc încuiate! – spuse şeful de post, zâmbind nedesluşit. – Ieri, Ghenadi Nicolaevici, fără îndoială c-a fost sâmbăta şi, după cum e şi firesc, nu i se interzice cetățeanului să mai bea şi el, câte ceva, după orele de muncă, dar uşile trebuiesc zăvorâte, Ghenadi Nicolaevici…

Apoi, Aniskin dădu la iveală o bucată de castravete pe care-o ținuse până-atunci la spate şi-o puse pe măsuța cu

trei picioare, îngălată şi plină de colb.

— Aşadar, când zici mata c-ai încuiat dulapul?

— Aproximativ la douăzeci şi trei şi douăzeci şi cinci de minute.

— Păi vezi, Ghenadi Nicolaevici, acum zici: „Aproximativ!“, iar mai înainte spuneai... Dar chichirezul nu stă-n asta, Ghenadi Nicolaevici, ci-n faptul c-a pierit acordeonul. Ai!

Într-adevăr, acordeonul nu mai era în dulap: borcanele – iată-le, bucata de stambă roşie – uite-o, trom-bonul spart – iacă-l zăcând pe raft, dar acordeonul... Acordeonul ioc, iar când responsabilul, potolit şi istovit de-atâta frământare, tocmai vroia să se aşeze pe divanul înflorat şi desfundat, şeful de post nu-i îngădui:

— Deocamdată nu ne aşezăm, Ghenadi Nicolaevici, nu ne aşezăm.

Cuvintele „nu ne aşezăm”, Aniskin le repetă, tot coborându-şi glasul, de vreo cinci ori la rând, rostindu-le în felurite armonii şi tonuri, în vreme ce ochii lui bulbucați scotoceau odăița – cercetau ferestrele, scându-rile duşumelei, pervazurile şi masa, dulapul şi ungherele întunecoase, tavanul şi uşa din spatele său. Chit că şeful de post nu se clintea din loc, gâtul, în schimb, i se rotea cu hărnicie şi stăruință, iar peste câtva timp, răsuflă uşurat:

— Păi aşa, Ghenadi Nicolaevici...

Aniskin făcu un pas spre masă, luă de pe ea o crenguță de scoruş veşted şi şi-o duse la nas. Nu era cu putință ca crenguța să miroasă a altceva decât a scoruş, dar Aniskin o

adulmecă îndelung, apropiind-o când de-o nară, când de cealaltă, şi în sfârşit, chipul i se lumină, scăldat de-un zâmbet galeş şi diavolesc.

— Ei, ei, Ghenadi Nicolaevici! – spuse el imitând glasul responsabilului de club. – Pentru a treia oară-mi cer iertare, rogu-mă, dar crenguța asta nu poate să-nsemne altceva, decât că te-ai întors iarăşi la Duska vânzătoarea...

— Fiodor Ivanovici, dragule...

— Ah, Ghenadi Nicolaevici, ah, dragule! – strigă şeful de post la fel ca şi responsabilul, şi strânse la piept crenguța de scoruş. – Că doară nu ți-am zis nimic rău, iubeşte-te cu cine vrei, dar crenguța asta nu poate să-nsemne altceva, decât că-i vorba de Duska... în primul rând, în septembrie, umblă-ntotdeauna cu-o crenguță de scoruş la ea şi se dă cu colonie Lăcrămioara, iar în al doilea rând, flăcăii de la tractoare au vrut să cumpere ieri nişte vodcă, după ce-şi isprăviseră lucrul, dar ia-o pe Duska de unde nu-i: la magazin ioc, la dânsa acasă nici gând, la Grişka Storojevoi cu-atât mai puțin. Până şi cu apucasem să-mi pierd firea, unde să fie Duska asta... Dar, după cum se vede, era la tălică, Ghenadi Nicolaevici. Se vede treaba c-aici se pitea!

— Da! – recunoscu în şoaptă responsabilul clubului. – Da, Evdokia Mironovna era aici!

— S-a-ntors dragostea înapoi?

— Căile iubirii-s de nemărturisit, Fiodor Ivanovici. Ştii şi mata, la vârsta când florile nu te mai îmbată cu parfumul lor...

— Ştiu, ştiu, – se învoi bucuros Aniskin. – De când mi-

au călcat paşii pe la Panka Voloşina, apăi ştiu totul despre dragoste, dar acu nu-i vorba de-aşa ceva, Ghenadi Nicolaevici, ci-i vorba că trebuie să zugrăvim tabloul în întregime... Iacă, m-aşez binişorel pe divan, chit că-i doldora de praf, iar mata să-mi povesteşti pe-îndelete totul... N-avem unde ne grăbi, îi vremea dimineții, iar tălică să mi te-apuci să-mi povesteşti întâmplarea pe de-a-ntregul...

Într-adevăr, Aniskin se aşeză pe divanul care, scârțâind, se lăsă până aproape de duşumea, ridicând nori de praf; din pricina colbului îl apucă strănutatul, iar după ce isprăvi, începu să privească la responsabil, cu ochi senini şi liniştiți.

— Ei, haide s-o luăm pe rând...

— Fiodor Ivanovici, spuse responsabilul cu glas plăcut şi dând atât de hotărât din cap, încât părul i se răsfiră ca un evantai. – Fiodor Ivanovici, vă respect din adâncul sufletului, pe dumneata şi pe familia dumi-tale, dar oare-i nevoie să răscolim asemenea amănunte intime din viața unui bărbat, amănunte ce-nfioară cele mai dureroase coarde...

— Nu-i neapărată nevoie să fie răscolite! – spuse paşnic Aniskin. – Nu-i neapărată nevoie, Ghenadi Nicolaevici, dar altminteri nu-ți mai pot găsi acordeonul. Iar instrumentul ăsta costă totuşi trei sute şi cincizeci de ruble. Aşa că haide să le răscolim... Când ai închis clubul?

— La unsprezece, după cum s-a subliniat în nenumărate rânduri de către conducerea comitetului raional pentru cultură...

— Şi?

— Evdokia Mironovna, dacă mă pot exprima astfel, se afla în clipa aceea în odaia de faţă, denumită cabină pentru machiaj...

— Şi?

— Mai departe, Fiodor Ivanovici... mai departe...

— Ei, ei, şi mai departe...

Responsabilul clubului, Ghenadi Nicolaevici Pazdnikov, îşi împreună mâinile şi se ruşina – urechile îi ardeau ca poamele scoruşului pe care Aniskin îl ţinea ademenitor în mână, la fel ca şi pân-atunci, iar nasul de beţivan, roşu-vineţiu, dimpotrivă, apucă să-i pălească. Privind la făptura responsabilului, Aniskin zâmbi larg şi-l întrebă:

— Dar de ce nu v-aţi dus acasă la Duska? Fiindcă pe vremuri, în zilele dintâi ale dragostei voastre, ţineaţi şedinţă în fiecare noapte la locuinţa ei!

— Aici, Fiodor Ivanovici...

— Ei, ei, Ghenadi Nicolaevici...

— Păi să vezi, Fiodor Ivanovici...

— Ei, ei, şi înc-o dată ei...

— Grigori Semionovici Storojevoi! – răspunse icnit responsabilul. – Tovarăşul Storojevoi!

După rostirea acestor cuvinte, Aniskin îşi plecă degrabă capul, mirosi fără niciun rost crenguţa de sco-ruş şi-şi umflă buzele. Ceva porni să clocotească în pieptul şefului de post, apoi se potoli, iar Aniskin, ridi-cându-şi capul, privi la cercevelele ferestrelor şi spuse îngândurat;

— Aşa trebuie să-nţeleg, că ţi-i teamă să nu te prindă Grişka Storojevoi la Duska acasă şi...

— Omul ăsta e-n stare de orice! – răspunse încredinţat şi înfierbântat responsabilul. – Dac-ai şti, Fiodor Ivanovici, cu ce ochi se uită la mine...

— Ochii ca ochii, – spuse Aniskin la fel de îngândurat ca şi mai înainte, adulmecând iarăşi crenguţa de scoruş. – Ochii-s fleac, Ghenadi Nicolaevici, numai că ticălosul îi şi bătăuş... Bătăuş ca un ocnaş, în primă-vară i-a rupt falca lui Senka Pankov, chit că Senka era însoţit lângă club de fraţii săi. Au încasat-o şi fraţii, Ghenadi Nicolaevici. A fost grozăvie mare!

— Fiodor Ivanovici, dragule – exclamă pe neaşteptate responsabilul clubului, ridicându-şi în chip tragic mâinile. – Înţeleg desfăşurarea raţionamentului dumitale, ţi-am sesizat de minune ipoteza...

— Ei şi!

— Acordeonul l-a furat cetăţeanul Storojevoi!... Ia te uită, ia te uită ce lucrătură colosală! Mă-nţelegi, Fiodor Ivanovici, vrând să se răzbune pe mine, din pricina Evdokici Mironovna, Storojevoi hotărăşte să-mi dea cea mai dureroasă lovitură... Mata pricepi, Fiodor Ivanovici, ce-nseamnă pentru un muzicant, pentru un artist muza lui!

Dând ameninţător din mâini, învârtindu-se în cuprinsul celor cinci metri ai odăiţei, răsucindu-se ca o sfârlează, responsabilul clubului se izbea zgomotos cu pumnul în piept.

— Muza-i pentru artist mai mult decât o soţie, mai mult decât femeile şi prietenele. O! Cetăţeanul Sto-rojevoi mi-a dat o lovitură de moarte! O!

Şefului de post îi plăceau la nebunie tot soiul de spectacole, iar când Ghenadi Nicolaevici porni să bâţâie din mâini într-un chip atât de neobişnuit şi să strige c-un glas de-o frumuseţe cerească, Aniskin se întinse în voie pe divan, tăcu şi începu să privească plin de respect la responsabilul clubului. De bună seamă, fără un costum anume, ba încă şi lipsit de lumină electrică, Ghenadi Nicolaevici arăta cam pirpiriu, şi totuşi şefului de post îi plăcea straşnic de mult.

— Ah! Storojevoi ştia el ce face! – se înfierbântă Ghenadi Nicolaevici. – Spune-mi, spune-mi, Fiodor Ivanovici, mata ştii de-acum că el îi făptaşul, că mi-a furat acordeonul meu de sidef? Spune-mi, vai, spune-mi, Fiodor Ivanovici, oare nu asta-ţi arată intuiţia dumitale de detectiv...

Aniskin cunoştea cuvântul „detectiv”, îl folosise de milioane de ori în felurite împrejurări, dar nu-l întrerupse pe responsabilul dezlănţuit – mai întâi, pentru că i se părea interesant să-l privească, apoi, fiindcă nu poţi stăvili dintr-o dată un om atât de înfierbântat. Aşa că Aniskin aşteptă până ce Ghenadi Nicolaevici se mai linişti niţel, îşi supse dintele şi spuse:

— Aşa-i făcută meseria noastră, Ghenadi Nicolaevici, că nu poţi să-ţi dai seama numaidecât care-i hoţ şi care nu-i! Se poate ca acordeonul să fi fost furat de Storojevoi, dar e cu putinţă şi pe dos, adică să nu-l fi furat el... Deci, potoleşte-te şi răspunde-mi la cea din urmă întrebare. Cine-a-ncuiat uşa?

— Uşa, ah, uşa... – Responsabilul clubului se opri, lăsându-şi mâinile să-i cadă. – Uşa, Fiodor Ivanovici, după

cum singur îți poți da seama, eu am încuiat-o...

— Până să te-apuci de băut vodca, ori după aia?

— Totdeauna închid uşa mai înainte de-a mă pune pe băut.

— Păi, cam asta-i tot, Ghenadi Nicolaevici... Acum mai stai oleacă în pridvor, până mai dau eu un ocol prin club...

3

Aniskin ieşi din club cam după vreo jumătate de ceas, în clipa când responsabilul clubului, care stătuse ascultător în pridvor, ostenise să tot privească la ulița pustie şi coborâse să se preumble cu paşi nervoşi şi frământat de gânduri prin preajma clubului. Se bucură văzându-l pe şeful de post, dar Aniskin nu legă vorbă cu el, ci, pornind din pragul uşii care se deschidea singură, străbătu ulița de-a curmezişul. Ajuns lângă pârleaz se opri locului, cercetând cu băgare de seamă scândura pusă deasupra.

— Iete-te! – luă aminte gânditor şeful de post. – Scândura!

Cerceta una din acele scânduri care, în satele siberiene, se cheamă pârleaz şi care, ca să zicem aşa, oglin-deşte năzuința omului către linia dreaptă, întrucât calea pe ulițe şi ulicioare e totdeauna mai lungă, decât de-a dreptul prin grădinile şi ogrăzile străine. De aceea, peste garduri se aruncă două scânduri – de-o parte şi de cealaltă a acestora. Tocmai o scândură dintr-asta cerceta şeful de post, şi, după ce-şi isprăvi cercetarea, făcu „hm!“

— Cizmă din pânză de foaie de cort! Şi, întrucât

responsabilul clubului apucase s-ajungă în spatele său, şeful de post arătă cu degetul la urma lăsată de cizmă şi care se vedea lesne pe scândura îngustă. – Zdravănă cizmă...

— Infractorul! – şopti responsabilul clubului.

— Poate că-i el, poate nu-i el! – răspunse Aniskin, apoi, făcându-i un semn responsabilului să vină după el, se întoarse spre uşă şi-i porunci: – Mergi şi intră prin uşa din faţă, Ghenadi Nicolaevici, şi închide-o cu cârligul. Apoi, să te-ntorci.

În răstimp ce responsabilul clubului alerga să închidă uşa, Aniskin stătea în doru lelii, respira aerul uşor şi curat de septembrie şi privea la soarele care strălucea nespus de frumos, fără să dogorească, la plutirea-n azur a funigeilor prelungi, la luntrea castanie ce înainta pe Obi, suspendată parcă între cer şi pământ. Adia un vânt atât de uşor şi de mângâios, cum numai în septembrie se întâmpla să adie, iar şeful de post îşi lăsa chipul să-i fie învăluit de suflarea sa.

— S-a-nchis, Fiodor Ivanovici!

— Bun.

Trezindu-se din starea lui de fericire, Aniskin privi stăruitor la responsabilul clubului, apoi la uşă, şi iarăşi la responsabil. De vreo trei ori îşi mută privirea de la om la uşă, iar după aceea, cu mâna dreaptă, apucă de clanţă şi trase de ea.

— E-nchis? – întrebă rece şeful de post.

— După cum ai poruncit chiar dumneata personal, Fiodor Ivanovici!

— Poruncit-am, poruncit...

Aniskin îşi puse şi-a doua mână pe clanţă, apăsă în partea de sus a uşii, o zgâlţâi des şi mărunt şi, deodată, o smuci zvâcnind. De cealaltă parte a uşii se auzi un clinchet, trosni ceva, şi uşa se deschise.

— Ei? – întrebă încet Aniskin. – Ei, zic!

— Ce rezultat, Fiodor Ivanovici! – îngăimă responsabilul clubului. – Cine-ar fi putut să-şi închipuie că dintr-o simplă zgâlţâitura...

— Cârligul ăla-i un rahat! – răspunse răspicat şeful de post. – După ce-am să găsesc acordeonul, Ghe-nadi Nicolaevici, de bună seamă c-atunci am să te amendez pentru treaba asta, dar acu-i vorba de altceva... Cât era ceasul când ai ieşit din club şi pe cine-ai întâlnit în drum?

— Cum să spun cu precizie... Dumneata mă-nţelegi, cum să spun precis...

— Înainte de ploaie sau după?

— În timpul ploii, Fiodor Ivanovici. Dumneata mă-nţelegi, cu toate că Evdokia Mironovna se împo-trivea...

— Înţeleg, înţeleg, – îi tăie vorba şeful de post. – Grişka Storojevoi nu-i prost să umble prin ploaie... Ei, dar asta nu-nseamnă că n-ai întâlnit pe nimeni în drum...

— Pe nimeni, Fiodor Ivanovici!

— E-n regulă!

Şeful de post se uită pentru ultima oară la responsabilul clubului, cu o privire plină de tâlc şi, împreunân-du-şi sprâncenele lângă rădăcina nasului, nu spuse nimic, ci clipi doar din ochi. După aceea, îşi duse mâinile la spate, îi făcu

responsabilului un semn cu capul şi porni agale pe ulița ce ducea spre malul apelor Obiului – păşea cu pântecul înainte, cu capul sus şi cu picioarele călcând câş, ca ursul.

— La revedere, Fiodor Ivanovici! – dădu moale din mâna responsabilul clubului. – La revedere!

Dar şeful de post nu mai fu în stare să-l audă, căci înainta şi tot înainta pe uliță, răsuflând anevoios din pricina mersului şi iscodind cu ochii săi bulbucați tot ce întâlnea în cale. Iscodea şi-şi întipărea în minte, îşi întipărea în minte şi iscodea, şi astfel, uşurel şi-ncetişor, ajunse până la o casă înaltă ce se afla lângă fierărie, parcă lipită de ea, adică taman la marginea satului. Ajuns lângă casă, Aniskin se opri şi începu să pufnească mânios:

— Of! Of! Of!

Pufnea şi se mânia din pricină că, deşi era aproape de ceasurile unsprezece, în casa aceea încăpătoare domnea o linişte atât de cumplită, încât ai fi zis că înăuntru se află un mort în coşciug. Uşa, ce-i drept, era dată de perete, dar nici asta nu era semn bun, şi Aniskin se înfurie în aşa hal, încât se înroşi la chip ca o pătlăgică răscoaptă. Grohăi pe nas, ca un râmător, urcă în pridvor şi păşi de-a dreptul în casă – nici uşa de la tindă nu era închisă.

— Aşa!

Pe cele patru paturi strâmte, rânduite unul lângă altul, ca la spital, acoperiți cu nişte pături cenuşii, dor-meau de le buşeau patru flăcăi cu părul ciufulit. Stăteau cu gura larg deschisă, aşa că-n odaie puțea de trăsnea a duhoare de vodcă, de ceapă şi de usturoi. În afară de paturi, în odaie nu

se mai găsea niciun fel de mobilă, în schimb însă, pereții erau acoperiți în întregime cu desene porcoase, purtând dedesubt nişte lămuriri tot atât de neruşinate

— Iac-aşa!

Aniskin merse de-a lungul celor doi pereți, privi toate desenele de curând zugrăvite, citi explicațiile şi, după ce zâmbi la văzul uneia din ele, se întoarse lângă uşă. Aici se aşeză pe pragul înalt, îşi descheie doi nasturi de la cămaşă şi căscă cu poftă – asta pentru că-n casă se dormea.

— Trântorilor! – spuse Aniskin după o clipă de aşteptare. – Treziți-vă!

Doi dintre cei patru flăcăi se întoarseră pe cealaltă parte, un altul bălmăji ceva nedesluşit, iar al patrulea sforăi mai departe subțire, dar niciunul nu se trezi. Atunci, Aniskin îşi scoase din buzunar o cutie de chibri-turi, o batistă cât toate zilele, iar după toate astea, un lucru ciudat – un cartuş de armă legat cu-o sârmă de-un mâner de lemn. Pufnind pe nas şi zâmbind, şeful de post scoase din cutie un chibrit şi-l vârî sub sârmă, în aşa chip, încât măciulia bățului să vină până la marginea țevii cartuşului.

— Aha! Aha! – cotcodăci în şoaptă Aniskin. – Aha! Aha!

Obiectul, semănând cu un pistol, se chema pocnitoare, iar şeful de post îl luase nu de mult de la Vitka, băiețelul unui lucrător, ca nu cumva – Doamne fereşte! – să se întâmple vreo nenorocire. Aniskin făgăduise să dea pocnitoarea mamei lui Vitka: „Cu biciul trebuie să fii bătut, Vitka, cu biciul!“ – dar uitase, şi acum se bucura nespus că lucrurile se potriviseră astfel.

— Ha-ha-ha! – chicoti Aniskin. – Hi-hi-hi!

Aniskin hârşii pe cutia de chibrituri partea din pocnitoare unde se afla măciulia băţului, de teamă îşi închise ochii, se întoarse pieziş, iar mâna în care ţinea pocnitoarea, imitându-l pe Vitka, şi-o zvârli în lături. Măciulia sfârâi cam o jumătate de secundă, după care detună atât de tare, încât Aniskin se izbi cu umărul de tocul uşii, răcnind:

— Măiculiţă, Doamne!

Odaia fu împânzita de-un fum înecăcios de praf de puşcă, geamurile zdrăngăniră, se auziră foşnete şi hurducănituri, căzături şi gemete – Dumnezeu ştie ce se întâmplase! Însă după ce se risipi fumul, Aniskin porni să hohotească încet şi plin de încântare:

— Ha-aha-ha-aha-ha...

Înghesuiţi într-un ungher al odăii, înfăşurându-se în pături, cei patru trântori, cu ochii holbaţi de spaimă, priveau la şeful de post şi la fumul prafului de puşcă care se îndrepta şerpuitor, ca o panglică albăstruie, către gemuleţul deschis. Apoi, unul din ei – cel mai tânăr şi mai plăpând – îşi scoase de sub pătură mâna tremurândă şi întrebă:

— Ce-o mai fi şi-asta?

— Pocnitoare! – răspunse Aniskin, încruntându-şi sprâncenele, parcă nu vezi şi singur că-i pocnitoare, ai?... Haide, căraţi-vă la locurile voastre!

Flăcăii, cu părul ciufulit se întoarseră la paturi, se aşezară şi-şi îndreptară faţa spre Aniskin care şedea, ca şi mai înainte, pe pragul înalt. Era liniştit şi tăcut, dar mai

ținea în mâna pocnitoarea şi chiar o legăna, încoace şi-ncolo, întocmai ca pe-un pistol.

— Păi, iacă ce-i, scumpii mei domni! – spuse Aniskin. – Că tot satu-i la secerat, iar voi îi trageți la aghioase, asta nu mă miră. Că tot satul s-a dus ieri la cinema şi s-a lăut la baie, iar voi ați băut la vodcă până n-ați mai putut, şi-ați mai şi furat pătlăgele, nici asta nu mă miră. Dar vestea care m-a dat gata e că responsa-bilului de la club i-a pierit acordeonul. Iacă, asta mai zic şi eu veste de pomină! Aniskin se sculă, se preumblă prin fața trântorilor şi zâmbi nedesluşit. – Ei!

— N-am luat noi acordeonul, spuse morocănos cel mai tânăr şi plăpând dintre ei. Nu l-am luat noi!

— Şi-asta o ştiu! – răspunse bucuros Aniskin. Mai întâi şi-ntâi, deoarece voi n-aveți nevoie de acordeon, fiindu-vă sufletul negru şi neîmpăcându-se cu muzica, iar în al doilea rând, fiindcă nu sunteți în stare decât de furtişaguri mărunte... Iacă, tu, Sopâreaov Avtandil, dă-te jos din culcuş... Scoală de-acolo, scoală, am zis!

Sopâreaev Avtandil – un flăcău de vreo nouăsprezece ani, cu ochii mijiți şi cu o cicatrice trandafirie la buză – se ridică în silă de pe pat, îşi dădu hoțeşte ochii peste cap, vrând să strige, dar Aniskin, fără să scoată o vorbă, îl înhăță de umăr şi-l buşi la duşumea cu laba lui de uriaş, îl dădu la o parte ca pe-un obiect netre-buincios şi, într-o tăcere înspăimântătoare, scotoci pe sub pernă cu degetele-i îndemânatice, ca de chirurg. Mâna şefului de post stătu ascunsă doar preț de-o clipă, apoi, de parc-ar fi fost un

scamator, trase de sub pernă o basma şi-o fâlfâi în văzduh ca pe-un steag, de scânteiară pe sub nasul trântorilor o puzderie de flori roşii şi de zugrăveli; mătasea foşnea mângâietor, şi mirosul unui parfum bun le pluti pe dinaintea nărilor.

— Basmaua învățătoarei Malăghina! – spuse încet Aniskin. – Cumpărată la Tomsk, cu douăzeci şi opt de ruble... Ei, Sopâreaev Avtandil!

În aceeaşi linişte de pân-atunci, înfricoşătoare şi fremătătoare, şeful de post se întoarse la pragul înalt, se aşeză, îşi întinse picioarele şi oftă din greu, de câteva ori la rând – o zăpuşeală cumplită stăruia în odaia plină de duhoarea trupurilor nespălate.

— Pe mine unul, fără îndoială, ar trebui să mă dea afară din slujbă, – grăi Aniskin cu acelaşi glas de mai înainte, – dar acuma, de vreme ce în sat s-a săvârşit un furt, acuma mă bucur... Dar de ce mă bucur, când, dimpotrivă, ar trebui să plâng? – întrebă el, încordându-şi grumazul şi ridicându-şi degetul. – Păi, răspunsul la asta, iacă-l, tu-mi eşti, Leşeinski Igor.

— Nu ştiu nimic! – răspunse Leşeinski, unul din cei patru flăcăi, care stătea în spatele celorlalți, ba mai şi încerca să se ascundă îndărătul lui Sopâreaev. – Nu pot să spun nimic, cetățene şef de post.

— Nu poți să spui nimic, dar c-ai stat la pârnaie, pesemne c-ai să poți spune... – Zâmbi şeful de post. – Ei, dacă n-ai atâta minte, păi poți şi să nu răspunzi, dar să-mi dai stiloul... Hai, dă-mi-l, dă-mi-l, că şi-aşa, tot fac

percheziție.

După ce Leşeinski îi dădu stiloul pe care-l furase alaltăieri, la club, de la brigadierul tractoriştilor, nenea Ivan, şeful de post îl ascunse în buzunar, unde se afla şi basmaua, şi-şi bătu genunchiul cu mâna lui butucă-noasă.

— Acum, să vă spun de ce mă bucur că s-a-ntâmplat în sat un furt, – zise Aniskin. – Păi, d-aia mă bucur, fiindcă cu prilejul furtului am putința să vă percheziționez şi pe voi, trântorilor... Iacă, dintr-un foc, am găsit două lucruri de furat asupra voastră, fiindcă de cinci luni încoace nu se mai întâmplase nimic în sat, chit că vă-ndeletniciți în fiece zi cu furtişaguri mărunte, ca s-aveți cu ce plăti vodca cu care vă-mbătați criță...

Flăcăii tăceau mâlc, privind în duşumea, iar Aniskin îşi îngădui să zâmbească pe sub mustață.

— Azi n-o să vă mai percheziționez, căci am confiscat tot ce-a fost de furat, – spuse el. – Dar, iată c-am să vă silesc să mai şi lucrați. Hai, tu, Vlasenko Iuri, ia bucata aia de lemn, care-i lângă sobă, uite cuțitul ăla de bucătărie, de pe prichiciul ferestrei, ia-l şi despică-mi patru aşchii, ceva mai măricele... Mişcă, mişcă, execută ordinul, Vlasenko Iuri, c-altminteri am să v-aduc aminte că ieri, tuspatru, ați dat iama prin roşiile din grădina lui Potapov... Mişeilor! – strigă Aniskin, înrăindu-se într-o clipită. – Barem dacă v-apucați să furați castraveți şi roşii, păi cel puțin nu călcați în picioare toată grădina! Înfulecați ca sparții, îi de ajuns pentru toți, dar măcar nu faceți stricăciuni!

Strigând şi înrăindu-se din ce în ce mai aprig, Aniskin se

pomeni deodată leoarcă de năduşeală, începu să sufle anevoios, cuprins de năduf, răguşit, de parcă i se pusese ceva în beregată. Din pricina nădufului, şeful de post albi la chip şi se potoli. Şi, iată, abia acum, în linişte a ce se aşternuse, se auzi difuzorul de stra-dă, instalat pe clădirea birourilor colhozului, cântând cu zel un fox-trot de peste mări, abia acum răzbătu până la ei zbenguiala copiilor de pe coastele povârnite ale malului Obiului, iar de la fierăria colhozului se auzi ciocănitul lui Iusupov, care bătea la nicovală cleştii secerătoarelor aduse la reparat.

— Ei, haide, mişcă, Vlasenko Iuri, – spuse Aniskin. – Ia lemnul...

După ce Vlasenko izbuti să-l despice în aşchii cu cuțitul de bucătărie, şeful de post le porunci:

— Veniți încoace, unul câte unul, luați câte-o aşchie şi-apucați-vă cu toții să-mi răzuiți peretele ăla, unde-s scrierile şi zugrăvelile cu măscări. Haida!...

Iar după vreo cincisprezece minute, când desenele porcoase şi însemnările neruşinate dispăruseră de pe pereți, şi trântorii îşi aşezaseră aşchiile grămadă, Aniskin se sculă de pe prag, trecu prin fața celor patru care stăteau smirnă, de parc-ar fi fost în front, şi-şi supse dintele găunos.

— Acum să-mi răspundeți la ce-am să vă-ntreb, – porunci el mânios. – De vreme ce ieri, la beție, v-ați bramburit prin tot satul, cât a fost noaptea de mare, apăi, trebuie să ştiți, cine mi s-a vânturat prin fața clubului, după ce-a stat ploaia?... Răspunde-mi tu, Sopâreaev Avtandil...

— După ce-a stat ploaia? După ploaie, numai noi şi cu

Grigori Storojevoi am fost pe uliță, – răspunse Sopâreaev şi, din respect față de şeful de post, tuşi delicat în pumn. – ... noi şi cu Grigori Storojevoi...

— Dădea târcoale clubului, cetățene şef de post! – se băgă în vorbă Leşcinski, nespus de grijuliu. – Noi o apucasem spre căşile noastre, căci nu făcusem rost de vodculiță, dar el, cetățene şef de post, îşi vârâse mâinile în buzunări şi dădea într-una târcoale clubului.

— Pe cine-ați mai văzut?

— Pe nimeni altcineva! – răspunseră flăcăii în cor, dar printre glasurile lor învălmăşite, şeful de post nu desluşi vocea lui Iuri Vlasenko. Acesta, ca mai totdeauna, stătea ceva mai la o parte şi, din când în când, îşi arunca spre Aniskin privirile ochilor săi albaştri, de pui de tigru, dar de tigru adevărat, nu jucărie. Îndeobşte, Vlasenko se deosebea mult de ceilalți trântori, şi Aniskin se gândi cuprins de îngrijorare: „Aoleu, cu flăcăul ăsta o să mai am mult de furcă, ah, multă bătaie de cap!“

— Ei, bine! – spuse şeful de post. – Ei, bine...

În toiul liniştii ce se aşternuse, Aniskin tocmai se îndrepta spre uşă, când Igor Leşcinski se cocârja pe neaşteptate, de parcă-l otânjiseră la lingurică, se smuci ca un apucat şi porni să urle în odaia împuțită:

— Păi văzurăți, fârtaților, ce se-ntâmplă! Noi ne-nchipuiam că Storojevoi trage clopotele cine ştie cui, iar când colo, el punea la cale furtul acordeonului.

Câtă vreme Leşcinski urlă şi se scălămbăie, şeful de post stătu tăcut lângă uşă, apoi se prinse de clanță şi, nelăsând-

o din mână, se întoarse domol.

— Iacă de ce vă mai urăsc, – zise el, – păi şi pentru faptul c-aţi venit, la dorinţa voastră, să munciţi aici, dar aţi rămas nişte trântori! – Aniskin oftă mâhnit. Ăştia-mi sunteţi, aşa că... Eu unul, uitaţivăţi, pentru satul ăsta, care-i dincolo de fereastră, m-am luptat cu bandele lui Kolceak, iar chiaburii, ca să pună mâna pe putere, au tras în mine cu puştile lor cu ţeava retezată, iar voi îmi faceţi satul de ruşine...

Zvâcnind fără voia lui din mână, Aniskin ieşi în pridvor şi-şi lăsă chipul să-i fie bătut de vântul ce sufla dinspre Obi, trase adânc în piept, de câteva ori, mireasma înţepătoare şi veştedă a fânului, aroma lutului de pe malul gârlei, ba chiar şi numai dulceaţa aerului, care-n septembrie te îmbie să-l respiri fără voia ta. Pe sub coastele povârnite ale malului, copiii îşi vedeau mai departe de larma lor, difuzorul revărsa pe toată întin-derea uliţei un vals tărăgănat, şi iată că Iusupov, fierarul, încetase să mai zăngănească cu fiarele lui – de bună seamă că isprăvise de bătut la nicovală cleştii secerătoarelor. „Va să zică, aşa! – se gândi liniştit şeful de post. – Va să zică, Grişka Storojevoi mai dădea târcoale clubului şi după ce contenise ploaia! Iată cum stau lucrurile!“

Însă Aniskin mai rămase câteva clipe lângă uşă, căci satul acesta, în care se născuse se desfăşura în preaj-ma sa liniştit şi, datorită tocmai tihnei pe care-o răspândea, nespus de mângâios. Se zărea clădirea cea nouă a birourilor colhozului, unde se afla o lozincă scrisă pe pânza de stambă

roşie: „Tovarăşi! Colhozul nostru este al doilea pe raion la ritmul recoltării” – lozincă ticluită, de bună seamă, de organizatorul de partid, Ser-ghei Tihonovici; se întrezăreau şi apele Obiului albastre, dar mai ales domnea liniştea. Tot satul, chiar tot satul plecase la câmp s-adune bucatele, iar câțiva flăcăi, veniți din Tomsk acum o jumătate de an, ca să lucreze la colhoz, zăceau într-o odaie îmbâcsită şi murdară.

— Aşa! – spuse deodată cu glas tare Aniskin. – Iac-aşa!

Împreunându-şi încruntat sprâncenele pe frunte, bătu încetişor în geam cu degetele îndoite.

— Bunii mei domni, – grăi şeful de post şi mai tare, – ia ieşiți în uliță...

Peste un minut, cei patru flăcăi se iviră, îmbulzindu-se, în pridvor, încheindu-şi cămăşile şi pantalonii. Şeful de post îi iscodi cu băgare de seamă, zâmbi nedesluşit şi le spuse:

— Marş pe holde!... Iacă, tu Sopâreaev Avtandil, ai să fii şeful. Mâine, Sopâreaev o să-mi raporteze cum ați lucrat...

Tuspatru trântorii porniră pe ulița colbuită, iar şeful de post nu-i părăsi din ochi, până ce nu trecură de magazin, de club şi de birourile colhozului. Zâmbea într-una şi clătina din cap. „Chiar şi-o oaie râioasă, tot îți dă un ghemotoc de lână! – gândea şeful de post.

— Barem azi să meargă treaba ca lumea, patru perechi de brațe, asta nu-i chiar atâta de puțin...: Apoi spuse cu glas tare:

— Ei, iacă, veni vremea să trec şi pe la Duska vânzătoarea.

4

La Pronina, adică la magazinul unde vindea şi locuia ea, Aniskin o brodi, într-adevăr, la vremea cea mai potrivită – după douăsprezece, când Duska opreşte vânzarea, până la ceasurile şase seara. La magazin era linişte, trei cogeamite lacăte de hambar atârnau la uşă, iar ferestrele, căptuşite pe dinăuntru cu nişte obloane de lemn, arătau ca oarbe. Aşa că şeful de post dădu ocol intrării din faţă a magazinului şi se apropie de uşa din dos, în apropierea căreia, Polkan, câinele de pripas, stătea încovrigat într-un tufiş de brusturi, unde se îngrămădeau o sumedenie de lăzi goale şi se tăvăleau o puzderie de hârtiuţe de felurite culori.

— Polkan, tu-mi eşti, măi Polkane! – spuse şeful de post şi bătu încet la uşă. – E vreun suflet de om înăuntru, au ba?

La prima bătaie nu răspunse nimeni, atunci Aniskin ciocăni ceva mai tare.

— Ce tot ciocăneşti acolo, intră! – se auzi un glas îndepărtat, dar vădit răutăcios. – Intră, cine dracu te-o mai fi adus!

Aniskin trecu pe lângă o mulţime de lăzi, de data asta nu goale, ci pline, se strecură printre stive de am-balaje înjghebate din şipci încrucişate, ocoli un butoi cu scrumbii şi nişte saci cu zahăr, furişându-se pe după mormane de coase, greble şi alte mărfuri din metal, acoperite c-un strat gros de vaselină şi înfăşurate în hârtie, se feri să nu lovească două biciclete legate cu sfoară şi o motocicletă ambalată între lănteţi de lemn, şi, astfel, răzbătu până la odaia Duskăi, unde de asemenea domnea o lumină chioară,

căci vânzătoarea se odihnea după o zi de muncă şi-o noapte zbuciumată. Aşa că deocamdată, Duska nu putea fi văzută în întune-ricul de-acolo, şi şeful de post desluşi doar ceva negricios şi mişcător.

— Noroc, noroc, Evdokeia! – dădu el bineţe mogâldeţei întunecate şi neastâmpărate. – Cum te mai lauzi?

Întunericul stăruia mai departe, şi Duska-i răspunse din bezna de nepătruns:

— A, Aniskin... Noroc, Aniskine, treci!

Obloanele dinăuntru scârţâiră, o halcă zdravănă de soare năvăli în încăpere, şi şeful de post cuprinse cu privirea, în toată lărgimea ei, odăiţa vânzătoarei, cufărul, oglinda orăşenească făcută din trei jumătăţi, un dulap cu oglindă şi pe însăşi Duska, într-o cămaşă neagră de mătase, şezând pe pat şi ridicându-şi mâinilc ca să-şi aranjeze părul bogat. Duska-şi ţinea acele de păi între dinţi şi, din această pricină, vorbea pe nas:

— Aniskine, dac-ai venit, păi nu-mi sta-n picioare, şezi.

Şeful de post îşi lăsă toată greutatea pe-un scăunel scundac, tapisat c-un material înflorat, îşi întinse picioarele ca să nu-i stea mai sus decât pântecul şi, mijindu-şi ochii, privi la vânzătoarea Duska, iscodind-o din cap şi până-n picioare. Atât de deasă era cămaşa neagră pe care o purta, încât nu îngăduia să i se străvadă chiloţii şi sutienul; sub cămaşă, Duska era, de felul ei, dolofană şi pieptoasă, cu nişte picioare otova, tot atât de groase la gleznă, cât şi la genunchi. După părerea şefului de post, vânzătoarea era arătoasă, cu toate acestea, însă, Aniskin îşi supse dintele,

sever.

— Ai putea să te ruşinezi, păcătoase, că stai numai în cămaşă!

— Păi, nu mă simt de loc ruşinată, – se oțărî Duska, scoțându-şi dintre dinți cel din urmă ac de păr. – Nu-i de ajuns că mă costă cămaşa douăşpe ruble, să mai îmbrac şi rochie înaintea oricui, d-apăi fac bătă-turi! Acum încă-i bine, că-i vremea secerişului, dar în alte zile abia apuci să te culci: „Duska, deschide! Duska, deschide!” Încă-i bine că vin după vodcă, dar s-o fi văzut mai ieri pe de-al de Suzghiniha, cum venea mâncând pământul – i s-a isprăvit oțetul, iar dumnealui i s-a făcut poftă de colțunaşi... Şi-asta, pe vreme de vară, idiotul! Ba, unde mai pui că vin peste tine şi noaptea, la miezul nopții.

De câtă răutate zăcea în ea, Duska sări într-o clipită din pat, foşnindu-şi pe sub nasul şefului de post cămaşa de mătase, smulse totuşi din cui un halat de stambă şi şi-l puse pe umerii largi, albi ca de cretă. Apoi, se aşeză pieziş lângă o măsuță, îşi puse picior peste picior şi scoase o țigară dintr-un pachet Sever. Duska îşi aprinse ca un bărbat chibritul şi-ntrebă răguşit:

— De ce mi-ai venit, Aniskine?

— Am o treabă cu tine.

— Ei, păi, atunci să-ți deschid fereastra.

Din trei mişcări, parcă din trei sărituri, Duska deschise fereastra, dădu la o parte perdeaua purpurie, în treacăt luă ceva de prisos de pe masă, potrivi perna, mai făcu ceva nedesluşit şi de neînțeles – ca o vifornița, ca o vijelie! Duska

țopăia de colo-ncoa, de-ai fi zis că-i o vrăbiuță, chit că era rotofeie şi, după cum se zvonea, bolnavă de inimă. Când Duska se aşeză iarăşi la loc, Aniskin o mai privi o dată cu ochii săi limpezi: „Ah, straşnică muiere şi Duska asta!“ Apoi se îndesă mai în voie pe scăunelul acela al dracului şi spuse:

— De ce, Evdokcia, de ce le dar copilaşilor lipsă la mărunțiş?

— Cui? – strigă Duska şi iarăşi sări de la locul ei. – Haide, spune-mi, Aniskine, cui i-am dat lipsă la mărunțiş?

— D-apăi lu Froska Neganova, – răspunse şeful de post după o clipă de gândire. – Ăsteia i-ai dat cu trei kopeici mai puțin, dar lu Mişutka Leapân, iacă, i-ai dat lipsă o băncuță de cinci.

— Lu Froska, şi lu Mişutka! – privi Duska zăpăcită la şeful de post, în vreme ce halatul îi luneca de pe umerii rotunzi. – Ce-i cu tine, Aniskine, te-ai scrântit la cap, – gemu ea. – Păi, când a fost daravera aia cu cele trei kopeici şi cu banul de cinci, când s-a-ntâmplat?... Să tot fi fost prin iunie, la cositul finului...

— Ei, şi ce dacă s-a-ntâmplat pe vremea cositului, – răspunse paşnic Aniskin. – Ai dat lipsă la mărunțiş, asta-i!

— Ei, Aniskine, vai, Aniskine! – spuse Duska, dându-se îndărăt şi aşezându-se iarăşi, de-atâta amar, pe patul pufos, după care îşi puse mâinile pe genunchi şi porni să clipească din ochi obijduită. – Vai, Aniskine, nici n-am cuvinte să-ți zic cât eşti de răutăcios. Nu degeaba-i Glafira ta atât de jigărită, de parcă-i un țâr, asta-i tot din pricina ta!

Duska bătu din palme, – de astă dată pripit şi iute –, se învârti ca un titirez prin odaie, deschise gura ca un puişor de stăncuță, gata să strige vârtos, dar de-atâta indignare vorbele i se opriră în gâtlej ca nişte aşchii – apoi se aşeză pe pat şi, mijindu-şi ochii, porni să privească pe lângă Aniskin cu-o uitătură rea, de-ai fi zis că-i o mâță flămândă. Buzele îi tremurau şi se pociseră.

— Iacă-i bine aşa! – o lăudă Aniskin.

— Bravo, Evdokeia, mi te-ai potolit.

Şeful de post se uită îngândurat la oglinda orăşenească, din trei jumătăți – nu arăta rău, mângâie din priviri dulapul cu oglindă – ce mai luciu avea, îşi mută ochii spre patul nichelat cu bile – moale, moale de tot! Lui Aniskin îi plăcură toate lucrurile din odăița Duskăi şi dădu din cap a încuviințare – pasămite, haide, haide, Duska, dă-i-nainte, fără frică...

— De ce crezi, Evdokeia, că nu uit de mărunțiş, – spuse Aniskin – păi tocmai d-aia, ca să nu-ți iei nasul la purtare. Aşa că nu te socoti obijduită, ci cată mai bine la rădăcina lucrurilor... Că doară din pricina asta te respect pe tine, Evdokeia, fiindcă față de vânzătoarele care-au fost pân-acum, le-arăți un om de treabă şi nu te lăcomeşti. Tu mai dai şi pe datorie, nici nu-nşeli la cântar şi nici n-ascunzi de popor mărfurile bune. Uite, d-aia te respect.

— Vai, mulțumescu-ți, Aniskine! – răspunse Duska în batjocură, cu mâinile larg desfăcute. – Mulțu-mescu-ți, fir-ai tu să-mi fii, aşa şi pe dincolo...

— Iacă, mai mă şi-njuri acu, dar nu iau seamă la asta.

Că de drag mă-njuri, Evdokeia.

— Asta-mi mai lipsea!

— Nu asta-ți lipsea, ci-i adevărul gol-goluț!

Tăcură câteva clipe.

— Să trăieşti în viață, Evdokeia, nu-i ca şi cum ai treep prin apă, ca o rață! – spuse Aniskin după un răstimp. – Îți înțeleg situația, o pătrund, aşa că, rogu-te să mă ierți, dac-am să-ți spui vreo vorbă nelalocul ei... Şeful de post îşi întinse mâna spre abacul de tejghea ce se afla pe măsuță, printre cutiile cu pudră, cu ape de colonie, cu rujuri de buze şi cu tot soiul de sulemeneli. Îşi puse abacul pe genunchi, dădu cu zgomot bilele în partea dreaptă şi, cu aceeaşi privire paşnică de până atunci, se uită la Duska. – Tu m-asculți, Evdokeia?

— Da.

Potolită, Duska şedea supusă pe patul moale ca puful, aruncând din când în când câte-o privire şefului de post. Şi uitându-se la el de jos în sus, iar acuma nu-şi mai ținea mâinile sub pieptul ei vârtos, ci şi le lăsase s-atârne în lături, pe cearceaful plăpumii – butucănoase, aspre, cu unghiile vopsite, dar, din această pricină, arătând şi mai grosolane, şi mai bătătorite.

— Ei, Evdokeia, – spuse încet Aniskin, – pătrund şi-nțeleg situația ta, că trăieşti dintr-o leafă neîndestulătoare... Aşa-i că primeşti şaişdouă de ruble? întrebă el. – Ai?

— Şaişdouă...

— D-apăi, cum să trăieşti din banii ăştia, dacă n-ai nici

vacă, nici grădină, nici orătănii în ogradă. Aniskin oftă grijuliu, mângâind abacul cu mâna. – Cu banii ăştia, fără niciun câştig în plus, Evdokeia, nu se poate trăi, mai cu seamă dacă n-ai şi-un bărbat statornic, ci doar din cei care mai pică din când în când... Toarnă-i o juma de litru, dă-i să-nfulece ceva, apoi ajută-l să-i treacă mahmureala... Tu, Evdokeia, n-ai să-mi porți supărare pentru vorbele astea?

— Vorbeşte...

— Iarăşi, rogu-te, să mă ierți, Evdokeia, iacă, însă, că pe iulie, după socotelile mele, ai avut peste treijde ruble peste leafă.

Aniskin îşi potrivi abacul pe genunchi, dibui bila de care-avea nevoie cu un deget nemaivăzut de gros, iar Duska, veghind la mişcările lui, se îndreptă şi-şi încordă buzele cărnoase. Aniskin cătă iute la ea şi vorbi mai departe:

— Iacă, Evdokeia, cum de-ai avut treijde ruble peste leafă... Ei, întâi şi-ntâi, să zicem că iulie era luna când cositul finului se apropia de sfârşit, iar secerişul încă nu-ncepuse; asta-nseamnă că oamenii veneau după vodcă, tocmai ca la moară. Iar în al doilea rând, să zicem că-n iulie au venit geologii să se-mbăieze, asta-nseamnă încă un adaos...

— Tu. Aniskine, vorbeşte despre cele treij de ruble! – răspunse Duska. – Că iulie-i lună bună, asta ştie toată lumea...

— Se poate şi vorbi, Evdokeia! – Aniskin îşi apropie abacul de ochi. – Pentru o juma de vodcă, tu iei trei ruble, dacă n-o vinzi din magazin, ci de-acasă de la tine. E drept să

fie aşa, Evdokeia, e drept, fiindcă nu eşti datoare să lucrezi peste normă. Te scoală noaptea din somn, la miez de noapte... Păi, tocmai pentru osteneală iei treişpe kopeici peste preț... Haide, să-ncepem acu să socotim.

Şeful de post îşi miji ochii, încruntându-şi fruntea mai mult decât până atunci şi zâmbind nedesluşit.

— Începem să socotim, Evdokeia, după câtă ținere de minte mai am, căci în iulie ți-am făcut control în muncă, – spuse el. – Uite, pe ziua de două, şapte geologi au cumpărat vodcă la tine, asta-nseamnă nouăşuna de kopeici. – Aniskin împinse zgomotos bilele abacului. – Ziua de-ntâi n-o socotesc, fiindcă-n ziua aia ai fost după marfă... Hai, mai departe! Pe ziua de trei, brigada de tractorişti a lu Peatunin şi-a primit premiul pentru seceriş, asta-nseamnă, Evdokeia, douăşpe sticle, care face o rublă şi patruşşase de kopeici... Pe ziua de cinci, după cum prea bine ştii, au năvălit în satul nostru ăia din Ustiulsk. Am stat pe laviță până târziu şi-am numărat noăşpe capace de sticle. Asta, Evdokeia...

— Ajunge, Aniskine! – spuse încet, nespus de încet Duska... Ai o ținere de minte... – Se lăsă cu spatele pe pernă, zâmbi strâmb, îşi trecu mâna peste chipul palid ca un om fără văz şi adăugă în şoaptă: – Mă duc de râpă, Aniskine, cu ținerea ta de minte.

Fără să-i răspundă, şeful de post se sculă, gâfâind din pricina sforțării, puse abacul la loc, dar nu se mai aşeză pe scăunel, ci se îndreptă cât era de înalt – puternic şi mătăhălos. Multă vreme, poate o jumătate de minut, privi la Duska cu ochii săi holbați de milițian, apoi zise:

— Nu-i nevoie să te duci de râpă, Evdokeia! Nu trebuie! – Dădu pe neaşteptate din mână. Nu-ți cere nimeni să te prăpădeşti, ei. Dimpotrivă, să te măriți...

— Să mă mărit? – Duska se ridică, încruntă din sprâncene, zăbovi o clipă şi, strâmbându-şi buzele, mai întrebă o dată: – Să mă mărit, zici, Aniskine! Da cu cine?

Duska mai tăcu o târa, căscând gura – căci iarăşi nu-i ajungea aerul şi vorbele îi stăteau ghem în gâtlej – apoi, dând din brațele-i dolofane, sări la şeful de post şi-l urzică cu privirea, dar deodată porni de-a-ndărătelea, către cufărul cel înalt – păi, muieruşca-şi pierduse capul de-a binelea!

— Cu cine să mă mărit, Aniskine? – strigă în cele din urmă Duska, gata să-l asurzească. – Cu buhaiul colhozului, cu Cernomor?

Zâmbind şi dând din umeri, se repezi spre cufăr cu trupul ei parcă turnat din tuci, deschise capacul dintr-o smucitură, şi slobozind un țipăt subțirel şi pătrunzător, începu s-arunce afară la iuțeală nişte bazaconii albastre şi trandafirii, castanii şi verzui, foşnitoare şi-n fel şi fel de nuanțe, strălucitoare şi nestrălucitoare.

— Să mă mărit, zici, să mă mărit, zici! – striga Duska, scormonind în cufăr cu mâinile şi cu umerii, ca într-o mână. – Să mă mărit, zici...

Pălindu-l un miros puternic de naftalină, spre şeful de post zburau bluze şi rochii, ghete îmblănite şi pantofi, cămăşi şi chiloți, sutiene şi ciorapi, apoi un palton de catifea, o căciuliță de blană de capră, nişte bigudiuri, un pardesiu de gabardină, o rochie din velur de bumbac roşu,

două perechi de şoşoni de cauciuc şi aşa mai departe... Aniskin mai apuca să prindă în mână câte unele din lucrurile ce zburau spre el, le aşeza pe pat, dar altele cădeau pe duşumea, fără să le poată prinde, iar Duska striga la el, țopăind ca o apucată:

— Să mă mărit, zici, să mă mărit?

În clipa când în cufăr nu mai rămase nimic, Duska, rânjind, se întoarse spre Aniskin şi porni către el – cu pieptul, cu pântecele, cu ochii, cu coapsele răşchirate.

— Să mă mărit, zici? Pe tine te-ntreb, paştele mă-tii, cu cine să mă mărit? – Duska se îndesă cu pieptul şi cu pântecele în şeful de post, ba chiar izbuti să-l urnească din nemişcarea lui şi, biruitoare, se încovoie de şale hohotind, cu părul vâlvoi, ca o rusalkă, cu ochi sălbăticiți şi gura pocită. – Să mă mărit?

După ce-l birui pe Aniskin, Duska se dădu de-a-ndărătelea, îşi împletici picioarele în paltonul de catifea şi, deodată, dădu să se lase molatecă pe pat. Închipuindu-şi că din pricina împiedecăturii era pe cale să cadă, Aniskin se repezi spre ea, dar nu mai izbuti s-o sprijine – femeia se trânti cu capul în pernă, şi umerii prinseră să i se scuture des şi mărunt.

— Oho-ho! – se bocea Duska. – Ooho-ho!

— Evdokeia! – o strigă încetişor Aniskin. – Ei, Evdokeia!

Duska plângea. Halatul îi lunecase de pe umeri încă din, clipa când dăduse năvală spre cufăr, părul i se răvăşise, iar capul prăbuşit pe pernă părea pe albul acesteia o pată de beznă; şi-aşa cum zăcea acolo, pe pat, ghemuită şi cu

picioarele strânse, arăta ca un copil. Umerii dalbi ai Duskăi se cutremurau, de parcă ar fi fost cuprinsă de friguri. Aniskin trecu spre scăunelul său în vârful picioarelor, făcând să scârțâie uşor scândurile duşumelei, se lăsă pe el, dar din dorința de-a se simți cât mai la largul lui, nu-şi mai întinse picioarele, ci rămase cu genunchii ridicați până în dreptul pântecului.

Încetul cu încetul, Duska se linişte: umerii nu i se mai cutremurau, mâinile i se potoliră, iar spatele i se-ndreptă. Apoi se întinse pe de-a întregul – şi se lăsă cuprinsă de linişte.

— Gata, Evdokeia? – întrebă şeful de post, după ce mai aşteptă câteva clipe. – Te-ai săturat de plâns?

— M-am săturat, – răspunse Duska cu capul înfundat în pernă.

— Ei, atunci, ardică-te...

Şi Duska se ridică – dându-şi la iveală chipul orbit de lacrimi, părul încârlionțat şi cămaşa neagră cu pieptul udat.

— Nu te uita la mine, Aniskine, – zâmbi ea strâmb. – Acu-s ca muma-pădurii...

— Păi dichiseşte-te, dichiseşte-te, Evdokeia.

Aniskin se-ntoarse cu fața spre fereastră şi, până ce Duska se țesălă, se unse cu alifiile ei şi-şi puse hălă-țelul pe umeri, privi la undele liliachii ale Oblului şi la bătrânul, singuraticul plop negru de pe mal. Plopul îşi foşnea frunzele de tinichea, trunchiul i se înălța vânjos şi întunecat, dar scoarța îi era brăzdată de nişte zbârcituri tot atât de adânci ca şi cele de pe chipul lui Aniskin. De altfel, nu era nimic de

mirare în asta, dacă ținem seamă că plopul era cu vreo douăzeci de ani mai bătrân decât şeful de post şi că spusa cu arborele care-i mai trainic ca omul nu-i decât o vorbă aruncată în vânt. De fapt, însă, gândea Aniskin, lemnul copacului îi mai moale ca omul, mai tare decât omul îi numai fierul, de vreme ce fieru-i lipsit de suflet...

— Ți-ai dichisit făptura, Evdokeia? – întrebă el.

— Gata mi-s, Aniskine!

Duska şedea pe pat potolită, cu hălățelul pe ea.

— Am bocit, Aniskine? – întrebă ea surâzând, arătând din priviri la duşumeaua pe care mai zăcea încă mormanul de boarfe. – Am urlat, Aniskine, fiindcă toate bulendrele ăstea se prăpădesc, iar de măritat... – Duska porni să hohotească. – Să mori de râs, nu altceva, că nu te ia nimeni de nevastă... Dar ştii de ce, Aniskine... Fiindcă voi, bărbații, numai la război sunteți viteji. Când vine vorba de muieri. Unii dintr-ăştia, ca de-alde tine, îmi sunteți mai fricoşi decât iepurii...

— Păi de ce? – întrebă Aniskin, înveselindu-se. – Cum vine treaba asta?

— Iac-aşa! – răspunse Duska, şi-şi fremătă ademenitoare sprâncenele. – De ce li-i frică bărbaților să mă ia de nevastă? Păi, fiindcă-mi trăiesc viața după cum îmi place mie, în juru-mi se-nvârte totdeauna o mulțime de lume, îmi place să cânt în gura mare prin tot satul... Şi iată că li-i frică, dar nu-s în stare să-nțe-leagă că pot fi cea mai credincioasă nevastă, i-am cunoscut prea bine pe bărbați şi n-am nevoie s-alerg după plăceri de dragul plăcerilor... Iac-

aşa stau lucrurile, tovarăşe Aniskine!

Duska se ridică şi, fără să se uite la ele, mototolindu-le, începu să-şi adune catrafusele de pe duşumea. Le aruncă laolaltă, grămadă în cufăr, închise cu zgomot capacul şi se aşeză pe el.

— Iac-am pus capac la toate şi-acum stau pe capac! – spuse Duska, făcând haz de necaz. – Iacaşa stau lucrurile, Aniskine!

— Grişka Storojevoi vrea să te ia de nevastă, – spuse de-a dreptul şeful de post. – Acu ştiu foarte bine lucrul ăsta...

— De unde? – întrebă Duska, după o clipă de tăcere şi încrucişându-şi mâinile pe piept.

— Spune-mi, Aniskine, de unde?

— De unde, de unde, păi fiindc-a furat de la club acordeonul responsabilului, – răspunse Aniskin, uitându-se la Duska cu ochi limpezi. – Atunci m-am hotărât să zic aşa: dac-a săvârşit un furt atât de însemnat, va să zică-nseamnă că vrea să-şi ia nevastă...

Fără să-şi mai isprăvească vorba, şeful de post se sculă vioi de pe scăunel şi porni îngândurat spre uşă, dar când ajunse lângă prag, bineînțeles că se opri şi ascultă la Duska, stând cu spatele la ea. După o clipă de tăcere, în care timp Duska se căzni să priceapă, ea zâmbi şi rosti:

— Da ce-i prost, să se-apuce de furat acordeoane?

— Se cheamă că-i prost! – răspunse Aniskin, fără să se întoarcă. – Păi e-n stare un om deştept să fie gelos pe responsabilul clubului? Aniskin se-ntoarse iarăşi spre Duska şi-o întrebă: – Ei, ia zi-mi, de ce te-ai întors din nou

la responsabilul ăsta de club? Nu cumva fiindcă-ți pupă mânuțele şi-ți cânta la flaşnetă?

Duska nu-i răspunse. Coborî domol de pe cufăr şi se îndreptă şi mai domol către fereastră, de unde privi pe uliță, lipindu-şi umărul de pervaz. Un nor albastru şi bucălat se târa pe bolta cerului, apropiindu-se de soare, iar dinspre el se răsfrângeau către pământ o puzderie de raze, tot atât de albastre şi de bucălate. Se pră-văleau ca nişte caiere ferfenițite în undele gârlei, iar pe locurile unde fremătau, apa arăta ca smaraldul.

Oftând înăbuşit, Duska se întoarse cu spatele pe jumătate spre fereastră, frământându-şi buzele-i pline, care acum arătau parcă mai gingaşe. Lumina ce bătea dinspre râu îi scălda chipul, iar ochii vânzătoarei se înalbăstreau duios.

— Ian te uită! – spuse cu glasul înăbuşit şeful de post. – Cum s-ar zice, dragoste ca la cinema... Ei, păi am plecat!

Aniskin deschise uşa, îşi trecu dincolo jumătate din pântec, păşi peste prag, dar iarăşi nu plecă – aşa era Aniskin ăsta, nicicând nu pleca dintr-o dată.

— Evdokeia. Măi Evdokeia, – o chemă el. – Dar n-ai văzut cine se mai vântura pe lângă club, când ieşeai cu firțăngăul tău?

— N-am mai văzut pe nimeni, în afară de Grişka, – răspunse Duska cu glas tulbure. – Pe nimeni!

— Va să zică, tu l-ai văzut pe Grişka, dar firțăngăul. Ba!

— Îi abăteam dinadins privirea, ca să nu-l vadă.

— Ei, Evdokeia, Evdokeia! – cotcodăci Aniskin. Vai de

mine, vai de mine!

După aceea, şeful de post ieşi de-a binelea din odaia Duskăi – trecu din nou pe lângă bogăţiile din maga-zin, străbătând prin miasmele de prăvălie, şi ieşi afară unde Polkan, câinele nimănui, nu se mai tăvălea în frunzişul brusturilor, ci se uita înăuntru pe fereastră.

— Tu-mi eşti, Polkane, măi Polkane! – spuse Aniskin, zgâlţâind potaia de grumaz. – Acuşi o să-ţi iasă în cale însăşi Evdokeia. O să-ţi iasă-n cale, Polkane, măi Polkane...

Luându-şi mâna de pe grumazul lui Polkan, şeful de post îşi miji ochii, luminat de-un gând. „Interesant, – cugetă el, – foarte interesant, toate bănuielile se-adună împotriva lui Grişka Storojevoi!”

Apoi se îndreptă hotărât spre casă – să prânzească...

5

După ce prânzi, şeful de post, ca-ntotdeauna, se culcă să-i tragă un pui de somn, pentru a nu colinda prin sat pe vipia după-amiezii, iar după ce-şi îndeplini tabietul, sorbi cinci pahare de ceai, se sfătui cu nevastă-sa, Glafira, în privinţa lui Vitka, prâslea familiei, care-şi pierdea dimineţile umblând hai-hui pe lângă club, şi, cam în jur de ceasurile opt, ieşi pe uliţă, vârându-şi din mers „Pravda“ în buzunar, în vreme ce cu cealaltă mână îşi încheia nasturii de la gulerul cămăşii. Descurcându-se cu bine în amândouă treburile, şeful de post îşi zâmbi sieşi, după care cătă îndelung în toate părţile.

În zilele acelea de septembrie, satul n-avea nimic

neobişnuit – colbul greu şi castaniu zăcea pe şleau, paşnic şi nevătămător pentru roţi; doi moşnegi, din cale-afară de bătrâni, păşeau pe uliţă sprijinindu-se în toiegelele lor – moş Krîlov şi moş Goldobin, – un băieţel alerga c-un cerc de fier de la butucul căruţii; în grădiniţele din faţa caselor pâlpâia roşul scoruşelor, boabele mălinilor străluceau, iar locuinţele pitite în dosul pomilor păreau liniştite, învăluite de tăcere, micşorate din pricina oglindirilor răsfrânte pe acoperişuri şi pe ferestre de soarele trandafiriu.

Şeful de post porni cu plăcere pe uliţa înţesată de praf. Pe înserate, respira mai uşor, aşa că nu se apropie prea mult de apele Oblului, să-l mângâie răcoarea lor, ci înaintă pe uliţa dreaptă, iar după vreo cincisprezece minute de mers se pomeni lângă birourile colhozului. Prin fereastra deschisă se auzea glasul preşedintelui, Ivan Ivanovici, şi-atunci îşi dădu Aniskin seama că azi era duminică. „Vai, vai, vai” gândi el.

— Grozav de repede mai fuge vremea Ieri fu sâmbăta, azi duminică, iar mâine – iată că mâine-i luni...“

— Aşa! – spuse Aniskin cu glas tare. – Iac-aşa!...

Judecând după glasurile ce răzbăteau pe fereastră, preşedintele colhozului, Ivan Ivanovici, şi cu organi-zatorul de partid, Serghei Tihonovici, încheiaţi bilanţul întrecerilor socialiste din săptămâna aceea, aşa că şeful de post intră în biroul preşedintelui, păşind încetişor, şi se îndreptă în vârful picioarelor până în mijlocul odăii, de unde-i salută:

— Să-mi fii sănătos, Ivan Ivanovici! Să-mi fii sănătos, Serghei Tihonovici!

— Sănătate, sănătate! – îi răspunseră cei doi şi se aplecară iarăşi asupra hârtiilor. – Ia loc, Fiodor Ivanovici.

Şeful de post se tolăni pe canapeaua de dermatină, îşi rezemă capul de spetează şi începu să iscodească, rând pe rând, placardele, lozincile, pozele, diplomele şi portretele ce-acopereau în întregime pereții biroului preşedintelui. Cea mai mare parte erau plictisitoare, neinteresante, dar una din lozinci şi una din poze stârniră zâmbetul lui Aniskin.

Lozinca suna aşa: „Lucrători de pe ogoare! Strângând la vreme recolta ajutați Patria! Iată ce scrisese necunoscutul acela pe bucata de hârtie scumpă şi trainică, iar şeful de post cugeta: „Păi, de vreme ce țăranul nu-şi strânge la timp recolta, înseamnă că, tot aşa cum simte nevoia să bea, ca să-şi astâmpere setea, simte şi nevoia să duci muncă de lămurire cu el." Aşa trebuia înțeles, după felul de-a gândi al lui Aniskin... „Ia te uită, măi tovarăşe, – rumega el în minte, – dacă țăranul n-o să-şi adune bucatele la timp, păi asta-nseamnă că l-au împiedicat ploile, zăpada timpurie sau maşinile de proastă calitate. Păi bine, măi tovarăşe, dacă lucră-torul ogoarelor nu şi-a strâns recolta fiindcă n-a vrut să-şi ajute patria, atunci ăsta-i un lucrător cu care neapă-rat trebuie să se ducă muncă de lămurire. Care-i pricina pentru care nu vrea să-şi culeagă rodul ogoarelor la vreme? Iar dacă țăranul şi-a îndeplinit datoria la timpul potrivit, păi, măi tovarăşe, ce-i deosebit într-asta, căci şi-un prost ştie că recolta trebuie strânsă la vremea ei..." Iar poza îl arăta...

— Fiodor Ivanovici, dac-ai venit pân-aici. Apăi nu sta

bosumflat! – spuse preşedintele Ivan Ivanovici. – Cam bănuim noi de ce nu ți-s boii acasă, dar cu toate că nu eşti membru al colhozului, hotărârea adunării generale îi şi pentru tine tot lege...

— D-aia îşi suge într-una din dinte, – adăugă organizatorul de partid, Serghci Tihonovici, – d-aia pufneşte pe nas, fiindc-au furat acordeonul responsabilului de la club. Şi iată că-s aproape ceasurile opt, iar acordeonul n-a fost găsit…

— Nu! – răspunse şeful de post, ridicându-se cu hotărâre de pe canapea. – Nu, dragii mei tovarăşi, nu de-asta pufnesc, că n-am găsit până-n clipa de față acordeonul.

— Păi, de ce atunci?

— Iacă, d-aia, – răspunse Aniskin, aşezându-se pe scaun lângă organizatorul de partid, – fiindcă din pri-cina tinereții şi-a nepriceperii voastre neghioabe, v-ați apucat să nărăviți poporul la băutură!

Şeful de post luă din mâinile preşedintelui o foaie de caiet şi, scoțându-şi din buzunar ochelarii, îi puse pe vârful nasului.

— Păi, de bună seamă! – rosti el mânios. – Venka Mohovoi, trei ruble; Pavel Kustov, cinci ruble; Grigori Storojevoi, iarăşi cinci ruble; Varvara Kustova, trei ruble... Ei, şi-aşa mai departe… De ce faceți isprava asta, măi tovarăşe din conducere, de ce nărăviți poporul la băutură? – întrebă Aniskin, scoțându-şi mânios ochelarii şi uitându-se la organizatorul de partid. – Ce-ați pățit, nu v-ajunge mintea să gândiți că omul dacă primeşte duminică un premiu de

trei ruble, n-are altă ieşire decât să dea buzna la vânzătoarea Duska? Pentru fleacul ăsta, Ivan Ivanovici şi Serghei Tihonovici, nu-i nevoie să termini şcoala medie teh-nică, ca să fii în stare să pricepi că, duminica, cinci ruble se prefac negreşit într-o juma de vodcă şi-un mizi-lic. Şi-atunci stau şi mă-ntreb, care-i pricina, aşadară, pentru care voi, oameni de partid, nărăviți lumea la beție? – întrebă şi mai supărat Aniskin, învăluindu-i cu privirea pe preşedinte şi pe organizatorul de partid. – Luna trecută s-au luat la bătaie, cu două luni în urmă, au fost alte două bătăi. Vă străduiți ca-n luna asta să fie trei? Ai?

Preşedintele şi organizatorul de partid, privind unul la altul, tăceau mâlc, iar Aniskin se înfurie ca o fiară:

— Nu, tinerii mei tovarăşi din conducere, aşa n-o să meargă treaba! C-odată m-apuc s-amendez tot colhozul, de-o să vă dârdâie târtița... Ian te uită, ce-au mai scornit! Tu, Ivane Ivanovici, dă-i omului un pre-miu, dar nu-n fiece duminică şi nu cinci ruble. Dă-i o sută de ruble, dar să-i dar când s-a isprăvit fie strânsul recoltei, fie cositul finului, fie însămânțările. Atunci, Ivan Ivanovici, omul o să-ți strângă mâna. Suta asta de ruble n-are s-o dea pe băutură, ci-o să-şi cumpere vreun lucru de folos, cu chibzuință... Ai!

Aniskin cârni din nas, îi înapoie preşedintelui foaia de caiet şi se întoarse cu fața spre fereastră, mânios ca un buhai toamna. Într-adevăr, acum pufnea şi-şi sugea şi mai îndârjit dintele găunos.

— Fiodor Ivanovici, – spuse preşedintele cu îngrijorare, – de fapt, ai dreptate, dar cu toate astea premiile săptămânale

au fost votate de întreaga adunare generală. Iar să-ncalci democrația colhoznică...

— Iată până unde mi-a ajuns mie democrația voastră colhoznică! – îl întrerupse Aniskin, ducându-şi muchea palmei în dreptul gâtului, de parc-ar fi vrut să şi-l reteze.

— Cu democrația asta nu le vii de hac trântorilor, iar în ce priveşte votul, mai trebuie văzut, când s-a votat şi cine-a votat... Iacă, spune-mi, tu, Serghei Tihonovici, a câta era pe ordinea de zi, problema cu pre-miile săptămânale?

— Cea din urmă, pare-se...

— Nu pare-se, ci chiar cea din urmă!... Cu democrația ta colhoznică am stat în şedință până la întâiul cântat al cocoşilor! – îndoindu-şi degetele, Aniskin bătu în masă. – Apăi, să-ți spun eu ție una şi bună: la ceasurile trei din noapte, poporul votează orice. Iar în al doilea rând, ia să vedem, cine-a răcnit mai avan pentru premiile săptămânale? – întrebă el înciudat. – Păi, în fruntea tuturor, bețivanii au fost cei care-au votat din toată inima... Vezi bine, ăştia n-au terminat şcoli medii tehnice, dar şi-au dat la iuțeală seama că treaba miroase a vodcă, în sticle de-o juma...

Aniskin se sculă şi, călcând strâmbog, ca ursul, din pricina răzvrătirii ce-i cuprinsese ființa, se apropie de placarda cu „Lucrătorii ogoarelor!“ şi se pomeni la aceeaşi înălțime cu țăranul zugrăvit pe ea, în pofida faptului că bietul de el se afla sus de tot pe perete. Şeful de post mai umblă câteva clipe prin birou, bocănind din sandale şi făcând să scârțâie scândurile duşumelelor, şi după ce privi la placardă, se domoli.

— Ia te uită! – spuse preşedintele Ivan Ivanovici, după câteva momente de tăcere. – Se află aici un grăunte de judecată...

— Parc-se că da, – răspunse cu înțelepciune organizatorul de partid.

Organizatorul de partid se uită la preşedinte, preşedintele la organizatorul de partid, şi amândoi tăcură mâlc. Pe ferestrele larg deschise, zvonurile de seară ale satului năvăleau în birou – scrâşnetul roților de la fântâni, trosnetele difuzorului de la club, mugetul vacilor care cereau să fie mulse şi țipetele asurzitoare ale copiilor la scaldă.

— Fiodor Ivanovici, ei. Fiodor Ivanovici, – întrebă linguşitor preşedintele, – dar de ce-ai venit atât de înrăit?

— D-aia-s înrăit, – răspunse şeful de post, – fiindcă toată ziulica am fost silit să stau de vorbă cu cei mai răi oameni din sat. Iacă, abia ce-am fost la trântorii ăia, şi mai târziu o să fie nevoie să mă duc şi la alții... Iar la ține-n birou de ți-am intrat, asta-i fiindcă am nevoie de Grişka Storojevoi.

— Curând va să vie şi Grişka Storojevoi, – răspunse organizatorul de partid, răsuflând uşurat. – Astăzi lucrează pe „Belorus“...

Într-adevăr, când şeful de post ieşi în pridvorul birourilor şi privi spre răsărit, o trâmbă firavă de colb prindea să se ridice-n văzduh, lângă îngrăditura de la marginea satului, şi tractorul „Belorus“ se auzea urlând ca o fiară – de bună seamă, venea Grişka Storojevoi. Aniskin coborî din pridvor şi se opri după colț. Îşi răşchiră larg picioarele şi-şi aşeză mâinile pe pântec – pentru ca

numaidecât să-nceapă să-şi învârtă degetele ca o morişcă.

Rotindu-şi şi smucindu-şi roţile uriaşe, de-ai fi zis că-s nişte aripi „Belorus“ se apropia năvalnic, iar îndărătul tractorului, săltând din pricina vitezei, remorca gonea şi ea nebuneşte, îndesată până peste poate cu muieri în cele mai felurite culori. De altminteri, muierile păreau împopistrate, numai privite de la depărtare. Când, în cele din urmă, tractorul se opri lângă birou, scoţând un răget sălbatic şi învăluindu-se de fum, se putu vedea că femeile erau cumplit de prăfuite, c-un colb gros şi cafeniu aşternut peste ele. Coborâră din remorcă, despletindu-se ca un evantai, iar Maruska Şmeleva se apucă să răcnească;

— Ce l-a apucat, suratelor, îşi bate joc de oameni! Nu-i de ajuns că ne-a zdruncinat maţele, dar uitaţi-vă ce mi-a făcut... Priviţi, suratelor, ce s-a. Ales din bluza mea nouă!

În răstimp ce Maruska striga, din cabina tractorului săriră Grişka Storojevoi şi nenea Ivan, brigadierul tractoriştilor. Grişka se-ndreptă spre birouri, iar nenea Ivan se luă după el, strigând şi dând din mâini. Grişka se opri în pridvor şi-l înhăţă cu grosolănie de umăr pe brigadier.

— Păi, să nu mă pui pe mine să car muieri! – zbieră el cu glasul său de bas profund. – Să nu-ţi închipui că mi-s mătură, înţeles-ai!

După aceea, Grişka Storojevoi vru să intre în birou, să se mai ia la gâlceava şi cu preşedintele, dar nu dovedi – de după colţ se ivi Aniskin, şeful de post, şi-l cheamă pe tractorist, făcându-i semn cu degetul, după care, fără să privească îndărăt, o luă de-a lungul uliţei. Umerii spătoşi ai

şefului de post se legănau din pri-cina felului în care păşeau lăboanțele lui strâmboage, ca nişte buturugi, şi care lăsau pe şleau urme rotunde, de parc-ar fi trecut pe-acolo un elefant.

— Aniskine! – strigă Grişka Storojevoi, dar şeful de post nici nu se sinchisi. – Aniskine!

Grişka scuipă înciudat, strivi scuipatul cu cizma din pânză de foaie de cort, şi se luă totuşi după şeful de post.

Clubul se afla la o aruncătură de băț de birourile colhozului, vreo două sute de metri, aşa că-n curând se opriră – Aniskin lângă afişul filmului „Fereşte-te de automobil”, iar Grişka Storojevoi la cinci metri de el. Chipul lătăreț al tractoristului îi dădea la iveală zvâcnetul tâmplelor şi freamătul fălcilor, sprâncenele pleoştite aproape că-i acopereau ochii, iar pumnii şi-i ținea spânzurați, pe lângă trup, ca nişte greutăți de cântar.

Într-un cuvânt, ăsta era Grişka Storojevoi, aşa că Aniskin îşi vârî degetul în afişul clubului şi rosti înveselit:

— Care va să zică, nu de automobil trebuie să te fereşti, ci de Grişka Storojevoi şi de tractorul lui...

— De ce m-ai chemat? – întrebă Storojevoi, şoptind stânjenit. – De ce m-ai chemat, Aniskine, şi pe deasupra mai mă şi batjocoreşti?

Grijka Storojevoi rânji, dezgolindu-şi dinții tineri, ca un lup bătrân şi Aniskin îşi curmă zâmbetul încre-menind, dar ochii apucară să i se holbeze din ce în ce mai mult. Scânteiau cenuşii, mari şi reci, ca nişte pie-tricele de prund străvezii. Când ochii i se holbară de-a binelea şi încremeniră

şi ei, începură să reverse spre Grişka ceva nevăzut, dar învârtoşat, gros, încordat. Se revărsa şi se tot revărsa, iar după aceea, şeful de post oftă din adânc, fără să-şi mişte buzele:

— A?!

Grişka stătea ca o stană de piatră, dar capul îi clocotea.

— A?!

Şeful de post se întoarse, se apropie de pridvorul clubului şi se aşeză. Spectacolul de la ceasurile şapte – pentru copii – cu filmul „Fereşte-te de automobil“ încă nu se terminase, aparatul de proiecție zbârnâia din spatele peretelui, copilaşii făceau o larmă nemaipomenită şi hohoteau de se cutremura clubul; în vreme ce-n afara clubului, viața se desfăşura în tihnă mai departe. Profesorul de matematică, Molceanov, trecu domol cu bicicleta pe şleaul colbuit, Suzghiniha, păşind mărunt şi grăbit, se îndreptă către magazinul sătesc, iar la creşa ce se afla la vreo sută de metri de club, se deschise pe neaşteptate şi zgomotos o fereastră, în cadrul căreia se ivi bucătăreasa dolofană a creşei, mătuşa Maria căscă, privi la Aniskin şi-şi făcu cruce în dreptul gurii.

— I-ascultă, Grişka, – spuse Aniskin îngândurat, – în ultima vreme te-ai stricat rău de tot... Ai ajuns pân-acolo, încât să-njuri în fața mea. Cum de vine asta?

— Iartă-mă, nene Aniskine! – se rugă Grişka cu glasul său de bas dogit. – Ba cu muierile ălea, ba cu... Iartă-mă, nene Aniskine!

Lăsându-şi capul în jos, tractoristul scormoni cu botul

cizmei pământul bătătorit, îşi vârî mâinile în buzu-nar, ca să nu-i mai stea spânzurate în dorul lelii, şi porni să privească la un gândac ce înota prin colb, stră-duindu-se să răzbată până la un ostrov pitic de iarbă pârjolită. Fiecare gătej şi fiece pietricică îi stăteau în cale, dar le ocolea îndârjindu-se, şi, în cele din urmă, ajunse până la firele ierbii. Atunci Grişka îşi ridică privirea şi, uimit, întrebă:

— D-apăi, nene Aniskine, ce tot câți la cizmele mele?

— Iacă, la ce mă uit, – răspunse tăios Aniskin, – cizme dintr-astea, nu-s decât două perechi în sat. Numărul patruşcinci nu purtăm decât noi, Grişka, tu şi cu mine, când se noroieşte vremea...

— Şi ce-i cu asta, nene Aniskine?

— Păi aia-i, Grigori Storojevoi, – răspunse Aniskin, ridicându-se de pe pridvor, – aia-i, că i-au şterpelit acordeonul responsabilului de la club... Aşa că ia-te după mine.

Aniskin se apropie de scândura de peste pârleazul de nuiele, aşteptă să-l ajungă şi Grişka din urmă, şi-i arătă urma gălbuie lăsată de nişte cizme din pânză de foaie de cort.

— Uită-te la urma asta, – spuse Aniskin, – au lăsat-o după ploaie. Acum, ia uită-te, acelaşi lut galben se află şi lângă uşa clubului, nu demult au făcut săpături adânci şi-au scos lutul deasupra. Şiatunci, ce-nseam-nă asta? – întrebă şeful de post şi, tot singur, îşi dădu răspunsul: – Păi, înseamnă că hoțul a cărat acordeonul şterpelit peste pârleazul ăsta... Aşa că, haide, Grigori Storojevoi, pune, zic,

piciorul pe scândurică...

— Şi ce-i cu asta, nene Aniskine? – spuse încet Grişka. – La ce bun, să-mi pun piciorul?

— Pune-l, pune-l...

Strângând din umeri şi zâmbind pieziş, tractoristul urcă pe scândura ce se îndoi sub greutatea lui, şi-şi puse piciorul peste urmă.

— Halal să-mi fie! – se bucură şeful de post, bătând din palme. Am un ochi, diamant, nu alta! Urma-i numărul patruşcinci... Aha, aha! – cotcodăci el. – Aha, aha!

Foarte mulţumit de sine, şeful de post dădu din mâini şi cotcodăci iar, după care, uitând de bucuros ce era de Grişka Storojevoi, alergă în trap mărunt spre uşile clubului; însă tractoristul se luă după el, îl prinse din mers de poala cămăşii cenuşii şi rosti morocănos:

— Nu l-am luat eu, acordeonul.

Oprit din zorul goanei, Aniskin stătu locului, se întoarse către Grişka şi, deodată, se uită la el cu nişte ochi atât de adânci şi îngânduraţi, încât chipul şefului de post scăpăra cu străluminat, aşa cum prea bine i-l ştia tot satul. Avea o înfăţişare ciudată, când nu se putea ghici cu niciun preţ ce gândeşte şi ce vrea de la omul din faţă-i şi când în ochi i se aprindeau nişte puncte scânteietoare, care vrăjeau şi atrăgeau, întocmai ca vraja pe care-o răspândeşte în juru-i un licurici singuratic, pe-o noapte cu lună. Erau nişte ochi neobişnuiţi, cu care şeful de post privea în adâncuri şi străvedea până dincolo de ele, pătrunzând în măruntaiele omului ca nişte raze Roentgen încât acesta simţea cum i se

prelinge pe şira spinării un fior îngheţat şi gâdilător.

— Tot ce se poate, tot ce se poate, – spuse tărăgănat Aniskin. – Tot ce se poate, să nu fi tu cel care-a şterpelit acordeonul, dar se poate şi pe dos... Treaba asta încă n-o ştiu taman bine, dar iacă... Hai, să mergem la uşă, Grigori Storojevoi! Am să pun alături şi lutul şi... Hai, să mergem, Grigori Storojevoi!

— Uşa, eu am deschis-o... spuse Grişka. – Dar n-am furat acordeonul.

La club, aparatul de proiecţie ţăcănea mai departe, ca o mitralieră, filmul „Fereşte-te de automobil" încă nu se terminase, dar copilaşii ţipau acum şi mai straşnic, fără nicio oprelişte, cum se întâmpla totdeauna înainte de sfârşitul unui film, când peste câteva clipe uşile se vor deschide larg, iar măruntul popor al tinerilor va da buzna afară, într-o viermuială cumplită, înghesuindu-se şi stâlcindu-se. Da, era aproape de ceasurile nouă, şi colhoznicii vârstnici se îndreptau spre club în straie de duminică, fetele şi flăcăii chicoteau, iar undeva se şi pornise să zbârnâie, cu glasul ei dogit, o armonică cu trei rânduri de butoane.

— Responsabilul clubului spune, – zise zâmbind Aniskin, – că uşa poate fi deschisă dintr-o singură zgâlţâitură, cât de neînsemnată... Nu, măi fârtate, nici gând de-aşa ceva! fără-ndoială că-i nevoie s-o zgâlţâi, dar mai trebuie şi-un coşcogeamite omul care s-apese de sus. Cârligu-i sus de tot... Şi, iacă, am găsit de cuviinţă că-n sat la noi numai doi oameni îs în stare să deschisă uşa – eu şi

cu tine, Grigori Storojevoi... Ai!

— N-am luat eu acordeonul, nene Aniskine!

— Da poate că l-ai luat! Că doară-n afară de uşă, Grigori Storojevoi, mai sunt şi alte dovezi, – răspunse şeful de post şi-şi supse dintele, aspru. – Mai sunt!

— Ce dovezi? – întrebă tânguitor Grişka, scoţându-şi mâinile din buzunare. – D-apăi ce se-ntâmplă aici?

— Declaraţiile verbale ale vânzătoarei Evdokeia Mironovna Pronina! – răspunse Aniskin pe un ton oficial. – A declarat la cercetări că dumneata, Grigori Storojevoi, dădeai târcoale prin faţa clubului, în vreme ce ploua. Asta-i una la mâna! Iar în al doilea rând, faţă de ei ai ameninţat c-ai să furi acordeonul...

— Minte, minte! – Speriindu-se de-a binelea de vorbirea orăşenească a lui Aniskin, Grişka începu să strige şi să dea din mâini, de-ai fi zis că se leapădă de satana. – Când am putut să spun eu aşa ceva, de vreme ce nici nu vorbesc cu Duska...

— Nu vorbeşti cu ea? – îl întrerupse deodată Aniskin în şoaptă, uimit şi pornind să dea şi el din mâini. – Cum aşa, adică nu vorbeşti cu ea?

Şeful de post se trase c-un pas îndărăt de lângă tractorist, îşi supse de trei ori la rând toţi dinţii şi-şi duse mâinile la spate. De bună seamă că asta fu pricina pentru care pântecul i se bobonă, ieşindu-i înainte, şi cămaşa i se desfăcu la piept, dându-i la iveală părul flocănos şi cărunt.

— Ei, Grigori, Grigori Storojevoi, – spuse cu amărăciune şeful de post. – Te ştiu de mic copil, încă, de când erai în

scutece, te prețuiesc pentru munca ta de fruntaş în colhoz, iacă, mă căznesc să dau crezare faptului că nu tu eşti cel care-a şterpelit de la club acordeonul responsabilului, şi când colo, mă minți... Zici că nu vorbeşti cu Duska!

— Nu te mint, nene Aniskine...

— Cum nu mă minți, când Evdokeia mi-a spus: „Eu şi cu Grişka Storojevoi am hotărât să ne căsă-torim...“ Ei, ei! – Aniskin dădu molatic din mână. – Ei, ei!... Ei bine, fie... Să vii mâine la birou, la nouă, să facem confruntarea cu Pronina... Păcat!

Şeful de post nu vroia să se uite, parcă dinadins, la Grişka Storojevoi care, potolit, privea către apele gârlei. Întocmai ca deunăzi chipul vânzătoarei Duska, fața flăcăului era şi ea iluminată de oglindirea undelor albastre, iar buzele îi tremurau. Apoi, Storojevoi oftă din adânc şi porni agale, într-o direcție opusă celei în care vroia să se îndrepte şeful de post.

Aniskin o apucă spre club. Merse şi tot merse, până se pomeni dincolo de colțul clubului, de unde se vedea bine ulița. Acolo, şeful de post se opri locului.

— Aşa! – spuse el. – Iac-aşa!

Prin gloata zgomotoasă, care apuca să se îndesească, cei trei frați Pankov păşeau plini de fudulie, îndrep-tându-se spre club – ca întotdeauna, înainte mergea Senka, după el – Boris şi Volodka; şi, ca întotdeauna, frații erau înțoliți la fel, şi tot la fel îşi bombau amenințător piepturile şi-şi mijeau ochii lor tuciurii de mon-goli; erau atât de zdraveni şi de vânjoşi, încât păreau pătrați. Frații Pankov îşi croiră drum,

ca un brăzdar, prin grupul de flăcăi din pridvor şi, îmbrâncindu-i într-o parte şi-n alta, răzbiră până la ferestruica unde se vindeau biletele.

— Aşa! – repetă Aniskin. – Iac-aşa!

Nici nu dovediră fraţii Pankov să treacă prin mulţime, şi să-şi cumpere biletele, iar după aceea să se proţăpească în pridvor ca nişte cadre, că tineretul amuţi – râsetele cârdului de fetişcane de pe prispa creşei se stinseră, cei cinci sau şase băieţandri care n-aveau de gând să intre la cinema îşi luară bicicletele de lângă club, iar perechile se îndepărtară de pridvor, privind cu sfială la cei trei fraţi. Şi la club se lăsă o linişte ca la parastas, când lumea abia se aşază la masă.

— Ei bine! – bodogăni Aniskin. – Mă duc la ei!

Şeful de post ieşi pe terasa clubului, unde putea fi zărit de toată lumea, se plecă, străduindu-se eroic să-şi curețe sandalele de praf, apoi se îndreptă şi văzu ceea ce vroia să vadă, – după ce coborâseră din pridvor, fraţii Pankov stăteau acum spăsiţi în mijlocul mulţimii, cu toate acestea, în jurul lor se făcuse un gol. Iar şeful de post pătrunse tocmai în golul acesta, privi la cei trei fraţi cu ochii săi bulbucaţi şi, luându-şi o înfă-ţişare, de parcă nu s-ar fi aflat zeci de oameni în preajmă, îi chemă la dânsul, cu un gest jignitor şi nepăsător, făcându-le semn cu mâna:

— Haide, apropiaţi-vă, unul câte unul, neruşinaţilor! Şi ia luaţi-vă după mine...

Aniskin îi mână pe fraţii Pankov în dosul clubului, se rezemă cu spatele de peretele tencuit al cabinei de proiecţie şi ascultă cum aparatul continua să ţăcăne, şi cum copiii,

pregătindu-se să dea buzna afară, strigau cu înverşunare, după care porni să privească iscoditor la tustrei fraţii, cu ochi blânzi şi îngânduraţi, cercetân-du-i din cap şi până-n picioare, de parcă ar fi încercat să vadă prin ei; îl iscodi mai întâi pe Senka, cel mai mare, după aceea pe cel mijlociu – Boris, apoi pe mezin – Volodka.

— De la club s-a fost şterpelit acordeonul, iar eu stau şi-mi pierd vremea de pomană cu voi! – rosti el gânditor. – Se vede că Grişka Storojevoi nu v-a bătut ca lumea, de-i nevoie ca iarăşi să-mi irosesc timpul...

Şeful de post prinse să râdă încetişor, căci, auzind de tractorist, Senka Pankov strânsc din pumni, iar fra-ţii cei tineri se traseră mai lângă el, alăturându-şi umerii. Vai, tustrei fraţii stăteau ca un zid lângă Aniskin – pătraţi, parcă umflaţi de muşchii ce dădeau să le plesnească sub cămăşi, cu priviri întunecate din pricina mumei lor, Praskovia, cea cu ochii de mărgele tuciurii, femeie veselă şi vrednică, întocmai ca muierea şefului de post, şi care-i turnase pe cei trei fraţi, aidoma făpturii ei. „Ah, Praskeva, Praskeva, – se gândea Aniskin. – Eşti muiere pricepută-n toate cele, dar de ce ţi-or fi băieţii atât de sălbatici! Iacă, asta n-am s-o-nţeleg niciodată!”

— Haide, întindeţi-o la cinema! – spuse Aniskin, căci dincolo de perete, aparatul de proiecţie îşi curmase zumzetul, iar copiii, urlând, dădeau buzna afară din club. – Întindeţi-o la cinema, fârtaţilor... Iacă, de-o fi să am niţică vreme slobodă, o să mă lămuresc eu şi cu voi...

Şeful de post îşi dezlipi spinarea de perete, îi dădu la o

parte cu pântecul pe cei trei frați, trecu printre ei şi numaidecât se pomeni în droaia copiilor care ieşeau din club. Cei mai înalți dintre ei îi veneau lui Aniskin până în dreptul sfârcului țâții, iar şeful de post, după ce scormoni de sus, cu privirea, peste capetele copiilor şi alese pe unul mai oacheş şi mai voinicel, – îl apucă pe băiețel de poala cămăşii.

— Uite, măi Kolka Sidorov, – spuse el. – Ia-ți degrabă picioarele la spinare şi dă o fugă până la mătuşa-ta Duska, vânzătoarea. Şi s-o-ntrebi, măi Kolka Sidorov, cine şi-a cumpărat în anul ăsta, afară de mine şi de Grişka Storojevoi, cizme din pânză de foaie de cort, numărul patruzeci şi cinci... Ia, mai spune o dată, Kolka Sidorov.

Repetând întocmai porunca şefului de post, Kolka, împreună cu trei însoțitori de bună voie, o luară la goană către magazinul sătesc, iar Aniskin se întoarse lângă pridvor, să se uite cât de repede pătrunde lumea la club. Dădu mâna cu preşedintele sfatului sătesc, Korovin, şi-o salută aparte, fără să-i întindă mâna, pe soția preşedintelui colhozului, dădu din cap, în semn de binețe, lui nenea Ivan, brigadierul tractoriştilor şi directo-rului şcolii de opt ani, după care aşteptă, până se apropiară de el nevastă-sa, Glafira, şi Fiodor, feciorul său mezin.

— Aşteptați-mă un minut! – îi rugă el. – Am nițică treabă.

Glafira, soția şefului de post, purta o rochie de mătase, nişte pantofi cu toc potrivit, îşi acoperise capul c-un batic cenuşiu şi ținea în mână o batistă curată. Iar Fiodor,

mezinul – de ruşinea lui taică-său – un tractorist ca toți tractoriştii, fără vreun semn mai acătării – îmbrăcase pantaloni negri, o cămaşă căreia îi sumesese mânecile şi nişte pantofi din pânză de foaie de cort. Atât la chip, cât şi la statura-i măruntă, Fiodor îi semăna mumă-şi.

— N-am găsit acordeonul, – şuşoti Aniskin nevesti-şi şi mezinului. – Aşa că să nu m-aşteptați devreme acasă...

— Bine! – îi răspunse nevastă-sa şi porni spre club, dar se opri din drum. De altminteri, aşa erau toți cei din neamul Aniskinilor, nu plecau dintr-un bun început.

— Când ai să găseşti acordeonul? – îl întrebă nevastă-sa încet, să n-o audă nimeni.

— Mâine, – îi răspunse Aniskin. – Aşa cred, că spre seară. Pe la ceasurile nouă.

Nevastă-sa, Glafira, încă mai urca, legănându-se, spre pridvorul clubului, iar fiu-său, Fiodor, abia de-apucase să-i întindă controloarei biletul, că de-a lungul uliței răsună un lipăit de picioare desculțe, şuierătu-rile haiduceşti şi chiuiturile lui Kolka Sidorov şi-ale celor trei tovarăşi ai săi, care se înapoiau de la magazin. Gâfâind, veneau în goana mare spre şeful de post, iar Kolka, din pricina avântului, se izbi zdravăn de pântecul lui Aniskin – căci nu mai avusese cum să se oprească altfel – şi raportă, vorbind repezit:

— Nene Aniskine, tuşa Duska a zis că n-a cumpărat nimeni aşa ceva. Numai tălică şi cu nenea Grişka.

— Aşa! – îşi miji ochii Aniskin. – Iac-aşa!

Privi la afişul filmului „Fereşte-te de automobil”, băgă de seamă că toată lumea apucase să intre pe uşă şi că acum

rămăsese doar liniştea să se târască pe neîncăpătoarea terasă a clubului. După aceea, sprâncenele lui Aniskin săltară pe frunte, buzele i se crâmpoţiră a viclenie, iar mâna dreaptă şi-o aşeză uşurel pe capul negricios al lui Kolka Sidorov.

— Ia te-uită! – spuse şeful de post. – Dacă daravera asta s-ar petrece la cinema, apăi fără îndoială că anchetatorul penal s-ar văita: „A douăzeci şi şaptea ipoteză se dovedeşte inutilizabilă...“ Dar iacă, o să mai vedem noi ce-i şi cu ipoteza asta. Ba chiar o să mai avem foarte mult de furcă cu ea, măi Kolka Sidorov, băietul Anastasiei Sidorova...

Păşind hotărât şi ţinându-şi mâinile la spate, şeful de post porni pe uliţă, în vreme ce Kolka Sidorov şi tovarăşii săi se luară după el. La câtva timp, toţi cinci pieiră după cotitură.

6

În clipa când Aniskin, după ce mai umblase pe nu se ştie unde, dădea să urce în pridvorul spitalului, încetul cu încetul pornea să se întunece; o lună povârnită atârna deasupra apelor Obiului, iar în grădiniţele caselor se auzea, când şi când, şuieratul păsărilor de noapte. Dintre toţi oamenii de pe lumea asta, şeful de post care luptase patru ani pe cele două fronturi ale războiului pentru apărarea patriei şi fusese rănit încă de pe vremea războiului civil, pe doctori îi preţuia cel mai mult, aşa că urca pridvorul cu multă băgare de seamă, străduindu-se, cu greutatea lui de-o sută şi douăzeci de kilograme, ca scândurile să nu scoată

nici măcar cel mai mic scârțâit.

— Ei! – rosti el bătând la uşă. – Ei, e careva pe-aici?

— Intră, intră.

În odăița căreia i se zicea camera de gardă, la lumina becului electric, doctorul de țară, Iakov Kirillovici, şedea ținând în mâna întinsă o carte pe care-o citea atât de adâncit, încât mişca din buze. Iar când Aniskin îl salută politicos, Iakov Kirillovici doar mormăi prelung şi-i arătă cu capul un scaun: pasămite, aşază-te şi ține-ți gura.

— Mulțumesc, Iakov Kirillovici!

În camera de gardă, după cum se şi cuvenea, atârnau fel de fel de afişe, înfățişând muşte mărite, intestine colorate, însoțite de tot soiul de îndemnuri: asta să nu mănânci, asta să nu bei şi să nu umbli pe la babe-doftoroaie. Ca şi la birourile colhozului, Aniskin cunoştea până în adâncul măruntaielor fiecare afiş şi fiecare poză, dar nu-şi îngădui să-şi bată joc de afişele spitalului, ci, aşezându-se pe scaun, se întoarse cu fata către Iakov Kirillovici şi, zâmbind plin de modestie, întrebă:

— Nu care cumva citiți Biblia, Iakov Kirillovici? De cum am intrat, de-ndată m-a cuprins o nespusă uimire. Oare, gândeam, o fi dat Iakov Kirillovici în cele bisericeşti!... După ce rosti aceste cuvinte, Aniskin îşi plecă într-o parte capul şi spuse mai departe îngândurat: – Iacă, toți doctorii pe care-i ştiu, toți îs necre-dincioşi...

— Fiodore, – îl întrerupse Iakov Kirillovici, lăsându-şi Biblia şi dând mânios din cap. – Fiodore, de patruzeci de ani îți tot zic să nu-mi mai spui doctor... Uite, să ții minte

pentru viitor: nu-s doctor, ci felcer de pe vremea armatei țariste...

Cuvântul „țarist“, Iakob Kirillovici îl apăsă în chip deosebit, dădu iarăşi din cap, ca un cal ce se apără de tăuni, şi, bodogănind, se întoarse la cititul pe care-l întrerupsese. Dumnealui, Iakov Kirillovici, era atât de slab şi de deşelat, încât când examina un bolnav, de multe ori i se întâmpla să-şi ridice cămaşa şi să-i spună: „Ia mata, măi nene, uite, îi ruptă coasta asta, a şaptea! O vezi bine?“ Şi, într-adevăr, pe trupul lui Iakov Kirillovici se vedea de minune cea de-a şaptea coastă, ca la un schelet...

Camera de gardă era neîncăpătoare, doar o singură ferestruică privea în bezna nopții, însă în odăiță era o curățenie atât de cumplită, încât se părea că înăuntru nu se afla nimic, niciun sunet măcar. Doar din când în când mai strălucea ceva rotund – nici tu căzănel, nici tu oală – un soi de vas pentru ținut vată şi feşi; două dulapuri albe. Cu felurite instrumente, se înălțau încremenite, iar într-un ungher se afla pitită o canapea atât de albă, încât îți era milă nu numai să te aşezi pe ea, ci chiar să şi sufli asupră-i.

— Oți fi sau n-oți fi doctor, Iakov Kirillovici, – spuse şeful de post, după o clipă de tăcere, – numai că ştiți de-o sută de ori mai multe decât orice alt doctor, dumneavoastră vă pricepeți şi la ce-i pe dinăuntru, şi la ce-i pe dinafară, la toate cele... Pe dumneavoastră, Iakov Kirillovici, vă respectă toată lumea din sat, numai că eu nu mă pot dumeri, de ce-oți fi citind dumneavoastră Biblia aia...

Iakov Kirillovici tăcea, aşa că Aniskin părăsi nădejdea să

mai primească vreun răspuns în privinţa Bibliei, deşi era curios ca o coţofană. În loc de altceva, şeful de post se apucă să-şi cerceteze unghiile cu multă băgare de seamă – crescuseră mari, şi, trebuie s-o spunem, chiar nespus de mari, ca la o domnişoară de oraş. Şi, fireşte, faţă de curăţenia cumplită de spital, mâinile lui păreau lipsite de prospeţime, murdare, întocmai ca mâinile unui băieţel întors de la joacă în zilele ploioase de primăvară.

— Iacă ceva interesant, – spuse după aceea Aniskin, – minte ceasul ăsta, au ba?

— Ceasul nu minte, ci stă! – răspunse supărat Iakov Kirillovici. – Iar Biblia o citesc, dragule, pentru că scriitorii ar trebui să-nveţe să scrie, aşa cum au făcut-o necunoscuţii autori ai Bibliei, necunoscuţi, dar geniali... De altminteri, drăguţule, nu-s toţi autorii chiar atât de necunoscuţi. Fericitul Augustin... Aici, Iakov Kirillovici se opri şi zâmbi ironic. – De fapt, ce-nseamnă pentru tine, Fiodore, fericitul Augustin? Ţie-ţi trebuie Sherlock Holmes! Sherlock Holmes!

— Iacă, din pricina lui am şi venit la dumneavoastră... – zâmbi subţire Aniskin. Adică din pricina lui Sherlock Holmes...

După vorbele rostite de şeful de post, Iakov Kirillovici îşi închise Biblia de-a binelea, se sculă cât era de lung şi, dându-şi jos ochelarii de pe nas, privi la Aniskin cu nişte ochi atât de adânciţi în orbite, încât păreau să facă trup închegat cu pleoapele sale întunecate, din care pricină păreau nespus de uriaşi. Iakov Kirillovici era întotdeauna serios, de parcă ar fi operat din faptul dimineţii şi până

seara târziu, însă acum încremenise cu totul, ca o stană de piatră.

— Aha! – rosti el. – Va să zică, dragule, nu eşti în stare să găseşti acordeonul!

— Nu-s în stare, Iakov Kirillovici! – recunoscu uşurat Aniskin şi se ridică şi el. Am prins eu un firicel, Iakov Kirillovici, dar dacă dau greş, păi îmi pierd pentru totdeauna orice autoritate în fața omului de care-i vorba, iar din daravera asta tot satul o să se simtă prost.

— Tot satul?

— Păi, nu chiar tot satul, Iakov Kirillovici, – răspunse grăbit Aniskin, – dar mulți din ei... Dar nu, Iakov Kirillovici...

Încurcându-se, şeful de post se lăsă să cadă îndărăt pe scaun, cu fundul său gros, după care se uită la fel-cer, de jos în sus, întocmai cum, nu de mult, se uitase şi la Grişka Storojevoi. Însă Iakov Kirillovici nu băgă nimic de seamă din toate acestea, ci, păşind ca un curcan, străbătu camera de gardă, îl apucă pe şeful de post de umeri cu degetele sale osoase, încleştându-l dureros şi poruncindu-i:

— Spune totul, pe şleau, Fiodore!

La început, din cauza durerii ce-i chinuia umărul, Aniskin se încruntă, apoi zâmbi şi răspunse:

— Sherlock Holmeşii ăştia, năzdrăvanii de la raionul de miliție, măsoară după o urmă de talpă înălțimea unui om... Se uită cu lupa la urma lăsată şi, niciuna, nici două, gata:,. Înălțimea o sută optzecişase!“ Iacă, aşadar, Iakov Kirillovici, să-mi ziceți dumneavoastră, se poate face năzdrăvănia asta

şi de-a-ndărătelea?

— N-am înțeles, Fiodore! – răspunse Iakov Kirillovici. – Aşa ți-i vorba, sporovăieşti cu nemiluita, dar fără niciun tâlc.

— Vai de mine, cum de n-are tâlc! – răspunse obijduit Aniskin. – Păi, tocmai că vă-ntreb: dar după înălțime, se poate hotărî numărul unei cizme? Iacă, dac-un om îi mai mărunt de statură, dar spătos ca o namilă, poate purta-n picioare cizme patruşcinci?

— Vezi, măi Fiodore, – răspunse cu răceală Iakov Kirillovici, după o clipă de tăcere. – Nu ştiu, şi la drept vorbind, nici nu vreau să ştiu ce anume meşteresc năzdrăvanii ăia ai tăi, dar cunosc un om care, la o înălțime de aproximativ o sută şaizeci de centimetri, poartă încălțăminte cu numărul patruzeci şi cinci, – zâmbi pe sub mustață Iakov Kirillovici. Cu dezvoltarea precoce din zilele noastre, dragule, o fată la şaispre-zece ani îi domnişoară. Da! Şi mai dă-mi voie să-ți spun, scumpule, că iubita dumitale copilă, Zinaida, în ciuda faptului că-i coaptă înainte de vreme, cu toate acestea nu vrea să muncească.

Iakov Kirillovici îşi ridică degetul şi-l vântura în aer ca pe un paloş. Apoi se plecă asupra şefului de post şi prinse să privească foarte liniştit la Aniskin, care roşea pe îndelete, începând de la grumazu-i vânjos. Şi iată că roşeața îi trecu de la grumaz la fălci, de la fălci la obraji, iar după aceea, păru să-i cuprindă tot chipul.

— Iakov Kirillovici, dumneavoastră ați spus... – bâigui Aniskin. – Dumneavoastră ați spus...

— Ce-am spus,. Am spus, preaiubitule! Da-a!... Mai stând plecat vreo trei clipe asupra şefului de post, lui Iakov Kirillovici i se făcu milă de el şi spuse aproape liniştit: – Omul ăla, care-ți trebuie ție, Fiodore, a fost joi la mine să-mi ceară un certificat medical... N-a primit certificatul medical, dar l-am cântărit şi i-am măsurat înălțimea... Da-a! Eu. Dragule, de şaizeci de ani urmăresc greutatea şi înălțimea băştinaşilor şi-am ajuns la nişte concluzii uluitoare. Uluitoare!

— Care-s alea, Iakov Kirillovici? – întrebă linguşitor şeful de post. – Până la concluzii sunteți un om foarte vrednic de respect, Iakov Kirillovici, dar e-nteresant de ştiut, care-s?

— Concluzia-i următoarea, iubitule, că-n curând mujicul rus n-o să mai aibă loc unde să trăiască. Întocmai, cum îți spun! – răspunse Iakov Kirillovici.

— D-apăi, cum aşa?

— Da, iac-aşa, fiindcă s-au ivit chiriaşii, scumpule! – răspunse mânios Iakov Kirillovici. – Dar uită-te, pe vremea când învățam să devin felcer în armata țaristă, mujicul rus n-ajunsese să-şi închirieze odaie în casa unui alt țăran. Da-a!

— Ei şi!

— Dumneata să nu mă iei pe mine cu ei şi, scumpule, – se mânie de-a binelea Iakov Kirillovici. – Îți sunt cu treizeci de ani mai bătrân, dar cată ca-n munca dumitale să ai spirit de observație. Dacă râvneşti la cununa lui Sherlock Holmes. Şi porni să numere pe degete, îndoindu-şi-le: – Combainerul Proşin şi-a închiriat odaie? Şi-a închiriat. Tractoristul

Promozov şi-a închiriat două odăi? Şi-a închiriat. Lablocikin, care-i bolnav de hipertensiune, şi-a închiriat o casă împreună cu familia? Şi-a închiriat... E drept că-i nesănătos? Ai? Te-ntreb, dragule!

— Păi, – răspunse Aniskin încurcat, după care adăugă în grabă. – Dai mai am o trebuşoară cu dumneavoastră, Iakov Kirillovici...

— Zi!

Aniskin se ridică şi se apropie de Iakov Kirillovici, privi liniştit şi cu duioşie la chipul lui uscățiv, pocit, la mâinile plăpânde, cu vinele îngroşate de scleroză, la spatele atât de gârbovit, încât părea cocoşat şi, pe neaşteptate, se simți atât de bine, cum numai cândva, demult de tot, în îndepărtata copilărie, se mai simțise, când asupra leagănului lui Fediunka Aniskin, care zăcea la pat, în convalescență, după nişte dureri în gât, stătea aplecat obrazul osos al tânărului Iakov Kirillovici – un om înspăimântător, fiindcă era un „bolşevic în deportare" „dar bun şi drag până la lacrimi... Trecuseră vreo sută de ani de-atunci, dar, şi după o sută de ani „Iakov Kirillovici răspândea în juru-i acelaşi parfum din copilărie, – un parfum înăbuşitor şi dulce, greu şi răscolitor – parfumul picăturilor care lui Fediunka îi plăceau la nebunie şi care, după cum aflase mai târziu, purtau un nume tare ciudat: „Picăturile regelui danez".

— Dacă se poate, Iakov Kirillovici, – spuse încet Aniskin, – să-mi dăți şi mie o dată Biblia aia, să citesc şi eu din ea... Iar treaba care mă frământă, Iakov Kirillovici, c-o treabă grea, împovărătoare pentru dumnea-voastră.

— Zi, zi, că mare palavragiu îmi eşti, măi Fiodore!

— Îndată zic...

Aniskin se trase de lângă Iakov Kirillovici, îşi miji ochii în bătaia vie a luminii becului, sugându-şi din-tele c-o înfăţişare îngândurată, şi deodată se aşeză pe canapeaua pe care mai înainte se temuse chiar s-o şi atingă.

— La de-alde noi, miliţienii, Iakov Kirillovici, spuse el încet, – munca-i din ce în ce mai grea. E-atât de grea, Iakov Kirillovici, încât chit că stai, chit că dar buzna...

— Aha-a-a-a, nenişorule, aha-a-a-a! – îşi tărăgănă îmbucurat glasul Iakov Kirillovici. – Aha-a-a, dragu-ule!... Aha-a-a! Iakov Kirillovici zâmbi deodată cu neaşteptată blândeţe şi spuse: – Ei, care-ţi este baiul, Fiodore? Măi dragule, tu şi mai înainte ai fost îndeajuns de bun, ce te mai supără acum?... Spune, Fiodore!

— Iată care mi-i baiul! – răspunse fără ocolişuri şeful de post. – Azi, când am auzit de acordeon, era cât pe ce să păcătuiesc faţă de Lionka Kolotovkin. E-adevărat că de cinci ani încoace nu se mai ţine de fur-tişaguri şi de scandaluri, dar totuşi am nevoie de alibiul lui, după cum zic năzdrăvanii de la raionul de miliţie... Acilea-i buba, Iakov Kirillovici, că lângă uşile clubului se află şi nişte urme de cizme din pânza de foaie de cort, numărul patruzeci. Iar ăsta-i taman numărul cizmelor lui Lionka Kolotovkin.

— Şi ce vrei de la mine, Fiodore?

— Păi, vedeţi dumneavoastră, Iakov Kirillovici, dacă mă duc eu însumi la Lionka după alibiu, s-ar putea să-l obijduiesc...

— Minunat gândit, Fiodore!

Iakov Kirillovici se ridică, îşi vârî în buzunar un pachet de ţigări – la cei optzeci şi şase de ani ai lui, felcerul încă mai fuma, – îşi luă pe umerii osoşi o haină albă din pânză şi-n mâna un bastonaş de filfizon, subţirel şi lustruit.

— Haidem, Fiodore! – spuse el. – Mama lui Lionka Kolotovkin suferă de-o hernie. În chipul ăsta n-o să stârnesc niciun fel de bănuială... Ia-te după mine, Fiodore!

Ieşiră în uliţă, unde cerul senin apucase să se acopere de stele, unde aceeaşi lună povârnită atârna pe boltă, chit că în răstimp mai crescuse, şi porniră pe drumul luminos şi vrâstat de umbrele lănteţilor de la grădiniţele caselor, umbre zvârlite de razele lunii, îndreptându-se către locuinţa lui Lionka Kolotovkin. Scheleticul Iakov Kirillovici, obişnuit să umble prin sat pe jos, păşea sprinten, bătând vioi în pământul şleaului cu bastonaşul său uşurel, dar nici Aniskin nu rămânea de căruţă. Lângă casa lui Lionka Kolotovkin, care era plecat la cinema, Aniskin se aşeză pe lăvicioara din faţa porţii, iar Iakov Kirillovici se duse înăuntru.

Pe felcer nu-l lătra niciun câine din sat. Ştia toate portiţele, cunoştea cum se trag toate zăvoarele, aşa că Iakov Kirillovici pătrunse în bătătură într-o clipită, iar în casă – şi mai iute, după care ciocănitul bastonaşului nu se mai auzi. Rămânând singur în liniştea şi strălucirea, lunii, şeful de post se rezemă cu spatele de gard, trase de două sau de trei ori în piept aerul uşor şi dulce al nopţii şi nu se mai clinti. Şedea pe laviţă ca un bolovan de sute de kilograme,

semănând în beznă cu nişte saci puşi unul peste altul.

Stelele scânteiau viu. Aniskin cunoştea pe puțin zece din ele, se pricepea să citească în stele, după mersul lor, ceasul şi starea vremii, aşa că nu-i era urât să stea în tovărăşia unor asemenea întinderi şi măreții care-ți ameţeau capul. După oiştea Carului Mare se putea socoti că seceta va mai dăinui şi vântul nu va porni să bată încă o săptămână – pe puțin! –, dar mai trebuia înțeles că, spunându-i Ursoaicei celei Mari, Carul Mare, şeful de post Aniskin îşi trăda obârşia – de urmaş al țăranilor ucrainieni deportați în Siberia, din cauza dârzenici lor, încă de pe vremoa Ecaterinei a II-a, aici se rusificaseră şi se amestecaseră cu ruşii, cu osteacii şi tătarii, dar îşi mai păstraseră câteva cuvinte şi obiceiuri aduse din patria lor caldă şi îndepărtată...

— Minunat, Fiodore! – spuse Iakov Kirillovici, după ce ieşi din casa lui Lionka Kolotovkin. – De la ceasurile zece seara şi până la şase dimineața. Leonid a fost acasă... De ce taci? Crezi c-am făcut ceva ce nu se cuvenea? Ți-am dezvăluit taina... Păi, dragule, în ce priveşte taina ta, pot să-ți spun...

— De-asta şi tac, Iakov Kirillovici, – răspunse Aniskin cu blândeţe, – fiindcă în clipa de față sufletu-mi este de trei ori mai curat, decât acum o jumătate de ceas... Căci, Iakov Kirillovici, de astă dată am să gonesc prin sat cu pas uşor... Iar în privința lui Lionka Kolotovkin, îs tare bucuros, îi văr bun cu copiii mei. Dumneavoastră doar ştiți, Iakov Kirillovici, Glafira mea şi mumă-sa se cheamă că-s surori de

sânge...

— Ba bine că nu... Şi pe una, şi pe cealaltă, tot cu le-am moşit!

7

După ceasurile unsprezece, când filmul se sfârşise de mult, iar perechile stăteau liniştite în locurile mai întunecoase, pe bănci sau doar aşa, în picioare, Aniskin, lipăind cu sandalele lui înălbite de lumina razelor lunii, privind numai şi numai în faţă, trecu spre club. Aici se opri, trase niţel aer curat în piept şi bătu încet în ferestruica în spatele căreia se ascundea dulapul golit de acordeon.

— Ghenadi Nicolaevici, – strigă el, – vino, te rog, niţel pân-afară.

Responsabilul clubului nu ieşi numaidecât – la început, din dosul ferestrei, răsună o tuse bărbătească, apoi i se auzi glasul cântând: „Oare vor ruşii război...” şi abia după aceea se stinse lumina. După o clipă, Ghenadi Nicolaevici ieşi în pridvor şi, venind de la lumină, încercă să se deprindă cu noaptea scăldată de lună, iar apoi îşi ridică măreţ capul şi-şi duse tragic mâinile la pieptu-i plăpând.

— Cine tulbură liniştea artistului? – întrebă el cu un bas dogit de băutură. – Care-mi eşti, răspunde de-acolo din beznă?

— Eu te-am tulburat, Ghenadi Nicolaevici, – îi răspunse Aniskin şi începu să râdă înăbuşit şi chicotind. – Şi astăzi, iarăşi te-ai cherchelit, Ghenadi Nicolaevici? Taman mă uitai prin crăpătură: stai cu jumătatea de vodcă pe masă. Dar

Evdokia Mironovna nu-i cu mata?... N-a venit?

Ghenadi Nicolaevici tăcea tot atât de măreț ca şi mai înainte, apoi, scuturând din cap, se descleştă din starea în care se afla, porni în pas de marş şi coborî din pridvor, mergând drept spre şeful de post – subțirel, firav ca o trestie, dar bățos. Îl fulgeră din priviri pe Aniskin şi se proțăpi înaintea lui.

— Da, artistu-i beat! – rosti responsabilul clubului cu glas înfricoşător. – Uită-te, lume, şi râzi! Dar ştie lumea, oare, de ce-i beat artistul? – întrebă el, înviorându-se pe neaşteptate. – De ce?

— Pentru că i-au şterpelit acordeonul, iar Evdokia Mironovna n-a binevoit să vină – răspunse repejor Aniskin. – Dar şi din pricină, Ghenadi Nicolaevici, că de-atâta amărăciune ai zvântat toată jumatea de vodcă. M-am uitat pe fereastră, nici măcar pe fundul sticlei nu ți-a mai rămas vreun pic...

— O, lume, lume! Ce vrei de la nefericitul artist, şefule de post?

— Păi, ce să vreau, – răspunse Aniskin neaşteptat de supărat, – vreau să-mi dar şi dumneata o mână de ajutor, ca să-ți găsesc acordeonul... Eu, unul, nu-s în stare să deosebesc nicio balalaică de-un fluier, aşa că-mi pusesem nădejdea-n mata...

— Să-mi găseşti acordeonul? Ghenadi Nicolaevici se legănă, pierzându-şi cumpăna, îşi luă tragic mâinile de la piept şi, drept urmare, privi îndeajuns de treaz la şeful de post. – Să-mi găseşti acordeonul!

Apoi, sub luna tolănită într-o rână, în liniştea senină a nopţii, netulburată de suflarea vântului, se petre-cură nişte lucruri nemaivăzute – sub privirile uluite ale lui Aniskin, responsabilul clubului îşi scoase din buzunar o sticluţă cu cine ştie ce porcărie în ea, îi smulse dopul, o duse la nas, mirosind-o de câteva ori, dădu înverşunat din cap şi strănută atât de puternic, încât tot trupul uscăţiv îi fu zguduit de-un cutremur. Din pricina zguduirii, Ghenadi Nicolaevici săltă caraghios de pe loc şi se lăsă iarăşi la pământ, uluindu-l cu desăvârşire pe Aniskin, după care, într-o clipită, o luă deodată la fugă, nespus de sprinten, în spatele clubului.

— Ho, ho! – atât mai apucă să cotcodăcească Aniskin. – Ho, ho!

Nu trecuse niciun minut, când responsabilul clubului, urlând cu glas tremurător, se porni să se legene într-o parte şi-n alta. Întrucât de pe Ghenadi Nicolaevici curgeau şuvoaie de apă, de-ai fi zis că-i o cascadă, şi întrucât era ud leoarcă, până la brâu, Aniskin îşi dădu numaidecât seama că Ghenadi Nicolaevici se cufun-dase în putina din dosul clubului, putină ce se afla acolo pentru a folosi la lupta împotriva incendiilor. Şi întrucât dinspre responsabilul clubului mai duhnea şi o miasmă jilavă de broaşte – apa din putină se împuţise din pricina zăpucului din ultimele zile, – şeful de post îşi holbă ochii şi se apucă cu mâinile de pântec, râzând cu hohote.

Şeful de post râse cam vreo două minute. În răstimpul acesta, Ghenadi Nicolaevici ţopăia şi tot ţopăia, până ce i se

tăie suflarea şi se opri gâfâind. Tocmai în clipa asta, Aniskin îşi luă mâinile de pe pântcc şi spuse sughiţând:

— Aoleu, negreşit mor, aoleu, nu mai apuc ziua de mâine... Aoleu, mă ţine-n piept...

Şeful de post se îndreptă cu paşi şovăitori către pridvor, se apucă de parmaclâc şi rămase atârnat de el, ca un sac. După vreo trei minute, Aniskin îşi veni în fire şi întrebă c-un glas care, după hohotele de râs de adineaori, dădea de bănuit:

— Ce-ai făcut cu făptura dumitale, Ghenadi Nicolaevici? De ce-ai făcut treaba asta?... Că peste câtăva vreme, în putina aia, or să se prăsească broaştele...

— Cu plecăciune cer iertare, Fiodor Ivanovici, – spuse responsabilul clubului cu glas aproape treaz. – Mille pardons, însă artistul îi dator, în orice clipă, să ştie să-şi vină în fire... Nu-i aşa, Fiodor Ivanovici, că de-acordeon ai pomenit?

Oprindu-se de-a binelea din hohotiri, şeful de post se apropie de responsabilul clubului, îi privi cu-o sinceră preţuire îmbrăcămintea udă şi înverzită, şi spuse:

— Eu aşa-mi-nchipui, Ghenadi Nicolacvici, că-n toiul nopţii, hoţului o să-i dea cumva prin cap să sufle barem o dată la acordeon. Mai întâi, să zicem, hoţu-i tânăr, în al doilea rând, acordeonul îi de sidef, iar în al treilea rând, Ghenadi Nicolaevici, după cum spui şi-mneata, are două registre... Aşa că, vii după mine şi m-ajuţi cu minunatul dumitale auz...

— Gata mi-s! – răspunse cu măreţie responsabilul

clubului. – După dumneata şi după acordeon, de-ar fi nevoie, şi până la capătul pământului...

Totuşi, nu s-au dus nici până la capătul pământului, şi nici măcar până la capătul satului. La început, şeful de post merse cam vreo două sute de metri pe aceeaşi uliță pe care se găsea clubul, după aceea o cârmi pe-o ulicioară scurtă, năpădită toată de brusturişul care părea alburiu în bătaia razelor lunii şi plină de țăruşi tare primejdioşi pentru vaci; din ulicioară se îndreptă către un muncel mărunt pe care creşteau nişte meste-ceni drepți ca lumânarea, iar, ceva mai încolo, se zăreau o sumedenie de cruci povârnite şi înnegrite – cimi-tirul satului se afla, după cum se şi cuvenea, pe-un loc mai ridicat, – dar şeful de post nu înaintă chiar până pe culmea muncelului, ci se opri mai jos de cruci.

— Chiar aici o să ne şi aşezăm, – spuse el încet. Avem în văzul şi auzul nostru şaişpe caşi, Ghenadi Nicolaevici...

Într-adevăr, de pe coasta povârnită a muncelului, unde se afla cimitirul, se putea veghea asupra unei însemnate părți din sat, asupra ogrăzilor încăpătoare a şaisprezece case şi-a câtorva coşmelii pentru baie. Toate acestea se desluşeau de minune şi limpede la lumina lunii, dar totuşi era greu să priveşti vreme înde-lungată la casele, băile şi grădinile de-acolo, căci dincolo de ele, înălțându-se spre cer, se întindeau apele Obiului, doi kilometri de la un mal la celălalt, ca o mare argintie, sfâşiată însă la mijloc de dunga aurie a lunii. Marele fluviu acoperea jumătate din bolta presărată cu stele a cerului, ba se întindea chiar până la căuşul Carului Mare, strălucind fosforescent, gingaş şi

mângâietor. Şi, tot atât de scânteictoare, ca şi stelele de pe cer, pe apele fluviului scăpărau luminile vasului „Proletarul“, îndepărtându-se pe după cotul Obiului şi care oprea în sat, în luna lui septembrie, doar la două zile o dată. Vasul se desprindea de mal, fără niciun zgomot, luna lumina molcom, bătrânul plop negru veghea pe coasta povârnită a gârlei, iar liniştea părea că răsună ca o strună adâncă de ghitară.

— Fiodor Ivanovici, vai, Fiodor Ivanovici, – îl chemă în şoaptă responsabilul clubului şi, din această pricină, glasul îi sună obişnuit şi omeneşte. – Fiodor Ivanovici, îți vine să te ridici în picioare şi să-ți scoți pălăria...

Pălărie, responsabilul clubului n-avea, n-avea nici maiou pe el, sub cămaşa udă şi desfăcută la piept, aşa că-şi ținu grijuliu suflarea, se mai vânzoli nițel, potrivindu-şi capul pe iarba moale, după care se linişti, precum tot liniştite erau la spatele lui, mute şi neclintite, cerul cu stelele, crucile povârnite care priveau într-o tăcută aşteptare la bolta noptatică, semănând cu nişte paraclise pitice, împodobite cu săgeți.

— De doi ani locuiesc aici, – şopti responsabilul clubului, – dar e pentru întâia oară... în fiece seară, în fiece seară, o, Doamne! – Şi-asta în loc s-asculți liniştea veşniciei...

— Tălică nu mai asculta la liniştea veşniciei, ci-ascultă, mai bine, la acordeon, – răspunse Aniskin, zâmbind blajin. – Să tăcem, Ghenadi Nicolaevici!

Liniştea era plină de-o sumedenie de sunete învălmăşite:

un greier de câmp târâi însomnurat, trezit din nu se ştie ce pricină, o pietricică se rostogoli de pe culme, urnită pesemne de vreun gândac, o babaică se auzi scârţiind pe apele Obiului, o undă plescăi sub coasta povârnită a malului lutos, o vacă mugi înspăimântată şi, pe neaşteptate, deasupra fluviului şi-a mestecenilor, deasupra crucilor şi-a muncelului, răsună pătrunzător, asemeni unui plânset de copil într-o pustie sală de aşteptare de gară, jalnicul glas al păsării nopţii. Strigătul păsării se împrăştie, rostogolindu-se şi răsfrângându-se de mesteceni, mai răsună o dată, iar după aceea, aşa cum se întâmpla totdeauna în nopţile scăldate de lună ale taigalei, se aşternu o linişte, o linişte nespusă, de-ţi auzi inima-n piept, izbindu-se neliniştită de coaste.

— A-a-ah! – gemu Ghenadi Nicolaevici. – Doamne, Dumnezeule!

Aniskin tăcea. Ştia că glasul jalnic şi înspăimântător era al unei păsăruici şugubeţe, cenuşii şi cu cercu-leţe galbene pe sub ochi; că vita care mugise era Cernuşka, şi că trebuia să-şi fete viţelul peste două sau trei zile; ţinea minte că-n luntre vâslea nenea Ignat, ducându-se să controleze geamandurile de pe Obi, dar totuşi simţea cum i se strecoară pe ceafă nişte degete noduroase. Fie pentru că Ghenadi Nicolaevici zăcea ca răstig-nit pe pământul reavăn, întristat şi mahmur, fie pentru că-n spatele său săgeţile negre priveau către cer, iar pe-un grilaj de mormânt se afla o cucuvaie de tablă, fapt e că rebegeala aceea i se furişă pe şira spinării, îi porni spre piept şi pătrunse în el cu încetul,

ca tăişul de oţel al unui cuţit. Inima fu gata să-i plesnească... I se păru că pe muncel mişună o mulţime de paşi, că iarba era dată la o parte, şi-o cazma ascuţită străpungea pământul dulceag şi reavăn... Şuieratul vântului, zăpada albăstruie cu urme de iepuri pe ea, ca un drumeag; revărsarea de primăvară a Obiului; seva vâscoasă din trunchiul mesteacănului, o ploaie cu soare, când se-aud prelingându-se de pe acoperişuri picuri grei ca alicele de vânătoare. Pic-pic... „Pic!“ – pe neaşteptate, lui Aniskin i se păru că-l aude aievea, şi tresări...

— Ghenadi Nicolaevici, picură apa de pe mata! – rosti Aniskin cu-o voce şoptită, înăbuşită, zâmbind stângaci. – Încă nu te-ai uscat...

— Linişte! mai încet! – răspunse în şoaptă Ghenadi Nicolaevici. – Urmăresc cu auzul instrumentele muzicale.

Aniskin se zgribuli, clătină din cap şi-şi ciuli şi el urechile. De undeva, din mijlocul celor şaisprezece case, ori dinspre Anisimovi, ori dinspre Murzini, se auzea un zgomot străin de susurele nopţii.

— Asta-i aparatul de radio cu baterie al Matiuşăi Murzin, – spuse Aniskin. – Iacă, de când o ştiu, deschide aparatul, se aşază în pat şi-ascultă...

— Marea orchestră simfonică, – şopti responsabilul clubului, – uvertura operei „Oneghin”...

Şi liniştea se aşternu iarăşi, se aşternu din nou. Mai trecu pesemne încă o jumătate de ceas şi, judecând după stele, nu era mai devreme de miezul nopţii, când iată că, din spatele ultimei casc din stânga, izbucniră desluşit trilurile

unei claviaturi de acordeon. Aniskin se ridică, ascultă cu luare aminte, dar se încredința numaidecât că nu cânta un acordeon – ci o muzicuță care intona răspicat întâia frază, ca după aceea să-ngâne şi să continue tărăgănat „Serile de lângă Moscova”.

— Combainerul Zaremba, – şuşoti dispreţuitor Ghenadi Nicolaevici. – După auz, lua-l-ar dracu...

Poate că, – într-adevăr, cântărețul cu muzicuța ştia bucata după auz, dar „Serile de lângă Moscova” se revărsa lin şi plăcut, şi nu mai încăpea nicio îndoială că după Lioha Zaremba păşea un întreg cârd de fete, iar responsabilul clubului prinse să fredoneze şi el, din vârful buzelor, melodia cântecului – cimitirul se linişti, pieri, cucuvaia îşi luă într-altă parte zborul, fâlfâind din aripi şi bufnind nemulțumită: pesemne dincolo de mesteceni, către brădetul cedrilor. Iar „Serile de lângă Moscova” trecu agale pe lângă case, o cârni pe ulicioară, răsunând mai puternic în dreptul cotiturii, după care începu să se potolească şi se potoli, până nu se mai auzi de loc. Era Lioşka Zaremba, care ducea fetele spre buturugile de sub malul povârnit al Obiului.

— De note are nevoie satul, de note! – spuse serios Ghenadi Nicolaevici. – Fără note, satul se duce de râpă...

Timpul se scurgea molcom. Şeful de post, se tolăni încetişor pe spate, punându-şi mâinile sub cap, închi-zând ochii. La început stătu culcat doar aşa, a lene, dar după aceea i se furişară în cap fel şi fel de gânduri. Îşi aduse aminte că trebuia să trimită la raionul de miliție procesul-verbal privitor la febra aftoasă – să stai la fiecare vapor ca

pasagerii, care ies să se plimbe pe mal, să-şi vâre tălpile într-un lichid special, – îşi aminti c-ar trebui să cheme la telefon secția raională, dac-or mai fi în viață, sau poate că i-or fi băgat pe toți ca delegați la strânsul recoltei, şi că aceeaşi secție raională ceruse, încă de-acum şase luni, ca Aniskin să înte-meieze în sat o gardă populară pentru sprijinirea ordinii şi-a disciplinei obşteşti.

Când lui Aniskin i s-a cerut pentru întâia oară, verbal, să alcătuiască garda populară, fireşte că s-a mirat şi-a întrebat: „Da eu cu ce-am să mă mai îndeletnicesc? Garda o să sprijine ordinea obştească, da eu?... Ei, păi îmi dau seama, ce-i cu vorbulițele ăstea! Voi, la secția raională, dormiți şi vi se-arată în vis că mă sur-ghiuniți la pensie... Bineînțeles, dacă nu scrie omul în fiece zi câte-un proces-verbal şi nu-i pune pe şoferi să sufle-n băşică, fiindcă ştie şi fără asta care-i beat şi care nu-i, apăi... A doua oară, Aniskin nici nu se mai sinchisi să răspundă la circulara privind gărzile, a treia oară agățase scrisoarea într-un cui la privată, dar iată că, de astă dată, culcat pe iarbă, lângă cimitir, şeful de post îşi aminti iarăşi de gărzi şi, pe neaşteptate, zâmbi îndelung şi plăcut. „Ei, Fiodor Aniskin, – gândi el cu înflăcărare, – ei, măi Fiodor Aniskin, ai un cap de-ți vine să zici că-ntr-adevăr chiar că-i cap...“ Cuprins de neastâmpăr, proptindu-se cu mâinile în pământ, şeful de post apuca să se ridice, ca să mai cotcodăcească nițel de bucurie, când deodată băgă de seamă că responsa-bilul clubului se ridicase şi el şi-şi lungise gâtul, îndreptându-şi către sat urechea lui clăpăugă şi zgârcioasă.

— Ăsta-i! – rosti, şoptind printre dinți, Ghenadi Nicolaevici. – Acordeonul meu... Ah, Doamne!

— În care casă? – întrebă tare Aniskin. – În care?

— Un fa din registrul de sus... Acordeonul meu, al meu!

Pricepând, până la urmă, ce vroia să spună Aniskin, Ghenadi Nicolaevici zvâcni şi-şi întinse mâna în partea caselor din stânga, răspunzând cu glas tremurător:

— Nu-mi dau taman bine seama, dar e pe-undeva prin grădini... Ah, Fiodor Ivanovici, Fiodor Ivanovici!

— De şaizeci de ani mi-s tot Fiodor Ivanovici, – răspunse şeful de post şi, fără să se mai uite la case, se săltă vioi şi prinse să coboare muncelul.

Povârnişul ora destul de abrupt – la început, Aniskin se ținu bine, lunecând cu sandalele pe iarba umedă, dar după aceea nu mai fu în stare să-şi înfrâneze avântul şi porni într-un trap caraghios, tremurând ca o piftie, iar în cele din urmă o rupse la fugă. Un gard întunecat, din răchită roşie, îi ieşi şefului de post în cale şi Aniskin se propti cu pântecul în el.

— Paştele mă-si! – înjură el, smulgându-şi poala cămăşii dintre nuiele. – De ce-or fi făcând atâtea garduri şi îngrădituri...

Iar când şi Ghenadi Nicolaevici coborî în goană muncelul şi-l apucă pe şeful de post de mânecă, Aniskin zâmbi paşnic şi spuse:

— Acum iacă ce-i, Ghenadi Nicolaevici! Să ştii că n-am fost împreună pe muncel, ca nişte proşti, n-ai auzit acordeonul şi, de altfel, în scara asta nu ne-am întâlnit

amândoi... înțeles-ai? A? înc-o dată-ți spun: înțeles-ai? A?

— Înțeles!

— Iacă... Mâine scară, de cum se-ntunccă, o să-ți capeți acordeonul...

Aniskin îl amenință pe responsabilul clubului cu degetul său butucănos, își încheie toți nasturii la guler și, legănându-se măreț, se îndreptă spre casă. Sub malul povârnit, Lioşka Zaremba le cântă fetelor „Lângă târgul de nimeni ştiut, pe culmea fără nume"; Carul Mare se întorsese și privea îndărăt la Obi; dinspre sat și dinspre grădinițele caselor începeau să se întindă niște umbre lungi-prelungi – căci luna o luase spre brădetul cedrilor. Şeful de post pătrunse în casă, ferindu-se să facă vreun zgomot, în prag își scoase sandalele și se îndreptă, pășind cu tălpile desculțe și gălbejite, spre pologul înflorat, în dosul căruia își avea patul.

În spatele pologului, Aniskin se dezbrăcă de rămase numai în chiloți, își scarpină pieptul flocănos și se lăsă pe patul cu arcuri, incet-încetișor de tot, ca și când ar fi fost pe-un cric, – de teamă să nu scârțâie arcurile. Izbuti – răsuflă ușurat, se întoarse numaidecât de pe spate pe-o rână și-și vârî mâna sub obraz, când deodată se auzi glasul șoptit al nevesti-si:

— L-ai găsit?

— Ba.

După aceea, șeful de post adormi într-o clipită.

Trezindu-se ca-ntotdeauna la ceasurile cinci, Aniskin mai zăbovi câteva minute în pat de-şi supse din-tele, după obiceiul său de dimineaţă, apoi se sculă şi, numai în chiloţi, se apropie de pendula cu greutăţi. Căscând şi întinzându-se, şeful de post apucă lanţul pendulei, ridică greutatea mai sus şi iscodi cu ochii bul-bucaţi prin odaia căreia în casă îi spuneau cămăruţă. Aşternutul nevesti-si, Glafira, era strâns de-acum şi acoperit cu grijă, duşumeaua fusese spălată şi răspândea un abur uşor, iar ziarele şi cărţile stăteau puse teanc pe muşamaua de pe masă.

— Aşa! – spuse cu asprime Aniskin. – Iac-aşa!

Tropăind zgomotos cu picioarele desculţe pe duşumea şi dinadins pufnind mai tare, Aniskin se apropie de odaia în care dormeau mezinul, Fiodor, şi fiică-sa mai mică, Zinaida şi, dând la o parte perdeaua de stam-bă, privi înăuntru. Nu stătu prea mult să se uite, ci, după o clipă, bătu asurzitor cu palma în despărţitura de scânduri.

— Scularea! – strigă şeful de post. – Scularea!

După aceea, Aniskin ieşi de-a dreptul afară şi, făcându-i nevesti-si, Glafira, un semn cu capul, se opri în bătătură lângă fântână cu vârtej de lemn, lustruit de frecatul necontenit al funiei şi-al mâinilor. Şeful de post luă găleata de pe ghizd, ţinu cu cealaltă mână vârtejul, şi-o zvârli fără teamă pe gura fântânii. Vârtejul prinse să se dezvârtă, şuierând pătrunzător, găleata se duse în jos, iar şeful de post zâmbi cu răceală – îi plăcea glasul răsună-tor al fântânii.

— Haide, Glafiro! – strigă el, scoţând găleata. – Unde-mi

tot zăboveşti acolo?

— D-apăi, nicăieri!

Glafira înşfăcă găleata grea, Aniskin se plecă, îşi răşchiră brațele, iar nevastă-sa, clătinând din cap, i-o turnă toată şi dintr-o dată peste el. Apa din fântână adâncă era rece ca gheața, iar Glafira se trase îndărăt şi se zgribuli, ferindu-se de stropi, însă Aniskin se lăsă scăldat fără să scoată o vorbă, nici măcar nu se clinti, ci, dând apei răgaz să se scurgă, strigă pe un ton de comandă:

— Prosopul!

După ce se şterse şi mai stătu nițel, ca trupu-i despuiat să respire un pic de aer curat, Aniskin urcă în pridvor cu paşi mari, iar când se ivi, după câtăva vreme, nu mai purta îmbrăcămintea de ieri, ci un pic mai altfel – cămaşa era aceeaşi, însă pantalonii, de astă dată, îi erau noi. Pufni, dădu din cap şi cătă în jurul său. Fără îndoială că era cinci şi jumătate, căci soarele apuca să răsară de după brădetul cedrilor de pe malul Obiului, revărsându-şi razele peste sat. Pe uliță şi printre case se aşterneau pături de ceață, de parcă ar fi fost nişte feşi de tifon, iar vacile mânate la păşune de văcarul Sidor înaintau prin vălul lăptos al pielei, scăldându-se în el până la brâu. Se auzeau mugetele lor răsunătoare, dangătul tălăngilor, şuieratul biciului lui Sidor şi strigătele răcnite cu glas pătrunzător de Kolka, ajutorul văcarului.

Aşteptând ca cireada să pătrundă pe ulicioară şi să se potolească larma necuvântătoarelor, şeful de post coborî din pridvor, se uită supărat şi chiorâş la Glafira care zăbovea pe

lângă plita de vară din bătătură, după care se aşeză la masa cu picioarele înfipte în pământ. Îşi puse coatele pe tăblia mesei, sprijinindu-şi bărbia în mâini, şi porni să privească cu ochi holbați la uşa casei, mijindu-şi-i ca la miliție.

La început, uşa stătu liniştită, neclintită, dar peste vreun minut se deschise repede şi-n pridvor ieşi în fugă Fiodor, mezinul şefului de post. Privind într-un chip aparte la taică-său, îi dădu binețe maică-şi, şi-apoi îndeplini întru totul aceleaşi lucruri pe care le făcuse şi Aniskin – îşi scoase apă din fântâna, o rugă pe maică-sa să-i toarne găleata cu apă peste umerii plăpânzi şi să-i dea ştergarul. Mezinul îl imita în toate cele pe taică-său, dar şeful de post îşi supse de câteva ori nemulțumit dintele: fiu-său, Fiodor, se zgribulea în aşteptarea şi la atingerea apei, se freca cu ştergarul molatic şi, îndeobşte, avea uitătura somnoroasă.

— Umblă hai-hui, până-n faptul dimineții... bodogăni Aniskin. – Pân-la ceasurile trei dinspre ziuă...

După aceea, şeful de post se apucă să privească din nou la uşă – care iarăşi stătu câteva minute mută şi nemişcată, pentru ca apoi, încet-încetişor, parcă de la sine, să înceapă să se deschidă. O clipă, două se păru că nu-i nimeni dincolo de uşă, însă după câtva timp se ivi o bucățică de pânză de culoare deschisă şi flutură un cârlionț bălăior – Zinaida, fata de şaptesprezece ani a şefului de post, se arăta la lumina zilei lăsată de bunul Dumnezeu. Ieşi în pridvor, parcă plutind, agale, fără pic de grabă, întocmai cum se ivea vaporul de după limba de nisip a Obiului, şi se opri locului, ferindu-şi ochii de soare. Fiică-sa era încălțată cu pantofiori,

purta o fustă învolburată, croită cloş, care i se rotea în jurul picioarelor, din crestătura bluzei i se zărea un colţişor de piele între ţâţişoare, iar pe năsuc îi rămăsese niţică pudră albă, căci Zinaida nu se spăla la fântâna, ci în casă. Tocmai de-asta zăbovise aproape un sfert de ceas.

— Aşa! – zise Aniskin. – Iac-aşa!

Încruntată, plecându-şi genele roşcate şi răsfrânte, Zinaida se apropie de taică-său, îi dădu bineţe c-un glăscior abia auzit, nedesluşit – un soi de „bună“ sau ceva ca un fel de „noroc” – după care se aşeză c-un colţişor din fustiţa ei de culoare deschisă pe marginea laviţei, stând pieziş. Ba şi mai mult de-atât, Zinaida privi sub masă, unde năpădise brusturişul şi se tăvăleau tot felul de aşchii, punându-şi picioarele cu băgare de seamă între frunzele brusturilor şi rămăşiţele de lemn. Apoi, Zinaida îşi ridică ochii mari şi albaştri şi privi mijit în jurul ei.

Fetişcana şefului de post zări plita din mijlocul bătăturii şi pe mumă-sa care trebăluia lângă ea, ghizdurile fântânii şi gardul învechit, magazioara înnegrită de vreme cu uşa crăpată, un mic hambar ce arăta şi el tot atât de dărăpănat, scroafa grăsană care-i dădea înainte cu grohăitul ei prin brusturiş şi cocoşul roşcovan încon-jurat de credincioasele sale găini; după aceea, luă aminte şi la casa Aniskinilor, măcinată de vreme, dar totuşi încăpătoare, cu pridvorul povârnit într-o rână şi porţile îmbătrânite. Zinaida văzu toate acestea, le privi pe de-a rândul, dar în ochii ei nu se oglindea nimic – nici dispreţ, nici nemulţumire, nici plictis, nici bucurie şi nici mânie. Iac-aşa, ochii Zinaidei rămăseseră

cu desăvârşire pustii în răstimpul cât iscodise totul şi pe toți: casa părintească, ograda, pe taică-său şi pe mumă-sa.

— Hm! – icni pe înfundate Aniskin.

— Masa-i gata! – spuse repede nevastă-sa, Glafira, de lângă plita de vară şi, ca întotdeuna, fără zgomot, dar cât se putu de iute, aduse la masă ceaunul cu supă de cartofi, castraveți şi roşii, rasol rece de carne şi de peşte, salam tăiat în feliuțe, un borcan deschis de conserve de obleți, slănină groasă şi nişte bomboane cu grunji de zahăr lipiți pe ele. Toate acestea, Glafira le întinse din trei drumuri pe masa pe care se aflau ceştile, lingurile, polonicul şi farfuriile, apoi, după ce stătu o clipă pe gânduri, o şterse din nou în casă de unde se întoarse cu-o farfurie verde pe care erau câteva bucăți galbene de unt şi nişte felii vineții de marmeladă oareşcare, aşezate fiecare de-o parte şi de alta a farfuriei. După aceea, turnă supa.

— Mâncați! – spuse Glafira, aşezându-şi mâinile la piept şi rămânând ca o stană de piatră lângă masă – ca să fie la îndemâna soțului, a mezinului, Fiodor, şi-a fiică-şi, Zinaida.

Muşcându-şi buza de jos, Aniskin luă lingura de aluminiu, o întoarse pe-o parte şi pe alta, o cercetă la lumină, suflă nişte fire de praf nevăzute şi-i dădu drumul încet în farfuria cu supă.

— Mâncați, mâncați, – spuse şoptit şeful de post, de ce stați?

Ridicându-şi ochii de la farfuria cu supă, Aniskin băgă de seamă că Fiodor mănâncă nici prea repede, nici prea încet, ci potrivit, că Glafira stă ca şi mai înainte, încremenită

lângă masă, şi-i priveşte, învăluindu-i într-o mângâiere domoală, în vreme ce iată că fiică-sa, Zinaida, nu se atinge de supă. Ciupeşte cu degetele-i subțirele şi străvezii o bucățică dintr-o franzelă de pâine de grâu, o duce la buze, de parcă ar fi semințe, o bagă în gură şi se-apucă, încet-încetişor, s-o mestece. Fireşte că Zinaida nu-şi dădea seama ce mesteca şi cum anume mesteca, deoarece privea peste capul lui taică-său către nişte depărtări senine, spre nişte zări pierdute în neființă, încă de la vârsta asta avea un chip diafan, năsucul străveziu, sub bluză nişte țâțe câte toate zilele iar picioarele, pe care şi le ținea sub masă, erau în stare să învârtcască şi-o roată de olar.

— Gustoasă supă! – spuse Aniskin, curățindu-şi farfuria şi fărâmând într-adins o bucățică de pâine în ceea ce mai rămăsese pe fund. – O supă atât de gustoasă, că-ți vine să-ți lingi buzele!

Împingând farfuria, şeful de post privi nespus de blajin la fiică-sa, apoi la nevastă, iar după aceea – în fugă – la Fiodor, mezinul.

— Glafiro. Ei, Glafiro, – o chemă el încet. – Ce zici, este Iakov Kirillovici un om cu cap?

— Şi-ncă ce deştept! – răspunse nevastă-sa. – Că doar îi doctor... Toate ziarele le citeşte!

— Iacă, tot aşa gândeam şi cu, – răspunse şeful de post, după care se întoarse atât de încet către fiică-sa, de-ai fi zis că-i prins în balamale. – Zinaido, ei, Zinaido?

— Te-ascult, papa!

— Aşa, aşa, ascultă-mă, ascultă-mă! Şeful de post îşi

puse mâinile pe pântec şi începu să-şi învârtă degetele ca o morişcă, spunând paşnic mai departe: – N-o să te mai pregăteşti la iarnă pentru niciun fel de examene, şi n-o să te mai duci la nicio bibliotecă, să lucrezi de ochii lumii, iar la primăvară n-o să mai pleci la Tomsk, ca să-ți dai a doua oară examenele ălea...

— Aniskine, – îl întrerupse Glafira, – Aniskine...

— Iar tu, mamă, mai taci un pic din gură! – îi stăvili spusele şeful de post, fără să-şi întoarcă privirea spre ea. – Ai să-mi fii numaidecât de folos şi tu, mamă... Aşa că uite, copila mea dragă, leapădă-ți fustița asta creață şi şterge-o la muncă în colhoz... Iar tu, mamă – Aniskin se întoarse către nevastă-sa – iar tu, mamă, isprăveşte odată să-i tot îndopi pe trântorii ăştia cu-atâta hrană, nu-i vezi că nu mănâncă supă... Haide, ia untul de la masă, atâta timp cât se află slănină... Cară la mama dracului conservele ăstea, când avem peşte pe masă! – înăbuşindu-se de mânie, Aniskin sări de la locul său, se apucă să dea din mâini ca o moară de vânt, iar după ce răsuflă din adânc de două ori, se aşeză îndărăt şi isprăvi şoptind şuierător: – Marmelada, marmelada... să piară din ochii mei!

După ce Glafira, cu posomoreala aşternută pe chip, cără tot ce era de prisos pe masă, Aniskin îşi puse mâinile pe locul rămas slobod, se uită la fiică-sa şi la fiu-său care stăteau amuțiți şi spuse, încordându-şi grumazul:

— Fiodore, de-ndată ce-ți isprăveşti supa, s-o ştergi la lucru, iar tu, Zinaiclo, să-mi stai aici...

Când Fiodor, după ce-şi luase şapca îmbâcsită de ulei şi

ieşise încetişor din ogradă, nu mai fu acolo, şeful de post se sculă, se preumblă câțiva paşi pe iarba aspră şi, oprindu-se locului, cătă în jurul său. Undele fluviului arătau aşa cum pot arăta nişte unde la ceasurile şase, în bătaia răsăritului de soare; frunzele pomilor din grădiniță fremătau ca nişte tinichele în adierea vântului de dimineață, iar câteva pete trandafirii, gonind de parcă ar fi fost însuflețite, rătăceau prin ogradă. Lumea era înveşmântată în purpură şi plină de bucurie; cu pieptul despuiat răsuflai în voie, iar picioarele călcau molcuț pe pământul care, peste noapte, încă nu izbutise să se răcească, – însă Aniskin nu zâmbea şi nici nu se gândea la faptul că numai dimineața, pe răcoare şi aer curat, îi era şi lui dat să simtă că trăieşte din plin plăcerea vieții.

— Să piei din ochii mei, Zinaido! – spuse încet şi cuprins de amărăciune şeful de post. – Mă doare sufletul când mă iau la gâlceava cu trântorii, mă doare sufletul când îl aud pe Iakov Kirillovici vorbindu-mi despre tine, cu fel şi fel de ocolişuri... Am fost ieri pe la dânsul şi mi-a ars obrazul de ruşine... Să piei din ochii mei, Zinaido. Şi dacă nu-ncepi chiar de mâine să munceşti la colhoz, dacă mai bag vreodată de seamă că țâțele dau să-ți spargă bluza în fiecare dimineață, dacă te mai aud vreodată vorbindu-mi despre tânăra generație, atunci să piei din casa mea... Iar acum, şterge-o de te schimbă.

Zinaida intră în casă liniştită, în schimb Glafira, care-n toată vremea asta stătuse la o parte, se apropie de bărbatu-său, iar Aniskin îşi lăsă capul în jos. Stătu fără să

clintească, până când Glafira îl luă grijulie de umăr.

— De ce ți-ai îmbrăcat pantalonii noi? – îl întrebă ea. – Ori poate-i vorba să te duci la raion?

— Ba nu! – răspunse încet Aniskin. – Nu la raion...

— Dar unde-atunci?

— Am să iau cuvântul în fața oamenilor.

Tăcură câteva clipe, şi Glafira îl întrebă:

— Pesemne că n-ai să mai bei şi ceai!

— Nu.

— Va să zică, ai plecat?

— Am plecat.

9

Aniskin, nu se ştie din ce pricină, se duse mai întâi la birou, unde rămase peste o jumătate de ceas, deşi plecă de-acolo cu mâinile goale; apoi, după ce cătă o clipă la soare, se îndreptă spre birourile colhozului – trebuie să fi fost aproape de ceasurile şapte şi, fără îndoială, preşedintele Ivan Ivanovici îşi şi întocmise planul de muncă pentru ziua aceea.

Aşa se şi dovedi a fi. Ivan Ivanovici, ținând receptorul apăsat cu umărul la ureche şi semnând cu mâinile slobode nişte hârtii, şedea la masa de lucru înconjurat de-o roată gălăgioasă de brigadieri, tractorişti, mulgă-toare, ba pe deasupra mai era şi delegatul de la raion cu strânsul recoltei, precum şi-o droaie de trântori care se aşezaseră pe vine de-a lungul pereților şi trăgeau din chiştoace. Zâmbind la amintirea unei observații pe care o făcuse în decursul

vremii, că trântorii fumează întotdeauna numai chiştoace, Aniskin se aşeză pe canapea.

— Îhî-îhî! – tuşi şeful de post, ca să se bage de seamă că se ivise şi el pe-acolo. – Îhî-îhî!

— Noroc, Fiodor Ivanovici, – îi răspunse preşedintele din grămada de brigadieri, strigând mai departe în receptor: – Grâu de toamnă, o sută şaizeci şi două; grâu de primăvară, douăzeci şi opt; şanț de irigații, doi metri...

Atâta timp cât Ivan Ivanovici strigă în receptor, brigadierii, tractoriştii şi mulgătoarele îşi mai ținură gura, din respect față de conducerea de la raion, însă când preşedintele puse uşurat receptorul în furcă, roata celor care-l înconjurau porni să răcnească şi să vorbească, stârnind o larmă cumplită. Careva, cu un glas ce-ți trezea scârba, din pricina zelului eu care stăruia, cerea să se înființeze o gardă de noapte la fermă, mulgă-toarea Igumeneva – o muiere de nimica – făcea un tărăboi cumplit în legătură cu şorțurile, iar şoferul Pavel Kosoi striga să i se dea cauciucuri pentru maşină. Într-un cuvânt, în jurul preşedintelui Ivan Ivanovici era o zarvă nemaipomenită, iar şeful de post, care nu putea suferi harababura, se încruntă supărat şi se-apucă să privească cu băgare de seamă la poza pe care în ajun nu izbutise s-o cerceteze cu de-amănuntul. Îşi întorcea capul şi-ntr-o parte şi-n alta, cătând să-i desluşească toate măruntaiele şi, fireşte, nu contenea să-şi tot sugă dintele. „E tânăr, încă-i tânăr Ivan Ivanovici, – gândi cu răceală şeful de post. – Şi nu se pricepe să vorbească cu fiecare om în parte; îi socoteşte pe toți o apă

şi-un pământ!“

Dar după ce în birou se făcu linişte pe deplin, după ce brigadierii, mulgătoarele şi tractoriştii plecară pe tarlale şi la ferme, iar în odaie rămaseră numai preşedintele, Ivan Ivanovici, organizatorul de partid, Serghei Tihonovici şi delegatul de la raion, şeful de post se ridică de pe canapea şi se apropie de masa preşedintelui.

— Ivan Ivanovici, – spuse el politicos. – Bineînțeles că fitecine îşi dă seama că strânsul recoltei e-o treabă de mare-nsemnătate, dar năzdrăvanii ăia de la raion se țin de mine ca râia. Să le alcătuiesc o gardă populară şi nimic mai mult...

Aniskin se apropiase de masă grijuliu şi plin de gingăşie, vorbea cu glas aşezat şi liniştit şi n-avea nimic de cerut lui Ivan Ivanovici, aşa că preşedintele îşi descheie zvâcnit doi nasturi de la gulerul cămăşii cadrilate, ceea ce-l făcu să răsufle uşurat, ca un cal căruia îi dai jos şaua. Ivan Ivanovici privi afară şi-şi dădu seama că nu era mai mult de ceasurile şapte, că o sumedenie de treburi fuseseră duse la bun sfârşit şi că, în sfârşit, putea să-şi şteargă năduşeala de pe chipul înnegrit de arşița soarelui. Şi-şi şterse sudoarea, şi zâmbi, şi, pe neaşteptate, tuşi după cum obişnuia să tuşească Aniskin, după care se uită înfumurat la delegatul raionului.

— Ce măsuri ai de gând să iei, Fiodor Ivanovici, pentru alcătuirea gărzii? – întrebă Ivan Ivanovici.

— Uite-aşa nişte măsuri, încât s-o pun pe roate! – răspunse Aniskin şi se uită şi el la delegatul de la raion, un

bărbat tânăr şi frumuşel. – Am de gând, Ivan Ivanovici, s-alcătuim o gardă de care să pomenească tot raionul...

Apoi, Aniskin se aşeză pe-un scaun lângă masa preşedintelui şi se întoarse cu totul către delegatul de la raion.

Văzând aceasta, preşedintele prinse să clipească din amândoi ochii, organizatorul de partid se strâmbă, de parcă îl durea o măsea, însă şefului de post puţin îi păsă de mutrele lor.

— Iuri Venediktovici, – spuse Aniskin, strecurându-şi în glas un pic de răutate, – de bună seamă că vă respect, fiindcă sunteţi preşedintele DOSAAF-ului, dar aş vrea să vă fac o micuţă întrebare...

— Poftiţi, tovarăşe şef de post, – răspunse delegatul cu destulă însufleţire, dar ferindu-şi privirile şi pălind niţel. – Stau cam prost cu timpul, totuşi... întrebaţi-mă, tovarăşe Aniskin.

Dar şeful de post nu se grăbea. Mai întâi se uită pe fereastră, în curte, unde şoferul Pavel Kosoi se târa de-a buşilea pe sub maşina încremenită, apoi ascultă ţăcănitul înăbuşit al tractorului, Belorus care ducea femeile la tarlale şi ajunsese la barieră; abia după aceea îi aruncă o scurtă privire delegatului de la raion – iscodindu-i picioarele lungane în pantaloni cenuşii, nodul gros al cravatei şi părul negru lucios.

— Fireşte că n-aveţi vreme, Iuri Venediktovici! – spuse tărăgănat Aniskin. – Păi de unde s-aveţi vreme, Iuri Venediktovici, dacă vă bucuraţi de patru concedii pe an?

Doar sunteți un cetățean de ispravă, o dată pe an vă duceți la băi, în stațiunile climaterice din sud, iar de alte trei ori, la stațiunile noastre, de la miazănoapte – însămânțările, cositul finului, strânsul recoltei... Cum de se-ntâmplă aşa?

Vreo trei clipe, liniştea cuprinse biroul. Apoi, delegatul de la raion se ridică nițel de pe scaun, frumosul lui chip albi ca varul, încremeni, şi după aceea sări ca ars.

— Am să comunic comitetului raional felul în care vă purtați cu mine! – strigă el tulburat. – Am să pun problema la comitetul raional! Căci nu pe mine mă calomniați, ci comitetul raional şi hotărârile lui... Neîntârziat plec la raion!

— Duceți-vă, duceți-vă, îi răspunse în batjocură Aniskin. – Cum plecați, cum rămânem c-un bețivan mai puțin... Ai? Şeful de post se ridică încordat. – Dumneavoastră, Iuri Venediktovici, să nu mă priviți cu ochii ăştia ce vor să-i bage pe oameni în spărieți. La viața mea am mai văzut delegați dintr-ăştia, cum nici nu visați. Sunt în partid din anii douăzeci... Iete-te, cum mă priveşte, iete-te, cum mă priveşte...

Aniskin se plimbă prin birou, vreme de-o clipă îşi apăsă fruntea înfierbântată de geamul ferestrei, apoi se întoarse la masă şi spuse ceva mai domolit:

— Dar astă-noapte, Iuri Venediktovici, ați binevoit să mâneți la Panka Voloşina... Ai? – strigă şeful de post căci delegatul apucase din nou să se ridice. – Ai? Eu însumi am văzut cum ați intrat în casă la Panka Voloşina, când la ceasurile două din noapte mă-ntorceam de la... mă-ntorccam dintr-un anume loc... Ai?

După aceea, Aniskin se aşeză şi tăcu dinadins. Iacă-l tăcând şi nimic mai mult, cu toate că preşedintele, Ivan Ivanovici, nu ştia unde să-şi pună mâinile, cum să şadă locului, iar organizatorul de partid, Serghei Tihonovici, roşindu-se ca para focului, nu ştia cum să-şi vâre mai adânc privirile în duşumea. Organizatorul de partid şi preşedintele se zăpăciseră, şi Aniskin se gândea: „Nu-i călit poporul, încă nu-i călit. Li-i teamă de orice delegat, îs slabi de înger... Tineri, îi simt că încă-s tineri!“

— De ce nu m-or fi sunând de la „Selhoztehnika“? – bâigui Ivan Ivanovici. – Doar mi-au făgăduit...

— Iac-aşa, iac-aşa, Iuri Venediktovici, – se îndură în cele din urmă şeful de post. Eu unul, după cum mi-am dat seama, stând cu dânsa de vorbă, apăi şi singur m-am priceput că Panka Voloşina nu-i muiere rea, dar totuşi nu se cade ca dumneavoastră să faceți de ruşine în sat comitetul raional... Ce-or să se-apuce să facă mujicii noştri, dacă dumneavoastră, om însurat, ba încă şi de la raion, umblați după muieri? Stați binişorel locului şi citiți-vă instrucțiunile... Dacă n-o să faceți aşa, v-ați dus pe copcă! Iacă, preşedintele nostru, Ivan Ivanovici, a terminat şcoala tehnică de agricultură, organizatorul de partid, Serghei Tihonovici, şcoala de partid... Iar dumneavoastră, ce-ați terminat?... Şeful de post îşi miji ochii. – V-au cerut de la comitetul raional al comsomolului, ținând seamă de vârsta dumneavoastră, şi iacă, vă aflați în fruntea DOSAAF-ului. Ce pricepeți dumneavoastră din treburile astea ale agriculturii? Aşa că stați binişorel locului.

Aniskin luă de pe masa preşedintelui tamponul de sugativă, îl puse din nou pe masă şi-l legănă într-o parte şi-n alta, de parcă ar fi uscat nişte cerneală, apoi îşi zâmbi sieşi, mânios, mulțumit.

— Iete-te, cum se mai uită la mine! – bodogăni şeful de post. – Unde-or fi-nvățat, oare, să se uite aşa...

Iar dincolo de ferestre se şi aşternuse liniştea. Tractorul „Belorus“ plecase la câmp, şoferul Pavel Kosoi îşi pornise, în sfârşit, maşina şi se dusese după încărcătură, iar acum numai joardele de mălin şi poamele roşii ale scoruşelor fremătau tăcute în adierea uşoară a vântului – şi dinspre ele nu răzbătea până la birou niciun fel de zgomot.

— La revedere, Iuri Venediktovici, – se îndură pentru a doua oară şeful de post. – La revedere, dragă tovarăşe...

— La revedere!

Delegatul de la raion porni spre uşă, mai întâi de-a-ndărătelea, apoi păşind câş; după aceea se întoarse zvâcnit, gata s-o rupă la fugă, dar, stăpânindu-se, merse liniştit, deşi închise uşa plin de draci, încât ferestrele biroului cântară trist, iar cupele sportive de pe măsuță zăngăniră uşor. Şi iarăşi se lăsă liniştea – preşedintele, Ivan Ivanovici, şedea tăcut, organizatorul de partid încremenise, numai şeful de post se juca, fără să facă vreun zgomot, cu prespapierul din masă plastică transparentă.

— Ce se-ntâmplă, de eşti azi atât de-nrăit? – întrebă în cele din urmă Ivan Ivanovici. – N-ai găsit acordeonul, sau ce-i?

— L-am găsit, – răspunse liniştit şeful de post. – L-am

găsit, dar iacă, nu pot pricepe de ce ți-i milă de muieraticul ăsta? Oare nu te stinghereşte destul?

— Ba încă ce mă stinghereşte! – răspunse necăjit Ivan Ivanovici. – Se vâră în birou, se-aşază şi se uită. Iacă, mă crezi, Fiodor Ivanovici, nu-s în stare să lucrez de față cu ochi străini, totul îmi cade din mână...

— Atunci, de ce ți-i milă de el?

— Totuşi îi om... Şi după aia... Preşedintele îşi scărpină îngândurat bărbia nerasă. – Şi după aia, Fiodor Ivanovici, chit că nu pricepe nici pe dracu din treburile noastre, e-n stare totuşi să-nfățişeze în aşa fel lucrurile la comitetul raional, încât şi cea mai bună inițiativă să iasă prost. E mare meşter la vorbă! Ai văzut cum s-a rățoit la tine: „Căci nu pe mine mă calomniați, ci comitetul raional şi hotărârile lui!..." Numaidecât a-nceput să-i dea zor cu politica!

— N-o să-i mai dea el zor cu politica! – râse Aniskin. – Şi nici n-o să te mai stingherească... Acum s-a dus la casa de oaspeți şi tremură ca o frunză... că e-un fricos ce nu s-a pomenit, să te ferească Dumnezeu... Şeful de post tăcu câteva clipe şi adăugă serios: – Aici-i şi-o parte caraghioasă... Ia aminte, Ivan Ivanovici, dacă ni l-au trimis pe firțăngăul ăsta, apăi asta-i o laudă adusă ție...

— Ei aş! – porni să râdă preşedintele.

— Nu „ei aş", ci-i laudă! – răspunse şi mai serios şeful de post. – Când treburile de la colhozul nostru o apucaseră pe-un drum greşit, păi de la comitetul raional ne trimiteau un cetățean cu cap, ăla era în stare să-ți dea şi-un sfat... Iar acum, ne descurcăm şi singuri, şi-atunci pot să ne trimită

şi-un năzdrăvan de la DOSAAF... Iacă, asta ne măguleşte, Ivan Ivanovici şi Serghei Tihonovici...

Tăcură duşi pe gânduri până sună telefonul, fireşte de la „Selhoztehnika”, şi Aniskin se sculă repede.

— Ivan Ivanovici, să-mi dar diseară „GAZ“-ul. Trebuie să mă duc în vreo trei locuri, iar atunci n-o să mai ai de făcut drumuri. Bine?

— Să iei „GAZ“-ul, Fiodor Ivanovici, – răspunse preşedintele, punând mâna pe receptor. – Fără şofer?

Fără şofer, Ivan Ivanovici...

10

Până la ceasurile douăsprezece, Aniskin îşi petrecu vremea ca de obicei – după vizita la birourile colho-zului, scrise ceva la el în birou, îndelung şi fără tragere de inimă, apoi citi câteva articole din „Pravda“ de alaltăieri, copie nişte rânduri pe-o bucăţică de hârtie cenuşie de împachetat şi abia după aceea ieşi din birou. Aşa că, între ceasurile zece şi unsprezece, şeful de post trecea păşind agale pe lângă fermele de produse lactate, făcându-se că-l interesează buhaiul de prăsilă Cernomor; acesta, nu numai că stătea închis într-o împrejmuire trainică şi de neclintit, dar mai era şi legat cu două lanţuri de nişte bulumaci zdraveni. După ce-l preţui pe Cernomor cu încântare, vreme de vreo cinci minute, şeful de post mai colindă printre grămezile de bălegar şi de buşteni, privi spre cer şi socotind că se făcuse de douăsprezece, prinse să se uite cu luare aminte la porţile fermei. „Ah, viaţă, viaţă! – gândea el.

— Ce-nseamnă viața, dacă nici dracul nu ştie ce-i aia...“

La ceasurile douăsprezece şi-un sfert, mulgătoarea Praskovia Mihailovna Pankova ieşi pe poarta fermei, îşi feri cu palma ochii de soare, se uită într-o parte şi-n alta, oftă din greu şi-o apucă pe cărăruia ce ducea spre sat. După cum erau înțolite toate mulgătoarele colhozului, purta şi ca un halat cenuşiu, capul şi-l lega cândva cu-o basma albă, dar acum şi-l acoperise cu una cenuşie, din pricina plevei de la fin şi-a colbului, în vreme ce în picioare îi clămpăneau nişte cizme de cauciuc scâlciate. Praskovia Mihailovna avea peste cinci-zeci de ani, chipul îi era brăzdat de zbârcituri adânci, iar mâinile-i arătau ca la toate mulgătoarele – butucă-noase, crăpate, cu vinele bolnave şi umflate.

Văzând-o pe Praskovia Mihailovna, şeful de post se sculă de pe buştean, stătu nițel pe gânduri şi, plecân-du-şi capul, se luă după ea. O ajunse curând din urmă, dar atâta vreme cât ferma îi stătea în văz, păşi după ea în tăcere. Însă, când cărăruia o coti şi se ascunse printre frunzele de brusturi, Aniskin se apropie până la vreo cinci paşi de Pankova, strigându-i voios:

— Paraskeva, nu cumva te duci în sat? Aşteaptă-mă, să mergem împreună!

Praskovia Mihailovna se întoarse şi, când îl recunoscu pe Aniskin, prinse şi ea să zâmbească înveselită, iar când se apropie de tot, îi strânse zdravăn mina, bărbăteşte.

— Noroc, Fedenka! – spuse ca şi-şi dădu la iveală cei treizeci şi doi de dinți tineri şi albi. – Nu eşti-n stare să te-nfrânezi şi tu, măi drace, mereu le-ngraşi!

— Mă-ngraş, mereu mă-ngraş, Praskeva! – răspunse Aniskin, râzând. – Da nici cu tine nu mi-i ruşine. Când alergai pe la ghiluşuri, unde jucai ca apucată, păi nici cu amândouă mâinile nu-ţi putea cuprinde omul mijlocul, iar acum poate că numai doi bărbaţi laolaltă.

— D-apăi cum! – cânta şi mai înveselită Praskovia Mihailovna. Nici ca Glafira ta. Nici încolo, nici încoa... Cum te-mpaci cu ea, măi Fedenka?

— Că nu-mi trebuie carne multă, Paraskeva! – râdea Aniskin în hohote. – Mi-s destul de cărnos şi singur... N-am nevoie de mai mult, mi-ajunge!

Râdea în hohote şi se veselea, căci preţuia nespus femeile de soiul Pankovei, îi plăcea din cale-afară să tăinuiască cu ele şi totdeauna gândea că dacă toate femeile ar fi fost ca Praskovia Mihailovna, de mult ar fi pogorât pe pământ raiul acela făgăduit. Ca mai toţi locuitorii de la ţară, şeful de post socotea că viaţa bărba-tului atârna de muiere, că prin muiere-i mai zdravăn şi vârtos. De aceea învinuia mai straşnic femeile îndărăt-nice, decât pe bărbaţii nevrednici, şi nu putea să sufere nici holteii, şi nici muierile nemăritate.

Praskovia Mihailovna Pankova, după judecata lui Aniskin, era taman femeia cu care ar fi trebuit să semene şi toate celelalte. La colhoz muncea strădalnic şi bărbăteşte, căpătase ordinul Lenin pentru îndemî-narea ei la muls, la adunări nu-l cruţa de fel pe preşedintele Ivan Ivanovici, cu bărbaţii se purta plină de ve-selie, dar mândră, cu muierile nu se băga în vorbă; nu bârfea şi nu lega prietenie, pe sub

halatul ei cenuşiu era curată ca lacrima, iar locuința şi-o ținea ca pe-o căsuță de păpuşi. Iată de ce-i plăcea lui Aniskin să glumească bucuros cu Pankova, să râdă cu ea, ba chiar să râdă în hohote.

— Păi, haidem, haidem, Paraskeva, – o îndemnă vesel Aniskin. – Ce să mai zăbovim aici, de vreme ce-n preajma noastră-s atâtea tufişuri, iar gura lumii ar fi-n stare să scornească vorbe. Doamne fereşte, ne mai pomenim cu Glafira pe capul nostru, apăi află că-ți scoate ochişorii tăi negri ca mura. Vai de mine, să ştii că ți-i scoate!

Aniskin râdea, o îndemna pe Praskovia să meargă, dar el însuşi clipea din ochi zăpăcit, îşi muşca iarăşi buza de jos, stătea fără să se clintească din loc şi dădea să-şi sugă întristat dintele. Că nu era om în sat, pe care să-l prețuiască atât de mult ca pe Praskovia Mihailovna, în afară, poate, de Iakov Kirillovici...

— Ce-i cu tine, Fiodore, ce te frământa? – întrebă Pankova şi conteni din râs. – Cați la mine, de parcă mi s-ar fi întâmplat ceva acasă. Poate-i cumva vorba de Vitali?

— Nu, nu, – răspunse Aniskin. – Vitali al tău e viu şi teafăr...

În jurul lor odrăsleau tufele de sălcii, razele soarelui străbăteau printre ramurile încâlcite, văzduhul era plin de legănarea pânzelor de păianjen, iar marginile cărăruii erau năpădite de ierburi înalte – de jur-împrejurul lor era plăcut, linişte şi tăcere. Şi undeva şuiera, cântând în triluri, o păsăruică – un măcăleandru. Şeful de post Aniskin îşi lăsă capul în piept, pironindu-şi ochii mari şi cenuşii în pământ.

Dacă era în stare să privească drept în faţă nişte ochi străini, şi nici pe-aceia totdeauna – ah, de data asta nici gând de-aşa ceva!

— Nu-i bine ce se-ntâmplă cu Zinaida mea, Paraskeva, – spuse Aniskin cu mâhnire. – Ai tăi îs băieți vrednici, trudesc sârguincioşi la colhoz, dar fata mea, să-ți vină să te-aşterni la pat şi să mori... Dimineaţa se găteşte eu pantofiori şi-şi pudrează năsucul, îmbracă o fustiță cam scurtă şi pe-aci ți-i drumu... Nu vrea să lucreze şi nici supă nu mănâncă.

— Multe fetişcane-s aşa, în zilele noastre! – gemu la rândul ei şi Pankova. – La fermă ducem lipsă de trei mulgătoare, iar de se plimbă cu mâinile-n şolduri...

— Iacă, şi-a mea-i la fel! Flăcăii din sat nu i-s pe plac, îşi râde de ei... Credc-mă, Praskeva, e-a cincea zi de când iau aminte, îi tot dă târcoale fârțăngăului ăla de la DOSAAF.

— Oare-i cu putință?

— Chiar eu am văzut treaba asta... răspunse Aniskin plecându-şi capul. – Pe trântorul şi pe bețivanul ăla nici că l-aş lăsa să prânzească la aceeaşi masă cu mine, iar ea se îmbracă pentru el numai în bluză şi nimic altceva...

Pâlcurile de sălcii se clătinau, zidurile albe şi prelungi ale fermei se zăreau printre ele, în stânga se făcea cotul neaşteptat al Obiului, pe ale cărui unde pluteau o lotcă şi-un remorcher, târând după el cinci şlepuri mari, cât toată ferma. Era mai mult de un ceas de când remorcherul se tot foia pe apele fluviului, şi se putea bănui că va pieri după cotul Obiului abia după un alt ceas – într-atât de necuprinse erau întinderile Obiului şi-atât de încet îşi tăra

sârguinciosul remorcher şlepurile încărcate doldora cu cherestea.

— Nici cu băieţii nu-i mai uşor! – spuse Pankova, oftând. – Nici cu ei nu-i prea uşor, Fiodore.

— Da ce se-ntâmplă? – întrebă şeful de post, după o clipă de tăcere.

— Într-un fel, parc-au crescut răi şi răzleţi.

Praskovia Mihailovna se dădu c-un pas înapoi, rupse o joardă uscată dintr-un brusture şi-o ţinu fără niciun rost în palmă.

— Cresc oarecum altfel, Fiodore, nu aşa cum i-am visat eu...

Printre tufişurile de brusturi se aşternu liniştea – Praskovia Mihailovna lovea în gol cu joarda, Aniskin privea într-una în pământ, frunzele brusturilor se legănau în bătaia vântului, întretăind cu vârfurile lor revăr-sarea razelor de soare. Cântul măcăleandrului conteni, în vreme ce, departe-departe, de tot, cucul porni să-şi numere norocul, al său şi-al altora.

— Măi Praskovia, să nu te sperii câtuşi de puţin, spuse Aniskin, – n-o să fie cine ştie ce mare belea, dar află că băieţii tăi i-au şterpelit acordeonul responsabilului de la club... Fiecare cu necazurile lui, Paraskeva!

Şi iată că-n clipa aceea se pogorî o tăcere atât de cumplită, încât şi cucul se înfricoşa de ea – şi tăcu. Numai frunzele brusturilor chiţăiau ca nişte şoareci, numai Praskovia Mihailovna răsufla anevoie şi hârâit, smulgându-şi cu-o mână vlăguită basmaua de pe cap. La început,

basmaua nu se clinti de la locul ei – stătea agățată de părul des şi zbârlit, – după aceea lunecă de pe cap şi atârna ca o fleandură în mâna femeii.

— Grişka Storojevoi le-a tras o mamă de bătaie, soră cu moartea, pentru c-au luat tot satul la cotono-geală, – spuse mai departe şeful de post, – şi-atunci şi-au zis să-i facă bucata. Îşi închipuiau c-am să mă leg de Grişka, din pricina acordeonului...

Praskovia Mihailovna tăcea. Apoi lăsă să-i scape din mână joarda de brusture, care nu-i mai era de trebuință, iar basmaua, dimpotrivă, şi-o săltă la piept şi-o şterse atât de puternic; de parcă-n ea ar fi fost totul – în basma.

— Ce să-i faci, Aniskine, – spuse ea. – Aşa trebuia să se-ntâmple... Doar ştii cum îi Vitali al meu, ştii şi tu că, din fragedă tinerețe, am fost în fiecare zi la fermă. Iacă, însă, băieții mi-au scăpat din mână... – Pe neaşteptate, prinse să zâmbească în silă. – Vezi tu, Fiodore, nu degeaba au scris despre mine în ziarul regional: „A muls un tren de lapte”. Uite, până să-l mulg, băieții mi-au şi crescut ca nişte răi...

— La colhoz muncesc bine...

— Geaba mă linişteşti, Fiodore, ce să mai lungim vorba, – dădu Praskovia Mihailovna din mâna în care ținea basmaua. – Nu-mi place să stârnesc mila... Da unde-i acordeonul? Ai apucat să-l iei?

— Încă nu... E-n baie!

— Ei, băițo, băițo, – gemu nespus de încet Pankova. – Că-i spuneam lui Vitali, înainte de război: nu zidi baia prea departe de casă, c-or să-şi facă de cap copiii în ea. Dar a

zidit-o acolo... Totdeauna a fost un îndărătnic... Dară, haidem să mergem, Fiodore...

Trecură în tăcere şi tiptil prin spatele satului, îndreptându-se către casa Pankovilor, săriră pârleazul, fără să se oprească, deoarece de inimă amară Praskovia Mihailovna păşea în graba mare, şi se apropiară de baia înnegrită de fum. Şi-abia aici femeia îşi luă un răgaz să răsufle – se opri locului, îşi puse basmaua şi deodată îşi ridică semeață capul.

— Haide, Aniskine, – spuse ea răspicat. – Iacă baia, iacă uşa de la baie, însă eu, mi-s mamă... Ia acor-deonul! Dac-au păcătuit, apăi Pankovii or să răspundă pentru păcatul lor... Oamenii-s în stare să trăiască şi-n închisoare!

Tăcând mâlc, şeful de post pătrunse în baie, rămase o clipă acolo, după care răsări în prag, mătăhălos şi gâfâind. În mâna stângă ținea acordeonul care atârna greu în husa lui, iar cu dreapta îşi ştergea o pată neagră de funingine. După aceea, şeful de post duse acordeonul la vreo trei paşi, îl aşeză în frunzişul des al brustu-rilor, se îndreptă şi rosti cu asprime:

— Chit că tu-mi eşti căpetenie-n casă, Praskovia, deşi eşti doar o biată femeie, aş vrea însă să schimb câteva vorbe cu Vitali... Nu-i plac hotărârile luate peste capul lui.

— Haidem în casă, Aniskine!

Dar şeful de post nu intră de la bun început înăuntru – cătă mânios de câteva ori în jur şi, după ce se încredință că nu-i nimeni prin grădinile învecinate şi dincolo de pârleazuri, îşi supse prevestind a rău dintele, şi-abia atunci

ridică acordeonul din brusturi şi-l duse în casă. Semeţindu-şi capul şi îndreptându-şi umerii, Praskovia Mihailovna urcă în pridvor, deschise uşa tindei şi rosti:

— Poftim înăuntru, Fiodoi Ivanovici! Intră, nu te teme c-ai să murdăreşti scândurile duşumelei.

Cu toate acestea, şeful de post îşi curăţă încălţările pe-un raz făcut în prag, anume pentru aşa ceva, îşi scutură praful de pe pantaloni şi pătrunse în casa alcătuită dintr-o odaie mare şi-o odăiţă mai mică, despărţite printr-un perete din scânduri albe şi geluite cu grijă. Casa, fireşte, nu era prea mare, dar sclipea de-o curăţenie şi-o rânduiala atât de straşnice, încât şeful de post, după ce puse acordeonul lângă prag, se duse să strângă mâna bărbatului Pankovei, păşind în vârful picioarelor.

— Noroc, noroc, Vitalia! – rosti el vesel. – Vai, ce mână mai ai şi tu, te strânge ca-ntr-un cleşte...

Într-adevăr, nu se afla în sat altă mână la fel de puternică, precum era mâna lui Vitali Pankov; nici altul mai lat în spete, cu un cap atât de buiac încârlionţat şi cu nişte ochi ca ai lui Vitali, cenuşii şi neastâmpăraţi. Până la brâu, toate erau bune la Vitali, dar iată că mai în jos, nu era nimic. Vitali Pankov stătea băgat, ca o ditamai buturugă, în nişte piei de oaie, aşezate în scobitura unei mese înalte, iar în jurul său se aflau împrăş-tiate, în fel şi chip, o sumedenie de nuiele de răchită din care Vitali împletea coşuri.

— Noroc, Fiodor Ivanovici! – răspunse cu glas gros şi vesel Vitali şi, legănându-şi trunchiul, îi arătă un scaun. – Stai jos, prietene!

Într-o cămaşă orbitor de albă, ars de soare, – căci Praskovia Mihailovna şi feciorii îl scoteau în fiecare zi în ogradă, – sătul şi cu ochi cenuşii, Vitali era atât de frumos, încât Aniskin nu fu în stare decât să facă „hm“ şi să se aşeze pe scaun, încercând să-şi pună picior peste picior. Ceea ce nu izbuti; fireşte că Vitali băgă de seamă încercarea şefului de post, şi-amândoi porniră să râdă.

— Vai, Fiodore, te-ai făcut cât un vier! – spuse Vitali. – Zău, prea te-ai îndopat!

— Ce să-i faci! – zise iarăşi Aniskin. – După cum spui tu întotdeauna: „Formația de luptă a tanchiş-tilor!” Deşi drept să-ți spun, Vitalia, n-am întâlnit la război oameni mai ciufuți ca tanchiştii.

— Păi, tehnica, tehnica, Fiodore prietene Ivanâci! – prinse să râdă Vitali în hohote. – Ce soi de oameni să îndrăgească şi tehnica, dacă nu pe tanchişti...

Praskovia Mihailovna stătea lângă uşă, se uita la ei pe sub sprâncene, apoi îşi luă iarăşi basmaua de pe cap, se apropie de bărbatu-său, păşind cu hotărâre, şi-şi vârî umărul lângă umărul lui. După ce rămase preț de-o clipă în felul ăsta, Praskovia Mihailovna se desprinse de lângă bărbatu-său şi se îndreptă către Aniskin, dar şeful de post i-o luă înainte – sări de la locul său şi prinse să vorbească grăbit.

— Iacă, trecui pe la voi să beau ceva! Car după mine acordeonul ăsta, l-am găsit în mestecăniş, aşa că m-am înfierbântat şi mi-a venit o poftă nebună să beau ceva!

După aceste cuvinte, Aniskin o privi în aşa fel pe

Praskovia Mihailovna, încât ea îşi înghiţi vorba, strânse îndurerată din ochi şi încremeni. Iar şeful de post se tot uita la ea, cu nişte priviri blajine şi adânci; iscodea înlăuntrul ei şi străvedea totul, de la ficat şi până la băşica fierii, apoi îşi luă ochii de la femeie, zâmbi nedesluşit, ridică de pe masă un coşuleţ gata lucrat şi se-apucă să-l sucească în mâini – iac-aşa, şi-aşa, iac-aşa, şi-aşa.

— Vai de mine, vai de mine! – spuse încântat şeful de post. – Păi, muierile profesorilor se-omoară după asa-ceva... Că la Tomsk, Vitalia, zvârli cu băţu-n câini şi nimereşti în neveste de profesori...

Coşuleţul era într-adevăr minunat – împletit din nuieluşe subţiri, de mai multe culori; iar Aniskin, cu el în mână, arăta ca o muieruşcă uşuratică şi fandosită, însă şeful de post nu-şi îngădui să zâmbească, ci ceru cu asprime:

— Apăi, să-mi dai, Paraskeva, să beau nişte apşoară. Mi s-a uscat limba-n gură... Iar cât priveşte acor-deonul ăsta, iată ce! îl las la voi pân-diseară, bine-i? – se rugă el. – Ce să mă car cu el prin tot satul.

— Totuşi, ascultă la mine, Fiodor Ivanovici, pe cine să-i îndrăgească şi tehnica, dacă nu pe tanchişti – spuse însufleţit Vitali. – Tehnica tanchistă, Fiodor, fârtate Ivanâci...

11

Pe la ceasurile nouă, când soarele asfinţea în pripă, şi umbrele goneau înspăimântate prin sat, iar la seceriş se

apropia sfârşitul zilei de lucru, şeful de post veni la birourile colhozului, strigă pe fereastră la pre-şedinte că ia „GAZ“-ul, prinse din zbor cheile care-i fuseseră aruncate tot pe fereastră, se îndreptă gâfâind spre maşină şi, după ce aruncă o privire împrejur, să vadă dacă multă lume cască ochii la el cum urcă în „GAZ” – se cocoţă la volan.

— Ian te uită la ei! – strigă Aniskin la băieţii ce se zbenguiaupe lângă birourile colhozului. – Mai bine duceţi-vă după ciuperci.

Lui Aniskin îi plăcea să meargă cu maşina şi ştia s-o conducă, aşa că-şi luă viteză chiar de la pornire, viră pe ulicioară ca un drac şi, băgând spaima în găini şi-n gâştele lenevoase, goni pe uliţa unde se afla maga-zinul sătesc. Când ajunse lângă el, şeful de post opri şi se plecă în afară.

— Evdokeia, hei, Evdokeia! – strigă el. – Ia vină niţel afară.

Când Duska, îmbrăcată într-un halat alb, se ivi nemulţumită în uşă, Aniskin se uită la ea prieteneşte, cu ochii mijiţi, bătu cu mâna în volanul neted şi spuse aspru:

— Măi Evdokeia, să fii, pe la ceasurile nouă, la mine la birou. Am să te confrunt cu Grigori Storojevoi...

Dar şeful de post nu mai zăbovi s-o asculte până la capăt – cârâi amarnic din cutia de viteze, apăsă acceleratorul până la fund şi pieri, spulberând în urmă un nor de colb. Într-o clipită fu dincolo de barieră, suci volanul la stânga, şi-aici îşi domoli goana, ca să înainteze agale de-a lungul fluviului, de unde putea cuprinde toată întinderea pământurilor. „Unde să mă grăbesc, – gândi el cu sufletul

împăcat, – de vreme ce acordeonul a fost găsit, Duska-i veselă, iar Ivan Ivanovici stă singur cuc în biroul lui. Stă şi tot stă, şi mai ştii, te pomeneşti că născoceşte şi ceva de folos...“

Drumul urma marginea povârnită a malului, îndreptându-se către cotul Obiului, iar în partea dinspre apă se înălțau mesteceni tuciurii şi veseli, se întindeau holde de grâu secerat, care prindea să se zbicească şi, din această pricină, revărsa arome îmbătătoare; mai încolo se ițea brădetul cedrilor tineri şi albaştri, plini de conuri. Când ajunse pe la mijlocul brădetului, la auzul motorului se ivi o droaie de copii cu trăistuțe care, văzând că-i vorba de-o maşină mică, țâşniră în lături, iar Aniskin dădu să zâmbească. Apoi, iarăşi începură să se arate mestecenii – mai falnici, mai groşi şi mai deşi, – după aceea mestecenii începură să se rărească şi se răriră până pieriră cu totul. Şi iată că, de-abia atunci, „GAZ”-ul se pomeni în fața unei întinderi atât de necuprinse, încât ți se tăia suflarea.

De la marginea malului povârnit şi până la apele Obiului să fi fost vreo douăzeci şi cinci de metri, fluviul se lățea în stânga, iar în dreapta, întocmai ca şi undele fluviului, câmpurile aurii se pierdeau până în zarea nesfârşită. Acestea erau ceva rar întâlnit prin părțile Narâmului, şi lanurile de grâu, de secară şi de orz acope-reau o suprafață uriaşă, şi-acolo, unde totuşi se sfârşeau, se aflau nişte întinderi la fel de necuprinse – vestitele mlaştini Vasiugan, ale căror smârcuri de nepătruns erau îngrădite de restul lumii de către câmpurile de grâne, de mestecăniş şi de

brădetul cedrilor. Iar deasupra lanurilor, peste mlaştini şi peste zările nemărginite, stătea ca spânzurata o lună străvezie.

Şeful de post prinse să mâne mai domol – privea în voie, zâmbind nestânjenit, iar mâinile şi le ținea pe volan doar de ochii lumii, căci maşina gonea şi de la sine pe cele două făgaşuri care duceau la tabăra de câmp ascunsă pe după munții şirelor de paie.

La umbra lor şedeau câteva femei, nişte băieți se zbenguiau de colo până colo, iar doi combaineri se îndreptau spre tabără – venind să cineze şi să se odihnească înainte de munca de noapte. Lângă tabără se aflau patru camioane – cu patru şoferi şi încă patru descărcători sosiți la practică... Un pâlc de vreo douăzeci de oameni se tot vântura prin tabără, iar când se apropie, Aniskin frână brusc, glumind şi lăsând să se creadă că vrusese să dea cu maşina peste muierile care se împrăştiară de la adăpostul şirelor, ca nişte boabe de mazăre. După aceea, şeful de post ieşi din maşină, se bătu pe şolduri ca după scaldă, se apropie de mijlocul taberei şi spuse:

— Noroc-noroc, suratelor, noroc-noroc, fârtațiților, noroc-noroc, tuturor de primprejur!

Îi răspunseră lui Aniskin cu toții, într-un glas şi veseli, iar şeful de post băgă de seamă că, după cea de-a doua şiră, mai erau câțiva flăcăi şi bărbați în toată firea – brigada de tractorişti a lui nenea Ivan care dezmi-riştea la tabără, şi şeful de post se duse de-a dreptul la brigadierul de câmp, Piotr Artemievici, care şedea la o masă, adică o scândură

bătută pe doi pari. Piotr Artemievici bea lapte dintr-o sticlă şi-şi ridicase capul în aşa fel, de-ai fi zis că se uită cu telescopul la lună.

— Pe dumneata, Piotr Artemievici, te văz că eşti aici, – spuse Aniskin, – pe doi din Pankovi, de ase-menea îi văz, dar unde-i al treilea?

— Al treilea Pankov stă la umbra şirei, – răspunse brigadierul de câmp, vorbind peltic. – Ăsta, Fiodor Ivanovici, e-un flăcău vrednic de pismuit, cum de are-o clipă slobodă, dă-i cu aghioasele! Piotr Artemievici îşi sorbi laptele până la fund şi adăugă gânditor: – Eu aşa-mi-nchipui, că d-aia şi munceşte bine, fiindcă într-una-i sătul de somn... Dar eu, Fiodor Ivanovici, iacă, de când mă ştiu, niciodată n-am dormit pe sătu-ratelea. Ia să vedem, că dumneata eşti om cu cap, haide să socotim, cât dorm eu în douăşpatru de ceasuri...

— Fă-ți singur socoteala! – îi răspunse şeful de post şi se îndreptă agale către ultima şiră, la umbra căreia, într-adevăr, tolănit pe-o rână, lângă paie, dormea cel mai mare din Pankovi – Semion.

Flăcăul stătea cu ochii închişi şi gura deschisă, iar buza de jos îi era nițel rotunjită, ca la un copilandru. Însă pe paie zăceau nişte pumni grei, pieptul zdravăn şi bombat răsufla uniform, iar la tâmplă îi zvâcnea un muşchi încordat.

— Scoală! – spuse şeful de post, şi atinse cizma lui Semion cu sandaua. – Hai, scoală!

Semion se urni din loc, mormăi ceva nedesluşit, se întoarse pe partea cealaltă şi plescăi din buze, iar Aniskin se

lăsă pe ciuci lângă dânsul, privindu-l cu ochii săi bulbucați.

— Şi acordeonul stă sub lavița din baie, – spuse Aniskin. – Semioane, măi Semioane, tu mi-ai pus acordeonul acolo. Ia aminte, Aniskin o să-l găsească!

Pankov își împreună vârtos sprâncenele, își strânse şi mai straşnic pleoapele, după care bodogăni:

— Păi, luntrea, luntrea...

— Nu luntrea, – spuse repede Aniskin, – ci acordeonul l-ai ascuns sub lavița din baie, Semioane! M-auzi tu, de-acordeon îi vorba...

— Aud, – răspunse Semion şi-şi deschise ochii.

— Păi, acordeonul zace sub lavița din baie, – rosti încet şeful de post. – De ce l-ai ascuns acolo, măi Semioane?

La început, ochii lui Semion priviră lenevoşi, lipsiți de viață, apoi luminile li se strânseră în aşa fel, de parcă s-ar fi uitat în soare, iar albul ochilor i se albăstri. Preț de-o clipă, Semion stătu țintuit, cu spaima în ochi, apoi genele îi fremătară, o străfulgerare îi străbătu privirile, încât şeful de post gândi: „Of, ce ți-i şi cu Pankovii ăştia! Ce mi-i Paraskeva, ce mi-i Vitali – tot un drac!

— Ai câştigat, Aniskine! – spuse Semion, şi-n glas îi răsună uşurarea. – Joacă acu de bucurie, Aniskine!

Fără să se sprijine în mâini, Semion se sculă mlădiu, își scutură cârlionții buiaci, aidoma cu ai lui taică-său, şi lăsându-se pe-un picior, înlemni înaintea lui Aniskin, cât era de lung. Salopeta cenuşie îi îmbrăca strâns trupul butucănos, cizmele, numărul patruzeci şi cinci, stăteau proțăpite zdravăn cu tălpile pe pământ, Aniskin, pe

neaşteptate, fluieră subţirel.

— Iac-ale cui erau cizmele!

Da, abia acum îşi aminti şeful de post că Vitali Pankov se întorsese de pe front cu cizme. Vitali îşi adusese de pe front şi picioarele, dar se apucaseră să i le taie la Tomsk, în clipa când nişte pete vineţii înce-puseră să-i putrezească vinele. Picioarele lui Vitali n-au fost scurtate dintr-o dată, şi nici din două rânduri, ci din trei, şi doar aşa i-au izbăvit viaţa, ciumpăvindu-i-le de la rădăcină.

— Iac-ale cui erau cizmele! – mai spuse o dată Aniskin şi-şi supse îndelung dintele. – Parcă mă zăpăcisem de cap!

Şeful de post se îndepărtă la trei paşi de Semion, se îndreptă şi el tot atât de băţos ca şi flăcăul, privi la lună, la nouraşul cioplit ce plutea pe deasupra lanurilor şi-a Obiului, la cerul purpuriu şi neliniştit dinspre soare-răsare. Mătăhălos mai era şi Aniskin ăsta, plin de măreţie, întocmai ca un tainic zeu oriental, şi nu se afla cale pe care să te apropii de el, să-i te alături sau să-i intri-n vorbă. Şeful de post stătu aşa cam preţ de-un minut şi se gândi: „Măiculiţă Doamne, uite, vezi cum îi viaţa! Pesemne că nici eu n-am vorbit cum trebuie cu Zinaida, pesemne că nici cu trântorii ăia nu m-am purtat cum se cuvine! Nu-i cu putinţă să fie toate rele-n fiinţa lor, vai, nu-i cu putinţă! Şi nici aşa nu se poate, să am numai eu într-una dreptate, iar fiică-mea bună să fie mereu vinovată... Viaţă, viaţă!“

— Ia hai, Pankove, ridică-ţi capul. Ridică-ţi-l şi fă bine de-mi povesteşte cum păzeşti tu cinstea lui tac-tu. Povesteşte-mi, hai! Ai? Povesteşte-mi, cum păzeşti tu cinstea

familiei tale.

Semion Pankov se moleşi, se simţi fărâmat în bucăţele – albi la chip ca varul, mâinile i se înmuiară, iar piciorul pe care stătea în voie, se târî de la sine lângă celălalt. Îndărătul său se auzea larma plină de veselie a taberei de câmp, tractorul huruia fără încetare, iar fetiţele şi băieţaşii râdeau în hohote.

— Îl pândeam lângă club, cu toţii, pe Grişka Storojevoi, – spuse Semion, tremurându-i vorbele pe buze, – dar nici chip să se depărteze de club... La loc deschis e greu să-l birui... Apoi prinsese să zgândăre pe la uşă, o deschisese, dar fără să intre... N-am izbutit să-l ajungem...

— Ei, şi!

— Atunci am intrat eu pe uşă şi... Mai întâi am vrut să le trag o păcăleală Duskăi şi responsabilului de la club, ca să-l dau de ruşine pe Grişka.

— Aşa! zise Aniskin. – Iac-aşa!

Luându-şi mâinile de pe pântec, şeful de post se apropie de Semion, îşi supse dintele, şi-i porunci:

— Cheamă-ţi fraţii!

După ce Semion porni ca un melc după fraţii săi, şeful de post se apropie de capătul şirei, o luă după colţ şi-şi scoase din buzunar bucăţica de hârtie pe care copiase cele câteva rânduri din ziar. Mişcând din buze, Aniskin citi de câteva ori scrisul, apoi rupse hârtia şi ascunse bucăţelele în paie. Aşezându-şi din nou mâinile pe pântec, şeful de post porni să privească la fraţii Pankov care, în vreme ce se apropiau, îşi vorbeau în şoaptă. Atunci, după ce se aflară

lângă el, Aniskin îi privi în treacăt şi-i întrebă:

— Înțeles-ați cu toții despre ce-i vorba?

— Toți! – răspunse Semion în numele fraților. – Pe mine să m-arestezi, Aniskine, numai eu mi-s vinovat!

Şeful de post nu răspunse – făcând un semn din sprâncene, ca tusfrații să se ia după el, Aniskin porni legănându-se către tabără, ocoli din mers femeile şi fetele ce se odihneau pe paie, ieşi din nou în mijlocul taberii şi, aici, se opri locului, ca o stană de piatră – apoi, după ce-şi suci capul într-o parte şi-n alta, cu ochii săi bulbucați îl găsi pe brigadierul de câmp şi-l chemă cu degetul:

— Piotr Artemievici, ia fă-te-ncoa!

În liniştea ce se aşternuse în tabără, din clipa în care şeful de post ajunsese în mijlocul ei, brigadierul de câmp se apropie de Aniskin, privi la dânsul, fără să pară uimit, şi-i zâmbi prietenos – se bucura că se mai întâmpla ceva-cumva, care să-i distreze.

— Ascult, tovarăşe Aniskin!.

— Iacă ce-i, Piotr Artemievici, – spuse răspicat şeful de post, – dă de ştire oamenilor să se strângă mai aproape de inima taberei.

Trăgându-se mai la o parte, Aniskin porni să privească cu băgare de seamă la oamenii care, la strigătul brigadierului: „La adunare, la adunare!“ se îndreptau spre el. Femeile şi fetele, ca să nu se mai scoale de pe paie, se târâră de-a buşilea, copiii se apropiară țopăind, moş Krîlov veni, abia mişcându-se, cu bățul în mână, se aşeză pe-o buturugă şi-şi duse palma pâlnie la ureche; de după cea de-

a doua şiră se iviră tractoriştii cu brigadierul lor, nenea Ivan, şi se rânduiră unul lângă altul – Grişka Storojevoi se afla printre ei.

La început, în tabără domniră larma şi veselia, după aceea oamenii se mai potoliră, căci şeful de post stătea nemişcat, învârtindu-şi într-una degetele pe pântec, iar în spatele său, fraţii Pankov tăceau într-un chip neobişnuit, liniştiţi şi neclintiţi. Era ceva ciudat în treaba asta, şi-n tabără coborî liniştea.

— Ei, vezi! – spuse mulţumit şeful de post. – Iată că v-aţi domolit!

Într-adevăr, priveliştea dinaintea ochilor săi bulbucaţi era atrăgătoare: în bătaia luminii de asfinţit a soa-relui – din care se iţea dincolo de zare doar o margine roşiatică – femei şi fete îmbrăcate în fuste şi bluze de toate culorile şedeau liniştite pe paie, în spatele şirelor picoteau două combaine autopurtate, trei tractoare Belorus şi-un altul CTZ; tractoriştii stăteau ţinându-se unul pe altul de mână, iar combainerii, mai la o parte – despărţiţi de ei; copiii se tolăniseră pe pământ, sprijinindu-şi capetele în mâini, şi, pe-o buturugă veche de când lumea, se aşezase moş Krîlov. Şi dincolo de priveliştea asta împestriţată, dincolo de viaţa plină de însufleţire, se zăreau jumătate din apele Obiului şi jumătate din lunca nesfârşită care, până la urmă, se preschimba undeva în mlaştină, însă rămânca tot aşa de uriaşă şi fără margini.

— Care din voi scrie procesele verbale la adunări? – întrebă încet Aniskin. – Haide, răspunde!

— Eu, – spuse Liuska Matveeva şi se ridică de pe paie. – Eu, nene Aniskine, îndeobşte eu scriu procesele verbale.

Şeful de post zâmbi.

— Poftim şi ticluieşte-l, Liudmila, dac-ai terminat şcoala de zece clase, deşi văz că nu ți-i silă să mun-ceşti la colhoz...

După ce domoala şi drăgălaşa Liudmila Matveeva îşi luă un creion şi-o hârtie, Aniskin tuşi cu asprime, îşi împreună sprâncenele, adunându-le lângă rădăcina nasului, şi spuse cu glas lin:

— Partidul şi guvernul, măi tovarăşe, acordă din ce în ce mai multă atenție muncii organelor de miliție sovietice. Luându-şi o clipă de răgaz, şeful de post răsuflă adânc şi-şi holbă ochii şi mai straşnic. – Partidul şi guvernul, măi tovarăşe, de asemenea ne atrage atenția asupra faptului că misiunea organelor de miliție nu-i numai folosirea metodelor de reprimare şi pedepsire, ci, tovarăşe, şi folosirea muncii educative. Răsuflă pentru a doua oară şi rosti mai uşor: – Partidul şi guvernul, măi tovarăşe, acordă o atenție atât de însemnată muncii organelor de miliție, încât, iacă, s-a stabilit şi-o zi a milițianului... Mai înainte, măi tovarăşe, au ființat zile ale tanchiştilor, ale minerilor, ale feroviarilor, şi-acu, iacă, avem şi noi ziua noastră... Aniskin îşi luă mâinile de pe pântec, dădu afară din piept aerul de prisos şi-şi desfăcu larg picioarele. – Acum, tovarăşe, am să vorbesc, – spuse şeful de post, – despre faptul că-n societatea noastră-s şi oameni din ăia care ne stânjenesc viața. Iacă, de-o pildă, să-i luăm pe frații Pankov. Aniskin privi îndărăt şi arătă cu degetul la cei trei frați. – Să-i luăm ca pildă pe frații

Pankov... Fireşte, la colhoz muncesc bine, strădalnic, dar iată că pe uliţe şi la club nu dau lumii pace... Se leagă de oameni! – mai spuse o dată, supărat, şeful de post şi ameninţă cu-acelaşi deget. – Omenirea s-a schimbat, după lucru se duce la club, când colo, ce să vezi, hop şi fraţii Pankov! Ba te-mproaşcă cu noroi, ba te-mbrâncesc din drum, sau cine ştie ce altă bădărănie mai fac... Ce, nu-i adevărat ce spun, tovarăşi?

— Ba-i adevărat! – spuse cu răutate Maruska Şmeleva, o muiere ageră şi dezgheţată. – Mai deunăzi, mi-am pus şi eu o rochie nouă, ca de duminică, m-am pieptănat frumos şi-am pornit pe drum. Dar Eorka Pankov rămâne în urma celorlalţi fraţi şi-mi zice: „Fă, lăţoaso, un-te-nghesui! Cin-te bagă pe ţine-n seamă la club? Eşti o proastă, – zice, – iar buleandra aia de pe tine, – zice, – şi mai prostească...”

— Asta încă nu-i nimic! – se amestecă în vorbă, cu glas ţipător, baba Suzghiniha, care gătea prânzul şi masa de seară pentru toată tabăra. – Asta încă nu-i nimic, Fedenka! Stepaşka al meu... Să-l vezi cum stă şi suferă de ruşine... Că doar ei mi l-au stâlcit în bătăi, Fedenka... Stepaşka umbla cu gânduri curate după aia care scrie procesele verbale, adică după Liuska Matveeva, iar Volodka Pankov l-a prins în tufişuri şi... i-a învineţit amândoi ochii, şi se văietă de mâna toată noaptea...

— Şi-n jură pretutindeni, oriunde li se nimereşte! – spuse, în liniştea adunării, grăsana şi domoala Efrosinia Smirnova. – Stai acasă cu-ai tăi, iar ei vin pe sub ferestre, pentru a-şi înfăptui uneltirile lor de huligani, şi-njură de

mamă, la fiece vorbă. Şi de trei zile-ncoace, iacă…

— Iacă, de trei zile-ncoace! – strigă deodată Klavdia Morozova, de obicei o femeie potolită şi cumsecade. – Iacă-s trei zile, Aniskine, de când îşi fac de cap prin sat toată noaptea, de nu ne dau pace să dormim. Chit că stăm la marginea satului, apăi n-am închis un ochi, cât a fost nopticica de lungă.

Şi-atunci se iscă o larmă cumplită, porniră să strige muierile, fetele, copiii, bucuroşi de gălăgia dezlăn-ţuită, iar moş Krîlov se apucă să bată mânios cu băţul în pământ, privind la fraţii Pankov cu nişte ochi înspăi-mântători, în stare să bage groaza în ei. Un tărăboi nemaipomenit cuprinse toată tabăra, şi Aniskin, săltându-se pe vârful picioarelor, strigă asurzitor:

— Ho, oameni buni!

Însă, după ce larma dezlănţuită fremătă ca o bulboană de apă şi se domoli, şeful de post rosti în linişte ce se lăsase:

— Ia haideţi voi, Pankovilor, ridicaţi-vă capul din piept şi cătaţi drept în ochii oamenilor. Priviţi la adu-narea asta, mă rog, unde nu-i nevoie să te milogeşti pentru înscrieri la cuvânt, ci, dimpotrivă, trebuie să domoleşti lumea… Haideţi, fraţilor Pankov, uitaţi-vă în ochii lumii.

Dar fraţii Pankov nu-şi ridicară privirile spre chipurile oamenilor – stătea fiecare răzleţ, în bătaia razelor de soare, gata să asfinţească, şi care se oglindeau trandafirii pe feţele lor îngălbenite.

— Nu vă dă mâna să priviţi în ochii oamenilor, – spuse

Aniskin, – până-ntr-acolo a ajuns lumea să se sature de voi, încât acum vă temeți de ea. De data asta, nu numai Grişka Storojevoi o să vă ia la trânteala, ci toți ăilalții, dacă are să vă mai treacă prin cap să vă întoarceți iarăşi la apucăturile de mai înainte... Adevărat îi, Leonid Grohotov? – întrebă Aniskin, sucindu-se către unul din tractorişti. – A, nu vrei să răspunzi, ți-i ruşine, fiindcă trei frați au fost în stare să cotonogească un sat întreg... Şi voi, tovarăşi tractorişti, tot aşa vă uitați în pământ,. Şi voi, tovarăşi combaineri? Cu toții îs cât nişte malaci de graşi, dar le-a fost frică... La cuvântul „gras”, Aniskin zâmbi din ochi, îşi luă mâinile de pe pântec şi-şi desfăcu larg brațele înaintea oamenilor. – Iac-aşa, dragii mei tovarăşi...

Şeful de post tăcu şi, după o clipă, în liniştea ce se aşternuse, se auzi răsunând un bocănit înăbuşit – era moş Krîlov care bătea în pământ cu bățul lui de mesteacăn, îmbrăcat la vârf în cauciuc. Încercase să se ridice de pe buturugă, dar din pricina celor o sută de ani ai vârstei sale, nu fusese în stare să facă treaba asta dintr-o dată şi rămăsese în şezut.

— Păi ştii tu, măi Fediuk, – îi spuse el şefului de post, – ştii tu, neicuşorule, cum se luptau mujicii în vremurile de demult cu de-alde ăştia? Iacă, asta n-o mai ştii, Fediuk...

— Ba da, ştiu, – răspunse şeful de post, zâmbind larg. – Mujicii din toată lumea au fost nevoiți să se lupte cu huliganii, şi, iată, că şi noi suntem nevoiți să facem acum o treabă de ruşine. Aniskin zâmbi nedesluşit şi îşi întoarse capul către Liudmila Matveeva, care nu-şi lăsase din mâini

creionul şi hârtia: – Scrie, Liudmila! – îi porunci şeful de post. – Scrie, Liudmila, un proces-verbal că, uite, prin glăsuirea adunării obşteşti, am luat hotărârea să înfiinţăm o gardă populară pentru păstrarea liniştii şi a ordinii din sat... Ce îndatoriri au membrii gărzii, am să lămuresc eu mai târziu, potrivit instrucţiunilor primite, iar acu vă rog să ridicaţi mâna, cine-i.. Pentru", şi cine-i „contra". Toată lumea-i „pentru"? Poftim de scrie, Liudmila, că garda s-a alcătuit şi lasă-i pe năzdrăvanii ăia de la raionul de miliţie să citească şi ei...

După ce-şi mai luă o clipă de răgaz, Aniskin zâmbi cu nevinovăţie.

— Acordeonul l-am găsit, oameni buni... Cine ştie ce ticălos l-a aruncat printre mesteceni... Eu aşa-mi-nchipui, că negreşit trebuie să fi fost vreun străinaş, nicidecum din satul nostru... Păi, asta fuse toată adunarea!

Când lumea porni să sporovăiască deodată şi copiii să se împrăştie care încotro, după ce tractoriştii se îndreptară către tractoarele lor, iar combainerii spre combaine, şeful de post se întoarse către fraţii Pankov, îi iscodi din priviri până-n adâncul măruntaielor, şi le spuse în şoaptă:

— N-am să pomenesc niciun cuvinţel despre acordeon, câtă vreme n-o să v-apucaţi din nou de năz-bâtii... Dar dacă asupra voastră, cuvântul ăsta, atât de răspicat, al poporului, n-o să aibă nicio urmare, atunci sunteţi pierduţi! Vă dau în judecată pentru furtul acordeonului... Iar acu pieriţi din ochii mei, neruşinaţilor!

Din soare nu mai rămăsese, în depărtarea zării, decât o

muche subțiratică, în vreme ce luna, dimpotrivă, prinsese puteri, şi, din această pricină, deasupra câmpurilor şi deasupra fluviului se revărsau mii de raze; roşietice, rubinii, ruginii, stacojii, trandafirii. Se vede că se lăsa înserarea. Se lăsa înserarea şi, de aceea, Grişka Storojevoi, tractoristul, se tot uita către soare-răsare, unde deasupra satului mai atârna un cer albastru de sineală.

— Oare-ai uitat, Grişa, că trebuie să vii la confruntarea cu Evdokeia? – spuse Aniskin. – Aşadar, lămureşte-te o dată, vă luați de bărbat şi nevastă, ori iarăşi nu vă mai luați. Că vă râde lumea...

Trei zile de iarnă

Capitolul întâi

1

După sărbătorile din noiembrie, Zinaida, fata şefului de post, căzu bolnavă la pat. N-avea cine ştie ce temperatură, însă fata zăcea tăcută sub plapumă, zgribulindu-se din pricina frigurilor. Rostea atât de încet „da“ şi „nu“, încât trebuia să te apleci mult asupră-i, ca s-o poţi auzi.

În cea de-a patra zi, veni felcerul Iakov Kirillovici. Rămase aproape un ceas în odaia Zinaidei, iar după ce ieşi, se aşeză pe întâiul scaun nimerit în cale şi prinse să-şi frece înfrigurat mâinile una de alta.

— Poşta asta-întârzie! – spuse Iakov Kirillovici. – E-a cincea zi de când n-a mai venit poşta...

— Aerodromul e-nzăpezit, – răspunse Aniskin, – nu zboară avioanele.

Deşi erau ceasurile unsprezece dimineaţa, în odăiţă totul arăta galben din cauza luminii chioare a becului electric, geamurile ferestrelor se-acoperiseră c-un desen albăstrui pe care-l zugrăvise gerul, iar dinspre soba de teracotă se revărsau unduiri de aer cald. Şi, la fel de galbene erau şi chipul şefului de post, Aniskin, şi-al nevesti-şi, Glafira, deoarece peste ele se aşterneau o sumedenie de umbre galbene şi nestatornice.

— Nu pot să-i pun un diagnostic! – spuse supărat felcerul Iakov Kirillovici. – Fetița e slăbită, apatică, absolut inertă, însă fondul este insesizabil. Iac-aşa, frățioare Aniskine! mai aşteaptă o zi, două...

Iakov Kirillovici, felcerul, îmbrăcându-şi în bucătărie şuba neagră îmblănită cu dihor, îşi mijea mânios ochii, se încrunta dureros, iar mai înainte de-a ieşi pe uşă, îi întinse Glafirei o hârtiuță cenuşie. „Fier, fier!” – mormăi el şi plecă, dând din bastonaşul său subțire. Se auzi cum Iakov Kirillovici trece cu paşi apăsați prin tindă, apoi prin pridvor. Când paşii supărați ai lui Iakov Kirillovici nu se mai auziră, şeful de post, Aniskin, se uită la nevastă-sa, iar ea la dânsul.

— Pare-se că n-ar fi nimic primejdios! – spuse Aniskin îngândurat.

— Când Iakov Kirillovici dă o rețetă cenuşie, înseamnă că nu-i nicio primejdie...

Picioarele şefului de post stăteau vârâte în nişte pâslari de uriaş, iar trupul îi era îmbrăcat într-un veston de catifea şi-n pantaloni vătuiți. Din care cauză, Aniskin părea mult mai mătăhălos decât era într-adevăr, şi, totuşi, în pofida îmbrăcăminții călduroase, răsufla liniştit, în voie şi se mişca vioi, aşa cum i se întâmpla totdeauna pe vreme de iarnă. Iar obrajii lui Aniskin erau cuprinşi de-o rumeneală tânără şi iernatică.

— Păi, mă duc! – spuse el. – Iacă-i aproape de unsprezece.

Şeful de post îşi luă din cuier fularul de la uniforma

milițienească, şi-l înfăşură de două ori în jurul gâtu-lui şi-i zvârli capetele în spate, apoi îşi trase pe cap căciula mițoasă din blană de câine şi-ncepu să-şi îmbrace scurta albă, pe care nu avea epoleți, ci doar găicile lor cusute de-a curmezişul. Peste scurtă, Aniskin îşi încinse o centură lată, pe care-o strânse gâfâind. După ce sfârşi cu toate pregătirile, răsuflă atât de uşurat, de parcă ar fi fost un copil pe care mumă-sa îl găteşte de plimbare şi care, o dată îmbrăcat, a şi zbughit-o pe uşă afară.

— Am plecat! – spuse Aniskin. – Dă-mi rețeta aia.

Cu toate acestea, nu plecă numaidecât, ci mai zăbovi câteva minute în prag, cătând pieziş la nevastă-sa, – neclintit, liniştit, semănând, în scurta lui albă şi largă, cu o muiere de omăt. Şi Glafira tăcea, în vreme ce mâinile-i aşezate pe piept se mişcau încetişor.

— Ai face mai bine să laşi alesul cartofilor, spuse înăbuşit şeful de post. – Mai stai cu Zinaida.

Apoi, Aniskin ieşi în pridvor şi se uită pe îndelete de jur-împrejur.

Era cam pe la mijlocul lui noiembrie, pornise să ningă încă de-acum trei săptămâni, zăpada cădea însă îmbelşugată şi deasă, aşa că în sat se petrecea ceea ce, în anii trecuți, se întâmpla către sfârşitul lunii: acuma, satul arăta mititel şi pipernicit. Deasupra lui plutea un cer cenuşiu şi jos; troienite de omăt, casele îşi pierduseră din mărimea lor, iar marginea malului povârnit al Obi-ului venise până lângă ogrăzi, căci dincolo de mal nu se mai zărea întinderea verzuie a apei.

Şi pretutindeni, ori încotro ar fi privit şeful de post, zăpada se aşternuse uşoară, pufoasă şi proaspătă. Niciun fel de adâncitură, niciun picuşor de negreală nu se zărea pe întinderea dinaintea ochilor, şi se părea că un om de ispravă, curat şi grijuliu, înfăşurase dinadins pământul îngheţat, casele geruite şi copacii goi în omătul ăsta moale, ca într-un gingaş înveliş. Iar Obi-ul se întindea pe sub zăpadă, atât de neted, atât de stră-veziu, de parcă ar fi fost o panglică de nea ce se scurgea în ocean. Şi plopul cel negru stătea pe malul Obi-ului, dalb din poale şi până-n vârf, cu creasta încotoşmănată în zăpadă.

Satul îşi trăia molcom viaţa sa de iarnă – mulgătoarele, care se întorceau de la fermă, treceau scrâşnind amarnic din pâslarii lor; tractorul „Belorus“, huruind limpede ca în zilele geroase, trăgea după el pe uliţă sănii cu bălegar; un băieţaş cu capul gol şi c-un colac în mâna dădu o fugă, ţopăind ca un iepure, şi trecu de la o casă la alta; operatorul cinematografic de la club se furişă păşind adormit, şi, abia după aceea, deasupra lui Aniskin, un glas senin şi viguros rosti: „Bună dimineaţa! începem gimnastica de dimineaţă...” Însemna că la Moscova era şapte dimineaţa, iar pe malurile Obiului unsprezece, deoarece ziua sosea în sat cu patru ceasuri mai devreme, decât în Capitală.

Şeful de post coborî din pridvor. O luă pe drumul ce ducea la birourile colhozului, aşa că păşea agale pe uliţa cea mare şi lungă a satului. Răsufla liniştit şi cu plăcere, dintele şi-l sugea mai rar, iar mâinile nu şi le mai ţinea la spate. Sub cele o sută şi douăzeci de kilograme ale lui Aniskin,

zăpada scrâşnea zgomotos, ca sub tălpicile săniilor pe care le trăgea tractorul, pâslarii lăsau pe nea nişte urme uriaşe, în vreme ce între gulerul scurtei şi căciulă, se învolburau aburii răsuflării. Lângă ulicioara ce ducea către brădetul înzăpezit al cedrilor, şeful de post se opri un răstimp oarecare. Omătul nu se mai auzi scrâşnind sub pâslari, ci răsunară explozii de motoare, zumzetul de ţânţari al ferăstraielor electrice şi geamătul greu al pământului îngheţat bocnă. Erau nişte sunete străine de sat, deosebite de urletul tractorului „Belorus"; nu erau ale satului şi nici nu puteau fi ale lui, căci nu sunau ca la ţară.

Zgomotele pe care le revărsau taigaua şi cedrii, se îndreptau către sat dinspre miazăzi. Trecuseră două luni de când în brădetul cedrilor lucra un centru forestier mobil care tăia pini şi cedri pentru catarge. Atât centrul forestier, cât şi cedri, se aflau în partea de miazăzi a satului şi, pe zi ce trecea, sunetele care veneau dintr-acolo se făceau din ce în ce mai desluşite. La centrul forestier motoarele urlau zi şi noapte, răsunau glasuri bărbăteşti; copacii erau doborâţi la pământ fără încetare, focurile de tabără ardeau neîntrerupt, fie noapte, fie zi, în schimb razele proiectoarelor, ca nişte pumnale, se împlântau în beznă şi în zăpadă numai pe timp de noapte. Zi şi noapte vuia şi detuna centrul forestier, asemeni unei maşini de tuns ce lasă în urmă, pe-o piele zgribulită, cărarea ei neregulată. Nu trecuseră decât două luni de când centrul forestier se pripăşise lângă sat, dar prin brădetul cedrilor înzăpeziţi se zărea o dungă cenuşie – cioturi, noroi, gropi şi cenuşă.

„Iacă, dintr-o hidoşenie ca asta, te poţi şi-mbolnăvi! – gândi Aniskin. – Şi linişte a s-a dus, şi aerul îi mai greu...” Şi iarăşi se auzi prin sat scrâşnetul pâslarilor săi uriaşi. Şeful de post pornise mai departe, cu mâinile la spate şi făcând paşi de-o poştă. Mergea, ca şi mai înainte, pe uliţa cea mare a satului şi cugeta că iarna, fireşte, răsufla mai uşor şi trăia mai lesne, dar că, totuşi, era cam plictisitor, căci iarna se petrec mai puţine păţanii în sat decât vara. Doar fiertul basamacului se mai înteţeşte. Tocmai de aceea, Aniskin păşea agale, chibzuind îndelung, şi, iacă, se oprea lângă fiece casă. Căta la fumurile ce ieşeau pe coşuri. Dacă fumul era cenuşiu sau negricios, şeful de post se oprea îndeobşte numai un răstimp oarecare, dar dacă fumul nu dădea buzna pe coş, ci se înfuiora încetişor, dacă se dovedea c-avea o culoare bătând în albăstrui, cu-o uşoară pală roşiatică, atunci Aniskin clătina din cap şi se oprea de-a binelea. Pe drumul către birourile col-hozului, numai de la o singură casă se vedea năvălind un fum siniliu. Iar Aniskin stătu preţ de vreo cinci minute, privind la el. Casa era locuită de Dmitri Palţev. Că Palţev avea de gând să fiarbă basamac, şeful de post ştia încă de ieri, şi acum se gândea pe îndelete: „Am să-i cad pe cap, pe la ceasurile două...“

Aniskin mai avea de mers, până la birourile colhozului, încă vreo sută de metri, când în văzduhul geruit se iscă un nou sunet – un câine se pornise să urle ca lupii, iar după aceea, rostogolindu-se din casă în casă, ţipătul unei femei. Luat pe neaşteptate, şeful de post tresări şi se învârti pe loc ca un titirez, încă nu izbutise să deslușească nimic pe albul

zăpezii, dar numaidecât îşi dădu seama că strigătul femeii şi urletul câinelui răzbăteau dinspre casa Murzinilor. Apoi, Aniskin o zări pe Marina Murzina în pridvor, într-o rochie de casă, frângându-şi mâinile deasupra capului şi răcnind cu glas subţire şi îngrozit:

— Oa-a-meni buni! – chema ea. – Oa-a-meni buni!

Când Aniskin dădu fuga într-acolo, Marina sări deodată din pridvor şi se prăvăli cu pieptul peste câine, cuprinzându-l cu braţele de partea cea albă, care era mânjită de-un sânge întunecat. Şeful de post încremeni pentru o clipă, apoi se repezi spre Marina, o ridică şi fu gata s-o scape din braţe, căci femeia începuse iarăşi să ţipe din răsputeri. Marina ţipă doar atât cât o ţinu suflarea, căci după aceea încremeni în braţele şefului de post, cu gura larg deschisă. Încremenise şi el.

În liniştea ce se lăsase, după ţipătul femeii, peste toate împrejurimile, satul se piti, omătul albi şi mai avan, iar Obi-ul îşi vărsă mai departe apele, spre miazănoapte. Şi pe albul neprihănit al zăpezii, dulăul zăcea însângerat. Totul părea sălbatic, cu neputinţă de înţeles, ciudat. Apoi se isprăvi şi cu liniştea – Marina se clătină, parcă legănată de valuri, îşi înfipse mâinile în păr şi răcni şi mai groaznic:.

— L-au omorât pe Stepan!

Tot satul alerga spre casa Murzinilor. Preşedintele, Ivan Ivanovici, ieşea din birou, îmbrăcându-şi pal-tonul din mers; după el, numai în haină, fugea organizatorul de partid, Serghei Tihonovici; operatorul cine-matografului venea val-vârtej dinspre club, o droaie de femei şi de bărbaţi ţâşnea

din casele învecinate. Şi cu toții alergau, şi cu toții strigau, şi iarăşi prinse să urle sălbatic dulăul Kazbek, şi, pentru o clipită, lui Aniskin i se păru că, din pricina țipetelor, zăpada se făcuse cenuşie. Şi, după cum se întâmpla mai totdeauna, difuzorul de la birourile colhozului se apucă să îngâne un cântec vesel: „Iar eu merg, păşesc prin Moscova...”

Strigătele oamenilor plutiră vreme de vreo zece minute deasupra satului şi-a Obi-ului înzăpezit, apoi se potoliră treptat, şi-atunci Aniskin, încă nedându-şi bine seama ce face şi ce spune, strigă:

— Câinele, luați câinele!

Câteva mâini de bărbați se întinseră spre Kazbek, îl apucară şi-l ridicară, purtându-l peste capetele femeilor şi-ale copiilor, până ce câinele se aflǎ în dreptul pieptului lui Aniskin. De spaimă, dulăul îşi dădu ochii peste cap, dar Aniskin, cu degetele înțepenite din cauza tulburării, prinse să-l pipăie, să-i dea la o parte părul flocănos, să-l tragă de labe, într-o clipită, mâinile şefului de post fură pline de sânge, dar Aniskin nu luă seamă la lucrul acesta, ci, din ce în ce mai grăbit, pipăi câinele, apoi îşi smuci mâinile de pe el, de parcă s-ar fi fript.

— Câinele îi teafăr! – spuse Aniskin, pălind la chip. – Câinele îi teafăr!

Gerul trosnea, iar sub picioarele şefului de post zăpada gemea. Pălind din ce în ce mai mult, îşi descheie cu mişcări tărăgănate scurta la piept, apoi o încheie din nou şi, o vreme oarecare, stătu neclintit. Un tremur uşor o vlăguia de puteri pe Marina, sângele clăbucea în botul căscat al lui Kazbek,

iar oamenii ce se îndesa-seră în jurul şefului de post, abia îşi țineau răsuflarea. Aniskin mai stătu nemişcat câteva clipe, apoi, îndrep-tându-se, îşi încheie în grabă nasturele de sus al scurtei şi-şi holbă deodată ochii. În aceeaşi clipă, obrajii lui Aniskin îşi recăpătară culoarea.

— Toate schiuirile de ren din sat, încoace cu ele! – strigă şeful de post. – Pe Marina duceți-o-n casă, aduceți cureaua de la zgarda lui Kazbek... Haideți, mai iute! Ivan Ivanovici...

Nu apucă să isprăvească ce-avea de spus: strigătul Marinei îi săgetă iar urechile. De data asta țipă atât de furios, încât copiii se împrăştiară care încotro. Un om nu era în stare să strige în chipul ăsta, aşa că Aniskin numaidecât gândi: „Gata! L-au omorât pe Stepan!“

2

La cel de-al nouălea kilometru, Kazbec cârmi într-o parte, îşi lipi pieptul de zăpadă şi scheuna subțire de două ori. Apoi, câinele se potoli.

Printre pinii pitici, Stepan Murzin zăcea pe spate. Bunda îi era desfăcută, cămaşa sfâşiată, iar mâna stângă îi stătea întunecată pe pieptul gol. Răposatul Murzin îşi întinsese un picior înainte, de parcă s-ar fi pregătit să mai facă un pas, cel din urmă. Nu se zărea nicăieri sânge, însă când şeful de post se apropie cu băgare de seamă şi dădu la o parte un colț rupt al cămăşii, sub sfârcul țâțâi din stânga se ivi o rană de glonț. Glonțul de plumb, făcut în casă, pătrunsese ceva mai jos, îi străbătuse trupul de-a curmezişul şi-i ieşise într-o parte. Aşa că de cealaltă parte a trupului, sângele se

închegase în țurțuri înghețați.

Stepan Murzin îşi ațintise ochii deschişi la cerul plumburiu. Zăcea mort, la nouă kilometri de satul în care se născuse, dar în jurul trupului său nu era linişte, deşi era înconjurat de brazii albaştri, de pinii pitici şi de bătrânul cedru care-şi clătina acele măşcate deasupra capului lui Stepan. Nu era linişte în taiga, deoarece motoarele de la centrul forestier cântau înăbuşit, avionul poştal zbura păcănind peste vârfurile copacilor, iar şeful de post, Aniskin, răsufla greoi şi şuierător.

Tăcerea se prelungi vreme îndelungată, până ce, în sfârşit, soarele străpunse cele din urmă zdrențe ale ceții albăstrii, iar lumea se ivi aşa cum se iveşte o imagine pe hârtia fotografică. Soarele ieşi din ceață şi se părea că de pe brazi, de pe pini, de pe fața pământului, ba chiar şi de pe cer, fusese smulsă o pieliță plumburie. Prinzând strălucire, lumea înconjurătoare deveni mai înaltă, mai întinsă, mai largă; în bătaia luminii, taigaua păru că se întinde, în lărgime şi-n înălțime.

— Aşa! – spuse Aniskin. – Iac-aşa!

Cu toată scurta lui albă pe care şi-o încinsese strâns cu centura, Aniskin era sprinten şi uşor şi se mişca vioi cu schiurile, de la un loc la altul. Cercetă centimetru cu centimetru trupul celui ucis, câinele care încre-menise neînsuflețit nu departe de stăpânul său, urmele lăsate de schiuri îndărătul acestuia, şi-un şirag rotund de alte urme nedesluşite. Apoi, Aniskin se întoarse către rariştea dintre pini unde stăteau tractoristul Grigori Storojevoi şi profesorul

de educație fizică de la școala elementară, Ludwig Ivanovici.

— Veniți-ncoa! – îi chemă șeful de post. – Pășiți pe-aceleași urme.

Tractoristul și profesorul de educație fizică se apropiară cu băgare de seamă. Se opriră lângă Aniskin, care-și luă de pe cap căciula mițoasă, o duse la piept și stătu în poziție de drepți. Își scoaseră și ei căciulile, și se scurseră câteva clipe îndelungi, tărăgănate. Apoi se auzi scârțiitul uscat al omătului: Kazbek, înfiorându-și spinarea unduitor, se apropie de stăpânul mort, își întinse capul, și și-l așeză pe palma deschisă a mâinii însângerate. Coada câinelui se întinse, întoiegindu-se.

— Trei zile, – spuse Aniskin, – trei zile... Doar atât, și-am să găsesc ucigașul!

Nu trecuseră decât două ceasuri, de când șeful de post auzise țipătul Marinei Murzina, dar în acest răs-timp Aniskin slăbise. Obrajii îi păliseră și i se fleșcăiseră, căci gonise pe schiuri nouă kilometri, fără pic de răgaz; iar ochii îi scăpărau reci. Și-n răstimpul celor trei ceasuri se gândise, din când în când: „Nenorocirea nu vine de una singură!" Și-atunci îi răsăreau în minte ochii severi ai felcerului Iakov Kirillovici, iar în auz țipătul neomenesc al Marinei Murzina.

În cele din urmă, Aniskin își puse căciula pe cap.

— Întâiul caz de ucidere din viața mea! – spuse el tărăgănat. În anii treizeci, chiaburii l-au omorât pe delegatul de la ținut, dar pe vremea aceea încă nu eram milițian... De-atunci, nimeni n-a mai fost ucis în satul nostru.

Aniskin își trase pe mâini mănușile roșcate de la

uniforma de miliţian, îşi îndesă vârtos fiecare deget la locul său şi, vârându-şi mâinile după curea, oftă din greu.

— Ucigaşul n-a lăsat nicio urmă, – spuse Aniskin. – A nins de la patru la nouă. Iacă, uitaţi-vă, chiar şi urmele lui Kazbek îs acoperite... Căci dulăul a mai tras nădejde, încă multă vreme!

Într-adevăr, de la picioarele lui Stepan Murzin porneau nişte urme dese de câine, pe jumătate acoperite de zăpadă, iar în spate – altele mai rare. Erau urmele lui Kazbek care pleca încetişor de lângă stăpânu-său mort, dar care se întorcea iarăşi, alergând în salturi.

— Dulăul a mai tras nădejde, încă multă vreme! – mai spuse o dată Aniskin. – Ei bine, păi să-i dăm drumul, Ludwig Ivanovici.

Întorcându-şi schiurile, şeful de post şi tractoristul se dădură la o parte, iar profesorul de educaţie fizică se apucă să ţăcănească cu aparatul de fotografiat. Fotografie cadavrul lui Stepan Murzin. De sus şi dintr-o parte, din faţă şi dinspre picioare. Era ger şi Ludwig Ivanovici îşi ascundea mereu aparatul sub bundă, să nu i se înţepenească obturatorul. După ce isprăvi, se trase şi el în stânga, iar şeful de post le porunci în şoaptă, lui şi tractoristului, să cerceteze pretutindeni locul întâmplării. Se răspândiră în direcţii diferite, iar lângă răposatul Stepan Murzin rămase culcat doar Kazbek, ca o momâie de piatră.

După vreo patruzeci de minute, cei trei se întâlniră iarăşi la locul de mai înainte. Erau ceasurile două din zi, la centrul forestier se dăduse pauza de prânz, iar taigaua se învălui în

linişte. Numai arareori, ghemo-toace de zăpadă cădeau molatec de pe pini, copacii îşi clătinau agale crestele şi, sub schiuri, omătul mai scârţâia când şi când.

— Ia raportaţi! – zise Aniskin. – Aţi găsit dopul cartuşului?

Dopul nu era nicăieri de găsit, dar în schimb tractoristul Storojevoi ţinea în degetele înmănuşate un obiect la care nu se aştepta nimeni să poată fi găsit în mijlocul zăpezii, al pinilor, sub razele soarelui şi sub bolta cerului – o sticlă cu gât lung şi cu-o etichetă de culoare ţipătoare pe care sta scris: Riesling. Pe fundul sticlei se mai clătea un pic de vin alb.

— Stătea aruncată sub un pin, – spuse Storojevoi. – Uite, ăla, al doilea din dreapta... Dar, iată şi-un cartuş de carton.

Sub cel de-al doilea pin din dreapta, în zăpadă, se vedea o gaură rotundă şi întunecată. Apropiindu-se grijuliu de ea, Aniskin se opri mai la o parte, se lăsă pe ciuci şi porni să cerceteze cu-o privire liniştită şi îngândurată pinul, zăpada şi gaura. Şeful de post măsura distanţa de la sticlă şi până la cadavru, de la sticlă şi până la rariştea dintre pini; apoi, fără să se ştie din ce pricină, cătă la soare şi la crestele pinilor, de parcă ar fi măsurat şi distanţa dintre ei. Îşi sugea fără încetare dintele, clătina din cap şi arăta aşa cum nu i se prea întâmpla să fie, dar cum mai fusese totuşi văzut în sat. Ochii lui Aniskin erau rotunzi şi parcă somnoroşi, avea mişcări tărăgănate şi răzleţe, iar buzele-i stăteau strânse ca un fund de găină. Tot descânta şi boscorodea în jurul găurii,

apoi se pornea să mormăie ceva ca pentru dânsul, iar celor care-l priveau le era frică, arătau îngrijorați şi chinuiți. Omul acesta care descânta deasupra găurii din zăpadă, trezea groaza şi părea de neînțeles, dar în spatele lui acum zăcea cadavrul lui Stepan Murzin, se răcea înțepenit Kazbck, iar copacii fremătau ca-n întâile zile ale facerii lumii. Şi era tot atâta linişte ca şi mai înainte, iar tractoristul Storojevoi şi profesorul de educație fizică, Ludwig Ivanovici, stăteau zgribuliți sub scurtele lor pătrunse de năduşeală.

Dar şeful de post Aniskin dădea să se ridice de jos. Privi lung la tractorist şi la profesor şi spuse, strâm-bând din buze:

— Trei zile au mai rămas pentru căutarea ucigaşului! Dacă nu-l găsesc în trei zile, păi n-am să-l mai găsesc niciodată... Tăcu câteva clipe, după care vorbi mai departe cu glas tare: – Iar acu să-l luăm pe Stepan!

De bună seamă că şi pe front, Aniskin fusese tot aşa, cum arăta acum. Drept şi înalt, ochii îi scânteiau reci şi încremeniți, iar lângă buzele pline i se adânciseră două zbârcituri. Din câteva mişcări precise, milită-reşti, şeful de post îşi scoase mănuşile şi şi le vârî sub centură, după care, întocmai ca un schior-paraşutist, se apropie lunecând lin de cadavrul lui Stepan Murzin. Glasul lui Aniskin răsună mângâios, când spuse!

— Desfaceți-vă schiurile.

Prinseră cele patru schiuri între ele, le acoperiră cu crengi de pin, iar deasupra, după ce-l ridicară cu băgare de

seamă, îl aşezară pe Stepan Murzin. Apoi şeful de post îi scoase mortului bunda, învelindu-i umerii şi capul cu ea.

În poiana acoperită de omăt, domnea liniştea. Avionul poştal nu se mai auzea zburând deasupra taigalei, iar centrul forestier amuţise; pinii şi brazii stăteau tăcuţi şi-o creangă de cedru îşi legăna podoaba de nea, bătând într-un albastru spălăcit. Dincolo de pini şi de brazi se întindeau luncile albe, mai încolo de de – cedrii, iar dincolo de cedri se desfăşurau mlaştinile Vasiuganului – sute de kilometri de gheaţă presărată cu omăt, cu muşuroaie rotunde, semănând cu broboanele de pe o piele rebegită de frig. De jur-împrejur, se revărsa nemărginirea albă a pământului îngheţat bocnă.

— Haidem! – spuse Aniskin.

Târâră după dânşii schiurile cu trupul lui Stepan Murzin, dar după vreo cinci paşi se opriră, căci Kazbek rămăsese pe loc. Câinele zăcea culcat pe zăpadă, urechile ascuţite i se pleoştiseră, ca frânte, iar părul niţel gălbui, prinsese să bată în albastru.

— Kazbek! – strigă Aniskin. – Kazbek!

Chemarea se răsfrânse, ca un ecou şoptit, de pinii pitici, spori şi goni răsunătoare prin strunga dintre doi molizi în toată firea, dar dulăul nu se clinti din loc. Atunci, în liniştea aceea zdrobitoare şi înăbuşită, pălind din pricina unei presimţiri, şeful de post păşi încet-încetişor spre câine. Schiurile nu mai scârţiiră, iar zăpada nu scoase niciun foşnet – într-atât de tăcut făcea şeful de post calea-ntoarsă. Se plecă asupra câinelui şi multă vreme după aceea nu se

mai îndreptă.

— Păi, dulăul, dulăul...

Capul lui Kazbek zăcea culcat pe labe. Murise.

— Păi, dulăul şi-a dat duhul! – spuse, şeful de post, fără să-şi mai dea seama ce spune. – În vreme ce-l aşezam pe Stepan pe schiuri, dulăul şi-a dat duhul... Kazbek, Kazbek, – rosti el în şoaptă. – Ce-am să mă fac fără tine?... Căci numai tu erai în stare să-l dai de gol pe ucigaş!

3

Anchetatorul penal de la secția raională a miliției şi medicul legist sosiră dimineața cu elicopterul, căci „GAZ“-ul nu fusese vrednic să biruie zăpezile. Aşa că pe la ceasurile zece dimineața, un elicopter mai mititel trecu în zbor de libelulă, plecat într-o rână, pe deasupra satului, rămase atârnat şi pârâind peste întinderea Obi-ului, apoi porni încet şi şovăielnic să coboare, de parcă n-ar fi fost prea hotărât. După ce uruitul elicelor încetă, din elicopter ieşiră anchetatorul Igor Kaciuşin şi, împreună cu dânsul, o femeie cam măruntică de statură.

Împotmolindu-se în zăpadă, se îndreptară către malul înalt şi povârnit al fluviului, unde şeful de post Aniskin, înconjurat de-o droaie de copii, îi aştepta pe marginea râpei. Zăpada era adâncă şi afânată, noii sosiți se afundau mereu în ea şi păşeau anevoios şi repede, cu toate că elicopterul nu se grăbea să-şi ia zborul: trebuia să aştepte întoarcerea medicului legist. Iar şeful de post Aniskin nu se clintea din loc. Îl cunoştea pe Igor Kaciuşin, anchetatorul penal, îşi

amintea că locotenentul de miliție nu avea decât douăzeci şi cinci de ani, dar când cei doi sosiți sfârşiră de urcat malul povârnit, Aniskin le ieşi totuşi în întâmpinare.

— Noroc, tovarăşi! – răspunse încet şeful de post la salutul lui Kaciuşin şi-al doctoriței. – Noroc, noroc!

Îşi strânseră unul altuia mâinile, tăcură câteva clipe, iar după aceea, Aniskin şi anchetatorul se îndreptară către biroul miliției, în vreme ce doctorița plecă spre casa lui Stepan Murzin, înconjurată de copiii care-i arătau drumul.

De-acum se făcuse unsprezece şi jumătate, soarele se vârâse de-a binelea în nori şi, deasupra satului, intra în pârga o zi mohorâtă şi vântoasă. Ca şi în ajun, norii pluteau joşi şi deşi, înconjurând satul din toate părțile, nu lăsau să răzbată niciun luminiş, nici măcar o despicătură prin care să se străvadă cerul albastru. Şi, după cum îşi dădea seama Aniskin, totul prevestea un vânt cumplit, ba poate chiar şi viforniță. De aceea, în vreme ce păşea îndesat, şeful de post se tot încrunta şi hâmâia, dar tot timpul cât ținu drumul nu se întoarse niciodată către anchetatorul Kaciuşin.

Şeful de post se opri în micuța piață ce se formase între magazinul sătesc, creşa de copii şi poştă. În cele din urmă, se întoarse către anchetatorul Kaciuşin şi, împreunându-şi sprâncenele, până la rădăcina nasu-lui, se apucă să privească la mersul uşor şi sprinten al tânărului locotenent. Kaciuşin, îşi mai bălăbănea din când în când geamantănaşul, frământându-şi țigara între buze; picioarele nu-i erau încălțate în pâslari, ci-n nişte ghete scurte, îmblănite. Pe umeri purta un palton subțirel şi larg. Din cap

până-n picioare, anchetatorul Kaciuşin arăta tânăr şi energic. Iacă-l apropiindu-se de şeful de post, iacă-l oprindu-se, iacă-l sticlindu-şi dinţii dalbi ca neaua.

Şeful de post tăcea. Îşi dădea seama, fireşte, de ce era tulburat tânărul Kaciuşin; nu oricărui anchetator i se întâmpla să fie chemat seara târziu la comandantul miliţiei, să i se spună cuvinte pline de respect şi să fie urcat, în faptul dimineţii, într-un elicopter special, ca să fie trimis pentru lămurirea unei întâmplări din cale-afară de neobişnuite. Iar comandantul secţiei raionale de miliţie nu rosteşte despre un anchetator oareşcare, cuvintele pe care i le spusese ieri seară, la telefon, lui Aniskin. „Kaciuşin e isteţ" – se auzise glasul îndepărtat al comandantului. – Primeşte-l frumos, Fiodor Ivanovici!" De aceea şi zâmbea pe sub mustaţă locotenentul Kaciuşin, de aceea îşi bălăbănea geamantanaşul.

— Salutări de la băieţii din secţia raională, – spuse Kaciuşin, – iar pe dumneata, Fiodor Ivanovici, comandantul te ridică în slăvi. „Aniskin, zice dânsul, nu-i om, ci aparat de raze Roentgen... Ăsta-i adevărul!" Anchetatorul zâmbi reţinut. – Mata şi la mine, Fiodor Ivanovici, te uiţi cu nişte ochi care străpung...

Aşa şi era: şeful de post îl privea pe Kaciuşin cu ochi liniştiţi şi îngânduraţi. Pe chipul lui Aniskin se aşternuse acea înfăţişare, când nu se putea înţelege la ce gândeşte şi ce vrea, când se părea că din ochii săi izvorăşte ceva nedesluşit, dar care totuşi se simţea, ceva încâlcit şi dens... Acel ceva izvora şi se revărsa fără încetare din ochii lui

Aniskin, şi anchetatorul Kaciuşin râse încetişor.

— Da, – spuse el, – aşa-i, într-adevăr.

— Cată la sat, mai bine, Igor Valentinovici, – rosti încet Aniskin, – cată la sat...

Satul tăcea pe înfundate; oamenii şedeau pe lăvicioarele din fața caselor, iar lângă locuința celui ucis stătea o mulțime de lume, fără să încropească vreo mişcare. Sub cerul jos şi pe omătul plumburiu, din pricina luminii mohorâte, puteau fi numărați vreo sută de oameni, iar anchetatorul Kaciuşin îşi curmă zâmbetul. Acum era cu putință să i se vadă fruntea înaltă şi strânsă între tâmple, cât de rumenă îi era pielea feței şi ce buze ciudate avea – pătrate.

— Haidem, Igor Valentinovici, – spuse Aniskin, – ce să stăm.

În biroul miliției, Kaciuşin îşi dezbrăcă paltonaşul subțire şi larg în spate, şi deodată în odaie se făcu mai multă lumină – într-atât de strălucitei ora puloverul albastru al anchetatorului. Frecându-şi mâinile rebe-gite de frig, Kaciuşin se plimbă prin birou, iar răsfrângerile azurii se luară în goană după el, revărsându-se pe dulapul plin de julituri şi peste soba rusească. Din pricina mişcării, ghetele îmblănite ale anchetatorului scârțâiau, iar părul gingaş şi bălai îi flutura uşor pe frunte.

— Să-i dăm drumul, Fiodor Ivanovici! – spuse el. – Haidem, s-o luăm de la bun început şi cât mai pe-ndelete.

Aniskin stătea lângă masă, iar după ce anchetatorul se aşeză, şeful de post mai făcu un pas înainte şi, pe tăcute,

puse pe birou câteva fotografii mari. Apoi se trase îndărăt, la locul de mai înainte, şi rămase smirnă.

În odaia miliţiei, soba cu cărămizile încinse trosnea plăcut, iar motanul Vaska, neliniştit, se furişa tiptil dintr-un ungher într-altul. Urmărindu-l cu băgare de seamă pe Kaciuşin, care, se uita la fotografii, şeful de post stătea drept, fără să clintească; îşi ridicase bărbia şi-şi îngustase ochii, iar spinarea îi părea ţeapănă, ca de lemn.

În cele din urmă, Kaciuşin puse la o parte fotografiile, se îndreptă, şi şeful de post îi zări pe chip un zâmbet nehotărât şi sfios.

— Avem şi procese verbale! – raportă şeful de post. – Iacătă-le!

Cu mişcări răspicate, îşi scoase din geanta jerpelită câteva foi de hârtie liniată în pătrăţele şi scrise cu nişte litere butucănoase, făcu iarăşi un pas spre masă, aşezând pe ea filele.

— Avem şi corpuri delicte! – spuse mai departe şeful de post, scoţând din buzunar sticla cu eticheta de Riesling, învelită într-un ziar, un ineluş de aramă şi cartuşul de carton. – Iacă. Iar ăsta-i procesul verbal de cercetare a cadavrului.

Kaciuşin, cuprinzându-şi tâmplele în mâini, citea procesele verbale, iar Aniskin stătea nemişcat. Şeful de post nu dormise toată noaptea, ochii i se închideau de la sine, şi trupul îi era străfulgerat de-o undă dulce şi prelungă, în vreme ce gândurile i se învălmăşeau în cap. Se simţea legănat, de parcă ar fi fost într-o luntre, şi era frământat de

gândul că în procesul verbal se afla cuvântul „străpuns” pe care îl scrisese despărțit, iar în faptul dimineții, Iakov Kirillovici, felcerul, venise s-o vadă pe fiică-sa, Zinaida, şi-i spusese nedesluşit: „Pesemne nu-i o boală trupească, ci una sufletească, deşi nici asta nu se ştie prea bine.”

— Minunat! – se auzi ca de departe glasul anchetatorului. – Tabloul se încheagă.

Kaciuşin se plimbă câtva timp prin birou. Păşea iute, când ajungea în vreun colț al odăii se întorcea dintr-un zvâcnet, şi-şi ținea mâinile la spate. După ce umblă cât umblă, se opri, îşi ridică privirea şi, zărindu-l pe şeful de post, prinse să roşească încetul cu încetul: îşi dădu seama că şeful de post îi stă în față în poziție de drepți, că pâslarii lui Aniskin sunt lipiți soldățeşte, unul de altul. Anchetatorul roşi din cale-afară, din toată făptura; roşi într-un asemenea hal, încât ochii i se înalbăstriră şi mai şi, iar buzele pătrate i se înnegriră de-a binelea.

— Fiodor Ivanovici, – bâigui el, – Fiodor Ivanovici...

Câteva clipe, şeful de post tăcu mâlc, apoi spusa îngândurat:

— Nu m-apuc să scriu la procese verbale pentru fieşte fleac. Dar dacă s-a săvârşit un omor...

Aniskin se aşeză pe scaun şi prinse să râdă pe înfundate.

— Şi tu, să mă ierți, Igor Valentinovici, – spuse el. – Ți se-ntâmplă pentru-întâia oară un omor, şi eu stau ca un prost, cu buzele umflate. Haide ascultă, Igor Valentinovici, cum şi ce fel s-au petrecut lucrurile.

În odaie era cald şi plăcut, prin geamurile dezgheţate se zăreau o părticică din Obi-ul acoperit de zăpadă, bătrânul plop negru de pe mal, un colţişor din Sfatul sătesc cu steagul roşu de pe acoperiş. Şeful de post povestea agale, mai poticnindu-se, mai stând pe gânduri; în vreme ce-l asculta, Kaciuşin ba se plimba prin birou, ba se oprea lângă sobă, cu braţele încrucişate la piept.

— Iacă, citeşte, şi gata, Igor Valentinovici – sfârşi de vorbit Aniskin. – E-ntâia crimă din satul meu, şi ceea ce-i şi mai prost, e c-a murit Kazbek.

Şeful de post se purta grijuliu cu Kaciuşin; apropiindu-se, se plecă şi-şi puse mâna rugător şi blând pe umărul anchetatorului.

— Iacă şi cea din urmă nedumerire, Igor Valentinovici. Merg pe şaiştrei de ani, de patruzeci de ani vieţuiesc în satul ăsta şi-l cunosc pe fiecare, aşa cum îmi ştiu degetul mic. Oftă şi tăcu o clipită. – Aşa că, dintre săteni, îl cunosc pe fiştecare om în parte, din cei care-ar putea fi amestecaţi în daravera asta, dar, iacă, pe cei de la centrul forestier...

Pe neaşteptate, cu Aniskin se petrecu ceva ciudat: gârbovindu-se, îşi trecu degetele peste chipul palid, de parcă l-ar fi spălat, apoi îşi lăsă mâinile moleşite să-i cadă.

— Iată care-i povestea, Igor Valentinovici! Când vine vorba de cei de la centrul forestier, parcă-s mai rău decât o mâţă oarbă.

Aniskin privea pe ferestruică, dar se părea că nu zăreşte nici Obi-ul, nici plopul negru şi nici steagul de la Sfatul sătesc. Aniskin privea în trecut, şi, în luminile ochilor,

bătrânul plop negru i se oglindea întors pe dos, răsturnat.

— Iacă, asta-i povestea, Igor Valentinovici, – mai spuse el o dată. – Aşa că nu-ți pot fi de niciun ajutor, în privința celor de la centrul forestier.

Şeful de post şi anchetatorul stăteau unul lângă altul, lumina tulbure a zilei le scălda chipurile, şi Kaciu-şin îşi dădu seama, în sfârşit, că Aniskin avea ochii cenuşii. Pleoapele i se umflaseră şi îngreunaseră, aşa că de departe nu era cu putință să bagi de seamă că are ochi rotunzi, lucioşi şi calzi. Şi dacă pielea feței căpătase o culoare plumburie, iar lângă buze i se brăzdaseră două zbârcituri adânci, de bătrânețe, în schimb strălucirea ochilor îi era tânără, neprihănită.

— Eu unul, aşa am chibzuit, Igor Valentinovici, – spuse şeful de post. – Cine-ar fi fost în stare să-l omoare pe Stepan? Fireşte că numai un braconier. Murzin le făcea viața amară. Asta în ce-i priveşte pe sătenii noştri, dar despre cei de la centrul forestier, taman despre ei nu pot spune nimic. Clătină din cap, îşi scoase din buzunar o hârtiuță nu prea mare, o întinse cu mâinile pe genunchi, şi citi: – Mihăilă Kolotovkin, Ivan Bocinin şi Flegont Volkov. Noaptea trecută, când s-a prăpădit Stepan Murzin, ăştia-au fost în taiga. Pare-se că Mitri Palțev n-a fost în taiga, dar treaba asta încă mai trebuie controlată. Toți ceilalți locuitori, Igor Valentinovici, în noaptea omorului au stat pe la căşile lor. Satu-i mic, fieştecare om e ținut în evidență.

Şeful de post oftă subțirel, dădu din cap şi se apucă să privească pe fereastră la fluviu. Se auzeau vârte-jurile de aer

împingând în ferestrele casei miliției, iar pe acoperiş hurducănitul unei scânduri neprinsă ca lumea.

— Dar lucrul cel mai de seamă, Igor Valentinovici, îi faptul că ucigaşul era un om binecunoscut de Kazbek. Adică, iarăşi Mihăilă Kolotovkin, Ivan Bocinin şi Flegont Volkov. Iar dintre forestieri...

Şeful de post îşi supse întristat dintele. Făcea treaba asta într-un chip hazliu: mai întâi i se ridica colțul stâng al buzelor, obrazul se crâmpoțea într-o schimonositură adâncă şi zeflemisitoare, şi-abia apoi răsuna țâcâitul acela prelung. Aniskin mai era şi ştirb de-un dinte.

— Iac-aşa-i, Igor Valentinovici, – spuse mai departe şeful de post.

— Stepan era cel mai dibaci bărbat din sat. Era de două ori decorat cu ordinul Slava, iar Kazbek se afla lângă el. Judecă şi singur, cine-ar fi fost în stare să-l răpună? Căci tocmai înainte de-a muri, Stepan s-a bătut cu cineva. Acum ştiu prea bine treaba asta. Noaptea trecută, am stat până-n zorii zilei la locul unde-a fost omorât Stepan. Mi-am aprins un foc şi toată vremea numai la asta m-am gândit. Iar dimineața am dat de inelul cuțitului. Aşa că acum ştiu: Stepan a fost ucis într-o încăierare. A fost încăierare cumplită, Igor Valentinovici!

Aniskin mai vru să spună ceva, dar nu dovedi: în pridvor se auzi fuga unor picioare sprintene şi uşoare, uşa se deschise în mare grabă şi, o dată cu un nor de aburi înghețați, medicul legist dădu buzna în odaie. Doctorița îşi aruncă pe masă valiza cafenie, îşi desfăcu şuba mițoasă şi,

până să-şi găsească în buzunar hârtia pe care-o căuta, şeful de post izbuti să-i vadă chipul frământat de copilă, năsucul cârn, ştrengăresc, şi buzele răsfăţate. În sfârşit, îşi găsi în grabă hârtia trebuincioasă şi i-o întinse lui Kaciuşin.

— Înăuntru îi scris totul, Igoriok! Preaminunaţii noştri autohtoni s-au luat la bătaie. Împuşcătura a fost trasă de aproape sau s-a împuşcat singur. Asta se va stabili la expertiză.

Fără să întrebe, fata luă de pe masă puşca lui Stepan Murzin, sticla goală cu eticheta Riesling, ineluşul de aramă, după care o zbughi grăbită spre uşă. Cizmuliţele ei moi alergară pe duşumeaua crăpată şi săriră pragul lat al odăii miliţiei. Acuşi fusese în odaie, adineauri stătuse în pragul uşii şi iată că nu mai era nici urmă din ea, de parcă nici n-ar fi fost cândva acolo, deşi pe duşumea mai stăruia încă aerul geros de pe uliţă.

— Aşa! – spuse şeful de post. – Iac-aşa!

Zâmbind pe sub mustaţă şi clătinând din cap, Aniskin se apropie de masă, luă hârtia în mână şi-o citi îndelung-îndelung de tot, descurcându-i literele neregulate. Sprâncenele şefului de post se înălţară pe frunte, buzele i se deschiseră, şi prinse să răsufle anevoios, şuierător. Aniskin privea la hârtie şi i se părea că vede aievea limbile galbene ale focului din mijlocul brazilor şi-al pinilor. Zăpada topită se afunda, jarul licărea ca un foc haiducesc de pădure, o noptatică şi ditamai stea atârna de creanga îngreunată a unui pin, căci în noaptea trecută cerul se înseninase pe neaşteptate, ba chiar se ivise şi luna la a cărei lumină

zăpada afânată şi spulberată bătea într-un albastru scânteietor. Noaptea fusese lungă cât veşnicia, gândurile lungi şi nesfârşite, dar iată că fetişcana asta cu nasul în vânt pufnise în râs: „Preaminunații noştri autohtoni s-au luat la bătaie!“

— Aşa! – mai spuse o dată Aniskin. – De unde-o fi aflat doctorița de încăierarea din pădure?

Aniskin se apropie de cuier, îşi luă scurta albă, şi-o îmbrăcă agale, încheindu-şi toți nasturii, până la unul.

— Să mergem după autohtoni! – spuse şeful de post zâmbind. – Îmbracă-ți paltonul, Igor Valenti-novici.

4

Vântul se întețea din ceas în ceas. Dinspre miazăzi se învălmăşiră nişte nori neguroşi şi groşi şi se slo-boziră deasupra satului, revărsând ninsoare şi dezgheț; iar steagul flendurii de pe clădirea Sfatului sătesc se şi porni să fâlfâie înveselit, în vreme ce suflarea vântului stârni mici vârtejuri prin cotloanele uliței; câteva ciori zbârlite se aşternură pe şleau. Pe malul Obi-ului, vântul ți se năpustea în picioare, te împingea de spate, şi, după toate semnele, se putea vedea că asupra satului dă zor vântoasa, ba poate chiar şi vifornița, întâia din anul acesta.

Abia apucaseră şeful de post şi cu anchetatorul să urce treptele pridvorului de la clădirea miliției, că tot satul ştia de-acum că Ivan Bocinin fusese arestat. Abia apucaseră să-şi scuture zăpada de pe picioare cu mătura, că Suzghiniha, bârfitoarea locului, pornise de mult din casă în casă, în

goana mare, să vestească faptul că anume Ivan Bocinin îl omorâse pe Stepan Murzin. Anchetatorul se mai pieptăna încă, şeful de post încă nu-şi scosese scurta ca lumea, iar Ivan Bocinin abia apucase să se aşeze pe jumătate, pe scaun, că lângă clădirea miliției se şi îmbulzise puştimea, venită în fugă să-l vadă pe ucigaş.

Kaciuşin nu se mai aşeză. Se apropie de masă, se lăsă sfielnic pe-un colțişor al acesteia şi-şi mai trecu o dată degetele prin păr. Neted, lucios, acuma stătea lins şi, datorită dârei aşternute de lumina electrică, părea pieptănat cu cărare. Kaciuşin rămase tăcut câteva clipe, legănându-şi piciorul şi privind pe sub sprâncene la Bocinin.

— Povesteşte-mi! – îl rugă el liniştit. – Am să-mi notez mai târziu.

Ivan Bocinin clipea mărunt. Becul electric ce-atârna de-un fir prelung îi bătea drept în ochi, iar chipul îi era atât de puternic scăldat de lumină, încât îşi dezvăluia grunjii pielii tăbăcite de soare şi de vânturi. Bocinin avea ochii apropiați, gura mare, arăta atât de măruntel şi de şters, încât era greu de spus ce vârstă avea: ori treizeci, ori cincizeci de ani. Şi tăcea, aşa cum numai siberienii sunt în stare să tacă, – într-un chip obişnuit, îndelung şi înstrăinat, de nu se poate pricepe, cu niciun preț, la ce gândeşte omul.

— D-apăi ce să povestesc, tovarăşe miliționer? – spuse el mirat. – Că doar nu l-am omorât cu pe Stepau Murzin, iar cât priveşte elanul, nenea Aniskin dă greş.

Bocinin prinse să râdă îndesat şi mărunt, scărpinându-şi zgomotos ceafa cu degetele şi lăsând să-i atârne buza de

jos; o înfăţişare de prostănac i se aşternu pe chipul rotund, iar părul i se zbirii.

— Nenea Aniskin dă greş, – mai spuse o dată Bocinin, plin de convingere. – Nici vorbă de elan; în noaptea aia, tovarăşe miliţioner, n-am ieşit din casă, nici cât să-mi fac treaba mică.

Bocinin îşi lăsă capul să-i cadă pe-un umăr, zâmbi slugarnic către şeful de post şi-şi ţinu suflarea. „Fireşte că nenea Aniskin e om cumsecade, – grăia privirea lui Bocinin, – dar acu a dat greş! Trebuie să vă lămuriţi în privinţa asta, tovarăşe miliţioner!“ Bocinin îşi sticlea dinţii, drepţi şi albi, toţi la fel, unul şi unul.

Kaciuşin îşi legăna din când în când piciorul de lungan. Ca şi mai înainte, privea la Bocinin pe sub sprâncene, învârtindu-şi între degete bricheta cu benzină şi părând întru totul nepăsător faţă de cele ce se petreceau. Însă, când Bocinin se apucă să chicotească şi să-şi caşte gura prosteşte, anchetatorul îşi ridică mâna şi prinse să-şi privească pe rând unghiile – se încruntă nemulţumit la una din ele, iar celeilalte îi zâmbi. După aceea, Kaciuşin, fără să-şi înalţe capul, spuse:

— Ei bine, tovarăşe Bocinin, dumneata te poţi socoti slobod! Poţi să te duci acasă, numai să-mi iscăleşti două documente: declaraţiile dumitale şi-un angajament că n-ai să pleci din sat.

Anchetatorul îşi părăsi în silă unghiile, se aşeză alene la masă, ferindu-se mai departe să privească la Bocinin, după care zvârli nepăsător la marginea mesei o foaie de hârtie cu

nişte rânduri tipărite. Apoi, Kaciu-şin ţăcăni din stiloul cu pastă şi scrise grăbit câteva cuvinte pe-o hârtie curată. Şi-o aruncă şi pe-asta la marginea mesei.

— Iscăleşte, tovarăşe Bocinin.

Căscând îndelung, Kaciuşin se aşeză din nou pe colţul mesei, începând să-şi privească unghiile de la cealaltă mână. Şi iarăşi i se aşternu pe chip înfăţişarea aceea care te îndemna să zici că anchetatorul părea să fie numai el în odaia miliţiei. Făcu cu ochiul unghiei de la degetul cel mic, îi rupse pieliţa cu dinţii, frământat de-un gând şi dădu din cap. „Iată ce pacoste! – grăia faţa lui Kaciuşin. – Uimitor ce repede mai cresc şi unghiile ăst ea!“

— Haide, tovarăşe Bocinin, pune-ţi iscălitura! Ia tocul.

Fără să-l privească pe Bocinin, anchetatorul îi întinse stiloul cu pastă. Fireşte, îşi închipuia că Bocinin o să-l ia numaidecât, dar aşa ceva nu se întâmpla – stiloul rămase atârnat în aer. Cu toate acestea, Kaciuşin nu-şi trase mâna îndărăt, ci o ţinu într-una întinsă.

— Haide, ia-l, ia-l!

Libărcile foşneau pe după soba rusească, vântul fremăta dincolo de zidurile casei, iar la centrul forestier se auzeau duduind motoarele. Vântul bătea dinspre miazăzi, aşa că se desluşeau cât se poate de bine izbiturile înăbuşite ale copacilor doborâţi la pământ, urletul icnit al tractoarelor forestiere şi vuietul anevoios al moto-rului staţiei electrice mobile. Ba se auzeau chiar şi chemările glasurilor din taiga.

— Aha! – se arătă uimit, într-un chip teatral, anchetatorul Kaciuşin. – Mata nu vrei să iscăleşti?

Dar se şi dezlănţuise acel ceva, tainic şi neobişnuit, de care nu o dată se lovise Kaciuşin în satele sibe-riene şi în vederea căruia, de fapt, încă din întâile minute ale interogatoriului, pornise un joc deschis, pe faţă: se dezlănţuise împotrivirea – înăbuşită, încrâncenata şi tăcută. Auzind de documentul pe care urma să-l iscălească, Ivan Bocinin îşi strângea buzele groase, crâmpoţindu-le, îşi frământa între degete un nasture de la cămaşă şi-şi ţinea privirea aţintită în duşumea. În felul acesta îşi dădea la iveală grumazul rotund şi zdravăn, urechile moi şi clăpăuge, precum şi ceafa puternică, acoperită cu cârlionţi de păr bălai.

— Va să zică, n-ai să iscăleşti?

Nu se auzi niciun răspuns. Ivan Bocinin şedea ca o momâie, privea în duşumea cu ochii neclintiţi, răsufla măsurat, liniştit şi domol. Se părea că toată făptura i se îndârjise asupra răsuflării uniforme şi asupra faptului că nu trebuia să-şi ia ochii de la crăpătura căscată între scândurile nepotrivite. Arăta, de parcă n-ar fi auzit niciodată glasul lui Kaciuşin, nici vântul de dincolo de pereţii odăii şi nici gâfâitul încordat al şefului de post.

— Să ştii că eşti obligat să iscăleşti!

Şi iarăşi nu se auzi niciun răspuns, nu se zări nicio mişcare, aşa cum păţea totdeauna Kaciuşin la inte-rogatoriile pe care le lua locuitorilor din satele acestea răzleţe, de soiul Kedrovkăi. Plecându-şi capul, Boci-nin se zăvora în tăcerea lui, iar grumazul rotund, urechile pleoştite şi gâtul vânjos îi vădeau vrăjmăşia.

— Va să zică, dumneata nu vrei să iscăleşti, te împotriveşti să răspunzi la interogatoriu?

Kaciuşin, surâzător, se apropie de şeful de post, se plecă şi-i şopti citera vorbe. Nici nu dovedi să ispră-vească ce-avusese de spus, că anchetatorul, privind pieziş la Bocinin, văzu numaidecât ceea ce aşteptase. Bocinin îşi ridicase în pripă capul, răsufla uşurat şi-şi ştergea sudoarea de pe frunte. Abia acum băgă de seamă Kaciuşin că Bocinin avea tâmplele mai deschise la culoare decât părul ca inul şi că în jurul ochilor rotunzi se iviseră o mulţime de zbârcituri. Gâtul lui Bocinin era niţel cam strâmb; în locul unde-l cuprindea gulerul cămăşii albastre, se iţea colţişorul unei cicatrice în formă de stea.

— Fiodor Ivanovici, condu dumneata ancheta! – spuse cu glas tare Kaciuşin, zâmbind uşurat că-l văzuse pe Bocinin înviind de-a binelea: buzele pline i se întredeschiseseră, ochii i se înveseliseră, iar cicatricea se ascunsese la loc, după gulerul cămăşii. Apoi Bocinin se întoarse către Aniskin, îşi puse mâinile butucănoase pe genunchi şi-şi miji ochii, aşa cum şi-i mijeşte omul când vântul bate din răsputeri.

Şeful de post se ridică pe îndelete, păşi îngândurat prin birou, liniştit, cu mişcări domoale, şi se opri înaintea lui Bocinin. O clipă – două, privi cu băgare de seamă, dar făcând pe nepăsătorul, la cel aflat sub anchetă, apoi dădu din cap dojenitor.

— Am dat de elanul pe care l-aţi tăiat! – spuse Aniskin. – La marginea coamei de pădure de la Kolo-men, sub un

cedru bătrân. Iacă, a văzut şi Igor Valentinovici crestătura de pe copac.

Şeful de post se întoarse către fereastră şi, sprijinindu-şi umărul de muchia tocului, porni să privească la malul înzăpezit al Obi-ului şi la bătrânul plop negru. Copacul se clătina încetişor, iar pe-o creangă dez-golită de omăt se aşezase o cioară care, supusă şi întristată, se dădea huța, legănându-se în sus şi-n jos.

— Vine vifornița! – spuse nemulțumit Aniskin. – Aşa că, nu mai trage de timp, Ivane, povesteşte.

Tăcerea mai dură câteva clipe, iar după aceea, parcă pe neaşteptate, acel ciudat stăvilar care-l despărțea pe şeful de post de Bocinin încetă să mai dăinuiască. Ochii vânătorului scânteiară plini de inteligență şi istețime, gura lăbărțată i se învârtoşa şi, amândoi – şi cel aflat sub anchetă şi şeful de post – prinseră să semene ca nişte gemeni. Gândeau la fel de încrâncenați şi de îndârjiți, priveau în acelaşi chip prin geamurile dezghețate, aidoma se uitau unul la altul.

— Dar de ce-a luat Stepan vodca aia? – întrebă Bocinin, după încă o clipă de tăcere. – Că doară față de mine...

— Iacă, a luat-o! răspunse nemulțumit şeful de post. – Vorbeşte-mi ce-a fost şi cum a fost cu-mpuşcătura.

Iarăşi tăcură şeful de post şi Bocinin, iar Kaciuşin ascultă, tăinuindu-se, tăcerea ce se aşternuse. Nu trecuse nicio jumătate de ceas de când anchetatorul şi cu şeful de post fuseseră la locul întâmplării, de când văzuseră zăpada răscolită, urmele focului, de când umblaseră printre pini, se aşezaseră pe cioturi; şi chiar pe locul acela, printre copacii

fremătători şi zăpada întunecată, Kaciuşin se gândise pentru întâiaşi oară că şeful de post Aniskin îi ascunde ceva, că se fereşte de el, anchetatorul penal. Fusese şi-o asemenea clipă, când lui Kaciuşin i se păruse că Aniskin îl cunoaşte pe cel care trăsese în Stepan Murzin.

Atunci, în poiana înzăpezită, anchetatorul se străduise să nu mai gândească la faptul că şeful de post ar fi în stare să-i ascundă adevărul, dar acum, iacă, în vreme ce Aniskin şi Bocinin se uitau liniştiţi şi simplu unul la altul, fără să scoată o vorbă, şi prindeau să semene ca nişte gemeni, gândul de-atunci i se întorcea în minte şi Kaciuşin simţea cum i se închirceşte inima. Era un gând năstruşnic, de neînchipuit, însă aul ceva ce se cheamă intuiţie îi striga anchetatorului: „Aniskin ştie!“ Iscodindu-l în ascuns pe şeful de post, Kaciuşin îşi dădu seama că Aniskin, întocmai ca şi Bocinin, se bâlbâie sub privirile anchetatorului, când acesta şi le îndrepta către dânsul. Despre ce vodcă pomeneau şeful de post şi Bocinin? De ce lucrul ăsta avea atâta însem-nătate pentru vânător şi de ce Aniskin îi răspundea supărat la întrebare? Amândoi aveau ceva de ascuns, şi-acum iată, se fereau de privirile lui Kaciuşin.

Kaciuşin asculta la Bocinin şi la şeful de post, şi iarăşi îşi dădu seama de asemănarea lor, iarăşi simţi că amândoi gândeau la fel, aşa că începu să aştepte cu atâta încordare răspunsul lui Bocinin, încât s-ar fi zis că de la el atârna desfăşurarea întregii anchete.

— Împuşcătura a răsunat pe la ceasurile trei din noapte, – spuse Bocinin. – Împreună cu Mihailo, dovedisem să

îngropăm elanul şi ne-ndreptăm către căşile noastre, când s-a auzit bubuitura. Bocinin mai stătu nițel de chibzui şi dădu din cap. – De bună seamă că te frământa gândul să ştii, nene Aniskine, dincotro a venit. Păi, din dreptul coamei de pădure a Kolomenului, aşază-te cu fața către sat şi ia-o nițel mai la stânga de balta lui Siomka. Şi socoteala iese, că-i taman la kilometrul al nouălea.

Pe scaunul descleiat şi fără spătar, şedea un om într-adevăr de cincizeci de ani, un om cinstit şi cuminte. Bocinin se gândea stăruitor, îşi mijea ochii plin de tâlc, şi-abia acum se putea da crezare vorbelor spuse de şeful de post: „Ivan e-un viteaz! îi acoperit de sus şi până jos cu decorații, şi-a sfârşit războiul cu grad de locotenent”. Şi-avea un chip însuflețit, frământat şi isteț.

— De ce nu te-ai dus într-acolo, unde-a bubuit împuşcătura? întrebă tărăgănat Aniskin. – Iacă, asta să-mi spui tu mie, Ivane.

Bocinin se gândea încet, şeful de post îşi învârtea degetele tot atât de încet, iar Kaciuşin simți că şi dânsul începe să trăiască încet: se întorcea, zâmbea şi cugeta încet. Se îndrepta, parcă aievea, împreună cu şeful de post şi cu Bocinin, către cedrul bătrân pe care se afla crestătura, iar în vreme ce-şi lega schiurile de vânătoare, auzea împuşcătura aceea detunătoare, căci o dată cu încetineala căpătată de la şeful de post şi de la Bocinin, i se împărtăşise şi putința de-a gândi în imagini, adică aşa cum erau în stare să gândească numai Aniskin şi cu Bocinin.

Vrăjitoria se desfăşura mai departe: din când în când,

Aniskin, îngândurat, îşi mângâia fruntea cu degetele; Bocinin îşi scoase din buzunar, cu mişcări răzlețe, pachetul de țigări. Privi etichetele de pe-o parte şi de pe cealaltă, stătu o clipă pe gânduri, întoarse pachetul şi dădu să-şi scoată o țigară. După ce o trase pe jumătate din pachet, se opri şi spuse:

— Ne-am dat apoi seama că era vorba de Kazbek. După împuşcătură, se-apucase să latre ca înnebunit...

Anchetatorul Kaciuşin păşi şi el, cu gândul, de la cedrul crestat către poteca întunecată dintre pini; abia apucase să treacă de poiană, că din stânga se auzi lătrat de câine, iar în spatele său, zăpada scrâşnind înăbuşit.

— De bună seamă, ne-am mirat de lătratul lu! Kazbek, dar după aia, Mihăilă chiar a şi zis: „Păi, ăsta-i Stiopşa!” Atunci, am luat-o pe drumul drept...

Kaciuşin o luă şi el pe drumul drept: urcă cu schiurile povârnişul dâmbului acoperit de mesteceni, apoi lunecă lin la vale. Luna strălucea mai departe, iar norii se tot adunau. Spinarea îl durea de apăsătura biciului pentru prins elanii, în vreme ce puşca i se legăna pe umăr, cu țeava în jos. Coborând povârnişul, Kaciuşin luneca ghemuit, cu băgare de seamă; din când în când se oprea şi trăgea cu urechea. Pe dâmbul următor...

— Cineva mergea cu schiurile. Luna începea să-şi domolească lumina, totuşi ni se părea că-i Stepan. Căciula, parcă era a lui. De bună seamă, ne-am aşezat, pitulându-ne.

Într-adevăr, cineva cu-o căciulă miloasă se furişa,

strecurându-se printre copaci, zăpada îi scârțâia sub tălpicile schiurilor, iar luna dădea să se ascundă pe după colțul singuratic al unui nor tivit cu-o dungă aurie.

— Kazbek n-a mai lătrat de loc. Mihăilă chiar a şi spus atunci: „Pesemne că nu-i Stepan!“

Necunoscutul se îndepărta către sat; căciula i se mai ivi o clipită, pentru cea din urmă oară, asemănându-se cu căciula lui Stepan Murzin, iar târşitul schiurilor se stinse. Apoi, luna se ascunse după nori, şi văgăuna pieri în beznă.

— O luaserăm pe pârtia de schiuri din dreapta... spuse Bocinin, isprăvind ce-avea de spus. – N-aveam alt drum...

De pe chipul lui Aniskin se ştersese înfățişarea aceea ursuză de încrâncenare, în tăcerea lui nu mai era nici pic de vrăjmăşie, şi toate astea se lămureau prin faptul că-n răstimpul cât povestise Bocinin, şeful de post uitase de Kaciuşin care-l urmărea cu osebită agerime. Aniskin îşi descheiase toți nasturii de la gulerul cămăşii, stătea sleit de puteri lângă fereastră, cu-o față liniştită, de parcă ar fi fost la el acasă, şi pe care se putea citi cu uşurință: „Măcar că ştiu toate astea, dar totuşi e interesant de ascultat!“

Uitând că trebuia să se înstrăineze de Kaciuşin, şeful de post intrase iarăşi în pielea lui, iar anchetatorul se şi gândea, liniştit, fără nicio uimire şi şovăire: „Aniskin ştie!“

— Iar acuşi o să vă spun lucrul cel mai de seamă, – vorbi încet Bocinin. – Omul ăla s-a-ndreptat către centrul forestier. De s-ar fi dus în sat, urmele schiurilor i s-ar fi întretăiat neapărat cu cele ale noastre. Deodată, privi scurt şi pătrunzător la chipul lui Aniskin. – Căci am plecat în

pădure prin coasta din stânga a satului.

— Ştiu! Căci prin coasta din dreapta vă temeaţi de mine.

Şi se petrecu ceva neaşteptat: Aniskin îşi supse îndelung şi mâhnit dintele găunos. Pe faţa şefului de post se iviră semnele unei dureri învechite şi ale unei tristeţi mocnite. Stând mai departe lângă fereastră, îşi apăsă fruntea de geam, gârbovindu-se însingurat, în vreme ce spinarea lui, apăsată de-o suferinţă nemărtu-risită, trezea mila.

— Nu mă aflam nici la hotarul din dreapta al satului! – spuse Aniskin cu mâhnire. – Iată care-i tărăşenia, Vaniuşka!

Pentru cea de-a doua oară anchetatorul se simţi cuprins de fiorul irealului, de fantasticul celor ce se petreceau: odaia, cu soba ei rusească, i se părea o nălucire, o nălucire şi fluviul, de parcă ar fi curs pe sub ferestre o panglică de zăpadă, o închipuire i se părea şi şeful de post, care-i spunea pe numele cel mic, dezmierdându-l, unui braconier bănuit de crimă. Un singur fapt era aievea – tristeţea din pricina căreia se gârbovise spinarea lui Aniskin.

Şeful de post stătu vreme îndelungată lângă fereastră, lipindu-şi fruntea de geam, apoi oftă şi spuse:

— S-a pornit viscolul! Acum nu mai poate fi vorba să fugi din sat, că nici cu tractorul nu izbuteşti a răzbi. Ce să-ţi mai iei angajamentul că n-o să pleci din sat!...

Dincolo de pereţii casei, vântul urla înfricoşător; de pe acum nu se mai zăreau nici bancurile de nisip, nici plopul negru, ba chiar şi Obi-ul se-acoperise cu-o pojghiţă – din pricina trâmbelor de omăt, cât nişte cearceafuri, care goneau pe scoarţa de gheaţă a zăpezii. Ca întotdeauna,

viscolul se stârnise pe neaşteptate, izbucnind într-o clipită şi dezlănțuindu-se cu-atâta furie, încât s-ar fi zis că se îndeletniceşte cu-o treabă mai demult deprinsă. Scândurile de pe acoperiş, bătute-acolo în dorul lelii, pârâiau şi hurducăneau de zor.

Paşii lui Ivan Bocinin, din pridvor, se stinseseră de mult; becul electric atârnat de-un fir prelung, pe care-l agățase cu umărul la plecare, îşi curmase de mult legănatul, însă anchetatorul şi şeful de post tot mai stăruiau în tăcerea lor. Kaciuşin se aşezase pe marginea mesei şi, legănându-şi piciorul, aştepta ca Aniskin să-şi dea drumul la vorbe. În cele din urmă, şeful de post îşi ridică privirea.

— Ivan Bocinin se-avea ca un frate cu Stepan Murzin, – spuse el. – Aşa că, de bună seamă, nu el l-a omorât pe Stiopşa! Între ei era o prietenie la toartă. Au luptat în acelaşi regiment. Vaniuşka a comandat informațiile, iar Stiopşa pionierii.

Luându-şi un răgaz, Aniskin trase cu urechea: uşa din tindă se deschidea, scârțâind din balamale.

— Iacă-l şi pe Mihăilă Kolotovkin! – spuse Aniskin, zâmbind neaşteptat. – Un țăran tare şod, o să-ți spun eu ție...

Pe scândurile înghețate din pridvor, bocăniră nişte paşi vioi, uşa se deschise larg, detunând, un vârtej năvalnic de aburi geruiți dădu buzna, prăvălindu-se peste prag, şi-n odaie răsări un bărbat îmbrăcat într-un palton lung şi călduros, cu-o căciulă neaşteptat de pricăjită pe capul său pipernicit. Chicotind înăbuşit, dădu un ocol biroului cu

privirea ochişorilor lui mărunţi şi ţipă cu glas piţigăiat:

— Rogu-vă, bineţe să primiţi, din partea noilor veniţi!

După aceea, bărbatul îmbrăcat în paltonul cel lung şi scump, se apropie de Kaciuşin, păşind pripit. Şi semeţ, şi-i întinse zvâcnit mâna:

— Boala rea, viaţă grea. Să nu mănânci şi nici să bei, te locuieşti şi de femei.

Întorcându-se dintr-un zvâcnct, în acelaşi chip, se săltă spre Aniskin, îi strânse mâna, după care, oprindu-se falnic în mijlocul odăii, prinse să-şi dezbrace, cu multă grijă, paltonul. Ridicându-l în sus, îl purtă până la uşă, îl agăţă de-un piron de lemn şi, vreme de câteva clipe, se uită la el, mâncându-l din ochi. Apoi, se întoarse pe loc, ca un manechin de mode, îşi îndreptă cravata ce bătea într-un stacojiu deschis pe albastrul cămăşii, şi se aşeză la largul lui pe-un scaun.

— Dac-o să stai în picioare, n-o să mai vezi în pahare! – se piţigăi el. – Dacă oalele-s pline, înseamnă că trăim bine!

Oricât de pipernicit era capul lui Kolotovkin, oricât de mărunt îi era chipul, fapt e că din mijlocul acestuia ţâşnca un nas cât o gogoaşă, atât de bobonat, de-ai fi zis că-i din cauciuc, oglindind şi toate culorile curcu-beului. Ba, pe deasupra, drept în vârful nasului, i se iţea şi-un neg catifelat.

— Venit-am l-ascultare, puneţi-mi întrebare! – spuse Mihail Kolotovkin şi râse încântat de sine. Nasul de cauciuc se strâmba de-a binelea, nările smucite i se lărgiră şi Kolotovkin strănută din răsputeri, zbârnâind ca o trompetă.

– După elani am umblat, nasul mi l-am vătămat.

Toate cele întâmplate – sosirea, dezbrăcatul, felul de-a vorbi în rime – ținuseră cam un minut, căci Mihail Kolotovkin era om iute şi iabraş. După ce se aşeză, privi binevoitor la anchetator, îi făcu cu ochiul şi-i spuse prietenos:

— Eu unul, fără doar şi poate, nu mi-s cu nimica vinovat, dar mă dau bătut... Vanka spunea c-aici trebuie iscălite niscaiva hârtiuțe, apăi gata-s. Iacă, barem într-o doară să-ncerci, tovarăşe miliționer; iscălesc orice fel de hârtiuța!

Minunatul nas al lui Kolotovkin porni să mişte, să se umfle, ochii i se micşorară de tot, şi Kaciuşin râse încet: atât de caraghios era Kolotovkin, încât anchetatorul nu fu în stare să se stăpânească. În timp ce râdea, trase cu coada ochiului la şeful de post şi văzu că şi Aniskin izbucnise în hohote. Odaia miliției fu plină în curând de veselie, iar Mihail Kolotovkin se bucură; sări, dădu din mâini şi spuse mai departe, întărâtat:

— Eu d-ăştia mi-s! Cam şugubăț! Haide, dă hârtia, c-o iscălesc din mers. Iacă, Vanka nu iscăleşte niciun fel de hârtii, dar eu dimpotrivă. Iscălesc orice hârtiuță.

Kolotovkin, înflăcărat, îi făcu prietenos cu ochiul anchetatorului, se trase îndărăt, se lăsă cu zgomot pe scaun şi rosti ceva mai încet:

— Orişice hârtiuța, cetățene anchetator de la miliție, iscălesc orişice, numai despre săvârşire de omor nu mă-nvoiesc să vorbesc. Pe Stiopşa l-au ucis cei de la centrul

forestier, iar viața mi-i mai scumpă decât orice. Pe ucigaş o să-l arestuiți, dar prietenaşii or să-i rămână slobozi... Cine, ce, pentru ce? Mihăilă Kolotovkin? Ia haide, dă-l încoa pe Mihăilă! Trosc-pleosc, şi gata, o să fiu mort şi-o să duc dorul vieții ăsteia.

Kolotovkin se clătina, sălta de pe scaun, se bătea încântat cu mâinile pe şolduri, dar în sinea lui urmărea cu mare băgare de seamă pe Kaciuşin, pândindu-i fiecare mişcare.

— Aşa că despre săvârşirea omorului n-o să suflu o vorbuliță, dar dacă-i vorba de elan, iacă – o să le torn cu carul! Pentru o clipă îşi astâmpăra zâmbetul. – Elanii ăştia i-am omorât, îi omor, şi-o să-i mai omor şi de-acu-nainte! De bună seamă că noi n-avem permise de vânătoare! Uite permisul nostru...

Încovoindu-se lin, ca o undă, Kolotovkin îşi săltă încetişor trupul. Întinse atât de mult brațul stâng, de parcă ar fi ținut în el o puşcă, cu dreapta apucă trăgaciul închipuit şi-şi lipi obrazul de patul puştii nevăzute. Kolotovkin încremeni, şi lui Kaciuşin i se păru că lângă becul electric luceşte cătarea armei şi scânteiază, reci, cele două țevi ale puştii. Apoi se auzi țăcănitul cocoşului: era Kolotovkin care pocnise din limbă, sco-țând un sunet metalic.

— Iacă permisul nostru!

Chipul lui Kolotovkin devenise înfricoşător. Fiecare celulă din pielea sa pârjolită de soare era pătrunsă de ură, ochii i se făcuseră reci, buzele pale, iar nasul de clovn, fără

să se ştie din ce pricină, i se micşorase, şi din înfăţişarea lui Kolotovkin nu mai rămăsese nici măcar o singură trăsătură caraghioasă. Era tot numai ură, lipit pe de-a-ntregul de puşca închipuită, şi se părea că până şi odaia se îmbâcsise de ură. Ungherele mişunau de umbre înfricoşătoare, bezna plină de foşnetele libărcilor se ascundea după sobă, iar duşumeaua crăpată răspândea un frig şi-o jilăveală cumplite.

— Noi nu suntem orăşeni, n-avem permise! – mai spuse o dată, în şoaptă, Kolotovkin. – Suntem oameni de la ţară! Orişice hârtie de iscălit, suntem în stare, dar, iacă, să dăm declaraţii despre cei de la centrul forestier, asta nu-i treaba noastră! Aşa că nu mă-nvoiesc să vorbesc despre omorul care s-a săvârşit. Kolo-tovkin zâmbi pe neaşteptate. – Totdeauna ţăranii rămân de proşti, când au de-a face cu orăşenii. Chiar de m-ai hăcui, tovarăşe miliţioner, tot n-am să suflu o vorbuliţă. Iar hârtia, dă-o-ncoa, că hârtii iscălesc...

5

Zinaida, fata şefului de post, îşi iubea odaia, singurătatea şi liniştea de-acolo, se simţea bine în ea, căci lampa de pe masă lumina plăcut, vântul şuiera înăbuşit dincolo de ferestre, iar maică-sa trebăluia prin bucă-tărie, în tăcere.

Pe seară se simţi mai bine şi se dădu jos din pat. Pe masă se afla o carte deschisă şi privirea-i nimerea mereu asupra unuia şi-aceluiaşi rând: „...Către seară, sosi vaporul

din Feodosia...“ Cuvintele acestea îi trezeau un soi de mâhnire, simțiri de seară, un dulce doidupă ceva neînfăptuit. De fapt, „Doamna cu cățelul” a lui Cehov, era tristă până la lacrimi; şi nu mai găseai în ea ceea ce, pe vremuri, păruse atât de însemnat, când povestirea se citea în conformitate cu programa şcolară de lecturi. De asemenea, şi-un alt lucru se arăta a fi uimitor: Zinaida citea cărțile pe care le cunoştea, ca şi cum i-ar fi fost străine. „Către seară, sosi vaporul din Feodosia...“ Zinaida văzu vaporul atât de limpede, de parcă atunci ar fi ieşit de după malul povârnit al Obi-ului...

În toate aceste zile din urmă, Zinaida se simțise mai mintoasă, om în toată firea; nu se mai ruşina de cele petrecute la Tomsk, ci, dimpotrivă, se gândea la întâmplările de-acolo ca la întâia biruință din noua ei viață, de om copt la minte. „Dac-am găsit în mine puterea să-mi dau seama de cusururile mele, – cugeta Zinaida, – atunci totul o să fie bine!” Îşi aducea aminte de trecut, plină de linişte...

Într-o zi însorită, Zina sosise la Tomsk, găsise căminul, şi când responsabilul o condusese în salonul absolvenților de liceu, încăperea era goală, ca o gară din care abia plecase trenul. Dar în răstimpul cât Zinaida se spălase, îşi făcuse patul şi-şi despachetase geamantanul, fetele începuseră să se adune.

Zinaida se aşezase pe pat, aşteptând ceva nedesluşit; se bucură nespus la venirea fetei al cărei pat se afla alături de-al ei. Vecina se dovedi a fi o fetişcană înaltă, vorbăreață şi zeflemisitoare. Îi spuse că abia se întor-seseră cu toatele de

la o consultație de chimie. Consultația le fusese predată de-un profesor renumit în țară şi dacă vor da examenul cu el – asta avea să aibă o mare însemnătate. De ce avea să aibă o mare însemnătate, Zina nu prea pricepu, dar vecina ei – pe care-o chema Valea – se şi porni pe povestitul unor întâmplări hazlii.

Apoi, coborându-şi glasul, Valea îi vorbi despre fetele din odaia lor. Iacă, cele două care beau ceai şi mănâncă salam sunt din Moscova, iar aia, cu ochelari şi coade groase, e din Tuapse; alături de dânsa – fata care râdca în hohote, – lucrează ca soră medicală în oraşul Kolpaşev. Fetişcana cea mai frumoasă, care fără doar şi poate o să intre la institut, stătea lângă fereastră cu-o carte.

— S-a pregătit, – şopti Valea, – numai cu manuale universitare...

După vreo zece minute, iarăşi se făcu linişte în odaie, de parcă ar fi plecat toate fetele din ea; acestea se cufundaseră cu nasul în cărți, iar Valea îşi trăsese pătura pe cap, adormind într-o clipită, nu mai înainte de-a spune c-o să se scoale de la patru dimineața şi-o să se ducă să tocească pe-o bancă din grădinița oraşului.

Zinaida ieşi din cămin. Oraşul era plin de larmă, strălucitor, fremătând de-atâta mişcare. Se aşeză pe-o bancă, sub nişte plopi, se rezemă cu spatele de trunchiul cald al copacului şi-l simți cum vibrează mărunt – din pricina maşinilor ce treceau pe asfalt şi-a uzinei care vuia nu departe de cămin. Văzduhul era călâi, apăsător, îmbibat de miresme necunoscute. Zina închise ochii, se lipi de copac

şi stătu aşa mult-mult de tot, până ce-i obosi trupul. Se gândea că-i va fi nespus de greu la examene, deşi se pregătise toată vara şi în diplo-ma de absolvire n-avea decât trei note de patru.

Ziua următoare se irosi cu depunerea actelor, cu biblioteca, iar, pe seară, Zina se duse la consultații împreună cu toate fetele. Valea o călăuzi pe coridoarele lungi şi zgomotoase ale institutului, unde atârnau tot soiul de tăblițe cu denumirea catedrelor, iar pe lângă pereți, cu cărțile în mâna stăteau absolvenții de la licee, şi-o conduse spre-o uşă înaltă şi albă care dădea într-o încăpere uriaşă pe-ale cărei bănci, dispuse în amfiteatru, şedeau o sumedenie de tineri – viitori pediatri, stomatologi, internişti, farmacologi. Jos, ca într-o arenă de circ, se afla un bărbat uscățiv, cu un halat alb pe el.

Zinaida urcă treptele cu sfială. Mai jos, toate locurile fuseseră ocupate şi-şi găsiră un sălaş abia pe băn-cile de sus. Vecinii lor, doi tineri, le făcură loc, să aibă unde să se aşeze, iar unul din ei o iscodi pe Zina, liniştit şi cu băgare se seamă, din cap până-n picioare. Nu era întâia privire care-o fâstâcea pe Zina. Era îmbrăcată într-un costumaş de vară tare drăguț, avea pantofi frumoşi, păru-i era tuns modern, dar nu se simțea prea sigură de sine, se mişca şi vorbea ruşinată, apoi iar se aşeza şi-şi ținea mâinile pe genunchi – părându-i-se că fusta-i prea scurtă. La şcoală, Zina fusese socotită o fată inteligentă, citea mult, şi-acum îşi dădea seama ce se întâmpla cu dânsa: se simțea o provincială desăvârşită. Valea era la fel ca şi ea: venise la examen tot de

la țară, – însă avea o fire sociabilă şi-un surplus de bună dispoziție.

Consultația fu predată după prelegere. Omul cel uscățiv în halat alb – de ce în halat, asta nu mai înțelegea – vorbea voios şi gălăgios, aproape fără să se uite la tablă, scria cu litere şi cifre nişte frumoase formule de fizică şi, întrucât lecția era de sinteză, expuse în două ceasuri întreg cursul de electricitate. Când isprăvi, Zina simți o bucurie nespusă: înțelesese tot ce vorbise profesorul. După aceea, absolvenții puseră întrebări. Din ce în ce mai neînsemnate. Pe Zina o frământa altceva: purtarea vecinilor. Cel de lângă ea citise în tot timpul lecției o carte, iar când veni rândul întrebărilor, îşi lăsă cartea de-o parte, se plecă spre Zina şi-i şopti:

— Profesorului trebuie să-i pui o întrebare inteligentă. Dumneata ai pregătit aşa ceva? Nu! Atunci cum să te țină minte?...

Zinaida îi văzu chipul inteligent şi ochii nespus de frumoşi. Asculta întrebările absolvenților, zâmbea pe sub mustață, iar degetele nervoase, aşezate pe tăblia băncii i se frământau necontenit. După ce ascultă un timp oarecare, se cufundă din nou în carte şi Zina izbuti să-i citească titlul „însemnările unui medic“. Căpătând nițel curaj, îi şopti deodată vecinului:

— Dar cum rămâne cu electricitatea?

— Puțin îmi pasă de electricitate! – îi răspunse el. – După ce-l isprăvesc de citit pe Veresaev, o dau dracului de medicină!

Mai târziu, tânărul acesta nepăsător, independent şi plin

de duh, se dovedi a fi printre cei dintâi înscrişi la facultatea de medicină, deşi în ziua cunoştinţei lor se pronunţase împotriva medicinei. După prelegere, plecară împreună din amfiteatru şi porniră prin scuar. Tânărul – se numea Iuri Vaneev – lua peste picior medicina, defăimând-o. După ce le spuse rămas bun şi plecă, Valea rosti răspicat:

— Interesant puştiul! Dintr-ăştia ca el se nasc chirurgii.

În cele două săptămâni care-i mai rămăseseră până la examene, Zina îşi dădu seama că din cei douăzeci şi doi de absolvenţi care candidau pentru un singur loc la facultate, cel puţin zece erau mai interesanţi şi mai instruiţi decât dânsa. Se puteau întâlni printre ei şi unii care vorbeau cu uşurinţă engleza, care aveau suficiente cunoştinţe de latină; mai erau şi alţii pentru care cuvântul „scalpel" nu era ceva necunoscut, ci-l pronunţau cu-o vădită deprindere profesională. Zina înţelese că-i lipseau cultura generală, un orizont, lecturile bogate sau ceea ce la Valea se găseau din belşug, ba chiar cu prisosinţă – încrederea în sine. Zina era stingherită nu numai de fusta prea scurtă, ci şi de vorbirea sa din Narâm, de neîndemânarea ei molatică şi de obişnuinţa cu-o viaţă simplă, plină de cumpătare. Până şi oraşul acesta necuprins i se părea străin. Ultimii doi ani de liceu – clasele a noua şi-a zecea – Zina îi studiase la Kolpaşev, însă orăşelul cu case din bârne nu dovedea să ţină pasul cu schimbările atât de năvalnice ale vieţii. În schimb Tomsk-ul se schimbase atât de repede, încât nu mai recunoştea nici bulevardul Frunze, deşi acum un an se plimbase pe el, împreună cu taică-său, când veniseră după

cumpărături.

Zina îşi trecu examenele de admitere cu bine, dar nu strălucit. Nota de trecere era douăzeci şi patru, şi chiar o căpătase, dar când nu-şi găsi numele pe liste, nu fu câtuşi de puţin surprinsă: notă de trecere obţinuseră mulţi. Zina avea nervi sănătoşi şi-o privire lucidă asupra vieţii, aşa că-i spuse Valei:

— Au dreptate!

După ce Zinaida se întoarse acasă, vreme de trei zile în şir îşi aranja altfel odaia, făcând o sumedenie de schimbări, mai stătu încă trei zile la biblioteca clubului şi-apoi, deodată, nu se mai îndeletnici cu nimic: dormea, mânca, citea, pleca în vizite şi se ducea la fiecare film nou care rula la clubul din sat. În casa lor se înfăţişa din ce în ce mai des Malăghina, tânăra şi vesela profesoară de matematică, mai venea şi noul zooteh-nician al colhozului şi, aproape în fiecare zi, se ivea şi Jenea Starkov – student la Institutul politehnic. Adu-cea cu el o ghitară coşcovită şi cânta cu glas dogit: „Cât fu noaptea de lungă, nu se arătă dimineaţa“.

Lui Aniskin nu-i plăcea viaţa pe care-o ducea fie-sa. Până la el răzbăteau doar zvonul de ghitară şi râsetele musafirilor Zinaidei, dar n-auzea şi celelalte lucruri: discuţiile lor despre viaţă. Taică-său nu era în stare să înţeleagă că fata avea nevoie să se vadă anume cu asemenea oameni, ca profesoara Malăghina sau Jenea Starkov. Şi, pe zi ce trecea, o iscodea pe Zinaida cu tot mai multă luare aminte, mormăia când o vedea îmbrăcându-se cu bluze moderne şi se mânia când se scula târziu.

Până în octombrie, Zina se certă cu taică-său doar o singură dată; dar pe la jumătatea lunii se şi împăca-seră: începuse să lucreze ca pontatoare la uzina de lactate.

Tatăl îşi dădu seama că Zina învață mult, că citeşte, aşa că se linişti, deşi o dată îi spuse pe jumătate în glumă:

— Acu, neapărat ar trebui să ieşi doctoriță, ca să-ncerci să-ți speli vina că te-ndeletniceşti cu-o muncă atât de neînsemnată!

Drept răspuns, Zina râse:

— Tăticule, zău că eşti caraghios!

Zâna îşi iubea tatăl, şi-o iubea şi el, căci era singura lui fată, deci cu-atât mai neaşteptat fu ceea ce se petrecu după sărbătorile din noiembrie. Pe la jumătatea lui octombrie, Zina se întâlnise pentru întâia oară cu directorul tehnic al centrului forestier, Stepanov. Se împrietenîră numaidecât: Stepanov se dovedi a fi omul de care avea ea nevoie în clipele acelea. Stepanov îşi petrecea cu Zina aproape tot timpul său liber. De-acum se lăsa frigul, pornise să plouă, şi pământul se pregătea să-şi primească învelişul de zăpadă, dar directorul tehnic venea în fiecare zi în casa milițianului şi zăbovea până târziu. Cânta împreună cu Starkov, ținând vocea a doua, îşi râdea de Malăghina căreia îi plăcea să se aşeze lângă el, stând pieziş, căci se socotea mai frumoasă din profil decât din față, şi se uita la Zina, privind-o pe sub sprâncene. Zina se simțea uşoară, la largul ei, vorbea inteligent şi limpede, atâta timp cât în odaie şedea şi tăcea directorul tehnic Stepanov.

În noiembrie, se petrecu întâmplarea aceea atât de

neaşteptată. Zina şi cu Stepanov se aflau în odaie, discutând în fel şi chip, când la uşă se auzi o bătaie şi în prag se ivi Aniskin, privind la Stepanov cu ochi îngânduraţi, miliţieneşte.

— Zina, vină, te rog, o târa pân-afară, – îi spuse taică-său.

Şi se duse după dânsul în odaia cea mare.

— De bună seamă, ai să mă ierţi, Zina, – spuse tatăl, răsuflând anevoie, – dar trebuie să isprăveşti o dată cu tărăgăneala asta... Se-nsoară sau nu se-nsoară cu tine, asta-i altă treabă, oricum însă viaţa ţi-o vatămă. Tu-ţi-nchipui că ăsta-i om, dar te-nşeli, e-un al doilea Veriutin! Taică-său se înăbuşi şi, pe neaşteptate, porni să vorbească tânguitor: – Oare nu-ţi dai seama că te-ai întors de la oraş atât de înstrăinată, încât nu te mai cunoaşte omul? Vai, Zina, ai să mi te prăpădeşti!

Zinaida simţi că păleşte: ochii lui taică-său erau podidiţi de lacrimi. Zina habar n-avea cine era Veriutin, dar taică-său rostise numele acesta necunoscut cu-o scârbă nemaipomenită. Îl apucă de mână, dar Aniskin nu se opri.

— Ai să mi te prăpădeşti! – mai spuse o dată, în şoaptă, taică-său. – Starkov îţi îmbuibă capul cu cântece deşănţate, Malighina merge pe-al treilea an de când nu-i în stare să se mărite, iar Stepanov ăsta...

Deodată, Aniskin o împinse la o parte pe Zina, se îndreptă către odaia ei, păşind cu picioarele înţepenite, de parcă-i înlemniseră, şi deschise uşa, trântind-o de perete. Cu glasul răguşit şi grav spuse:

— Tovarăşe Stepanov, ei, tovarăşe Stepanov!...

...Ce se petrecu după aceea era ruşinos de amintit. Stepanov plecă pentru totdeauna din casa lor şi, în clipa când uşa de la tindă se închise cu zgomot, înțeleptul şi bunul ei tată gârbovi deodată şi se îndreptă spre bucătărie, cu brațele şi spinarea moleşite. Iar Zina, trecând-o toate răcorile, rămăsese încremenită în mijlocul odăii mari, care, dintr-o dată, se prăbuşise în beznă. Către seară, Zina fu cuprinsă de fierbințeli, iar capul îi amețea într-un chip neplăcut. Pesemne, se făcea simțită încordarea din lunile trecute: nopțile nedormite din vremea examenelor, viața fără rost şi cearta de neînțeles cu taică-său.

...Zina trecu agale prin odaie, atinse cu degetele masa, cotoarele cărților. Dincolo de ferestre vuia vântul, zăpada se auzea scrâşnind, iar maică-sa trebăluia prin bucătărie. Tatăl nu-i pe-acasă, iar noaptea vine târziu sau chiar nu vine de fel. Se gândea că în ultimele luni, în viața ei se petrecuseră atâtea fapte însemnate, câte nu se întâmplaseră înainte ani în şir: absolvirea şcolii, contactul cu oraşul, nereuşita de la Institut, cunoştința cu Stepanov.

Zina se aşeză înaintea oglinzii. Îşi văzu chipul în ea: bărbia îndărătnică, precum o avea şi taică-său, bol-tirea frunții, buzele frumos desenate. Şezu aşa, până ce intră în odaie maică-sa. Văzând-o pe fiică-sa îmbră-cată şi pieptănată, Glafira se bucură, dar după cum îi era obiceiul, îşi dădu pe față simțământul într-un chip stăpânit: îi zâmbi doar.

— Ei, iac-aşa-mi place! – spuse ea. – Că şi cina-i gata.

Tăcură un răstimp, uitându-se liniştit una la alta, apoi Glafira spuse pe acelaşi ton:

— Iar taică-tău, e-a doua zi de când n-a luat nimic în gură... Mi se rupe inima de el! Că lui îi vine mai greu, decât nouă tuturor...

6

Vifornița bântuia mânios. Trâmbele învârtejite de nea năpusteau în chipurile oamenilor fuioare de fulgi şi pumni de omăt; vântul nu vuia, ci urla sălbatic, bezmetic, spulberând nămeții, smulgând paiele din clăi, prefirându-se pe deasupra acoperişurilor de lemn; mlădiu, ca un şuvoi de apă, de-a valma cu fulgii de zăpadă țepoşi, se furişa pe după guler, se strecura în mâneci, înşfăca omul de-l oprea locului, țintuindu-l la pământ.

Satul era potopit până peste poate de aerul îndesat, de fulgii de nea ghimpoşi şi, totuşi, se părea că nu-i de ajuns aer să poți răsufla. Când Kaciuşin, împins de vânt lângă gard, îşi deschidea gura, aerul i se îmbulzea înăuntru, îi umfla obrajii, dar nu-i ajungea în plămâni. Tăind pieziş vântoasa cu umărul, ținându-şi şapca cu-o mână şi cu cealaltă pulpanele paltonului ce i se umfla pe spate, Kaciuşin păşea după şeful de post. Îşi tră-sese capul între umeri şi se rostuise astfel în spațiu, încât fulgii de zăpadă să nu-i mai pătrundă pe după guler. Prin neînsemnata despicătură ce-i mai rămăsese între fular şi cozorocul şepcii trase pe ochi, zărea spinarea mătăhăloasă şi rotundă a lui Aniskin, legănându-se în beznă.

Kaciuşin îl ajunsese din urmă pe şeful de post, când din întuneric porniră să iasă la iveală umbrele încre-menite ale oamenilor ce aşteptau, aşezaţi pe laviţele de lângă casa lui Stepan Murzin. Lumea se întorcea către şeful de post şi anchetator, se foia, iar de pe spinările cocârjate ale oamenilor lunecau ghemotoace flo-cănoase de omăt. Sătenii, tăcuţi şi ţepeni, stăteau ca la priveghiul unui mort; abia arareori mai răsuna câte un glas înăbuşit sau scăpăra vreun chibrit.

Kaciuşin şi şeful de post merseră şi tot merseră: trecură de şcoală şi de club, spintecară nămeţii ulicioa-rei, afundându-se în zăpadă până la genunchi, apucară pe uliţa care se întindea alături de uliţa mare şi se pomeniră într-o parte a satului unde nu se zărea nicio fereastră luminată, iar zăpada aşternută rămăsese neîntinată. Apoi, în faţă, li se ivi un gard căptuşit cu şomoioage de zăpadă. Poarta dintre cei doi stâlpi ascuţiţi se înălţa ca un meterez de necucerit; din beznă, canaturile ei se înfăţişau ferecate în fiare, cu zăvor trainic, aninat de-un suport lipit prin sudură.

— Mitri n-are câini! – strigă Aniskin în întuneric. – Nu-i ţine din hrăpăreţie.

Şeful de post, care se desluşea tulbure în noapte, deschise portiţa, făcând să zăngănească fiarele, îi dădu întâietate lui Kaciuşin, după care intră şi el. Închise portiţa şi, deodată, se înstăpâni tăcerea, liniştea şi lumina, căci în ograda casei lui Palţev nu răzbătea nicio pală de vânt, iar dinspre cele trei ferestre se revărsa o lumină electrică orbitoare, scăldând cu razele ei bătătura măturată cu

osebită grijă.

Curtea Palțevilor semăna c-un fagure de albine. Se puteau vedea acolo nenumărate magazioare şi pătule, cotinețe şi hambare, chioşcuri şi şoproane; şeful de post şi anchetatorul erau priviți, din trei laturi ale ogrăzii, de-o sumedenie de uşi şi lăcate. Uşi mici şi mari, mai înalte sau mai bondoace, pe lat sau pe lung, cu două sau numai cu un singur canat. Mai erau şi alte uşi, din cele apărate de grilaje de fier, cu împletitură deasă şi măruntă, iar unele din de aveau câte două lăcate prinse pe canaturi – şi sus, şi jos.

— Iată cum stau treburile! – spuse oftând şeful de post. – Ca să vezi ce soi de om îi Mitri Palțev! Toată lumea se-ndeasă lângă casa lui Stiopka Murzin, iar el s-a zăvorât în ogradă.

Într-adevăr, Dmitri Palțev era în casă. Într-o odaie încăpătoare, dar teşită şi joasă, cu pereții netencuiți şi soba cam soioasă, un bărbat în maiou şi-n nişte pantaloni boțiți şedea pe o laviță lată, care încingea aproape toată odaia. Făcuseră atâta foc în cameră, încât umerii goi şi obrazul lui Palțev luceau, de parcă ar fi fost date cu lac. Înăuntru mirosea straşnic a pâine caldă şi-a ierburi uscate, ierburi ce se zăreau atârnate în mănunchiuri prin unghere.

Kaciuşin nu văzuse niciodată un om de soiul lui Dmitri Palțev. Şi într-adevăr, pe lavița lată din odaia încinsă şi joasă, şedea un om neobişnuit de ciudat. Şeful de post şi anchetatorul erau priviți de nişte ochi îngereşti, ca de icoană a maicii preciste ruseşti; din ei, pe pieptul lui Palțev, se scurgea o gingăşie firavă şi bolnăvicioasă, iar buzele gingaşe

îi fremătau. Dar minunăția cea mare era mai jos – grumazul acesta nepu-tincios şi căpşorul de copilandru, stăteau sprijinite pe-un trunchi vânjos de luptător. Umerii largi şi de necu-prins se lățeau fără sfârşit, iar muşchii îi zvâcneau de la sine, cine ştie din ce şi pentru ce pricină, învârtoşându-se şi deznodându-se. Necontenit pe trupul strălucind de năduşeală; picioarele bondoace, ca nişte buturugi, îi stăteau proțăpite zdravăn în duşumea.

— Să fim sănătoşi! – rosti cu glas tare şeful de post. – N-am mai fost cam de multişor pe la tine, Mitri!

— Cam de multişor! îi răspunse zeficmisitor Palțev. – Cam de multişor!

Îşi încrucişă brațele la piept, le arătă cu degetul două scaune vieneze aşezate lângă masă şi, fără să conte-nească din zâmbetul plin de vioiciune al ochilor săi de icoană, îşi săltă picioarele pe lavița cea lată. Pesemne că-i era mai la îndemâna să şadă astfel şi să privească la Aniskin. Dmitri Palțev îşi îmbrățişă genunchii cu mâinile şi şi-i strânse la piept, ca să-i țină în frâu. Tăcu o clipită, apoi porni să chicotească pe înfundate.

— Bună treabă a mai făcut, cine-a făcut! – spuse Palțev din cale-afară de vesel. – I-ați luat omului taigaua. L-ați văduvit de apele Obi-ului, şi iacă, s-au apucat să vă-mpuşte...

Muşchii scăldați de sudoare ai umerilor lui Dmitri Palțev porniră să zvâcnească, iar ura, încordată ca un arc de puşcă, îi învălui tot trupul. Dmitri Palțev şedea pe laviță încrâncenat, împietrit, strângându-şi cu patimă genunchii la

piept şi privind la şeful de post cu nişte ochi atât de înfricoşători, încât Kaciuşin simţi cum îl trece un fior pe şira spinării. Vreme de-o clipă, i se păru că Palţev e gata-gata să sară şi să se năpustească asupra şefului de post, răcnind şi horcăind. Atât de puternic era simţământul primejdiei, încât Kaciuşin făcu un pas înainte şi se întoarse iute către Aniskin, dar rămase cu gura căscată: şeful de post zâmbea foarte înve-selit.

— Nu lua seama la treburile astea, Igor Valentinovici! – spuse el. – Daraverile mele cu Mitri Palţev dăinuiesc încă din anii treizeci, aşa că nu te mira la auzul unor asemenea vorbe. Eu unul aşa socotesc, iacă, Mitri Palţev ăsta-i cea din urmă unealtă chiaburească din sat...

Aniskin îşi lăsă capul pe-un umăr şi, deodată se uită la Palţev cu nişte ochi liniştiţi, îngânduraţi. Câteva clipe nu-şi luă privirile de la Palţev, apoi rosti:

— Ia dă-ncoa, măi Mitri, cazanul în care fierbi basamacul!

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, vai, da cum e cu putinţă să spui aşa ceva! – răspunse Palţev cu glas cântat, chiar în aceeaşi clipă. – Da cum de eşti în stare să scorneşti una ca asta, c-aş avea în casă cazan de fiert basamacul, da cum de poţi să spui că-ncalc legea, că-i fur Puterii Sovietice monopolul vodcăi. Da cum de eşti în stare să spui aşa ceva, da cum de-i cu putinţă să-ţi treacă prin cap una ca asta...

Cântându-şi vorbele, Palţev nu-şi întrerupea aproape nicio clipă spusele, cuvintele i se revărsau de pe buzele roşii ca un şiroi subţire de apă dintr-o căldare găurită, privirea i

se încețoşase şi ochii albaştri i se făcuseră întocmai ca ochii pe care-i pictau zugravii de icoane, când înfățişau patimile lui Isus. Obrajii de heruvim arătau obijduiți, plini de rugăminți fierbinți, iar mâinile i se frământau fără-ncetare pe pieptul vânjos. Ar fi cântat la nesfârşit, dacă şeful de post nu l-ar fi întrerupt cu glas politicos, zâmbindu-i cu blândețe.

— Iată cum stă treaba, Igor Valentinovici, – spuse el. – Păi, dacă Mitri se pune pe cântat, asta-nseamnă că minte de rupe! Asta-nscamnă că are în casă cazanul de fiert basamacul!

După aceste spuse, şeful de post se trezi din amorțeală şi-şi recăpătă agerimea – păşind sprinten, dădu fuga până la soba rusească şi se plecă peste lăcaşul unde se afla deschizătura în care stăteau cujbele şi vătraie-le, fără ca-n răstimpul acesta să-l slăbească din vedere pe Dmitri Palțev, spre care căta cu ochiul stâng. Pesemne că Aniskin băgase ceva de seamă pe chipul şi pe trupul lui Dmitri Palțev, căci îşi îndreptă degrabă spatele, răsuflă din adânc şi dădu fuga, de lângă sobă, drept către bufetul burduhănos de țară, unde se opri iarăşi, cam la un metru de el, privind chiorâş la Palțev. Şeful de post bodogăni ceva de unul singur, îşi umflă caraghios obrajii şi bătu întărâtat din picior. Mătăhălos cum era şi pufnind pe nas, semăna nespus de mult c-un câine care adulmecă o urmă.

— Aha-aha! – cotcodăci Aniskin, neaşteptat de bucuros. – Iacătă-l, unde-i cazanul!

Păşind uşor, şeful de post se apropie de dulap şi fără să

se simtă câtuşi de puţin stingherit, deschise uşiţa de jos şi scoase doi săculeţi borţoşi cu făină, iar după aceea trase afară şi serpentina de aramă a cazanului pentru fiert basamacul. După ce puse grijuliu la loc săculeţii, Aniskin duse la nas serpentina, o mirosi de câteva ori şi dădu din cap a plăcere.

— Nu, măi fârtate! – spuse el tărăgănat. – Nu-i prost Mitri, să fiarbă basamac după sărbătorile din noiembrie! Zău că nu-i prost de loc!

Pornind în trap mărunt, şeful de post dădu iarăşi o fugă până la soba rusească, îndepărtă pologul din stambă înflorată care acoperea laviţa pentru culcuşul de după sobă şi, cu băgare de seamă, scoase de-acolo un polobocel rotofei, cu-o canea de aramă la unul din funduri.

— Păi, că trăscăul iese mai ieftin decât basamacul, – mormăi şeful de post. – Iese mult mai ieftin, dacă-i mai bagi şi puţin zahăr şi-aşezi polobocelul pe frunze de tutun...

Ridicându-se în vârful picioarelor, Aniskin cotrobăi cu mâna pe laviţa de după sobă, mai întâi îşi supse cu amărăciune dintele, iar apoi prinse să zâmbească încântat: ţinea în palmă câteva frunze uscate de tutun. Le aşeză lângă picioare, iar după ce măi stătu o clipă pe gânduri, ridică polobocelul cel rotofei şi-l clătină într-o parte şi-n alta. Când pe fundul polobocelului se auzi ceva duruind, şeful de post se bucură ca un copil.

— Asta era! – spuse el. – Cocoloşul din miez de pâine pentru maia!

Casa era construită din nişte bârne de lariţă atât de

groase, încât prin de şi prin cercevelele duble de la ferestre, cioplite din trunchiuri întregi de cedru, nu răzbătea niciunul din zgomotele uliței. În odaie domnea o linişte atât de adâncă, aşa cum numai într-o casă ca asta se putea întâlni; casă împrejmuită cu gard înalt şi aşezată la două sute de metri de cea mai apropiată locuință omenească. Şi, în această linişte sălbatică, de parcă ar fi fost un semnal de primejdie, răsună bătaia unei drăgălaşe pendule cu greutăți. Pe cadranul ei era zugrăvit un mâț frumuşel şi mustăcios, care-şi plimba ochii verzi de la dreapta la stânga – uitându-se când la portretul Valentinei Tereşkova, tăiat dintr-o revistă şi prins cu pioneze pe perete, când la fotografia stăpânului casei, înfățişându-l într-o haină lungă şi cu cravată lată la gât, pe un fundal muntos.

— Păi, Stiopka Murzin era mai bun decât tine, Aniskine! – spuse şoptit Palțev. – Nu pe el ar fi trebuit să-l omoare, ei…

Anchetatorul Kaciuşin oftă înăbuşit, se mişcă şi simți – din pricina liniştii de-acolo, a motanului mustă-cios şi-a chipului de heruvim al lui. Dmitri Palțev – că măsura timpului se spulberă şi piere. Lui Kaciuşin i se părea, cu-o înspăimântătoare ascuțime, că nu mai ființează nimic pe pământ, în afara celor ce i se aflau înaintea ochilor. Şi, întocmai ca din negura vremilor, de parcă ar fi răsunat dintr-o pustie, glasul şefului de post Aniskin se auzea fără încetare.

— Nu-mi trebuie niciun mandat, Mitri, – spunea el, – de vreme ce te prind asupra faptului. Iacă, te-am prins cu

basamacul, uite că-ți fac zob cazanul, păi pentru mine, asta-i adevărată sărbătoare... Şi întocmai ca şi glasul ce i se desluşea răsunând din pustie şi din negură de vremi, tot aşa şi însăşi făptura şefului de post Aniskin se desluşea din mijlocul umbrelor, din veşnicie – iacă-l crescând neîncetat, iacă-l cuprinzând iarăşi un sfert din încăpere cu trupul lui mătăhălos. De data aceasta aievea, ființând în timp şi spațiu, şeful de post se îndreptă spre uşă. Ca întotdeauna se opri lângă ea, îşi supse întristat dintele şi spuse:

— Iată, făcui mai mare tărăboiul, dar acu ştiu prea bine că Palțev nu s-a bătut cu Stepan Murzin. Mai întâi trebuie spus că-i un fricos atât de mare, încât n-ar fi fost în stare să se încaiere cu Stiopşa, iar în al doilea rând, în noaptea aia era beat ca un cizmar de cea mai josnică teapă! Cocoloşul din miez de pâine, plămădit cu spirt, tocmai d-aia se vâră în trăscău, ca să te doboare la pământ. Iar tutunul, din aceeaşi pricină. Şi şeful de post prinse a râde. – Când trăscăul îi iese ieftin, Mitri îl bea de-l zvânta; aşa că-n noaptea de pomină nu mai era în stare să plece în taiga.

Ieşind afară, în ograda Palțevilor, Aniskin îşi luă vânt şi izbi serpentina de grinzile groase de cedru din pridvor, apoi o mai izbi o dată de razul de fier pentru curățatul picioarelor şi, după ce din serpentină nu mai rămăseseră decât nişte spărturi, le călcă în picioare. Aniskin dănțui un joc furios, nebunesc, pe rămăşițele serpentinei de aramă, iar apoi scoase un strigăt răguşit şi plin de falā:

— Aşa! Iac-aşa!

Porțile grele scârțâiau încetişor, scândurile trainice ale

gardului gemeau când şi când sub opintirile vântu-lui, iar peste vârfurile lor ascuţite, ce se pierdeau sus în cer, fumegau, învârtejindu-se, fuioare de omăt. Şeful de post încă mai dănţuia deasupra spărturilor serpentinei, când, pe neaşteptate, lumina se stinse la tustrele ferestrele casei, şi ograda se înecă în beznă. Şi, învăluit de noaptea plină de vrăji şi de vuiete, iată, trebuia să-ţi bagi degetele în ochi, iar anchetatorul îşi ridică mâinile – întocmai ca un orb.

— Ai văzut, Igor Valentinovici, ce lepădătura-i şi Mitri Palţev ăsta, – răsună din beznă glasul lui Aniskin. – Păi, dinadins a stins lumina! Şeful de post prinse să râdă răguşit. – Iată cum stau treburile. Igor Valentinovici! Acu ţi se pare că nu se află pe lume sat mai rău decât al nostru. D-apăi, trebuie să ţii seama c-am colindat amândoi pe la cei mai înrăiţi mujici. Iacă, Palţev ăsta, o adevărată unealtă chiaburească, iar ceilalţi doi, Bocinin şi Kolotovkin, nici ăia nu-s mai breji... Nouă nu ne e dat să-ntâlnim un adevărat ţăran muncitor. Asta ni-i meseria!

7

Biroul centrului forestier nu stătea pe loc: acum două zile, vagonul în care se afla biroul fusese la capătul de la marginea pădurii, iar astăzi nu mai erau nici vagonul, nici marginea pădurii. Centrul forestier al direc-torului tehnic Stepanov pustiise în două zile cinci hectare de cedri, tăiase copacii şi, croindu-şi drum prin marginea pădurii, ajunsese pe culme, de unde năvălea asupra satului cu urlete şi detunături.

Deasupra Vasiuganului şi peste Obi, deasupra mlaştinilor şi a taigalei, vifornița vuia şi-şi făcea mai înainte de cap, copacii uriaşi se încovoiau şi gemeau, troienele de zăpadă se strămutau dintr-un loc într-altul, însă acolo unde lucra centrul forestier, vifornița se potolea plină de smerenie. Tractoarele forestiere, care încă nu se zăreau, răgeau din motoare, făcând să trosnească trunchiurile cedrilor, ferăstraiele urlau, stația electrică duduia înverşunată, iar din depărtare, ca nişte greieri de câmp, țăcăneau motoraşele ferăstraielor cu benzină. Directorul tehnic Stepanov îşi înfigea colții în taiga cu tot ce-i stătea la îndemâna – electricitate şi benzină, topoare şi bărdițe, tractoare şi macarale zbârnâind din pricina sforțărilor.

Iar când, biruind vântul, anchetatorul Kaciuşin, împreună cu şeful de post Aniskin, răzbiră până la marginea pădurii, înaintea privirilor li se înfățişă o privelişte neaşteptată. Printre trâmbele şi gheizerele de zăpadă învârtejite, sub bolta joasă, ca un acoperiş, a cerului, printre cedrii legănători, în bătaia luminii câtorva proiectoare puternice, strălucea un vălmăşag plin de culoare, bucurând şi înveselind ochiul: vagoane roşii, albastre, şi verzi, stația electrică bătând în galben şi tractoare forestiere crem-gălbui. Maşinile de la centrul forestier al directorului tehnic Stepanov erau vopsite în fel şi fel de culori vii, iar după ce anchetatorul şi şeful de post mai străbătură vreo sută de metri, în lumina ochilor le arse cu vâlvătăi, ca nişte artificii la paradă, răsfrângerea purpurie a steagului ce flutura, zbuciumându-se, pe brațul înalt al unei macarale albastre.

Pe acel petic de pământ răscolit, luminat şi însufleţit, nu se vedea nici urmă de viforniţă – dând bir cu fugiţii în faţa năvălirii maşinilor, a proiectoarelor şi-a culorilor pestriţe, de bâlci, viforniţa se zbătea ca turbată la hotarul peticului de pământ, fără să se încumete să calce pe întinderea plină de vuiet a acestuia. Şi aici, pe ţarina încălzită şi blândă, chiar în buricul oazei de linişte, Evgheni Tarasovicî Stepanov, directorul tehnic al centrului forestier, stătea cu mâinile vârâte în buzunarele paltonaşului, scoţându-şi neînfricat nasul zgârcios de sub blana căciulii. Asupră-i se aţintiseră, din patru părţi, proiectoarele, din dreapta şi din stânga tractoarele dădeau năvală spre el, iar deasupra capului, o macara albastră îşi legăna braţul lung, împodobit c-un steag roşu. Directorul tehnic Stepanov stătea nepăsător, de parcă ar fi fost o stană de piatră, însă tot ce se afla în văzul ochilor se îndrepta către trupul său spătos şi chipu-i cutezător: şi goana grăbită a tractoarelor, şi razele proiectoarelor, şi huruitul îndărătnic al maşinilor şi privirile lui Kaciuşin şi-ale lui Aniskin.

— Noroc! – răspunse la salutul lor, cu răceală, directorul tehnic Stepanov. – Vă rog să mă urmaţi în birou.

Uşa vagonului roşu se deschidea în secolul douăzeci: încă de pe platforma vagonului de cale ferată îngustă se simţeau mirosul linoleumului şi aroma lemnului de păr; de sus, o plafonieră mată răspândea o lumină dulce, iar sub picioare se întindea un covoraş elastic de culoare închisă; apoi uşa dădu la iveală nişte flori-fantastice, imprimate pe-un material plastic verzui, un şirag de plafoniere, luminând

molcom, şi un aparat de radio cu tranzistori, care-şi avea antena întinsă la spate, ca o mustăcioară în furculiță. Prin împletiturile de pe pereții tranzistorului se strecura o muzică dulceagă, lemnul lăcuit strălucea orbitor, şira-gul plafonierelor se pierdea în prelungirea vagonului amenajat nespus de plăcut, iar în mijlocul acestui rai, în mijlocul acestei deşertăciuni contemporane, zăceau nişte pâslari negri şi mari.

— Poftiți! – spuse Stepanov încet şi cu aceeaşi răceală de mai înainte. – Aici aveți cuierul!

Directorul tehnic şi anchetatorul se dezbrăcară şi, după ce se pieptănară, se îndreptară spre masă, în vreme ce şeful de post Aniskin mai stătea încă lângă cuier, cu scurta în brațe. Se uita pe sub sprâncene la pal-toanele lui Kaciuşin şi al directorului tehnic, atârnate acolo, îşi muta privirile de la unul la altul, iar pe chip i se întipărea o expresie atât de ciudată, de parcă ar fi avut în față nu nişte paltoane oareşcare, ci cu totul altceva. „Ia te uită, ce mai poveste!“ – cugetă Aniskin.

Abia acum, în vagon, şeful de post îşi dădu seama de cine-i amintea anchetatorul Kaciuşin. În tot timpul cât ținuse această zi grea, Aniskin se pomenise mereu că i se par cunoscute gesturile şi purtările lui Kaciuşin, că parcă mai auzise mlădierile din glasul lui şi parcă mai zărise undeva trăsăturile chipului şi statura anche-tatorului. Şi-abia acum, sub lumina ştearsă a plafonierelor, privind la cele două paltonaşe întru totul asemă-nătoare, şeful de post îşi dădu seama că anchetatorul Kaciuşin semăna cu

directorul tehnic Stepanov. „Doamne Dumnezeule! – gândi Aniskin. – Parc-ar fi frați!“

După ce, în sfârşit, îşi agăță scurta în cuier, şeful de post se întoarse spre masă. Chiar aşa şi era – direc-torul tehnic şi anchetatorul semănau unul cu altul, ca două picături de apă. Amândoi se aşezaseră în jurul unei măsuțe joase, punându-şi la fel picior peste picior şi privindu-se aidoma. Se asemănau şi la chip, şi la statură, la umerii sportivi şi spătoşi, la picioarele alungite şi drepte, precum şi la ochii ce păreau mult mai vârstnici decât pielea obrazului, încă din timpul dimineții, şeful de post băgase de seamă că fața lui Kaciuşin îi era mai tânără decât privirea.

— Luați loc, tovarăşe şef de post! – îl pofti Stepanov.

Vagonul se cutremura din pricina pământului zguduit de tractoare, a vântului şi a izbiturilor înăbuşite ale buştenilor. Dopul de la garafa de cristal tresălta, antena aparatului de radio cu tranzistori se clătina, materialul plastic înflorat ce căptuşea pereții era străbătut de-un tremur mărunt şi, adunând toate acestea la un loc, se părea că vagonul înaintează încet sau, dimpotrivă, că goneşte năvalnic prin vânt, zăpadă şi taiga. Simțământul de mişcare era atât de adevărat, încât aveai impresia că stâlpii de telegraf aleargă prin fața feres-trelor, şi podurile trec în goană, zvâcnind sub roți – de fapt era macaraua de încărcat, care aruncase un buştean înghețat pe-o stivă de lemne.

— Puneți-mi întrebările! – spuse Stepanov. – Cunosc întâmplarea, să trecem de-a dreptul la problemă...

După aceste cuvinte, directorul tehnic se lăsă pe pernele

canapelei, tolănindu-se boiereşte, îşi scoase din buzunar un pachet de țigări, trase cu dinții una din ele şi, țăcănind zgomotos cu bricheta, o aprinse. Apoi, pachetul zbură şi descrise o traiectorie, căzând înaintea anchetatorului. Dând zvâcnit din cap, Kaciuşin îşi luă o țigară, o aprinse de la bricheta care încă mai ardea şi, cu țigările între dinți, directorul tehnic şi anchetatorul căpătară o asemănare atât de mare, încât şeful de post se înveseli. „Ah, luav-ar dracu!” – gândea el, râzând nedesluşit.

Apoi, Aniskin pufni scurt pe nas. Şi-şi curmă râsul. Nu-l mai interesa asemănarea dintre directorul tehnic şi anchetator. Încordat şi mâhnit, şeful de post urmărea acum doar felul în care se înfiripa, între Kaciuşin şi Stepanov, firul subțire, dar trainic, al înțelegerii. Schimbară vreo două sau trei vorbe, dar aceleaşi rotocoale de fum pluteau deasupra țigărilor, aceeaşi înfățişare de dârzenie se ascundea pe buzele lor.

— Ce v-aduce la centrul nostru forestier? – întrebă directorul tehnic, ironic şi nepăsător. – N-am să răspund la întrebările dumneavoastră, decât numai în cazul când vor fi îndeajuns de întemeiate.

— Rieslingul! – răspunse Kaciuşin, la fel de ironic şi nepăsător. – Nimeni din locuitorii satului n-a cumpărat Riesling de la magazin. Îşi zâmbiră politicos, apoi directorul tehnic Stepanov, poreclit de săteni „Americanul”, îşi aruncă în scrumieră țigara încă nefumată până la capăt şi făcu din mâini un gest ospitalier „Fie. N-ai ce-i face – aveți toate temeiurile!“ Stepanov purta pantaloni strâmți de velur, pe

umeri îi flutura un veston dintr-un material moale şi călduros, iar pe pieptul cămăşii de nailon îi atârna o cravată trainică şi neşifonabilă. Nepăsător, lăsând să se creadă că-i îmbrăcat la întâmplare, directorul tehnic părea să poarte haine scumpe şi frumoase: într-atât îi veneau de bine pantalonii de velur, într-atât de dibaci îi cădeau pliurile de la veston şi într-atât de iscusit îi cuprindea gâtul gulerul neted şi alb ca neaua al cămăşii. Era frumos directorul tehnic.

— Am să vă rog să nu-i întrerupeți de la lucru pe muncitori, fără permisiunea mea! – spuse el. – Luați legătura cu ei, vă rog, numai prin intermediul adjunctului meu, Titarenko. Numaidecât are să fie aici.

Râzându-i ochii, păşind întins, iute şi hotărât, Stepanov se apropie de cuier, îşi îmbrăcă paltonul şi-şi puse căciula şi, deodată, plecându-şi capul politicos, rosti cu un glas şi mai zeflemisitor:

— Tovarăşe şef de post, îngăduiți-mi să vă spun câteva vorbe între patru ochi...

Fără să fie câtuşi de puțin uimit, şeful de post se apropie alene de directorul tehnic, zâmbi la fel de ironic, numai din priviri, şi, tot atât de politicos îşi plecă şi el capul mare şi cărunt. După aceea, Aniskin ieşi pe platforma vagonului şi, în aşteptarea directorului tehnic, se trase într-un colț ca să nu umple tot locul cu trupul său din cale-afară de mătăhălos, ba încă şi înalt de doi metri. Iar când Stepanov închise uşa după el, împingând-o cu nădejde, şeful de post privi lung la chipul atât de cunoscut. Luă aminte la pielea

tânără şi pârjolită de vânt, la ochii dârji şi lucioşi, la puful gingaş de deasupra buzei şi adulmecă un miros plăcut de ţigări aromate, de apă de colonie şi de prospeţime. „Ah, viaţă, viaţă! – se gândi şeful de post. – Iacă, ce-o mai cârmeşte!”

— Nu mă priviţi cu ochii ăştia de miliţian! – spuse încet, dar ironic, directorul tehnic. – Nu mă ocup cu fiertul basamacului!

Era limpede că directorul tehnic Stepanov nu se îndeletnicea cu fiertul basamacului şi nu se bătuse cu Murzin, că nu furase niciodată foi de tablă de oţel de la fierărie şi nu împuşcasc vătui de elan, dar totuşi şeful de post Aniskin se uita la el cu nişte ochi atât de îngânduraţi, încât ai fi zis că-s aceiaşi ochi cu care s-ar fi uitat la omul care, c-un ceas mai înainte, îl prădase pe poştaş. Ceva nevăzut, dar care se putea simţi, ceva apăsător se revărsa din ochii gânditori ai şefului de post, învăluindu-l pe Stepanov, paralizându-i miş-cările şi împiedicându-l să cugete. Pesemne că asta era pricina pentru care directorul tehnic simţi că i se usucă gura, că-l îneacă ceva, dar după aceea porni să râdă în hohote.

— Ei, măi fârtate! – spuse cu uimire directorul tehnic. – Ca-n basme!

Totuşi râsul nu-l ajută cu nimic: şeful de post îl privea mai departe, tot atât de gânditor, iar directorul tehnic, neînţelegând nici el ce se petrece cu dânsul, rosti cu glas tare:

— Eşti un înapoiat şi-un necioplit, şefule de post! Nici

gând să fii un om bun şi înțelept, după cum multă lume încearcă să mă îndemne să cred.

Pe lângă uşița platformei, trâmbele uriaşe de zăpadă goneau urlând, se izbeau de pereții vagonului şi se învârtejeau, alcătuind havuze de nea, după care, potolite, se aşterneau pe trepte, în muşuroaie de fulgi uscați de zăpadă. Muşuroaiele creşteau văzând cu ochii, şi şeful de post simți cum spre pâslarii săi se furişează ceva îndesat şi rece. Se lăsă de pe un picior pe altul şi-şi ridică mirat sprâncenele, căci deodată Stepanov, cu o mişcare molatecă şi lină care nu-i era în obişnuință, îşi lipi mâna dreaptă de pieptul îmbrăcat în haina de antilopă. Directorului tehnic i se îngustară luminile mari ale ochilor şi-o înfățişare neobişnuită, de îngându-rare şi duioşie, i se aşternu pe buzele la fel de pătrate ca şi ale lui Kaciuşin.

— Eh, ce înapoiat poți să fii, ce înapoiat! – spuse mustrător Stepanov. – Cum să pricepi dumneata, rămas în urmă cum eşti, ce fel de om e Zinaida! Şi se porni să râdă cu glas străin. – Bagă de seamă, şefule de post, să n-o nenoroceşti! Nu-ți seamănă câtuşi de puțin: căci ea e bună, inteligentă şi simțitoare.

După ce dădu smucit din mână, directorul tehnic coborî din vagonaş dintr-o săritură. Vântul îl înşfacă iute de pulpanele paltonului, îi smulse fularul de sub guler şi prinse să-l vânzolească în bezna potopită de ninsoare, de vuietul maşinilor şi de gerul pişcător. Prin zăpadă şi prin gropi, printre cioturi şi hârtoape, directorul tehnic Stepanov se îndepărtă spre taiga, pe calea ce i-o luminau proiectoarele.

La început înaintă anevoie, luptându-se cu paltonul şi fularul, apoi, după ce le astâmpăra zbaterea, mergea cu paşi mari şi obişnuiți – de-acum iată-l, şi-a vârât mâinile în buzunare, iată-l, şi-a şi ridicat capul să înfrunte vifornița, iată că proiectoarele şi maşinile s-au şi îndreptat către el. Iar după aceea, directorul tehnic se opri în mijlocul estacadei, argintat din pricina luminii, şi-şi ocupă locul unde stătuse mai înainte – la fel de înalt, spătos şi dârz.

După ce se întoarse în vagon, şeful de post se aşeză încetişor acolo unde mai şezuse şi, punându-şi mâinile sub bărbie, porni să urmărească felul în care anchetatorul Kaciuşin învârtea pe îndelete butonul tranzistorului, în căutarea posturilor. În difuzor se auzeau nişte țiuituri şi chițăituri asurzitoare, răsunau glasuri ce nu vorbeau ruseşte, iar un transmițător Morse țăcănea cu îndărătnicie; după aceea, răzbătu limpede un glas rusesc care rosti politicos... Începem emisiunea noastră...“ Mobilierul din vagon sclipea, radiatoa-rele argintii ale caloriferului cu apă răspândeau o căldură plăcută, iar ca un adaos la toate acestea, pe masă se afla o carte viu colorată, cu litere străine şi cu un tractor pe copertă, tot străin şi el.

— Igor Valentinovici, – spuse şeful de post – De data asta ai dobândit atâta ajutor de la mine cât lapte de la un țap! Uite, cu Titarenko ăsta, care trebuie să vină acuşi, mai pot schimba câteva vorbulițe, dar de-ndată ce-ai să-l iei pe Saranțev la rând, păi, în clipa aia ți-am. Şi spus la bună vedere!

Şeful de post căzu pe gânduri şi-şi lăsă capul în jos. Nu

apucă să zărească zbaterea uimită a genelor, cum anchetatorul îşi strâmbase poznaş buza de jos şi se oprise din învârtirea butonului de la tranzistor.

— Care Saranțev? – întrebă tărăgănat Kaciuşin. – Păi, unul de pe-aci! – răspunse fără chef Aniskin. – Pe lângă faptul că şi-a cumpărat de curând, de la vânzătoarea Duska, o puşcă de vânătoare „IJ“, calibrul doişpe, dar mai bea şi Riesling, ba şi mai mult de-atât, în noaptea când moartea l-a înşfăcat pe Stiopşa n-a dormit la casa lui. Iacă, ăsta-i Saranțev. Acelaşi care săptămâna trecută s-a luat la harță cu Murzin, gata-gata s-ajungă la bătaie, ba chiar l-a şi amenințat pe Stiopşa. „Ah, – zis-a el, – de mi-ai cădea în mâna-n taiga...“

Când şeful de post isprăvi ce-avea de spus, se auziră răsunând două zgomote deodată: întrerupătorul tranzistorului țăcăni a pustiu, şi Kaciuşin fluieră uluit. Apoi sări în pripă, îşi luă geamantanaşul de pe canapea şi-l deschise. După ce cotrobăi prin el câteva clipe, Kaciuşin scoase o hârtie oarecare, îşi aruncă ochii pe ea şi mai fluieră o dată. După aceea, Kaciuşin se domoli numaidecât şi, închizându-şi la loc geamantanaşul, spuse liniştit:

— De ce nu mi-ai vorbit până acum, Fiodor Ivanovici? Oare nu ştii că primejdia...

— Ba ştiu, – îl întrerupse zâmbitor, fără să se grăbească, şeful de post. – O ştiu prea bine, Igor Valentinovici, dar iată cum stă treaba, nu puteam să-ți vorbesc dintr-o dată..

— De ce?

Aniskin îşi puse mâna pe fața lucioasă a tranzistorului.

Pipăi cu degetele vârful neted al antenei, le trecu apoi peste butoanele albe şi, în sfârşit, bătu pe tranzistor cu palma sa aspră.

— Fiindcă deodată s-ar putea să ne pomenim că nu cei de la centrul forestier s-au bătut cu Stepan! – spuse înăbuşit şeful de post. – Fiindcă s-ar putea să ne pomenim că l-a ciomăgit careva din sat...

Chipul şefului de post împietri, căpătând înfăţişarea aceea tainică şi de nepătruns, care toată ziua nu-i dăduse pace lui Kaciuşin. Pentru cea de-a patra oară se ivise pe chipul lui Aniskin aceeaşi înfăţişare de opre-lişte şi de înstrăinare, de nerăzbătut, pe care Kaciuşin o văzuse, pe faţa lui Bocinin şi pe-a lui Kolotovkin.

„Ce se petrece aici? – se gândea Kaciuşin îngrijorat. – Ce anume apără Aniskin? Ce-ascunde?“ Câteodată nu-i venea să creadă că-i cu putinţă aşa ceva, ca un anchetator de la secţia raională de miliţie să-l chestioneze, de dimineaţă până-n seară, treptat, cu băgare de seamă şi pe neobservate, pe-un şef de post cu depline împuterniciri în sat, ba să-l mai şi urmărească cu ochii în patru...

— Titarenko îşi răzuie picioarele, – spuse Aniskin, trăgând cu urechea. – Are să ne povestească tot ce ştie, Igor Valentinovici! Nu-i un mujic dintr-ăia, să trebuiască să-i dai ghes...

8

Mihail Vasilievici Titarenko, adjunctul directorului tehnic, abia apucase să intre în vagon, că anche-tatorul

Kaciuşin se şi porni să zâmbească în sinea lui de înfăţişarea acestuia, înfăţişare în care se împleteau într-un chip hazliu satul şi oraşul. Titarenko, maimuţărindu-l pe directorul tehnic, purta în picioare nişte ghete scumpe, îmblănite, dar peste de atârnau nişte pantaloni largi, ca nişte nădragi, dintr-o dimie mai subţire; Titarenko era îmbrăcat şi el, întocmai ca Stepanov, într-un veston care-i venea strâns pe corp, dar n-avea cravată şi nici cămaşă, iar gâtul îi era cuprins de-un pulover de bumbac, bătând într-un siniliu spălăcit. Şi dacă în buzunarul vestonului lui Stepanov stătea agăţat un stilou, apăi din buzunarul lui Titarenko ieşea la iveală un creion turtit de tâmplar. Şi, întocmai ca în înfăţişarea lui exterioară, vechiul şi noul dădeau o luptă de moarte şi în înfăţişarea lui lăuntrică. Păşea deprins şi cu dibăcie pe covoraşul lung şi moale de culoare închisă, dar se apropie cu sfială de scaunul pe care, cu-o mişcare a capului, i-l arătase anchetatorul. Aşezându-se, Titarenko îşi scoase căciula, dar iată că genunchii, din pricina scaunului prea jos, i se răşchi-rară, iar căciula îl stingherea şi ea îngrozitor, căci nu ştia unde să şi-o pună. Aşa că Titarenko zâmbi ruşinat căciulii şi picioarelor, apoi lui Kaciuşin şi şefului de post, şi abia după aceea îşi puse căciula pe podea.

— Ei, iacă, m-am aşezat! – spuse Titarenko. – Nu m-apuc să mă dezbrac, căci Evgheni Tarasovici mi-a zis că n-o să am prea mult de stat cu dumneavoastră...

Pregătindu-se să asculte, Titarenko îşi lăsă capul pe-un umăr, zâmbi din nou şi, din zâmbetul acesta, anchetatorul

dezlegă, într-o clipită, taina metodei de lucru în brigadă a lui Titarenko – sârguința. Orice făcea adjunctul directorului tehnic – fie că mergea, că şedea, vorbea, clipea din genele sale bălane sau că răsufla, toate astea le înfăptuia cu-o nespusă sârguința. Titarenko rostea fiecare literă a fiecărui cuvânt, gesticula conştiincios acolo unde se cădea, şedea pe scaun cu fiecare părticică a acelei părți a trupului cu care se cuvenea să şadă. Şi de răsuflat, de asemenea, răsufla tot cu sârguință, pe cât se putea. Privind la anchetator cu ochi de câine credincios, Titarenko povesti în două-trei minute că la centrul forestier se găsesc două puşti de vânătoare „IJ” 12, că în noaptea morții lui Stepan Murzin, el, adjunctul directorului tehnic, lucrase în schimbul al doilea şi, datorită acestui fapt, ştia cât se poate de bine cine anume dormise la vagoane şi cine nu. Fără să se oprească din vorbă şi fără să-i aştepte întrebările, adjunctul directorului tehnic îi făcu cunoscut lui Kaciuşin că la centru se află şase foşti deținuți, dar că, de bună seamă, trebuie să lămurească ce fel de oameni sunt şi cum după un răgaz de-o clipă, Titarenko îşi fremăta sârguincios genele roşcate, îşi strânse bezele şi spuse cu băgare de seamă:

— Evgheni Tarasovici, directorul nostru tehnic, ne învață să stăm de vorbă, de la om la om, cu fiecare muncitor. Pornind de la aceste îndrumări, tovarăşe anchetator, pe când veneam la întâlnirea cu dumnea-voastră, m-am gândit la un şir întreg de fapte.

Titarenko mai tăcu un răstimp, îşi încreți fruntea, stând o clipă pe gânduri, şi, după ce privi în stânga şi-n dreapta,

îşi apropie şovăielnic palma de buze.

— Saranțev n-a mas peste noapte la vagon! – spuse în şoaptă Titarenko. – Dar lucrurile nu se opresc aici. Directorul tehnic, Evgheni Tarasovici, cere ca lucrătorii să anunțe când pleacă noaptea în sat, iar Saranțev n-a făcut treaba asta. Datorită acestui fapt, a trebuit să stau, cu el de vorbă, numai între noi...

Adjunctul directorului tehnic îşi apropie şi-a doua palmă de buze, privi înspăimântat în juru-i şi spuse abia auzit:

— Saranțev a lipsit împreună cu puşca!

Dumnezeu mai ştie încotro gonea vagonul... Când şi când, roțile inexistente hurducăiau, trecând peste joantele şinelor care nici de nu existau, pe lângă ferestre zbura în goană un aer îmbâcsit, cu iz de omăt, vântul legăna pereții vagonului şi vâjiia pe sub podea; luminile semafoarelor şi ale substațiilor de control licăreau – erau tractoarele care-şi aprinseseră farurile, – puternicul motor al locomotivei Diesel se auzea duduind, din când în când şuiera o sirenă – era macaraua care dădea de veste că-şi roteşte brațul. Da, vagonul înainta, de asemenea se făcu simțită şi părerea că, iată, uşa are să se deschidă, dată de perete, iar conductorul, cu felinarul în mână, are să intre înăuntru şi-o să spună: „La gara următoare nu oprim!“

— După ce-am stat de vorbă, de la om la om, cu Saranțev, – spuse mai departe Titarenko în şoaptă, de asemenea am constatat că se afla într-o stare de beție potrivită, nici prea-prea, nici foarte-foarte... Chit că directorul tehnic Evgheni Tarasovici nu ia aminte la bețiile

lucrătorilor din timpul lor liber, am constatat că Saranțev băuse aseară în vagon o sticlă de Riesling...

Basul sârguincios al vorbărețului Titarenko murmura, luminile tractoarelor licăreau în ferestre, podeaua se legăna şi se cutremura din când în când; plafonierele mate ardeau plăcut pe tavan, iar şeful de post simțea că vagonul îl duce într-un iureş cumplit către zări îndepărtate. Cu-o ureche, Aniskin asculta povestea detec-tivului voluntar Titarenko, iar cu cealaltă auzea vorbele directorului tehnic: „Să nu-ți nenoroceşti fata!“ Sârguinciosul şi tainicul Titarenko şuşotea că Saranțev băuse Riesling în vagon, iar şeful de post auzea: „Cum să pricepi dumneata, necioplit cum eşti, ce fel de om este Zina!“ Ducându-şi amândouă palmele la buze, adjunctul directorului tehnic şoptea, plin de respect, că Evgheni Tarasovici se supără dacă el, Tita-renko, se leagă de lucrători, punându-le întrebări despre viața lor personală, iar şeful de post zărea chipul întristat al fiică-şi, îi surprindea glasul înăbuşit: „Mulțumesc, tăticule, nu, mi-e mai bine, tăticule, degeaba îți faci griji, tăticule!“ Sânge din sângele tău, ființă care ți-e apropiată până la lacrimi, care-i aidoma făpturii tale.

Mâhnit, simțind răceala şi pustiul bântuindu-i în inimă, Aniskin vroia, dar nu era în stare, să-l asculte pe Titarenko. Îi vedea doar nasul gălbejit şi posomorât, ochii plini de sârguință, şi simțea cum îşi iese din pepeni din pricina adjunctului directorului tehnic care, din ce în ce mai des, îşi ducea palmele la gură, iar în lumina ochilor i se oglindea, din ce în ce mai des, chipul răsturnat al lui Kaciuşin – erau

plecăciunile pline de supu-şenie pe care le făcea înaintea anchetatorului. Iar basul acela linguşitor nu contenea să murmure, iar ciuful caraghios de păr roşcat nu înceta să i se clatine pe creştet, iar glasul răsuna fără de istov: „Evgheni Tarasovici n-a dat voie, Evgheni Tarasovici a îngăduit, lui Evgheni Tarasovici nu-i place...“ Aniskin avu o uşoară tresărire când lângă el se stârni oarecare mişcare, iar lumina arse cu vâlvătăi şi păli. Şeful de post îşi miji ochii nedumerit şi, după o clipă, îşi dădu seama că Titarenko isprăvise de povestit, ba chiar se şi ridicase în picioare, iar Kaciuşin îi spunea politicos:

— La revedere, la revedere, tovarăşe Titarenko!

Ridicându-şi grijuliu căciula de pe podea, adjunctul directorului tehnic se trăgea îndărăt, zâmbind des, cu supuşenie şi sârguinţă, şoptind în câteva rânduri: „La revedere, tovarăşe anchetator”, – după care îşi puse căciula şi – tot de-a-ndărătelea – ieşi din vagon. Uşa se deschise pentru o clipă şi încăperea fu plină de şuie-rături şi pocnete, lumina orbitoare a proiectoarelor pătrunse înăuntru, iar podeaua fu măturată de-un val albăstrui de ger. Un uragan, un adevărat uragan se dezlănţuise bezmetic asupra ţinuturilor tăinuite în beznă ale Vasiuganului.

— Pentru ce s-au certat Murzin şi Saranţev? – întrebă Kaciuşin, închizându-şi la loc bloc-notesul de culoare aprinsă. – Dumneata ştii ceva, Fiodor Ivanovici?

— Ştiu chiar foarte bine, – răspunse îngândurat Aniskin. – Încă mai înainte de sărbători s-au luat la harţă, la popa Striganov în casă...

Şeful de post cugetă nițel, dădu din cap pentru sine şi spuse mai departe: – Iar când s-au certat la club, asta era tot gâlceava de mai înainte, care nu se terminase...

Aniskin stătea ghemuit, la fel cum mai stătuse, cu capul plecat, răşchirându-şi larg şi cu stângăcie picioarele butucănoase. Nu se simțea la îndemână pe scaunul jos, unul din scaunele acelea pe care începuseră să le facă în anii din urmă şi pe care trebuia să şezi câş, cu picioarele întinse. Şeful de post nu ştia să şadă în felul acesta şi genunchii îi ieşeau în sus, într-un chip caraghios, aşa cum îi ieşiseră cu câteva minute mai înainte şi brigadierului Titarenko. Şi, îndeobşte, cu trupeşia sa de elefant, cu mâinile şi picioarele lui cât toate zilele, cu capul mătăhălos şi cămaşa descheiată, ca la el acasă, Aniskin părea de prisos în vagon. Nu intra, nu se înscria în confortul de dimensiuni reduse al încăperii. Nu putea fi cuprins în luciul sclipitor al lacului, în lumina mată a plafonierelor; şeful de post se simțea nespus de stânjenit în vagonul neîncăpător, aşa că toate mişcările lui păreau întrerupte, neduse până la capăt. Şi se părea că tot atât de răvăşite erau şi gândurile răzlețe ale şefului de post.

— Aşa că la club, de-acuma, îşi vedeau mai departe de gâlccava lor de dinainte, – spuse din nou Aniskin. – Şi de astă dată Sarantev era băut...

Şi iarăşi, fără să-şi ducă gândul până la capăt, şeful de post prinse să tacă. Aşteptând urmarea, Kaciuşin îl privea încordat, legănându-şi piciorul şi amintindu-şi că la secția raională de miliție comandantul îi spu-sese: „Să ai încredere

în Aniskin: e-un Dumnezeu în meseria noastră!“ Şi-acum, iacă, anchetatorul îl urmărea cu încordată luare aminte pe şeful de post şi, râzând în sinea lui, gândea: „Zău, dacă nu seamănă c-un tainic idol chinezesc!”

— Aşa că la club s-au luat pentru a doua oară la harță, – spuse Aniskin. Înverşunându-se cu încăpățânare asupra unuia şi aceluiaşi gând. Dar din ce pricină s-au luat la harță, Igor Valentinovici, iacă asta nu se poate povesti dintr-o dată. Ai să-nțelegi mai târziu, când ai să te-ntâlneşti cu popa Striganov...

— Pentru a doua oară aud de popă! – răspunse Kaciuşin, hâmâind posomorât. – Într-adevăr, ăsta-i un popă misterios!

Aniskin nu răspunse numaidecât – se îndreptă, îşi încheie doi nasturi de sus la cămaşă şi, încruntându-şi cu asprime sprâncenele, privi pieziş la Kaciuşin.

— Nu! – spuse el tăios. – Asta nu-i un popă misterios! Vorbele astea ale mele, Igor Valentinovici să nu le iei deocamdată în seamă, vezi-ți liniştit mai departe de cercetările dumitale, dar când te uiți la mine cu ochi bănuitori şi nu poți înțelege ce se petrece cu mine, apăi să ştii: cu popa Striganov vorbesc ca şi cum aş vorbi cu mine...

Şeful de post se îndreptă în toată legea, îşi ridică amândouă sprâncenele pe bolta frunții şi, la rând, înfăptui ceea ce-l deosebea întru totul de ceilalți oameni: Aniskin îşi supse dintele, îşi holbă ochii şi-şi puse mâinile butucănoase pe pântecul ieşit în afară. Şi, o dată cu asta, prinse să semene de-a binelea cu un tainic zeu oriental.

— Popa Striganov este şi el, în clipa de faţă, neliniştit! – spuse autoritar şeful de post. – Acu se gândeşte la mine.

9

Muncitorul Saranţev, care la centrul forestier lucra de toate, intră în vagon păşind repede şi arătând vesel. Pomenindu-se în lumina mată a plafonicrelor, la căldură şi înconjurat de luciul lemnului, nu zăbovi la uşă nicio clipă, ci, scoţându-şi din mers căciula şi mănuşile de pânză impregnată, porni de-a dreptul spre scaunul pe care i-l pusese la îndemâna anchetatorul. Saranţev îşi lăsă căciula şi mănuşile pe masă, se aşeză pieziş pe scaunul scund şi-şi potrivi singur chipul în aşa fel, încât lumina lămpii de birou să cadă asupră-i. După ce se aranjă astfel, Saranţev îşi alungă surâsul de pe buze şi, întinzându-şi liniştit mâinile pe genunchi, rosti batjocoritor:

— Păi, cam mult am aşteptat Gândeam c-o să mă chemaţi de ieri...

Lampa de birou lumina un chip puternic şi expresiv: o bărbie lată şi neînduplecată, un obraz cu trăsături scofâlcite, un nas retezat, bont şi nişte buze de african, mari şi pătimaşe, de-un roşu atât de aprins, încât s-ar fi zis că-s date cu ruj. În afară de asta, Saranţev avea frunte înaltă de intelectual, ochi nespus de inteligenţi, iar salopeta albastră de lucrător, desfăcută la guler, dădea la iveală un grumaz vânjos, cu piele tânără, de care atârna un lănţişor masiv, pesemne de aur, terminat cu nu se ştie ce – poate o cruciuliţă sau poate un medalion cu fotografia vreunei

femei. Şi mai avea Saranțev încă ceva neobişnuit pentru un muncitor forestier – nişte ochelari cu ramă frumoasă şi modernă.

— Sunt gata să răspund la întrebări! – spuse el. – Până la urmă am ajuns şi-aici!

Şi în clipa aceea se petrecu ceva ciudat – anchetatorul începu să arate la fel ca şi Saranțev. Kaciuşin nu era îmbrăcat în salopetă albastră şi nu purta pâslari grosolani, n-avea părul răvăşit şi leoarcă de sudoare, lipit de țeasta capului, dar şeful de post văzu că anchetatorul se transformase într-un al doilea Saranțev. Kaciuşin zâmbea ironic, îşi săltase o sprânceană şi-şi plecase şi el capul într-o parte, la fel ca forestierul. Apoi deveni tot atât de vioi şi energic.

— Şi-aşa! – spuse tare Kaciuşin. – Va să zică dumneata eşti Iuri Mihailovici Saranțev! Născut în anul douăzeci şi cinci, studii superioare neterminate, căsătorit, situația socială, în clipa de față, muncitor. Ai lucrat cinci ani la uzina de utilaj din Tomsk, un an la uzina electromecanică. Ai fost dat în judecată şi pus sub anchetă penală. Am memorat bine totul, Iuri Mihailovici?

— Da! – răspunse Saranțev. – Excelent

— Şi cea din urmă problemă! – spuse râzând Kaciuşin. – Este vădit că încalc legalitatea socialistă, dat fiindcă n-am niciun temei să stau de vorbă cu dumneata, Iuri Mihailovici! Cu plecăciune, rog să fiu iertat! Te aranjează scuzele mele, din punct de vedere formal?

— Pe deplin! – răspunse Saranțev. – Puteți să redactați şi

procesul verbal.

— Fără procese verbale, fără procese verbale, Iuri Mihailovici! – începu să hohotească Kaciuşin, ameninţând în glumă cu degetul. – Şmecherie! Să m-apuc să-ţi dresez un proces-verbal, iar dumneata, pe urmă, haţ! Vai, ce şmecher eşti! Doar îmi dau seama ce gândeşti dumneata în clipa de faţă. Kaciuşin se sculă mlădiu, porni să se plimbe repede cu picioarele sale lungane pe covorul moale, frecându-şi mâinile una de alta. – Acum gândeşti c-am încălcat principiul prezumţiei de culpă. Ce te-a îndemnat să gândeşti la ideea asta; faptul că ţi-am cunoscut dosarul încă de la raion?

— Exact aşa! – se învoi Saranţev. – Încă de când eram în faţa uşii, aveam de gând să mă răţoiesc la dumneavoastră. Acum am renunţat! – vorbi el ceva mai tare. – Fiindcă totuşi am cumpărat puşca aia blestemată, şi, fiindcă totuşi, n-am dormit la vagon, în noaptea cu pricina...

Când vorbele şi frazele s-ar fi zis că zboară de pe buzele, lui Saranţev pe buzele lui Kaciuşin, şeful de post Aniskin scotea câte-un „hm“ mirat şi-şi sucea capul, privind şi la unul, şi la celălalt. Nici n-apucase Aniskin să-l cerceteze ca lumea pe forestier, din clipa în care se aşezase în bătaia luminii de la lampa de birou, că anchetatorul şi cu Saranţev ajunseseră atât de departe, încât lui Aniskin îi reveneau numai crâmpeie de gânduri. Minunându-se în continuare şi scoţând din când în când câte un „hm“, şeful de post îşi mai mută, cu repeziciune, de câteva ori ochii de la forestier la anchetator, dar se opri în clipa în care se petrecu ceva şi

mai uimitor: Saranțev începuse să râdă în toată puterea cuvântului, înveselit şi uşurat.

— Ei, maestre! – spuse el. – N-ai nicio carte câştigătoare în mână!

Abia acum puteai să-ți dai seama că tot ce făcuse până atunci Saranțev fusese doar un joc: şi faptul că zâmbise forțat, şi faptul că păşise cu atâta dârzenie, deoarece aşa era silit să meargă, şi faptul că se aşezase pe scaun cu nepăsare, căci orice altă purtare nu i s-ar fi potrivit. Dar acum Saranțev zâmbea frumos, cu un zâmbet adevărat, şi avea o față plăcută, nițel cam ostenită, dar plină de cumsecădenie. Apoi privea în aşa fel în juru-i, încât Aniskin pricepu: Saranțev se simțea la îndemână şi era deprins să stea în vagonul încălzit şi confortabil, să-şi mijească ochii din pricina luminii prea vii şi să-şi țină picioarele întinse.

— Atunci, dă-i drumul! – îl rugă Kaciuşin. – Aşa, fără să te grăbeşti, în ordinea faptelor...

În clipa în care prinse să vorbească, cu un glas cam răguşit şi plăcut, Saranțev nu se schimbă prea mult, ci deveni doar un pic mai serios şi-şi astâmpăra într-o oarecare măsură zâmbetul încântător. Ajutându-se uşor cu mâna, alegându-şi vorbele, fără să-şi stingherească ascultătorii, povesti că de la ceasurile şapte spre seară şi până la două din noapte, fusese în ospeție la popa Striganov, răspopitul. Faptul acesta, spuse Saranțev, îl pot adeveri Prâvalov şi cu Filippov, locuitori din sat, care fuseseră şi ei în ospeție la popă şi plecaseră acasă mai târziu decât Saranțev. Apoi, după ce se gândi puțin, forestierul

spuse cam încurcat:

— M-am întors la vagon cam pe la două şi cincisprezece minute, dar lucrul acesta nu-l poate confirma nimeni: toată lumea dormea. Schimbul al doilea de la tăierea parchetului îşi isprăvise lucrul dar mi se pare... – Saranţev dădu din mâini cu stângăcie – mi se pare că nici Titarenko nu mi-a observat întoarcerea. Îşi închipuie că m-am întors abia spre dimineaţă.

Saranţev oftă stăpânit şi amuţi. Îşi ciuli şi el urechile la vifornița care se dezlănţuise bezmetică în afara vagonului, simţea tremurul podelei şi, pesemne, avea şi el aceeaşi iluzie a mersului, căci faţa forestierului deveni îngândurată, de parcă ar fi privit pe fereastra vagonului gonind pe şine.

— După ce m-am întors, n-am fost în stare s-adorm, – spuse încet Saranţev. – Discuţiile cu popa mă scot din sărite. Se pare că pe la ceasurile patru m-am sculat, m-am îmbrăcat şi-am ieşit din vagon. Şi-am colindat prin taiga până la gustarea de dimineaţă, adică până la şapte. Am la ce să gândesc, când rămân singur, numai cu mine.

Pe neaşteptate, Saranţev amuţi. Aerul cald de la radiatorul caloriferului se înălţa dinspre podea, i se prelingea vădit pe obraji şi se zărea cum îi prefira încetişor părul subţire care apuca să se usuce.

— Iar puşca... spuse el mai departe cu glasul înăbuşit. – O luasem cu mine. Pesemne din pricina nopţii, a taigalei, a lunii... Şi Striganov, popa ăsta!

Saranţev îşi lăsă capul în jos, căzând pe gândurl. Avea nişte urechi rotunde şi trandafirii, de băieţandru. „Când un

om are asemenea urechi, gândea Kaciuşin, către patruzeci de ani se îngraşă, toarnă vreo cinci copii, după cină se aşează într-un fotoliu, cu ziarul în mâna şi picoteşte până ce-l scapă jos. Dar iată, nici pomeneală de-aşa ceva...“ Kaciuşin se plimbă nițel prin vagon, apoi se opri locului.

— Acum o serie de întrebări! – spuse anchetatorul zâmbind. – Străduieşte-te să-mi răspunzi repede...

Se aşeză în aşa fel, încât să aibă putința de-a vedea chipul bătut de lumină al lui Saranțev: după ce-şi încruntă sprâncenele, porni deodată să privească la forestier cu nişte ochi ciudați – luminile ochilor îi stăteau pe verticală, ca la capre. Chipul lui Kaciuşin căpătase o înfățişare energică, gata de atac.

— Arunci tuburile cartuşelor? – întrebă el repede.

— Da!

— Cartuşele le porți în cartuşieră?

— Da!

Kaciuşin răsuflă grăbit, apoi întrebările porniră să curgă cu-o iuțeală fulgerătoare:

— Când ai tras ultima dată?

— Acum trei zile, într-o dimineață.

— Ai curățat arma?

— Da.

— Ai cumpărat Riesling?.

— Da.

— Când ai băut ultima sticlă? Şi unde?

— La popa Striganov. În seara aia...

— Cum ai fost îmbrăcat în noaptea întâmplării?

— Palton, cizme, căciula asta...

— Care-au fost condițiile de la ora aceea, trei din noapte? Timpul, lumina, zgomotele...

— Linişte, lună, câinii lătrau, se pregătea să ningă...

— Pe cine-ai întâlnit în sat, pe uliță?

— Pe nimeni.

— De ce l-ai amenințat pe inspectorul de vânătoare Murzin? Şi când anume?

Şi, deodată, şuvoiul năvalnic al vorbelor se opri, de parcă trainica legătură dintre Iuri Saranțev şi Kaciu-şin ar fi explodat, fărâmându-se în bucăți. Forestierul păli uşor, se lăsă pe spate şi încremeni într-o poziție stingheritoare, iar Kaciuşin îl privea cu nişte ochi care se aprinseseră pe neaşteptate, strălucind ca nişte nes-temate. Luminile ochilor, mărindu-se, nu mai erau pe verticală. Pesemne că tăcerea apăsătoare, zdrobitoare şi plină de zbucium ținu aproape un minut, după care se auzi glasul înfrigurat al lui Saranțev.

— Cât o să trăiesc, am să pălesc la văzul unui milițian! – spuse el. – Chiar de-ar fi să trăiesc şi la Moscova, un omor săvârşit la celălalt capăt al oraşului mă atinge şi pe mine, aşa cum se atinge cuțitul de unt, întinzându-l pe pâine... Şi n-ai unde să te duci, n-ai unde să te-ascunzi...

Vagonul viu luminat gonea prin spații, legănându-se; roțile care nu existau țăcăneau la trecerea peste joantele şinelor inexistente. În vagonul încălzit şi plăcut, situația lui Iuri Mihailovici Saranțev se încurcase rău de tot, chiar foarte rău! Iar între el şi anchetator se şi afla granița tăioasă

şi rece a înstrăinării, ca între doi călători, din care unul priveşte voios la şinele pline de făgăduinți ce se îngustează spre zare, iar celălalt cată la felinarul roşu al ultimului vagon ce-şi aruncă razele asupra chipului veghetor al conductorului.

— Spune mai departe! – îl rugă Kaciuşin. Te-ascult!

— Îmi vine greu! – răspunse Saranțev, la fel de înfrigurat ca şi mai înainte. – Ca să vă dați seama de ce mă duc la popa Striganov, trebuie să ne întoarcem la dosarul meu...

— Poftim şi te întoarce!

Saranțev îşi schimbă poziția. Îşi trase picioarele şi şi-le aşeză drept, genunchi lângă genunchi; îşi îndrep-tă capul, îşi supse buzele, de parcă s-ar fi străduit să ascundă tot ce era de prisos, îl încurca sau ieşea în afară. După câteva clipe, şedea înaintea lui Kaciuşin aşa cum se cuvenea să şadă o persoană aflată sub anchetă penală: drept, cu atenția încordată şi nemişcat.

— Am fost arestat pentru tentativă de omor împotriva unui ticălos. Asta s-a-ntâmplat când eram în al treilea an la facultate, – spuse limpede Saranțev. – Mergeam pe douăzeci şi unu de ani, dar eram considerat un bun cunoscător al istoriei religiilor. Profesorul Grinevici presupunea c-am să mă ocup de Egipt şi Ieru-salim... După cum vă dați seama şi singur, n-am mai apucat să mă ocup de ele, dar după ieşirea de la închi-soare, m-am simțit atras de irațional. Mă-nțelegeți?

— Da!

— Striganov e-un om interesant. Teoria sa e veche de

când luna şi stelele, dar în gura de semidoct a popii sună tare ispititoare. Un pic de malthusianism, cu un adaos de creştinism din prima perioadă, şi ăsta-i popa Striganov, filosoful rural! Şi filosofia lui rudimentară, în cea mai simplificată accepție, arată cam aşa: natura este Dumnezeul, iar mai presus de Dumnezeu nu-i decât natura. Dar Striganov, pur şi simplu, are o personalitate puternică şi este interesant de ascultat.

Lui Aniskin, şeful de post, i se părea ciudat că Saranțev umblă într-o salopetă albastră de doc, cu pâslari ponosiți, cu o cămaşă ieftină, cu fața plină toată de pecinginile arsurilor de zăpadă. Pesemne că asta era pri-cina pentru care cuvintele străine sunau neobişnuit în gura lui Saranțev, iar înfățişarea pe care s-ar fi cuvenit s-o aibă un om în stare să rostească asemenea vorbe răzbătea cu greu de sub puzderia arsurilor de zăpadă. Şi iată de ce se părea că Saranțev repetă ceva străin, că se poticneşte la fiecare cuvânt străin. „Ah. Viață, viață! – gândea şeful de post. – Uite ce poate să facă viața din om!“

— Dar cum îmi porunceşti să tălmăcesc visul ăsta? – întrebă Kaciuşin, neaşteptat de vioi. – L-ai amenințat pe Murzin deoarece căzuseşi sub influența părerilor popii, sau fiindcă singur erai de părere că ocrotirea naturii este ceva împotriva firii?

— Mult mai simplu! – răspunse întristat Saranțev. – Când mi-am cumpărat puşca, inspectorul de vânătoare Murzin s-a poftit pe la mine: „De ce nu ți-ai declarat arma?“ Vă dați seama, când o persoană oficială, cu-o cută de

îngâmfare lângă buze, ți se înfățişează şi-ți vorbeşte cu „tu"...

Saranțev amuți, uimit deodată de liniştea ce se aşternuse şi de faptul că plafonierele şi lampa de birou îşi măriseră lumina, strălucind orbitoare. Vuietul şi duduitul maşinilor se curmară; vagonul încremeni ca poticnit în mijlocul vântoasei, al scrâşnetului copacilor şi-al vârtejurilor urlânde – vagonul se oprise într-o haltă părăsită.

— Se schimbă tura! – spuse Saranțev, ferindu-şi chipul cu palma de lumina vie a lămpii de birou. Apoi continuă încet: – Când am fost la club, eram beat. De când am ieşit de la puşcărie, mă simt atras nu numai de irațional. Îmbătându-mă, devin sentimental şi îngâmfat, ca un adevărat criminal.

Vagonul stătea pe loc. Lumina proiectoarelor ce-şi încetau lucrul, galbenă ca şofranul, bătea în ferestre, iar pe-afară se perindau o sumedenie de umbre omeneşti – umeri, capete. Erau muncitorii care treceau pe lângă vagon.

— Ei! spuse Saranțev. – Scoateți textul ăla, mai dinainte imprimat la tipografie...

— N-am s-o fac! – spuse Kaciuşin, după o clipă de gândire. – N-am nevoie de angajamentul dumătale de nepărăsire a localității!

Ochii li se întâlniră: anchetatorul privea la Saranțev înveselit şi simplu, iar forestierul încruntat dureros şi strângând din dinți. Trăsăturile feții i se ascuțiseră, şi şeful de post simți că Saranțev era încordat ca un arc, sub salopeta sa albastră. Se mai scurse o clipă, iar omul care

era anchetat deveni de nerecunoscut – tot chipul i se crâmpoțise de ură şi scârba.

— Generozitatea dumneavoastră nu face nici cât; o ceapă degerată! – spuse Saranțev, cu glasul străbătut de fiori. Viscolul de-afară e-atât de cumplit, încât nicio vietate nu-i în stare să răzbească afară din sat. Până şi dumneavoastră sunteți îngrijorat că tractorul n-o să poată străbate de la raion încoace şi n-o să primiți datele expertizei.

Ura Crimei față de Lege; ura celui aflat sub anchetă penală față de anchetator; ura omului care stă cu chipul în bătaia vie a luminii, față de omul care acum stă în umbră – ura aceasta se auzi scrâşnind din dinți-şorii ei ascuțiți, în glasul lui Saranțev, şi i se smulse de pe buze într-un horcăit nervos, pentru ca vreme de-o clipă să se răsfrângă de fața lui Kaciuşin. Anchetatorul îşi duse alene țigara la gură, trase adânc în piept fumul ei dulce şi întrebă cu răceală:

— Cine ți-a spus că aştept datele expertizei? – Nenorocul! – răspunse răutăcios Saranțev.

— Încă din clipa în care s-a aflat de uciderea lui Murzin, îmi caut un alibi. Dar nu-l am, şi mă gândesc cu groază la sticla de Riesling pe care mi s-ar putea găsi amprentele digitale...

Aşteptând o întrebare care să-l dea gata. Saranțev făcu o mişcare zvâcnita şi nervoasă, dar Kaciuşin îşi slobozi liniştit fumul țigării, suflându-l cu buzele țuguiate în formă de inimioară, apoi, după ce cugetă o clipă, spuse nepăsător:

— Da, ar fi şi asta o variantă posibilă! Şi se uită pieziş la

şeful de post. – Am constatat, la audierea vânzătoarei Pronina de la magazinul cooperației săteşti, c-ai cumpărat trei sticle de Riesling. Niciunul din locuitorii satului nu obişnuieşte să cumpere Riesling. Aşa că-i firesc ca pe fiecare din sticle să se afle amprentele dumitale digitale... Misiunea mea este să-mi dau seama cum se face că una din sticle s-a aflat la locul crimei.,

Kaciuşin se sculă, umblă nițel prin odaie, apoi se aşeză din nou, pe colțul biroului. Era concentrat, îngân-durat, liniştit; anchetatorul chibzuia, confrunta, cerceta, şi-acum nu mai avea nevoie să facă pe naivul sau să producă impresie prin tăcerea sa enigmatică. Acum lucra şi, din pricina asta, era fățiş şi uşor de înțeles.

— Există două variante, – continuă Kaciuşin. – Ori într-adevăr l-ai ucis pe Murzin, ori te-ai aflat la locul crimei cu totul întâmplător. Deocamdată faptele sunt împotriva dumitale, cu toate că n-am încă datele expertizei... Anchetatorul se întoarse cu fața către şeful de post. – Sunt fapte care demonstrează şi contrariul. Fiodor Ivanovici a găsit la locul crimei un inel de cuțit care aparține unuia din vânător. Deodată zâmbi. – Într-un cuvânt, sticla de Riesling contra ineluşului de la cuțit... Nu-mi închipui că puteai lăsa la locul crimei şi sticla şi inelul, deşi şi asta-i cu putință... Trăim doar în secolul al douăzecilea, Iuri Mihai-lovici!

Anchetatorul iarăşi se sculă, mai păşi prin încăpere şi, după aceea, isprăvi liniştit:

— La revedere!... La revedere! – mai spuse o dată, căci forestierul încă n-avea de gând să se clintească din loc. – Pe

mâine, tovarăşe Saranțev!

Kaciuşin apăsă pe cuvântul „tovarăşe”, glasul îi suna politicos şi prietenos, iar Saranțev se îndreptă spre uşă. Anchetatorul şi şeful de post priveau la spatele lui, dar forestierul nu se gârbovise, nu dăduse din umeri şi nici nu-şi încetinise pasul. Saranțev mergea atât de liniştit şi-şi ținea spinarea atât de slobod, aşa cum putea să plece de la anchetator numai un om care nu făcea treaba asta pentru întâia oară. Uşa se închise în urma lui, pentru o clipă se făcu linişte, apoi pereții vagonului se clătinară, se strâmbară de parcă-l răsturna cineva; văzduhul care turbase apăsa asupra vagonului cu furie şi disperare, geamurile oftau jăluindu-se şi fură iarăşi scăldate de legănarea razelor de la proiectoarele reînsuflețite, şi vagonul porni din nou să se mişte. Iată cât de puțin ținea schimbarea turei la centrul forestier al directorului Stepanov!

— Pe cine-a-ncercat să omoare Saranțev? – întrebă Aniskin.

— La dosar sunt o mie de pagini, – răspunse gânditor Kaciuşin. – Pe-un coleg de facultate. Toate astea s-au întâmplat demult, prin patruzeci şi nouă.

La centrul forestier al directorului tehnic Stepanov tractoarele duduiau, ferăstraiele şuierau, iar sub norii joşi, lumina orbitoare şi albă, de cretă, a unui proiector puternic nu-şi mai găsea astâmpăr. Pe peticul de pământ răscolit, cel de-al treilea schimb pornea la lucru, şi directorul tehnic Stepanov, care-şi începuse ziua de muncă de la şase dimineața, intră grăbit în vagon, pentru o clipă, să fumeze o

țigară şi să se mai încăl-zească. Vesel la înfățişare şi sprinten, răsări în coridor tropăind din ghetele înghețate şi spunând zeflemisitor:

— Dragii mei detectivi, pe Saranțev n-o să-vi-l dau! În primul rând, n-a ucis pe nimeni, iar în al doilea, nu veți avea inima să mă lipsiți de relațiile mele intelectuale. Scumpul meu Maigret, ştii dumneata că omul ăsta a citit o groază de cărți la închisoare şi chiar şi după aceea? Este o enciclopedie ambulantă şi, cu toate acestea, refuză categoric să-l înlocuiască pe Titarenko.

Stepanov se tolăni pe canapea, râzând în hohote, îşi puse picioarele cu ghetele murdare pe materialul buclat şi viu colorat şi, pe neaşteptate, îi spuse lui Aniskin:

— Dar dumneata ce părere ai despre Saranțev? – întrebă el sfidător. – Ce gânduri ți-a trezit chipul său?

— Păi, n-am nicio părere! – răspunse şeful de post după o clipă de răgaz şi zâmbi tainic. – Ce să gândesc despre el când spune: „malthusianism“! Cuvântul acesta străin, şeful de post îl rosti pe îndelete şi cu băgare de seamă, aproape silabisit, dar totuşi corect. Apoi îşi înălță zeflemisitor sprânceana stângă, miji ochii şi zise: – Uite, popa Striganov nu cunoaşte cuvinte dintr-ăstea ciudate, şi totuşi Saranțev e nelipsit din casa lui. De cum se-nserează, stă tot timpul la Striganov şi-i cată-n gură... Aşa că nu-n vorbe stă treaba, tovarăşe Stepanov! Necazul, dragă tovarăşe, este că tubul gol al cartuşului vine de la puşca lui Saranțev. Îi din carton, iar la noi nimeni nu trage cu aşa ceva. Aniskin zâmbi stăpânit. – Numai vânătorii de la oraş îşi cumpără cartuşe

de soiul ăstora!

10

Ca să mergi împotriva vântului, pe şuvoaiele lui înstrunate, mai trebuie să şi cazi! În bătaia luminii de la proiectoarele ce rămăseseră în urmă, vârtejurile de zăpadă dănțuiau bezmetic, focurile ardeau învolburân-du-se; trâmbele pluteau alene, în ritm de vals, una după alta, întocmai ca la un bal unde lumea nu prea se înghesuie. Vântul purtător de zăpadă şfichiuia şi zdrelea pielea, ghetele anchetatorului se afundau până mai sus de gleznă în troienele de pe care viscolul spulbera stratul pufos depus dimineața. Era întuneric, deşi în spatele norilor ființa o lună plină şi tânăra. Nu aveai cum să răsufli. Când Kaciuşin îşi deschidea gura, vântul îi îndesa înăuntru un căluş vârtos. Şi răsuflarea i se tăia, aerul nu-i mai ajungea, cu toate că universul dezlăn-țuit şi plin de urlete era încărcat numai şi numai cu aer. Licăririle satului revărsau o lumină gălbejită şi mocnită, întocmai ca tăciunii unui foc pe cale să se stingă.

Anchetatorul şi şeful de post trecură pe lângă satul pustiit şi plin de zgomote, străbătură marginea şuie-rătoare a mestecănişului şi dădură în câmp; vifornița le bătea în față cu o neruşinare destrăbălată. În calea vântului nu se afla nicio piedică, aşa că se năpustea cu atâta tărie asupra şefului de post şi-a anchetatorului, încât s-ar fi zis că dă năvală cel de-al nouălea val, cel de pe urmă, asupra unor naufragiați.

Timpul se oprise în loc, şi viața pierise de pe pământ. Într-adevăr, anchetatorului i se năzărea că timpul dăduse îndărăt, şi că pe lume nu mai rămăsese nimic, în afară de vântul acesta, din pricina căruia trebuia să cazi, şi de picioarele ce se afundau în zăpadă, până la genunchi.

Niciodată şi nicăieri pe lumea asta nu existaseră trotuare, beton, oțel, electricitate, soare, filme, fotolii, cuie, sau scula aia caraghioasă ce se chema ceas. Nu existase nici omul care se numea Kaciuşin. Căci nu se mai putea numi om, ființa ale cărei simțăminte şi gânduri stăteau toate concentrate numai asupra vântului, a cărării şi-a ghetelor. Kaciuşin părea dizolvat în beznă şi-n timpul oprit pe loc; înainta tot aşa cum, pesemne, înaintează o cămilă bătrână şi istovită printr-un pustiu fără de margini şi mort; fie că răzbeşte până la vreo oază, fie că nu, cămilei nu-i mai pasă. Clipele şi minutele se scurgeau şi, treptat, se simțea cuprins de-un sentiment atât de ciudat, încât orice oprire i s-ar fi părut o năpastă. Lui Kaciuşin i se părea că dacă va înceta să mai cadă din cauza vântului, iar picioarele n-aveau să i se mai afunde în zăpadă până la genunchi, atunci din lumea asta nu va mai rămâne decât un pustiu.

— Ajunserăm, flăcăul taichii!

Alb ca o nălucă, şeful de post se desluşea în beznă din ce în ce mai apăsat, mai uriaş, zbătându-se în zăpada care îi clocotea în jur şi pe trup. În vreme ce se apropia încet de Aniskin, Kaciuşin parcă se aduna din bucăți: îşi recăpăta văzul, scormonea în adâncuri după dorințele pierdute şi-şi aduna gândurile cu de-a-mănuntul. Când se dovedi că pe

lume mai era şi-altceva, în afară de vânt, de cărare şi de ghete, Kaciuşin descoperi că se afla lângă un gard, că prin crăpăturile acestuia străbătea o lumină dulce, revărsată de fereastra unei căsuțe mititele care, datorită acoperişului ascuțit şi bârnelor ieşite în afară, semăna cu un foişor. Asta însemna că, în sfârşit, ajunseseră la cula, la casa vânătorului şi pescarului Flegont Verşkov.

— Ajunserăm, ajunserăm! – încuviință din beznă glasul şefului de post. – N-a fost glumă cinci kilometri! Dar Flegont e-acasă. Straşnică vifornită!

Stăpânul culei, pescarul şi vânătorul Flegont Verşkov, şedea pe-un scăunel cizmăresc în mijlocul odăii, iar de la un perete la altul stătea întinsă o sfoară pe care se legănau nişte cârlige mari, mult înconvoiate. Verşkov purta un şorț de piele, pe cap – căciulă, iar în picioare – nişte cizme uriaşe de blană. În odaie miro-sea amețitor a dohot, a untură de peşte, a praf de puşcă şi-a piele nedubită. De fapt acestea erau mirosurile care se simt la vânătoare şi la pescuit şi, dacă te ințepa la nas, era numai din pricina lor, deşi erau nişte miro-suri tare plăcute. Sub tavan ardea o lampă cu gaz, luminând laolaltă ungherele încăperii, pe stăpânul casei şi pe cei trei zăvozi tolăniți în spatele lui.

— Noroc, noroc, Flegontuşka! – îi dădu binețe şeful de post, intrând în odaie. – Nu lua în seamă că mai sunt cu cineva. Aniskin se întoarse către Kaciuşin. – E-un prietenaş de-al meu, de la raion, îl intere-sează vânătoarea şi pescuitul.

Vorbele acestea, Aniskin le rosti pripit şi făcând

anchetatorului un semn cu ochiul, fără să se bage de seamă, ba chiar şi acoperindu-l niţel cu spatele din văzul lui Verşkov. Apoi îşi scoase la iuţeală; scurta şi căciula, le atârna pe pironul de lemn de lungă uşă şi, trecând grijuliu în odaie, se aşeză pe laviţa de lângă perete.

— Pute la tine a dohot, Flegontuşka, de parcă ar fi prăvălie de vopsele, – spuse el zâmbind. – De bună seamă că fără dohot, eşti ca şi vierul fără păr, dar mai deunăzi am fost pe la magazin: nu se mai găsea nici picătură de dohot! Nu cumva l-ai cumpărat tu pe tot?

— Eu! – răspunse Verşov, zâmbind şi el la fel. – Eu, Fedionka, eu l-am luat, chit că dohotul, în zilele de azi, nu-i o marfă căutată. Înainte vreme ungeai cu el – şi căruţa, şi copturile, şi buboaiele, ba şi porţile vreunei muieri rele de muscă! Dar acu, dohotul nu-i marfă cu căutare.

Şeful de post se schimbă, văzând cu ochii, în faţa anchetatorului Kaciuşin: pe chip i se aşternu o înfăţi-şare plină de înţelepciune, de parc-ar fi fost un filosof, iar viclenia ţărănească şi stăpânirea de sine îi încre-menïră în ochi, în vreme ce pe trăsăturile feţii i se iviră trăinicia şi temeinicia. Acum, şeful de post, prin fiecare părticică a trupului său mătăhălos, prin fiece mişcare şi prin expresia chipului, se asemăna cu pescarul şi vânătorul Flegont Verşkov. Iar pe laviţă, Aniskin şedea tot atât de trainic şi temeinic, cum ştiu să şadă numai pescarii şi vânătorii – bărbaţi de-adevăratelea, stăpâni pe viaţă, talpa tuturor temeliilor.

— Îţi merge pescuitul, Flegontuşka? – întrebă şeful de post cu chibzuială şi plin de tâlc. – Ce crezi, se potoleşte

curând vifornița asta?

— Cam pe poimâine, o să se astâmpere, – spuse Verşkov, după ce se gândi nițel. – Cată, doar, şi-ai să vezi şi după Belolobâi că zbânțuiala-i pe sfârşite. Cată la el şi vezi-l cum se linge şi-şi sloboade ghearele...

Belolobâi, dulăul mare cât un vițel, îşi lingea, într-adevăr, cu limba lui roşie şi aspră, părul roşcat-cenuşâu de pe piept, iar labele şi le ținea întinse în voie pe duşumea, cu ghearele scoase ca pisicile. Alături de Belo-lobâi, care era un new-foundland, mai stăteau tolănite o ogarcă şi-o cățea tânără, ciobănească. Tustrei zăvozii se țineau atât de liniştiți, de parcă, în afara stăpânului lor n-ar fi fost nimeni în odaie, însă îi urmăreau din ochi cu multă luare aminte pe cei sosiți, mutându-şi câte puțin privirea, iar din când în când dând drumul, pe neaşteptate, unor scăpărări cu răsfrângeri verzui şi tăioase. Fiecare din ei îşi avea preşul său, pe care stătea culcat.

— Fac mult tărăboi? – întrebă Aniskin, iscodind câinii cu băgare de seamă. – Ogarca nu se-ncaieră cu ciobăneasca?

— De ce să se-ncaiere? – Câinii se mănâncă între ei atâta vreme cât nu se cunosc, dar îndată după aceea, dacă mai şi robotesc împreună, nu-i mai desparți nici de-arunci cu apă pe ei.

Înăuntrul culei era o linişte asurzitoare: atât de groşi îi erau pereții de zadă şi-atât de straşnic îi apăsa tavanul netencuit, din bârne, încât în casă nu pătrundea niciun zgomot. Liniştea era răsunătoare şi legănă-toare, acuma pălea, acuma se lumina, iar Kaciuşin simți din nou că

vremea încremeneşte pe loc. Aniskin, care deodată pornise să vorbească în cialdonă, un grai de prin partea locului; cârligele pentru capcanele cu care se dobândeşte străvechiul peşte al pământului – cega; blănile de urs şi de elan de pe pereţi; mirosul de dohot; atenţia încordată, de fiare, a câinilor, afumătura de pe pereţii netencuiţi ca şi pâlpâirea fitilului de la lampa cu gaz – totul făcea ca lumea să fie o nălucire, văzută parcă în vis. Şi doar un singur liman de odihnă, de uşurare, se afla în odaie – un aparat de radio, mare şi scump, aşezat pe-un scaun bondoc, într-un ungher al încăperii.

— Flegoante, măi Flegoante, – spuse Aniskin, – ţie, de bună seamă, nu prea ţi-e pe plac când îţi vine lume pe cap, dar spune-mi de la bun început: îmi iei prietenaşul cu tine la pescuit, au nici că-l bagi în seamă?

Pila îşi curmă cârâitul ei pe metal – era Verşkov care pe neaşteptate părăsise ascuţitul cârligelor pentru capcane. Îşi ridicase alene capul mare şi încârlionţat, cu ochi măşcaţi, înneguraţi şi larg deschişi pe chipul său de mucenic, şi privea cu luare aminte şi asprime la Kaciuşin. Vânătorul arăta ca şi când l-ar fi înşfăcat pe anchetator de gulerul vestonului, l-ar fi răsucit în văzduh, ţinându-l atârnat înaintea lămpii cu gaz, şi-acum îl punea zâmbind la loc, de unde-l ridicase.

— Nu-l iau la pescuit pe prietenaşul tău! – răspunse Verşkov. – Peştele n-o să-l îngăduie... Aşa că, Fiodor, rogu-te, iartă-mă. Iar dumneavoastră, tovarăşe, de asemenea să mă iertaţi...

Tustrei zăvozii îşi zbârliră deodată părul de pe spinare; simţiseră şi auziseră ceva prin pereţii groşi ai culei – şase urechi se ciuliră, scăpărară şase ochi de fiară. Apoi câinii se liniştiră.

— Forfota şobolanilor de sub duşumea! – spuse oftând Verşkov. – Asta-i ca şi cu libărcile tale, Fiodore, nu-i chip să pricepi de unde s-or fi prăsit...

Kaciuşin se mişcă cu grijă, de teamă să nu sperie tăcerea şi liniştea câinilor, îşi aşeză pe îndelete mâinile pe genunchi şi-şi întoarse urechea într-acolo, unde se găsea aparatul de radio. De sub lemnul lustruit se auzea un glas: „Metalurgiştii din Zaporojie ne bucură cu noi şi mari succese în muncă...“

— Va să zică, n-o să-l iei pe prietenaşul meu nici la pescuit şi nici la vânătoare? Nu ţi-a plăcut de el?

— Nu mi-a plăcut. Fie-mi cu iertare!

— Atunci, am plecat! – spuse şeful de post, ridicându-se. – Şi tu să ne ierţi, că te-am luat de la treburi, iartă-ne.

Când Aniskin se îndreptă spre uşă, străduindu-se să nu scârţâic scândurile duşumelei, zăvozii se sculară de pe preşurile lor; fiecare înaintă cu câte-un pas, dar după aceea se opriră locului şi se aşezară din nou, scoţându-şi limbile. Şeful de post se uită la ei, zâmbi fără nicio pricină şi întrebă:

— Flegoante, dar alaltăieri noapte, când erai în taiga, nu s-a fost auzit şi-o a doua împuşcătură?

Lampa cu gaz stătea atârnată de mijlocul tavanului şi scăunelul cizmăresc se afla în inima odăii, astfel încât chipul vânătorului se vedea atât de limpede, de parcă ar fi

fost luminat anume; fiecare zbârcitură şi fieca-re muşchi îi erau viu luminate, însă Kaciuşin nu era în stare să desluşească nimic pe faţa inteligentă şi vân-joasă a lui Verşkov: era nepăsătoare şi închisă, nepătrunsă şi sălbatică, întocmai ca şi faţa arămie a indienilor din romanele lui Cooper.

— Ba s-a auzit şi-o a doua împuşcătură! – răspunse în sfârşit Verşkov. – Negreşit c-aşa a fost, s-a auzit şi-o a doua împuşcătură.

Cu toate acestea, şeful de post îşi luă scurta din pironul de lemn şi, ţinând-o în mână, se întoarse către vânător, în care vreme câinii porniră să mârâie pe înfundate. Lucindu-le părul pe muşchii în neîncetată frământare, se apropiară lenevoşi de şeful de post şi, după ce-l încercuiră pe jumătate, se aşezară, scoţându-şi iarăşi limbile înfierbântate. Dresaţi anume pentru alungarea străinilor, doar atât aşteptau, un semn din partea stăpânului, ca, de la locul unde stăteau întinşi la pământ, să se arunce asupra şefului de post dintr-o săritură aprigă şi tăcută.

— Treci la loc! – spuse Verşkov, fără să ridice glasul. – Nu face pe nebunul, Belolobâi...

Ochii zăvozilor se astâmpărară, părul li se culcă la loc, iar greabănele li se încovrigară ca la pisici; se traseră îndărăt şi se culcară domesticiţi şi blânzi ca nişte iepuri de casă.

— Dar cum se face aşa ceva! – spuse mirat Aniskin. – Neapărat să-mi spui, Flegoante, ce fel de împuş-cătură a fost aia, de-a doua? Şi cum se face că nu ştiu nimic despre

ea? Şi-apoi, cum rămâne treaba cu năstruşnicii ăia de Bocinin şi Kolotovkin?

Atârnându-şi în grabă scurta la locul ei de mai înainte, Aniskin se întoarse la laviță, se aşeză, îşi puse mâinile pe pântec şi prinse să-şi învârtească şi să-şi tot rotească degetele mari, când încolo şi-ncoa, când încoa şi-ncolo. Apoi îşi încordă grumazul şi porni să-şi sugă îngândurat dintele găunos.

— Doar asta schimbă toată treaba! – spuse cu răceală şeful de post. – Căci, când s-a auzit împuşcătura a doua? Mai înainte de împuşcătura lui Stepan, sau după aia?

— Mai înainte! – răspunse Verşkov. – Împuşcătura lui Stepan, după cum prea bine ştii şi singur, a răsunat înăbuşit, ca într-o pernă, în schimb cealaltă a bubuit asurzitor. O fi tras careva de la centrul forestier. Verşkov tăcu, stătu o clipă pe gânduri şi-şi puse pila pe genunchi. Apoi continuă încet: – Era o puşcă de calibrul doişpe.

— De unde ştii c-au fost ăia de la centrul forestier?

— Cum să nu ştiu! – răspunse Verşkov, zâmbind neaşteptat de vesel. – Ce, parcă tu nu te pricepi la încărcătura cartuşelor de prăvălie?

Din pricina zâmbetului, chipul vânătorului întineri, acum se putu vedea că n-avea nici şaizeci de ani, zbârciturile de pe frunte şi de lângă colțurile gurii nu-i erau adânci, iar buzele-i arătau pline de prospețime. Vânătorul zâmbea, şi brăzdătura aceea dureroasă de pe frunte i se netezi, aşa cum se întâmpla cu actorii buni şi cu femeile singuratice.

— Aşa! – spuse Aniskin. – Iac-aşa!

Şeful de post şedea pe laviţă, cu ochii limpezi, cu fruntea semeaţă şi plină de hotărâre; cu mişcări largi şi răspicate, îşi descheie toţi nasturii de la cămaşa groasă, îşi netezi cu palma părul cărunt de pe piept şi, mijindu-şi ochii visător, îl măsură pe vânător din cap până-n picioare.

— De ce nu te-ai dus; Flegoante, într-acolo de unde-a răsunat împuşcătura? – întrebă Aniskin. – Iacă, doar îţi dădusei seama c-a fost o-mpuşcă-tură ciudată, de ce nu te-ai dus într-acolo? Ai, te-ntreb?!

Obrajii lui Verşkov fură străbătuţi de-o umbră, pleoapele îi tresăriră, iar buzele i se crâmpoţiră amarnic. Asta dăinui doar o clipită, o fărâmă de secundă şi, după aceea, chipul vânătorului încremeni din nou, la fel de liniştit.

— Păi, nu vroiam, Aniskine! – răspunse înăbuşit Verşkov. – Nu vroiam să mă duc în partea împuşcăturilor! Îşi coborî glasul şi mai mult. – La ce să mă fi dus, de vreme ce trăgeau ăia de la centrul forestier...

Zăvozii, aţipiţi paşnic pe preşurile lor, îşi ridicară îngrijoraţi capetele: pesemne că în glasul vânătorului răsunase ceva care îi neliniştise. Iarăşi îşi ciuliră urechile ascuţite, li se îmbârliga părul şi-şi arătară colţii, rânjindu-şi boturile. New-foundland-ul clănţăni şi dădu să mârâie înfundat, ca un tunet îndepărtat.

— Ia te uită, ce se-ntâmplă cu ei! – spuse Aniskin şi, pe neaşteptate, se adresă vânătorului: – Flegoante, parcă ai o puşcă din ălea fără cocoş? Ia dă-o-ncoa, să-mi arunc ochii la ea.

Ridicându-se, şeful de post luă de pe coarnele de elan o puşcă nouă, un „IJ” 12, cu două țevi, aşezate una peste alta, şi cu o netezitură acolo unde la puştile obişnuite se află încordat cocoşul. Dintr-o mişcare bruscă şi puternică, Aniskin îndoi puşca, făcând-o să țăcănească, şi-i întoarse țevile de-a-ndoaselea, după care, deodată, îi întinse arma lui Kaciuşin.

— Îgoi Valentinovici, eşti atât de tulburat din pricina pescuitului, încât taci ca un lup singuratic! – spuse vesel şeful de post. – Măcar uită-te nițel la ticăloasa asta fără cocoş. Şi poftim de-mi spune: are „IJ”-ul ăsta siguranța pusă, au ba?

Arma grea îi şedea plăcut în mână, patul era neted şi mângâietor la pipăit, dar, privind la piedică, Kaciuşin îşi aduse aminte de povestea cu miriapodul care ologise din pricină că şovăise prea mult, neştiind cu care picior să calce mai întâi. Acum un minut, anchetatorul ştia că pentru a îngădui puştii să intre în funcțiune, plăcuța piedicii se cuvine să fie împinsă” înainte, dar de astă dată, iată, nu mai ştia, stătea la îndoială: „Nu cumva trebuie împinsă înapoi?“

— Ticăloşii ăştia de ingineri! – porni să râdă Aniskin. – Măcar să fi scris ceva pe ea sau să fi pus o săgeată.

— Mai mare grozăvenia, Fiodore, de câte ori n-am tras după vreo pasăre cu piedica pusă! – spuse Verşkov. – Prinzi rățoiul în cătarea puştii, iar ticăloasa nici nu țăcăneşte măcar! Iar alteori se slobozeşte de la sine. Iacă ce mai rahat e şi puşca asta fără cocoş!

— Să vezi că nu-i place nici popii Striganov! – spuse

Aniskin.

Pentru a doua oară, chipul vânătorului îşi pierdu, liniştea, dar de data aceasta nu din cauza zâmbetului. Buzele pline ale lui Verşkov se crâmpoțiră plictisite, ochii i se muiară, iar chipul îi fu din nou scăldat de-o umbră adâncă ce-i învălui zbârciturile şi pomeții de schimnic ieşiți în afară. Şi iarăşi se înfăptui o minune ciudată înaintea ochilor lui Kaciuşin: câinii săriră. Cum de putuseră oare avea de ştiință, stând culcați la spatele vânătorului, că fața i se făcuse pământie de-atâta întristare?

— La loc! – spuse înăbuşit Verşkov, fără să se întoarcă. – La loc!

Zăvozii se potoliră, iar Aniskin porni către uşă. Îşi luă scurta din pironul de lemn, o îmbrăcă şi, în aştep-tarea lui Kaciuşin, se opri locului, mătăhălos şi trupeş, răsuflând uşor, căci era vreme de iarnă.

— Dar de la cine-ai auzit, măi Flegontuşka, de moartea lui Stepan? – întrebă Aniskin. – Că doar te duci destul de rar prin sat.

— A fost pe la mine melița aia de Suzghiniha. Să-i meşteresc o căciulă din blană de veveriță, pentru ăla micu...

Şeful de post şi anchetatorul se apropiară de uşă, petrecuți de zăvozi, îşi luară rămas bun de la vânător şi, înfăşurându-se şi ridicându-şi gulerele, ieşiră în tinda întunecoasă. Venind de la lumina lămpii cu gaz, se opriră orbiți, stând să se deprindă cu bezna şi urletele viforniței. Merseră în tăcere câteva clipe, după care răsună glasul liniştit al lui Aniskin:

— Ce crezi despre Verşkov, Igor Valentinovici?

Vântul îşi înteţi urletele şi şi le curmă, apoi iarăşi porni să urle şi din nou conteni. Iar după aceea, bezna grăi cu glasul batjocoritor al lui Kaciuşin:

— Ce să cred despre Verşkov, când spune: „Rahat“!

11

Kaciuşin stătea culcat în odaia mare şi caldă a lui Aniskin, sub plapuma de puf. Mâinile şi picioarele îl dureau, capul îi zvâcnea. Degetul mare de la piciorul drept i se umflase, îl simţea de prisos, nefiindu-i de tre-buinţă. Nu-i venea somnul. Se întorcea de pe o parte pe alta, număra până la o mie şi bătea cu pumnii în perna înfierbântată.

Era ceasul trei din noapte, dar din odaia învecinată se auzea când şi când foşnet de pagini, câte un oftat înăbuşit. Era Zinaida, tainica şi neînţeleasa fată a şefului de post, care citea. Kaciuşin n-o văzuse la faţă iar şeful de post şi nevastă-sa treceau prin faţa odăii copilei lor păşind în vârful picioarelor. Înainte de cină venise un om hazliu, osos – felcerul satului – stătuse în odaia Zinaidei vreo douăzeci de minute, iar când ieşise spusese posomorât şi nedesluşit... Boală sufletească, şi nu trupească!“ După plecarea acestuia, şeful de post şi nevastă-sa tăcuseră vreme îndelungată, iar Zinaida, zăvorâtă în odaia ei, începu să i se pară lui Kaciuşin şi mai misterioasă, de neînţeles şi, – cel mai ciudat – legată, într-un fel oarecare, de cele petrecute în noaptea morţii lui Stepan Murzin.

Tocmai din pricina asta Kaciuşin nu era în stare să

adoarmă, căci călătorind tot timpul în gând de la biroul miliției la culă, de la culă la vagon, şi de la vagon iarăşi la culă, se întorcea fără greş cu mintea la Zinaida, fata şefului de post, care citea în camera de-alături. Legăturile dintre ea şi directorul tehnic Stepa-nov, dintre Aniskin şi vânătorul Verşkov, dintre ciudatul popă Striganov şi iarăşi Aniskin, şeful de post, erau vădite, dar încă nu li se putea prinde firul. În toate astea nu exista nicio logică, şi totuşi boala Zinaidei, într-un fel oarecare, avea o legătură cu directorul tehnic Stepanov, iar prin acesta legătura se întindea până la întâmplarea din noaptea de pomină, ca şi cum directorul tehnic Stepanov ar fi fost o figură tot atât de însem-nată, în această afacere, ca şi popa Striganov.

În vreme ce se zvârcolea în aşternut, chinuindu-se din cauza nesomnului, anchetatorul îşi dăduse de-acum seama, cu limpezime, că se prea putea ca tocmai popa Striganov să fie omul în jurul căruia să se învârtă caruselul acestei întâmplări atât de ciudate şi încâlcite. Totul: şi glasul lui Aniskin, când vorbea despre Stri-ganov, şi ochii lui Saranțev, şi foşnetele îndoielnice din cula lui Verşkov – totul ducea la popa Striganov. Dar Zinaida, fata şefului de post? Dar însuşi şeful de post? Cum de simțea Kaciuşin legătura lor cu Stri-ganov? De ce credea anchetatorul despre Aniskin nu numai că-l cunoaşte pe omul pe care Stepan Murzin îl întâlnise în toiul nopții, ci şi că-i părtaş la această întâmplare, într-un chip adânc, firesc şi îngrozitor. Oare ce puteau să însemne toate astea?

De după uşa subțire, paginile se auzeau foşnind, lumina

gălbuie se lăbărța pe tavan, iar viscolul nopții urla ca turbat în jurul casei. Neliniştea domnea în odaia mare şi caldă, şi tot atât de neliniştite erau şi gândurile lui Kaciuşin, scăpate din frâul supunerii. Şi totuşi, trebuia să doarmă, căci aseară telefonaseră de la secția raională: tractorul avea să plece de-acolo în revărsatul zorilor, iar şoferul nădăjduia să fie către seară în sat. Cu acelaşi tractor pleca şi căpitanul de miliție Iulia Borisovna, şi, de dimineață, Kaciuşin urma să aibă mult de lucru, iar el nu putea să adoarmă din pricina gândurilor prosteşti ce i se perindau prin cap.

Din odaia învecinată se auziră foşnete, un scârțâit de scânduri şi-o smiorcăială înăbuşită. Apoi răsună un lipăit de picioare desculțe pe duşumea, un fâsâit de pânză, iar în clipa de răgaz care urmă un oftat greoi şi nişte paşi calcând cu multă băgare de seamă. Pe de-a-ntregul în alb, şeful de post Aniskin ieşi de după pologul de stambă, îşi întoarse capul, privind cu ochii în patru într-acolo unde se afla Kaciuşin, şi-şi ciuli nervos urechile, ca o jivină. După aceea, Aniskin începu să se îmbrace la iuțeală şi fără să facă vreun zgomot: îşi vârî picioarele în nişte pantaloni vătuiți, îşi trase cămaşa şi, stând într-un picior, îşi înfăşură strâns şi grijuliu obielele. Se îmbrăcă de parcă s-ar fi pregătit să plece la drum lung, după care, ascultând iarăşi cu luare-aminte la răsuflarea lui Kaciuşin, se îndreptă spre uşă. Uşa dinspre uliță se deschise, vuietele vifornițеi dădură năvală, apoi se curmară, şi iarăşi se aşternu liniştea, liniştea cea mai deplină.

De după pologul de stambă iarăşi se auzi foşnind ceva:

se mişca nevasta şefului de post, Glafira. Ieşi pe tăcute din zăpucul ce domnea în spatele pologului şi trecu desculță spre odaia fiică-şi, pierind ca o nălucă dincolo de uşă.

— A plecat! – răzbi până la Kaciuşin un glas şoptit.

De cealaltă parte a peretelui se vorbea şuşotind, cu îndelungi clipe de tăcere.

Niciun pic de îngrijorare sau zbucium nu înfiora glasul mamei şi al fiicei; sunau obişnuit, de parcă nu s-ar fi întâmpat nimic. Într-una din clipele de tăcere, foşni o filă de carte, răsună un oftat şi se auzi scârțiind patul. În odaia de-alături nu se petrecea nimic, deşi nevasta şefului de post se trezise şi se dusese la fiică-sa. De cealaltă parte a peretelui se tăcea, iar Kaciuşin simțea cum îi revine liniştea, lăsându-se din nou cuprins de starea pe care-o avusese când şeful de post îl interogase pe Bocinin.

În răstimpul cât se liniştea, Kaciuşin cugetă că toate astea se datorau schimbărilor intervenite în ritmul său de viață. Abia un an şi câteva luni îl despărțeau de forfota oraşului, de traiul slobod şi lipsit de griji de la universitatea din Tomsk, de căminul Peatihatki, de viața tinerească şi fără cine ştie ce preocupări. În schimb aici, satul de necuprins, în tot lungul şi latul său, întâmplarea aceasta din taiga, un şef de post ca din basme, viața gâlgâind din glie, din buricul pământului, ca de la începutul începuturilor...

— Să nu-l învinuieşti pe taică-tău! – se auzi deodată, rostit în gura mare, dincolo de uşă. – Şi aşa-i nespus de necăjit şi încolțit din toate părțile...

Şi iarăşi o clipă de răgaz, de tăcere, de linişte. „Narâm,

Narâm, – gândi Kaciuşin, – tărâm cu flori fără parfum şi ierni de nouă luni!” Înaintea ochilor porniră să i se rotească curcubee în cercuri, în vreme ce o puzderie de puncte vişinii împopistrară bagdadia cu scânteieri de stele. Kaciuşin dădea să ațipească, cugetând că-n clipa de față nu trebuia să adoarmă, căci era silit să priceapă ce vor să însemne vorbele Glafirei: „Şi-aşa-i nespus de necăjit şi încolțit din toate părțile!” – şi ce se petrece totuşi de cealaltă parte a peretelui. Însă adormi, fără să mai apuce să priceapă ceva. Anchetatorul de douăzeci şi cinci de ani, Kaciuşin, obosise din cale-afară peste zi.

12

Şeful de post Aniskin bătu vreo zece minute darabana la uşa casei Striganovilor, până se făcu auzit. Rebegit, biciuit de vânt şi pufnind pe nas nemulțumit intră, în sfârşit într-o încăpere luminată de pâlpâirea tremurătoare a unei lumânări de stearină. Căci popa Striganov nu încuviința nici gazul, şi nici electricitatea.

Peretele mai mare al odăii, din tavan şi până-n laviță, era acoperit cu etichete de sticle de vin şi de vodcă. De la un ungher la altul, cu nişte frânghii pentru întins rufele, stăteau înşirate ghirlande făurite cu ajutorul dopurilor de tablă ale sticlelor. Când se umbla prin odaie, ghirlandele se legănau şi sunau ca nişte zurgălăi.

Însăşi popa Striganov era un om nemaipomenit, întru totul neobişnuit. Stând sub ghirlandele din dopuri, având în spate peretele tapițat cu etichete, părea să răspândească şi

din făptura sa un sunet gingaş. Fiind tot atât de pestriț şi voios, ca şi peretele împopistrat şi înveselitor. Striganov îşi zvârlise pe umeri o podiovcă[1] ponosită, iar chipul lătăreț, cu-o claie de păr negru pe creştetul capului şi acoperit de-o barbă asiriană cârlionțată, zâmbea voios. Striganov fremăta, tresălta de bucurie, abia atingând duşumeaua cu picioarele, de parcă ar fi clănțuit, iar podiovcă înaripată îl făcea să semene c-un fluture de noapte.

— Ce oaspete! spunea popa Striganov, dându-se îndărăt şi desfăcându-şi larg brațele. – Dumnezeule, ce mai oaspete!

Între barba şi mustățile popii, sticleau orbitor nişte dinți tineri şi deşi, gura i se ivea proaspătă, cu buze roşii, în vreme ce ochii mari, cenuşii şi umezi, râdeau vădit a batjocură, iar spatele şi-l pleca slugarnic. Doar în râs. Zbânțuindu-se, popa făcea nişte gesturi, de parcă s-ar fi pregătit să-l îmbrățişeze, să-l aşeze şi să-l mângâie pe şeful de post, dar de fapt căta să-l oprească să intre în odaie.

— Ce oaspete! Dumnezeule, ce mai oaspete!

Ocolindu-l pe Striganov, Aniskin se aşeză pe laviță şi se linişti, aşteptând să înceteze zurgălăii ghirlan-delor. Petrecându-şi pulpanele podiovcăi, popa se întoarse cu fața spre el şi, câteva minute, priviră cu luare aminte unul la altul – tulburați şi oarecum surprinşi de faptul că stăpânul stă în mijlocul odăii, iar oaspetele şade pe laviță. În cele din urmă, dopurile îşi curmară clinchetul.

— Ce-o să ne facem acu, Vasili? – întrebă Aniskin. – Ei,

---

[1] Podiovcă – haină bărbătească lungă, încrețită de la talie în jos şi cu pulpane largi (n. tr.)

ia spune-mi, ce-o să ne facem acu?

Aniskin oftă lung şi privi la popă cu nişte ochi atât de întristaţi şi îndureraţi, încât popa se zgribuli şi se aşeză tăcut pe laviţă, ghemuindu-şi strâns picioarele sub el, Podiovca i se desfăcu, dând la iveală un maiou albastru şi nişte chiloţi decoloraţi de-atâta spălare, barba i se zbârli, încârlionţându-se şi făcându-se mai mică, iar părul i se risipi pe umeri.

— Fedea, – răspunse popa încet, – şi-n bucăţi de m-ai tăia, dar cine l-a omorât pe Stepan tot nu ştiu...

Lumânarea ardea trosnind din când în când, ghirlandele îşi legănau umbrele fantastice pe pereţii nedriş-cuiţi, alături de umbrele tot atât de fantastice ale bărbii ascuţite a popii şi ale umerilor săi aduşi. Erau ceasurile patru din noapte şi viforniţa se înteţise într-atât, încât ajunsese la punctul când urletul vântului nu mai îngăduia nicio clipă de răgaz, nicio fărâmă de tăcere. Vântul vuia cu o încordare deznădăjduită şi-o statornicie atât de întristătoare, încât părea că dacă urletul i se va curma pentru o clipă sau se va mai înteţi, atunci, dincolo de ferestre, ceva se va sfărâma în bucăţi, detunând, şi se va prăbuşi pentru totdeauna. Şi toată înfăţişarea istovită a popii Striganov răspândea şi ea acelaşi simţământ al unei piedici de neînlăturat. Părea că dacă se va mai gârbovi niţel, dacă podiovca grea o să-l mai apese pe umeri doar cu un pic mai mult, atunci popa se va pră-buşi la duşumea. Popa Striganov şedea pe laviţă cuprins de-o tristeţe de nepătruns, şi şeful de post simţi deodată că-n odaie nu se mai poate respira. Tot aerul fusese absorbit de

etichetele de vin şi de vodcă, de ghirlandele din dopuri, de icoanele de pe pereţi şi de singurul pat din odaie, răvăşit într-un ungher.

Lumânarea de stearină îşi arunca searbădă ei lumină asupra unui aşternut boţit, răsucit cumplit ca o funie, asupra pernei cu colţul sfâşiat şi zdrenţuit, asupra plapumei cu cearceaful mototolit în duşmănie. Patul ţipa că-i e scârbă de omul care, ameţit şi îngrozit de mahmureala ce urma după necontenitele beţii, suferea în sinea lui din pricina singurătăţii şi-a plictiselii. Şi, ca pe un butuc pentru tăierea căpăţânilor celor osândiţi la moarte, pe pernă se zărea, ceva mai întunecată, o adâncitură lăsată pentru cap.

— Vaska, – spuse în şoaptă şeful de post, – ce-ai făcut din tine, Vaska?

Popa Striganov plângea. Lacrimile i se rostogoleau încetişor pe obraji, pierzându-i-se în barba care-i rămăsese la fel de zbârlită şi de semeaţă ca şi mai înainte. Când şeful de post se apropie de el şi-i puse mâna grea pe umăr, popa tresări abia văzut. Stătură aşa timp îndelungat; Aniskin cu mâna pe umărul lui Striganov, iar popa plângând înăbuşit. Pereţii pestriţi erau cutreieraţi de umbre, iar casa se cutremura uşor şi rar, sub apăsarea viscolului. Striganov îşi ridică încet capul.

— Vezi, măi Fedka, – spuse el cu glasul întretăiat. – M-am hodorogit rău de tot, întocmai ca şi podiovca asta ponosită. Eşti cu şase ani mai în vârstă ca mine, dar arăţi mai tânăr. Toată viaţa am căutat cre-dinţa, am umblat după ea, iar tu ai trăit într-o singură credinţă şi d-asta eşti

fericit...

Striganov îndepărtă mâna şefului de post de pe umăr şi, zâmbind, spuse îndreptându-şi spatele:

— Nici tu nevastă, nici tu. Copii, şi nici credinţă! Iată cum stau lucrurile, Fedka! Apăi, cât se poate trăi în chipul ăsta?

Râzând pe sub mustaţă, popa se schimonosi, îşi flutură barba şi se rezemă cu spatele de peretele pestriţ, apoi porni să privească, zâmbind şi dându-şi la iveală dinţii albi, spre ungherul de unde sclipea aurul icoane-lor. Îşi plimba privirea de la Aniskin la icoane, de la icoane la Aniskin, iar pe chipul brăzdat de lacrimi i se întipărea un zâmbet batjocoritor.

— Tu, Fiodore, eşti ca şi un sfânt, – spuse în sfârşit Striganov, – cârmuirea ar trebui să te facă icoană. Păi, să-ţi vină să-nnebuneşti, nu altceva; munceşti ca miliţian de aproape patruzeci de ani, iar credinţa ţi-a rămas de fier. Uite, din pricina asta te pismuiesc, dar acuma am trecut la o credinţă atât de trainică, încât faţă de ea nu mai ai nicio putere, eşti neajutorat. Fiecare, Fiodore, ar vrea să fie profet, aşa. Că şi eu, la anii bătrâneţii, m-am agăţat de-o dreptate a mea, şi numai a mea. Acum trăiesc şi eu cu bucurie, întocmai ca şi tine!

Striganov se îndreptă de spate: spinarea îi stătea ţeapănă, barba semeaţă, lumina lumânării îi tremura pe cârlionţii părului, iar buzele i se împreunaseră într-o înflorire trufaşă şi plină de fudulie. Se sculă şi, înfăşurându-se în podiovcă, de parc-ar fi fost un halat, se plimbă prin

odaie drept, batjocoritor şi vajnic.

— Mi-am găsit şi eu credința! – spuse popa. – Nicicând nu voi mai avea asemenea prilej, să mi se-ntâmple să fiu pe calea cea bună. Aşa că şi eu, Vaska Striganov, mă simt un soi de Avvakum, propovăduitor de credință: Poate că nu mi-am trăit viața în zadar!

Striganov răspândea putere, cutezanță. Nu prea mare de statură, era totuşi sprinten şi drept de spate; popa avea o bărbie semeață şi hotărâtă, iar ochii-i erau atât de îndrăzneți, încât te lua cu frig când te uitai în ei. Acuma nu-ți mai venea să crezi că popa Striganov fusese în stare să plângă, că, numai cu cinci minute mai înainte, umerii i se cutremuraseră, jalnic şi întristător, sub mâna şefului de post.

— Acum trăiesc în bucurie! – spuse popa răsunător. – Acum sunt trebuincios vieții, Fiodore, iată cum stau lucrurile! Poate c-am fost întâiul din toți care-am înțeles că adevărul se află în viața cea mai de rând. Pescuitul, vânătoarea, aratul țarinei iacă, ăsta-i adevărul, iar toate celelalte-s minciună! Cu-atât îi mai bine omului, cu cât îi mai simplu! Iar tu înseamnă c-ai ajuns să fii orb, de nu vezi că-n curând n-o să mai fim în stare să răsuflăm, întocmai ca cega în văzduh. Vezi bine c-au doborât la pământ coamele de pădure de la Kolomen...

Barba popii Striganov flutura vioaie şi neînduplecată, umbra îi tresălta pe perete, podiovca mătura duşumeaua, căci popa se plimba cu paşi hotărâți şi mânioşi prin încăpere. Glasul îi răsuna şi mai tare, iar ochii i se umpleau

de-o lumină în care ardea inteligența. Ghirlandele cu dopuri, peretele acoperit cu etichete, icoanele din unghere, lumina de biserică a lumânărilor, mâinile de aur, răstignite în văzduh, – acum toate acestea i se păreau şi lui Aniskin ciudate, cu neputință de crezut, şi şeful de post se făcu mic de tot, ghe-muindu-se în tăcerea lui.

— Întotdeauna ai fost cinstit, Fedka, – continuă întărâtat Striganov, – dar uite că de data asta taci mâlc, deşi l-ai dat afară din casă, cu mâinile tale, pe directorul tehnic Stepanov... Se află pe lumea asta un neam de oameni pitici, cărora li se zice pigmei – continuă Striganov grăbit şi din ce în ce mai ațâțat. – Sunt toți de statura unui copil, dar în pădure-s ca la ei acasă. Şi-astfel, unul din ei, care învățase un grai străin, a spus odată: „Noi, pigmeii, – zicea el, atât o să trăim, cât o să trăiască şi pădurea! Striganov dădu înciudat din mână. – Atunci, cum să poată trăi pe pământ, fără taiga, Vanka Bocinin?

De data aceasta, înaintea şefului de post se afla acel Striganov pe care Aniskin se obişnuise să-l vadă arătând întocmai ca acum: cu ochii strălucindu-i fanatic şi cu părul parcă spulberat de vânt. Pentru întâia oară, de cincizeci şi ceva de ani încoace, şeful de post îl auzise plângând pe Vaska Striganov, în schimb, însă, îl văzuse de zeci de ori în starea şi cu-acelaşi chip de acum, când Striganov semăna într-adevăr cu un profet dezlănțuit care găsise, în sfârşit, adevărul.

— Aşa! – spuse încet Aniskin. – Iac-aşa!

Nu era în stare să-l privească în ochi pe Striganov: o

flăcăruie nebună se mistuia în ei. Dreapta popii stătea ridicată deasupra capului, într-un gest de chemare la credinţă, însufleţitor, iar chipul i se aţintise şi i se plecase înainte, de parcă dădea să cadă, şi din această cauză popa arătă ca o nălucire, căci un om obişnuit n-ar fi fost în stare să stea într-o asemenea poziţie, să-şi ţină astfel mâna şi să privească în felul în care privea Striganov. Întristat, Aniskin îşi luă ochii de la dânsul şi rosti înăbuşit:

— Iarăşi n-ai dreptate, Vasili! Încă nici eu nu ştiu prea bine, în ce anume privinţe n-ai dreptate, dar credinţa ta are vederi înguste. Nu-i cu putinţă ca tu să ai dreptate în toate lucrurile, iar directorul tehnic Stepanov în niciunul. În viaţă nu se-ntâmplă niciodată aşa ceva, Vasili! Aniskin clătină încet din cap. Şeful de post se gândi greoi şi îndelung, apoi spuse: – Am fost nebun când l-am alungat din casă pe directorul tehnic.

Şeful de post se ridică şi arătă cu două capete mai înalt decât Striganov, apoi se opri în faţa lui. Aniskin părea simplu, fără ifose şi uşor de înţeles. Gândirea sa era greoaie, greoaie îi era şi fiecare vorbă, dar în sinceritatea şi-n îndoielile lui, Aniskin era făţiş şi cinstit.

— Tu, Vasili, în orice lucru pe care-l faci, nu cunoşti margini! – spuse cu amărăciune şeful de post. – Când, în tinereţe, ai căutat aur tătăresc prin gorgane, te-ai ales numai cu bătături în palme, iar acuma te-ai aşezat de-a curmezişul în calea lui Stepan Murzin. Iar asta nu-i din pricina credinţei, Vasili…

Oare pentru a câta oară în viaţă, de cincizeci şi ceva de

ani încoace, stăteau, iac-aşa – unul în fața celuilalt – Aniskin şi cu Striganov! Gândindu-se la lucrul acesta, şeful de post zâmbi tainic, clătină iarăşi din cap, căci Striganov privea la el cu, măreție: podiovca ponosită îi cădea regeşte pe umeri, părul i se făcuse vâlvoi în dârdora însuflețirii de care părea pătruns, iar ochii îi sticleau aprinşi.

— Dumnezeu să te judece, Vasili! – spuse Aniskin deznădăjduit. – C-ai plâns, n-am văzut aşa ceva, dar totuşi. Vaska, viața noastră ni se apropie de capăt. La asta te-ai gândit vreodată?

Lumânarea se stingea trosnind. Iacă fitilul cum se pleacă, se gârboveşte, dă să cadă, şi-ar fi căzut chiar, dacă Striganov n-ar fi dovedit să-l oprească c-un băț de chibrit. După care, fitilul prinse din nou să lumineze slab, pâlpâi, şi până la urmă, se stinse de tot. Din bezna deasă şi de nepătruns, se auzi deodată răsunând glasul îndurerat şi stins al lui Striganov:

— Stăi pe loc, Fiodore, că-i pivnița deschisă.

Capitolul al doilea

1

În neîncăpătoarea odăiță din casa lui Aniskin, duşumeaua vopsită lucea în bătaia luminii electrice, muşcatele stăteau la fereastră cu frunzele lor grase şi verzi, iar perdelele, cuverturile dantelate de pe perini şi paturi, ca şi fața de masă din pânză de in sclipeau ca omătul,

mândrindu-se cu-o curățenie de spital. Tavanul cămăruței era înalt, iar pereții frumos văruiți, şi în odaie se simțea cum dăinuie atmosfera aceea plăcută, fără de ifose, pe care-o dobândeşte orice încăpere în care domneşte curățenia, căldura şi orânduiala. Gălbejiți la chip, nedormiți, anchetatorul şi şeful de post şedeau, la o masă pe care sforăia samovarul şi se afla o sume-denie de farfurioare şi farfurii purtând inscripția Narpit. Mirosea plăcut a pâine de grâu coaptă în casă, iar bucățile de slănină groasă şi deasă răspândeau un ispititor iz de usturoi. Anchetatorul şi şeful de post mâncau pe îndelete şi tăcuți, ascultând radioul.

Avioanele armatei populare de eliberare a Vietnamului bombardaseră nişte vase americane; Nasser rostise o cuvântare la un miting preelectoral; Johnson plecase în țările Americii Latine, iar ansamblul Beriozka – în cele din Orient. Metalurgiştii din Zaporojie turnaseră aceeaşi cantitate de oțel ca şi cu o zi în urmă, iar minerii trustului Kemerovugol îşi îndepliniseră sarcinile planului anual. Iată ce se întâmpla pe-acest Pământ cald şi rotund, în vreme ce dincolo de ferestrele casei lui Aniskin zdrăngănea un tractor cu şenile, claxona un camion şi, de bună seamă, răsuna şuierul istovitor şi mecanic al viforniței, şuier ce se asemăna cu vuietul unui motor de avion cu reacție, care-şi face încălzirea. Urletul, şuierul şi vâjâitul viforniței acopereau zgomotele casei, şi, de aceea, nevasta şefului de post, Glafira, nici nu se auzea umblând de la masă la bucătărie şi de-acolo înapoi, iar fiică-sa, Zinaida, se purta în aşa fel, de parcă nici nu s-ar fi aflat la masă.

Zinaida se dovedi a fi o fată atât de frumoasă, încât Kaciuşin amuţi de uluire. Ieşise din odaia ei acum zece minute şi, până-n clipa de faţă, apucase să bea două pahare de lapte fierbinte, dar anchetatorul îi mai simţea încă atingerea degetelor gingaşe pe mâna, îi mai auzea încă glasul plăpând, dar melodios: „Pe mine mă cheamă Zina!“ Când făcuseră cunoştinţă, fata venise până în apropierea lui, îl privise cu băgare de seamă în faţă, răspândind un parfum ciudat, necunoscut, şi stătuse alături de anchetator, până ce acesta bâiguise cu sfială: „Iacă, după cum vedeţi, sunt oaspetele tatălui dumneavoastră...“

Kaciuşin se purtase, vădit, ca un nătăntol, şi-acum privea pe furiş la faţa pală a fetei, la părul castaniu, la fruntea ei boltită şi senină, la ochii cenuşii, înfricoşători prin aceea că erau neobişnuit de frumoşi. Zinaida purta o rochie de culoare închisă, încheindu-se într-o parte c-un fermoar; îi cuprindea umerii firavi cu gingă-şie şi strâns, după care, arcuindu-se pe neaşteptate, îi cobora pe coapsele alungi şi din plin rotunde.

Iar anchetatorul Kaciuşin nici nu exista pentru fata şefului de post. Frământând între degetele subţiri un gogoloi din miez de pâine, Zinaida privea pierdută, pe gânduri, la fereastra întunecată. Se afla acolo, unde duduia tractorul cu şenile şi urla viforniţa, unde proiectoarele directorului tehnic de la centrul forestier mobil nu se stingeau cât era noaptea de lungă.

După ce se mai uită o dată la Zinaida pe furiş, anchetatorul îşi mută privirile asupra şefului de post şi, pe

neaşteptate, îşi dădu seama ce se petrecuse în casa aceasta. Se înmănuncheau laolaltă crâmpeie de fraze şi de gânduri, îi revăzu pe şeful de post şi pe directorul tehnic ieşind pe platforma vagonului, precum şi schimbarea la faţă a lui Stepanov când se uitase la Aniskin. Şi-şi aminti şi de glasul de peste noapte, ce se auzise din spatele uşii subţiri: „Nu-l învinuiesc pe tăticu!“

Când isprăviră de băut ceaiul, şi colacii din făină de grâu fură mâncaţi până la unul, şeful de post îşi slo-bozi zgomotos aerul din piept şi-şi întoarse capul către nevastă-sa, care între timp se aşezase şi ea la masă. O privi tăcut câteva clipe, apoi îşi mută privirea asupra fiică-şi, şi, după ce zăbovi niţel, se sculă greoi. Pe când se îndrepta spre uşă, Aniskin spuse:

— Nu-i de-ajuns că temperatura-i normală! Zinaida n-are voie să meargă la înmormântare...

Aniskin se duse la bucătărie, stătu acolo câteva clipe, apoi se întoarse ţinând în mână o scurtă îmblănită, în vreme ce în odaie dăinuia aceeaşi linişte de mai înainte, iar mama şi fiica stăteau cu capetele plecate, gândindu-se în continuare la vorbele rostite de şeful de post. Apoi, Zinaida se ridică fără zgomot, surâse şi se îndreptă spre odaia ei. Picioarele lungi ale Zinaidei, încălţate în cizmuliţe îmblănite, păşeau cu un târşâit abia auzit pe duşumeaua dată cu vopsea, mijlocul subţire i se mlădia, şi trupul cu umeri strâmţi şi încordaţi străbătea lin întreaga încăpere. În unduirea spatelui şi a mijlocului se citea o supuşenie apăsătoare... Voinţa ta, tăticule, este să stau acasă. Poftim!“

– spunea spatele Zinaidei. Deschise uşa, pătrunse pe jumătate de cealaltă parte, dar se întoarse brusc şi repede. Sprâncenele fetei se arcuiră poruncitoare şi bărbia i se semeţi. Preţ de-o clipă stătu neclintită, apoi, fără pic de zgomot, întocmai ca şi maică-sa, pieri în odaia ei. După două–trei clipe, dincolo de uşa subţire foşni o filă de carte şi se auzi un oftat înăbuşit – şi asta fu tot.

— Îmbracă-ţi scurta asta, Igor Valentinovici, – spuse Aniskin în liniştea încăperii. – Ai să degeri, dac-ai să mergi doar în paltonaşul tău... îmbracă-te şi tu, Glafiro!

Când ieşiră pe uliţă, becurile electrice din pridvorul birourilor colhozului încă mai ardeau şi, la lumina lor, steagul roşu de pe acoperiş stătea în văzduh drept ca o săgeată – într-atât îl întinsese vântul. Vifornița se dezlănţuise bezmetică, nu mai exista pe lumea aceasta cuprinsă de întuneric nici pământ şi nici cer, însă din bezna de nepătruns răzbăteau glasuri omeneşti şi se aprindeau lanterne de buzunar, în vreme ce de-a lungul uliţei, luminând zăpada cu farurile, înainta încet un tractor cu şenile şi lamă de buldozer – croind o pârtie de la casa Murzinilor şi până la cimitirul aflat pe un mic muncel. După tractor se târa un camion, iar când se uită în întuneric cu mai multă băgare de seamă, Kaciuşin văzu uliţa înţesată de lume şi mulţimea ce se înşiruia pe lângă garduri, tocmai apucând să cotească pe ulicioară. Era atât de multă omenire, încât anchetatorul rămase uimit – de unde se ivise? Până atunci i se păruse că satul are mai puţin de jumătate din locuitorii ce se aflau acum la înmormântare.

În mulțimea învăluită de neguri, scăpărau chibrituri ce luminau chipuri de bărbați, se auzea şopocăitul înăbuşit al femeilor, din când în când strigăte de copii, în timp ce bătrânii şi bătrânele satului stăteau ca nişte stane de piatră. Vifornița urla, dezlănțuită ca o turbată, şenilele tractorului zdrăngăneau; trâmbele omătului învârtejit se aşterneau peste mulțime, iar pe spinările femeilor, bărbaților şi copiilor se îngrămădeau ghemo-toace de zăpadă, fiindcă oamenii stăteau cu spatele la vânt. Mergând după Aniskin, pe pârtia făcută de tractor, Kaciuşin şi Glafira se apropiară de coada mulțimii, amestecându-se printre cei veniți de curând, – tractorişti, combaineri, şoferi, – şi se aşezară cu fața la gardul de nuiele, încremenind şi ei locului.

Porniră să se scurgă îndelungi clipe şi minute de tăcere în mijlocul beznei, al îndureratei amuțiri, al şuierului viforniței şi-ai legănării mulțimii, ce lui Kaciuşin i se părea o taină de neînțeles. Un umăr al scurtei purtată de Kaciuşin se atingea de spatele şefului de post, celălalt – de umărul cojocului unui necunoscut, între buzele căruia ardea mocnit o țigară de mahorcă, răsucită din foiță, luminând nişte ochi înguşti şi-o bărbie nerasă. Buldozerul se îndepărta din ce în ce mai mult de inima satului, lumina farurilor se pierdea în depărtarea albăstruie a ulicioarei, becul de semnalizare al camionului care patina arunca o văpaie roşie îngri-jorătoare, ca un strigăt de ajutor. Iar mulțimea se legăna şi se tot legăna fără de istov, vecinul nebărbierit de lângă Kaciuşin se legăna şi el, iar anchetatorul îşi dădu seama, în sfârşit, că vecinul său sălta de pe un picior pe altul, căci nu se putea

sta multă vreme neclintit: gerul şi vântul răzbăteau pe sub cojoc, iar picioarele păreau că simt în pâslari răceala de fier a pământului.

Încet, încetişor, fără să bage de seamă, Kaciuşin începu să se legene şi el ca toţi ceilalţi şi, în curând, i se păru că şi el, şi mulţimea, şi pământul de sub picioare, parcă pluteau. Numai gardul de nuiele rămânea nemişcat, în schimb toate celelalte se mişcau, fără să se ştie de ce şi încotro. Când Kaciuşin se întoarse cu faţa spre şeful de post, văzu în clipa ceea că Aniskin privea în direcţia către care se îndepărta duduind buldo-zerul, spre muncelul cimitirului.

Şeful de post zărea razele prăfoase ale farurilor puternice scăldându-se printre mesteceni, trâmbele dăn-ţuitoare ale viforniţei învârtejindu-le crestele golaşe şi prăvălindu-se peste gărduleţele întunecate. Aniskin îşi dăduse capul pe spate, ţinându-şi pleoapele mijite dureros şi muşcându-şi buza de jos; cât îi era chipul de mare şi plin, acum arăta răscolit de strâmbătura unei mâhniri tăcute şi tainice. Kaciuşin simţi cum îi lunecă pe gât un nod fierbinte şi tare. Deodată îşi dădu seama la ce gândea Aniskin, luând aminte la felul în care privea mestecenii cimitirului, şi-l apucă o dorinţă de nestăvilit să îmbrăţişeze umerii şefului de post, să-l privească drept în faţă şi să-i spună vorbe de mângâiere fără şir. Trecându-l un fior rece, de milă, Kaciuşin cugeta că Aniskin are şaizeci şi trei de ani, că îi mai rămăsese de trăit doar o fărâmă de viaţă şi că, în curând o mulţime tăcută şi înghesuită, întocmai ca şi asta de acum, va sta în jurul casei şefului de post. Lui Kaciuşin i se tăie suflarea şi-i

încremeniră obrajii când se gândi: „Aniskin şi-a petrecut toată viața în satul ăsta!“

Curând porniră să se reverse zorile, dacă zori se puteau chema cele ce se petreceau în satul apăsat la pământ de vifornița care turbase. Cu toate acestea, pe uliță se făcu ceva mai multă lumină, deşi geana dinspre răsărit a cerului încă nu se roşise, razele soarelui nu străpunseseră norii, iar copacii încă nu se deşteptaseră din somnul de peste noapte, să dea binețe, cu crăcile lor răsfirate, zilei celei noi. Nimic altceva, decât că lumea devenise oarecum mai luminoasă, de când soarele dădea să se ridice cine ştie unde. Şi totuşi el se afla dincolo de norii îngrămădiți, dincolo de pătura groasă a vântoasei care gonea şi urla neîncetat; acum se putea desluşi prin pâcla umărul vecinului de alături, urechea zgârcioasă cu lobul degerat, nasul mare şi posomorât. Era Mihail Kolotovkin, care nu mai semăna cu dânsul, fiindcă nu se mai zărea nimic caraghios pe chipul său. Mai trecură câteva minute îndelungi, după care mulțimea porni să se mişte, să şopocăiască şi să frea-măte: „Îl scoate, îl scoate”. Din pridvorul casei Murzinilor, răsunară nişte zgomote greoaie, rare, parcă numărate, apoi se potoliră, iar în răgazul acesta răzbătu iarăşi urletul vântului, după care – din nou se auziră zgomotele de mai înainte.

Câțiva bărbați coborau din pridvor coşciugul care, în lumina pâcloasă de-afară, părea negru, dar de fapt era îmbrăcat într-o pânză de stambă roşie. Coşciugul pluti pe deasupra mulțimii, pentru o clipă coborî, apoi iarăşi se ridică – chiar mai sus decât fusese mai înainte. Încremenise

în văzduh, de parcă ar fi stat în aşteptare, până ce lumea se va da la o parte de lângă gardul de nuiele, încetişor şi fără zgomot, pentru ca după aceea să se reverse într-un puhoi arcuit pe toată lungimea uliței. Nimeni nu conducea mulțimea, nu se auzea niciun glas, însă locuitorii satului se orânduiseră într-o coloană dreaptă, disciplinată.

Vifornița bântuia cu furie. Scoțând un urlet bezmetic, vântul smulse de pe acoperişul casei o fâşie de omăt, de-ai fi zis că-i din hârtie, o ferfeniți în mii şi răsmii de bucățele şi-o aruncă peste capetele şi spinările oamenilor; de sub acoperiş răsunară bocete, bocănituri, iar în mulțime se auzi un țipăt subțire şi jăluitor de copil. Apoi deasupra coloanei, deasupra coşciugului, deasupra mulțimii îmbulzite, răsunară cele dintâi măsuri ale marşului funebru de Chopin. Bătea o tobă, o trompetă sufla de una singură, iar un flaut, ivit de nu se ştie unde, se îneca la fiecare măsură. Cânta orchestra clubului.

Pe pârtia croită adânc de buldozer printre nămeți, lumea se îndreptă spre muncelul pe care creşteau mes-tecenii aceia deşi, şi unde întotdeauna, vara, pe una din cruci, stătea o bufniță de tablă, iar iarna – un corb cu penele ciufulite. Panglica alcătuită de mulțime, se strecura ca un tren şerpuitor, urmând meandrele drumu-lui făurit de buldozer, se scurgea întunecată şi închegată, ca un râu paralel cu apele Obi-ului. Marşul funebru, bocetele femeilor, urletul vântului, scrâşnetul monoton al omătului sub tălpile pâslarilor...

Când mulțimea ajunse să dea ocol marginii satului, şeful

de post, cu capul plecat pe umăr, purta partea din faţă a coşciugului.

Coşciugul urca spre muncel: pluti printre mestecenii de la margine, se înălţă, apoi începu să coboare agale spre mormanul de pământ galben, de curând scormonit. Mai întâi, mulţimea şerpui ca o panglică printre mesteceni, apoi, după ce se opri în loc, prinse să se strângă ca burduful unei armonici uriaşe, până ce se trans-formă într-un arc uriaş, cuprinzând mestecenii şi muşuroiul de lut gălbui. Orchestra porni să cânte din răspu-teri, dar, acoperită de celelalte zgomote, amuţi, şi-atunci, din toiul vaierelor viforniţei, sub muncel răzbătură vaietele glasurilor omeneşti.

Muncitorii de la centrul forestier se îndreptau spre cimitir cu paşi măsuraţi şi grei. Îmbrăcaţi cu toţii la fel, în salopete albastre, înalţi, vânjoşi, urcau repede şi hotărât, unul după altul, iar în fruntea lor, într-un pal-tonaş şi cu ghete îmblănite în picioare, cu capul descoperit păşea directorul tehnic Stepanov. Urcă pe muncel, cu un gest de comandant opri înaintarea muncitorilor, îşi croi drum prin mulţimea îmbulzită şi puse pe mor-mânt o coroană din flori de ceară.

Bulgări tari de pământ îngheţat porniră să bubuie pe capacul coşciugului, lopata începu să hârşâie şi se auzi un plânset înăbuşit de femeie. Apoi bulgării se apucară să bocănească în lemn ca o grindină. Deasupra Obi-ului, deasupra locului unde trebuia să se afle fluviul, se lumina un crâmpei de cer tulbure; trunchiurile mestecenilor din cimitir se întretăiau şi se împleteau în zarea pâcloasa. Pe

povârnişul muncelului părăsit de lume, câțiva câini de pripas rămăseseră cu boturile înălțate spre cer.

După ce oamenii se împrăştiaseră, unul câte unul sau în grupuri, după ce creasta muncelului fu pustie, atunci se putu desluşi frământarea unor siluete întunecate de femei, adunate ca o cruce în jurul mormântului proaspăt acoperit. Din pricina nevestei lui Murzin care zăcea pe pământ, lângă mormânt, de se tot plecau şi se înălțau neîncetat. Nu izbuteau cu niciun preț s-o ridice, s-o pună pe picioare. Se frământau deasupra Marinei, fără zgomot, fără astâmpăr, ca nişte lilieci, şi toate astea făceau ca priveliştea să semene cu un film mut de groază. Apoi de pe muncel se auzi răsunând un țipăt subțire, prelung, pe care însă vântul îl sugrumă, frângându-l şi înghesuindu-l în strunga dintre pini.

2

Picior peste picior, zâmbind şmechereşte pe sub mustață, Striganov răspundea la interogatoriu. La lumi-na zilei, chipul popii, dres după beție, părea proaspăt, rumen, cu părul bogat cârlionțat. Anchetatorul Kaciu-şin şedea pe-un colț de masă, zâmbind şi el pe sub mustață, la fel ca şi popa, frământând între buzele pătrățoase un chiştoc stins de țigară; era întru totul neserios, arătând ca un firțăngău.

— Cu toate acestea, când a plecat Saranțev de la dumneata? – întrebă Kaciuşin. – Măcar cu aproximație să-mi spui, cetățene Striganov.

— Noaptea! – răspunse însuflețit popa. – Noaptea, cetățene anchetator, căci nu-mi măsor mişcările şi faptele

după ceas. Cele douăzeci şi patru de ceasuri, eu le împart doar în noapte dimineață, zi şi seară.

Striganov chicoti scurt, legănându-şi pâslarul de bună calitate şi mijindu-şi îngăduitor ochii. Pe chipul rumen al lui Striganov se citeau blândețea, batjocura, zeflemeaua, iar ochii îi semănau ciudat cu ochii şefului de post şi ai fiică-şi, Zinaida – tot atât de mari, de umezi şi de frumoşi, iar din cauza acestei frumuseți, oare-cum înfricoşători.

— Dar nu s-ar putea oare mai preeis, Striganove? Până în miezul nopții, după miezul nopții?...

În vreme ce punea întrebări fără nicio însemnătate, pentru a câştiga timp, Kaciuşin simțea cum îl trec fiorii unui tremur de veselie şi cum îl cuprinde senzația pe care o încearcă omul când izbuteşte, în sfârşit, să iasă la un liman, după o mare încurcătură. Aceeaşi senzație care-l cuprinde pe cel ce, învățând să umble pe bicicletă, descoperă deodată, după nesfârşite căderi, lovituri, chinuri şi spaime, că se ține în şa. Adierea vân-tului îi răcoreşte fața înfierbântată, picioarele îi stau dibace pe pedale, iar drumul ce se îngustează în depărtare ca o panglică pestriță i se lipeşte de roată. Înflăcărarea, zborul înaripat, simțământul pierderii greutății...

— Ai băut mult? – întrebă Kaciuşin cu gândul aiurea.

— Pe măsura puterilor, tovarăşe anchetator! Printre celelalte păcate care m-au lipsit de harul preoției, se numără de asemenea şi faptul că nu mă potrivesc cu părinții bisericii în privința sângelui lui Hristos. Atât băutura, cât şi timpul, nu le măsor cu litrul şi cu ceasul.

Simțământul de înseninare, de înaripare nu trecea şi, aşteptând ca Striganov să contenească din zâmbetul său, Kaciuşin coborî de pe birou, oftă teatral şi strânse nedumerit din umeri.

— Un adevărat chin să te ancheteze omul, Striganove! – spuse el cu amărăciune. – Dumneata eşti priceput în treburile astea!

Kaciuşin se apropie de preotul răspopit, se plecă spre el, privindu-l drept în ochi, îi spuse încet şi răspicat:

— În dimineața asta, Saranțev a fost pe la dumneata. Pentru ce?

Zâmbind ca şi mai înainte, Kaciuşin aştepta răspunsul la întrebare, deşi nu ştia dacă Saranțev fusese într-adevăr la Striganov, răspopitul. Întrebarea pe care-o pusese, îi fusese stârnita lui Kaciuşin tocmai de senzația de înseninare care-l cuprinsese în clipa când îl văzuse pentru întâia oară pe Striganov. Ce anume îi stârnise această senzație, era tot atât de greu de răspuns, precum e greu de înțeles ce-i inspirația. Şi, aşteptând reacția lui Striganov, privindu-l ca şi până atunci stăruitor în ochi, Kaciuşin îşi dădu seama că nimerise la țintă: popa pălise.

— Răspunde, Striganove!

De cealaltă parte a pereților, potolindu-se pe ceas ce trecea, vifornița îşi mai făcea încă de cap, şi gea-murile mai erau biciuite de zăpada spulberată, însă în clipele când vântul se astâmpără, părea că în odaie se pompează o linişte încordată şi nespus de grea.

— Despre ce-ai vorbit cu Saranțev?

Kaciuşin împlinise abia de curând douăzeci şi cinci de ani, conducea întâia sa anchetă de mai mare însemnătate, dar nu fu în stare să se stăpânească: porni să hohotească mulţumit şi triumfător în clipa când Striganov îşi întoarse privirea şi încetă să-şi mai semeţească bărbuţa cârlionţată, Kaciuşin se apropie de masă, se aşeză şi aşteptă plin de hotărâre ca Striganov să-şi vină în fire. Privind la spinarea prăbuşită şi gârbovita a popii, anchetatorul se simţea uşor ca un balonaş, căruia i se dăduse drumul în văzduh.

— Răspunde, răspunde, Striganove!

Kaciuşin fu străbătut din cap până-n picioare de simţul că acum, în aceste clipe, fiecare vorbă pe care-o rostea, fiecare gând, erau inteligente, folositoare, că îndruma ancheta pe calea cea mai dreaptă, singura cu putinţă. Într-o stare asemănătoare cu beţia, anchetatorul se întoarse către şeful de post care şedea lângă fereastră. Zări ochii înceţoşaţi ai lui Aniskin, mâinile butucănoase, care-i atârnau greoaie pe genunchi, neobişnuita întoarcere a capului, şi-atunci, înflăcărarea năvăli cu forţe împrospătate asupra lui Kaciuşin, făcându-l să simtă un nod în gât. Îşi aminti de noaptea trecută: de foşnetele de dincolo de perete, de tainica plecare noptatică a şefului de post, de discuţia nevesti-si cu fata lor. Simţindu-se uşor, cu sufletul împăcat, Kaciuşin se îndreptă deasupra mesei şi, înmănunchindu-i cu privirea pe şeful de post şi pe Striganov, rosti încet şi şters, cu teama de-a nu da greş:

— Fiodor Ivanovici, interoghează-l mata pe Striganov. De bună seamă, dumitale îţi va povesti mai bucuros ce-a vorbit

cu Saranțev.

Înflăcărarea mai clocotea în pieptul lui Kaciuşin, atunci când îl văzu pe şeful de post lăsându-se pe spate şi luându-şi mâinile de pe genunchi. Totodată, Striganov îşi întoarse repede chipul către şeful de post, pierzân-du-şi vădit cumpătul, şi-l privi în aşa fel, încât fața popii deveni dintr-o dată foarte simplă, fără niciun soi de ifose: peste trăsăturile ei se aşternuse o înfățişare de familie, țărănească. Amândoi – şi şeful de post, şi Striganov păreau buimăciți.

— Aşază-te mata pe locul meu, Fiodor Ivanovici!

Liniştea mai dăinui câteva clipe, iar după aceea şeful de post porni să râdă. Pentru întâia oară, în aceste trei zile, râdea în hohote înaintea lui Kaciuşin, şi anchetatorul văzu fața groasă a şefului de post acoperindu-se de nişte zbârcituri rotunde, iar ochii cenuşii înveselindu-i-se ca unui copilandru. Din pricina hohotelor de râs, şeful de post se schimbă: nu mai părea gras şi mătăhălos, nu mai dădea impresia că seamănă cu un tainic idol oriental. Aniskin deveni plăcut, simplu şi, râzând fără încetare, se ridică de pe scaun, se apropie încetişor de anchetator şi-i atinse grijuliu cotul.

— Igor Valentinovici, – spuse cu blândețe şeful de post, – să ştii că greşeşti dacă-ți-nchipui că-l cunosc îndeaproape pe ucigaşul lui Stepan. De bănuit, bănuiesc eu ceva, dar iată că prea bine încă nu ştiu...

Şeful de post îşi trecu degetele peste mâna lui Kaciuşin şi, deodată, îi puse palma caldă pe umăr. Astfel se apropie şi mai mult, şi Kaciuşin simți că şeful ăsta de post, Aniskin, e-

un om cum nu se poate mai bun, moale, plăcut în toate cele, şi că avea o mâna uşoară, bună şi prietenoasă.

— Nu-s în stare să-l interoghez chiar eu pe Striganov! – spuse Aniskin. – Mi-e frate de sânge, frate bun.

Şeful de post zâmbea mai departe, cu duioşie, părinteşte, în clipa în care Kaciuşin, zvârlindu-şi stiloul cu pastă pe birou, lăsă să-i cadă capul pe mâinile încrucişate şi izbucni într-un hohot de râs atât de nestăpânit, de vesel şi de sincer, cum numai un om la vârsta lui o poate face. Şi-atâta vreme cât Kaciuşin hohoti, şeful de post stătu plecat asupră-i şi aşteptă răbdător ca anchetatorul să contenească din râs, căci Aniskin îşi dădea seama că anchetatorul Kaciuşin nu se putea purta altfel. Chiar şi el, Aniskin, ar fi râs la fel, cu lacrimi, dacă ar fi fost în locul lui.

Şeful de post îşi ţinea mâna pe umărul lui Kaciuşin, care se cutremura de râs, îi făcea plăcere să stea lângă tânărul anchetator şi, fără să aibă cunoştinţă de asta, simţea aceleaşi lucruri ca şi Kaciuşin: prietenie, recunoştinţă. Lăsându-l pe Kaciuşin să-şi isprăvească râsul cutremurător, Aniskin aruncă o privire în ochii scăldaţi de lacrimi ai acestuia şi bătându-l mângâietor pe umărul vânjos, îi spuse încetişor:

— Nu ţi-a spus nimeni, Igor Valentinovici, că suntem fraţi, de teamă să n-am neplăceri. De bună seamă, oamenii şi-au închipuit că-mi apăr fratele...

Mână caldă a şefului de post stătea pe umărul lui Kaciuşin, ochii săi cenuşii îl priveau părinteşte, iar dinspre el răzbătea o miroznă de pâine caldă de grâu, de zăpadă şi

acel iz dulce de casă pe care-l răspândesc rufele proaspăt spălate. Toate acestea îi erau atât de cunoscute, încât Kaciuşin simţi deodată că-i este nespus de bine, ca atunci când, în copilărie, deasupra patului său se apleca chipul drag al tatălui. Dorinţa din dimi-neaţa aceea, de a-l îmbrăţişa pe şeful de post, îl cuprinse din nou pe anchetator, deşi această pornire era cu neputinţă de adus la îndeplinire, ba chiar caraghioasă, în situaţia unui locotenent de miliţie.

— Nu suntem din acelaşi tată, – spuse mai departe şeful de post, încet. – Eu mă trag din Ivan Sevastianâci, iar Vasili din Daniil Pavlovici. Mama ni-i aceeaşi, Maria Semionovna...

Aniskin se îndreptă agale către fereastra al cărei geam, din pricina zăpezii lipite pe el, era tulbure; după ce se opri, se gârbovi şi-şi trase capul între umeri. O sarcină mare şi grea împovăra umerii şefului de post; în clipa în care, după ce stătuse câteva secunde de neclintit, se întoarse în mijlocul odăii, către popa Striganov, pe chipul lui Aniskin se ivi ceva anevoie de desluşit.

— Iacă ce vrei tu, Vasili! – spuse Aniskin. – Râvneşti s-ajungi în rândul mucenicilor. M-am gândit noaptea trecută la cele vorbite şi mi-am dat seama că dreptatea nu-i de partea ta. Aşa că va trebui să-ţi spun acum vorbe grele, obijduitoare şi să fiu iertat pentru asta, Vaska!

Faţă de cele ce se petreceau în sufletul lui Aniskin, anchetatorului i se păru că gândurile şi simţămintele lui sunt nişte fleacuri, că n-au nicio însemnătate. Ce însemnătate să aibă bănuielile şi gândurile sale în pri-vinţa

sticlei de Riesling, a tremurului ce cuprinsese degetul cel mic al lui Saranțev şi în legătură cu popa Striganov, față de cele ce spunea acum şeful de post! Viața şi moartea, veşnicia şi putreziciunea, cele tre-cătoare şi zadarnice însemnătate să mai aibă înseninarea de-o clipă a lui Kaciuşin față de toate acestea?

Doar moartea lui Stepan Murzin, doar crucile negre profilate pe cerul jos al cimitirului, bubuitul bulgă-rilor de țarină înghețată pe capacul coşciugului, doar de mai puteau sta alături de şeful de post şi de fratele său, Vasili. Toate celelalte nu mai încăpeau în locul rămas slobod între ei, şi nici Kaciuşin nu încăpea acolo, chiar de-ar fi fost numai c-un colțişor din puloverul lui albastru sau măcar cu gândul. Zeci de ani, zile şi nopți de suferințe şi bucurii, de naşteri şi morți, – toate acestea se aflau între anchetator şi cei doi frați.

— Tu, nu de adevăr ai nevoie, Vasili, ci de tine însuți ai nevoie, ca să te afli lângă adevărul tău, – spuse Aniskin. – Tu, nu te poți încălzi cu adevărul ăsta, ci doar îți capeți strălucirea de la el, ca să ai putința de-a fi văzut de la o poştă.

Pentru Kaciuşin, şeful de post era mare, de neatins, dar şi Striganov se schimbase. De pe chipul popii se ştersese, întocmai ca o poleială de aur falsa, tot ce se putea înțelege şi lămuri, toate cele privitoare la ziua de azi, la cele trecătoare. Popa arăta înțelept şi simplu, fiindcă-şi recăpătase înfățişarea pământeană şi creşti-nească a chipului. Acum, Striganov semăna foarte mult cu frate-său mai vârstnic.

— Iac-aşa-nţeleg eu lucrurile-acum, Vasili! – vorbi mai departe Aniskin, cu glas tărăgănat. – Ţi-ai născocit o credinţă, un adevăr, ca să te îndreptăţeşti în faţa conştiinţei talc... Urăşti oraşul, pentru că nu te-a primit.

Aniskin se opri într-un ungher întunecos şi, lăsându-şi capul în jos, tăcu în aşteptarea spuselor lui Stri-ganov. Şeful de post era liniştit, dar avea totuşi înfăţişarea unui om care încă nu înţelesese totul, era frământat de îndoieli şi, deşi vorbise foarte încredinţat de adevărul celor grăite de el, aştepta mereu o încuviinţare din partea celui care-l asculta. Iată că şi la Striganov şeful de post se uita în aşa fel, de parcă ar fi vrut să spună: „Haide, Vasili, zi-mi că n-am dreptate. M-aş simţi uşurat, dac-aş afla că greşesc”. S-ar fi spus că Aniskin îl roagă pe Striganov să dezmintă, să se apere, şi-atunci, popa, oftând, îşi ridică privirea:

— Într-un singur chip ai dreptate, Fiodore, – spuse el, – când zici că fiecare-şi are adevărul său. Şi mai ştiu un lucru: nu eşti în stare să gândeşti despre mine altfel, decât aşa cum gândeşti acu. Aşa că nu te frământa pentru mine, ci mai bine ascultă ce-ţi strigă adevărul meu. Iacă-l afară, dincolo de fereastră, adevărul meu!

Striganov îşi ridică mâna şi-o întinse către fereastra prin care răzbăteau zgomotele, din ce în ce mai puternice, de la centrul forestier, căci de dimineaţă cei de la exploatarea lemnului porniseră să iasă pieziş, spre marginea satului. Directorului tehnic Stepanov nu-i mai trebuiau decât preţ de câteva ceasuri ca să doboare şi cel din urmă cedru bătrân, de dincolo de grădini. Ferăstraiele cu benzină urlau,

opintindu-se şi hohotind, tractoarele zdravene răgeau din răsputeri, iar buştenii se prăvăleau, cutremurând pămmtul. De-acum se auzeau până şi-n casele satului, glasurile răsunătoare ale oamenilor cu ferăstraiele: „Păzea!“ – vestind din vreme că încă un cedru îşi clatină creasta şi-i gata să se prăbuşească.

— Ascultă, ascultă oleacă la adevărul meu!

Şeful de post asculta; o brazdă adâncă îi spinteca fruntea boltită, buzele i se crâmpoţiseră, genele-i tresă-reau de fiecare dată când un copac se prăbuşea la pământ cu zgomot înăbuşit. Ascultă la glasurile taigalei, până în clipa când următoarea izbucnire a viscolului acoperi tot ce putea răzbate prin ferestre. Apoi, şeful de post mai făcu un pas, apropiindu-se de Striganov care, lăsându-şi mâna în jos, încă mai stătea în picioare. Pe chip i se aşternuse o expresie înălţătoare, curată, ochii îi priveau deschis şi în buzele strânse dăinuia o durere ascunsă. Şi pe popa Striganov, răspopitul, îl durea la fel, ca şi pe Aniskin, când copacii se prăvăleau la pământ, când ferăstraiele urlau lacome şi orbeşte, înfigându-şi colţii în lemn.

— Aşa! – spuse şeful de post. – Iac-aşa!

Şeful de post îndepărtă perdeluţele de stambă de la fereastră, se plimbă de la un capăt la altul al odăii, îşi duse mâinile la spate şi, vorbându-i numai lui Kaciuşin, spuse:

— E vorba de coamele de pădure ale Kolomenului. Anul trecut, directorul tehnic Veriutin, după cum îl chema pe numele de familie, le-a tăiat, le-a ras de pe faţa pământului, iar pădurile ălea adăposteau satul de urgia vânturilor. Chiar

şi tu ai simţit asta pe pielea ta, Igor Valentinovici, când mergeam spre Verşkov.

Apoi şeful de post se întoarse, pe neaşteptate, către popă şi, ridicând din sprâncene, spuse mai departe cu hotărâre:

— Directorul tehnic Stepanov n-ar fi tăiat pădurea de la Kolomen. Iacă, şi-ăsta-i tot un adevăr, Vasili.

Vifornița izbea în pereţii de bârne cu izbucniri din ce în ce mai stăpânite şi mai rare, iar omul acela părel-nic, care mai înainte se crezuse că umblă cu paşi măsuraţi pe tavan, de data aceasta, niciuna, nici două, se oprea locului, îşi ţinea suflarea, de parcă şi-ar fi adunat puterile pentru alţi paşi stăruitori. În odaie, dăinuia ceva, de nepătruns, ţărănesc, şi Kaciuşin se gândi deodată, cuprins de-o senzaţie ciudată de uşurare şi elibe-rare, că biografia lui de anchetator abia acum începe. De unde şi până unde-i veniseră asemenea gânduri, încă nu-şi putea da seama, dar, şezând faţă în faţă cu popa Striganov, răspopitul, privind la domolul şef de post, Kaciuşin simţea cum îl pătrunde o răceală pe sub picioare, de parcă ar fi stat pe pământ. Nedându-şi încă bine seama ce se întâmpla cu dânsul, anchetatorul simţea ceva nespus de ciudat, parcă se făcea că în el, înlăuntrul său, se aflau pinii coamelor de pădure de la Kolomen, cedrii din marginea satului, soarele Obi-ului înainte de asfinţit, fâlfâitul molatec al aripilor raţelor sălbatice deasupra lacurilor rotunde, şi petele rămase de-astă toamnă, ale mestecenilor îngheţaţi.

Aniskin şi Striganov şedeau faţă în faţă; se aşternuse o tăcere apăsătoare, iar în răstimpul acesta Kaciuşin se gândi

deodată: „În taiga a avut loc o încăierare necruțătoare!“ Zări zăpada, răscolită şi călcată în picioare, doi oameni încleştați într-un ghem, auzi urletul înfricoşător, deznădăjduit, al câinelui. Cei doi se rostogoleau pe pământ, horcăiau cu beregățile sugrumate, se întindeau spre cuțite şi arme; inelul sări de pe cuțit, sclipindu-şi alama, apoi se mai petrecu ceva – străfulgerarea împuşcăturii…

— Stai jos, Striganove! – spuse tăios Kaciuşin, ştergându-şi nădușeala de pe frunte. – Stai jos şi răspunde-mi: de ce-a fost Saranțev la dimineața? – Şi, în general, ce s-a petrecut la locuința dumitale în ajunul crimei?

— Dară n-am nimic de spus, – şopti Striganov, aşezându-se. – Dumneavoastră i-ați audiat pe toți: pe Kolotovkin, pe Bocinin, pe Verşkov. Şi nimeni nu v-a spus nimic! Iar acuma, nici lui Aniskin n-or să-i spună: căci aşa le-am poruncit!

Striganov îşi puse din nou picior peste picior, îşi semeți bărbuța şi privi la Kaciuşin, senin şi strălucitor.

— Iac-ai văzut, Igor Valentinovici, – spuse cu răceală şeful de post, – ai văzut ce fel de om este Stri-ganov ăsta? Vezi, cum se-ndeasă să facă pe profetul unei noi credințe? Deodată îşi ridică glasul. – Ei, nu-i nimica, Igor Valentinovici, o să-l interogăm pe Semion Privalov. Mujicul ăsta o să ne povestească tot… Trebuie să-l ții minte: despre el ne vorbea Saranțev.

— Păi, nu-i Privalov omul pe care să-l ieie cineva în seamă! – strigă popa.

3

În răstimpul cât Kaciuşin îl interogă pe combainerul Semion Privalov, şeful de post şezu într-un ungher întunecat, cu mâinile puse pe pântec şi învârtindu-şi degetele neîncetat. Îşi ţinea ochii închişi, fruntea îi era încruntată, şi se părea că Aniskin picoteşte. Iar interogatoriul îşi urma cursul...

Kaciuşin. Ce-a spus Saranţev înainte de-a pleca?

Privalov. N-a spus nimic. Şi-a luat sticla cu ceva vin în ea şi-a plecat. La revedere, zice...

Kaciuşin. Verşkov a plecat mai devreme sau mai târziu?

Privalov. Cum putea să plece mai devreme, dacă Striganov a vrut să-l trimeată, la-nceput, pe el după vodcă, iar pe urmă, după ce plecase Saranţev, l-a luat şi l-a dat afară?

Kaciuşin. Din ce pricină l-a dat Striganov afară pe Verşkov?

Privalov. Eram cu toţii chercheliţi, parcă mai puteam înţelege ceva.

Kaciuşin. Totuşi ce s-a-ntâmplat?

Privalov. Păi, nu s-a-ntâmplat nimic! Flegont, aşa-i el: tace, tace şi-odată spune una boacănă.

Kaciuşin. Dar, ce-a spus?

Privalov. Ce putea să spună? O prostie!

Kaciuşin. Totuşi, ce anume?

Privalov. Că n-am scris, doară. Însă, cam aşa spunea. Voi, popii, zice, sunteţi nişte proşti. Trăncăniţi şi bălmăjiţi, zice, dar folos de la voi, nici cât o ceapă degerată: străinaşii

îi dau înainte, fără-ncetare, vatămă taigaua, seacă Obi-ul, stârpesc el anii, iar voi trăncăniți într-una.

Kaciuşin. Aşa, interesant! Dar ce, chiar e-adevărat că orăşenii vin deseori pe-aici?

Privalov. Când vremea-i bună, în fiştecare săptămâna. La noi îs locurile cu cei mai mulți elani. Şi iată-i că vin cu duiumul, cărându-şi termosele cu ei.

Kaciuşin. Ce fel de termose? Şi de ce râzi?

Privalov. Păi, cum să nu rid, de vreme ce nu mi-s cu nimic vinovat. Pentru mine olanii – ptfu! Mie să-mi dar rațe sălbatice, cocoşi de munte, gâşte sau orice altă orătanie. Nu-s ahotnic după jivine, mi-i milă de ele. Să vezi ce mai plânge elănița, când o răneşti. Aşa că eu unul, nu dau decât la zburătoare...

Kaciuşin. Şi de ce-ai pornit să râzi?

Privalov. Vine pe la noi unul, care-i funcționar în comerț, vine să vâneze elani. Doboară elanul, hăcuieşte carnea – cea mai bună – iar rămăşițele le dă. Pe urmă, se-aşază pe-un ciot şi bea ceai din termos. Altminteri, om de treabă!

Kaciuşin. Cine mai vine de la regiune?

Privalov. Păi, îs o droaie... Iacă şi directorul magazinului cel mare, şi el vine. Straşnic de prost mai trage şi-asta!

Kaciuşin. Să ne întoarcem la oile noastre.. Ce-a mai spus Verşkov?

Privalov. N-a mai spus nimic. Aci s-a băgat în vorbă Stepaşa Murzin.

Kaciuşin. Cum, Murzin? Păi ce, a fost şi el la Striganov?

Privalov. Ei. Na! Asta-i bună! A fost chiar de la bunul

început. A venit cu-o juma de litru, dar uite drăcie, – acum aşa ne chibzuim între noi, – Stiopşa n-a băut din vodcă. D-asta am băgat eu de seamă, că se tot dă pe lângă ficus. Negreşit că turna vodca în ghiveci.

Kaciuşin. Dar Murzin de ce-a venit?

Privalov. Noi, aşa-nțelegem acu, c-a venit ademenit. Băut, nu mergea niciodată prin taiga, aşa că Bocinin şi Kolotovkin s-au gândit că pot păcătui.

Kaciuşin. Nu-nțeleg!

Privalov. Ce-i aici de ne-nțeles! D-asta au şi şters-o din ospeție, Kolotovkin şi cu Bocinin, ca s-o tulească după elan, până ce-şi bea Stiopşa vodca. Că doară şi spun: a venit acolo ademenit. Noi, aşa înțelegem acu, că şi Fiodor Ivanovici e-amestecat în treaba asta.

Kaciuşin. Cum aşa! De ce?

Privalov. Păi, fiindcă-mpreună cu Stiopşa au pus la cale toată comedia asta. Când Stiopşa-i în taiga, nu se duce nimeni la vânătoare de elani. Stiopşa, aşa-i el, vede şi prin copaci!

Kaciuşin. Aşa... S-a certat Murzin cu careva?

Privalov. Cu toți s-a luat la gâlceavă. De bună seamă, el era țăran drept, cinstit şi ținea mult cu stăpânirea. Încă ceva, Stiopşa nu se temea de nimeni. „Ei, zice, prietenii mei buni, astăzi o să-mi jucați oleacă: pun mâna pe toți braconierii”!

Kaciuşin. Dar ce-a vorbit Striganov?

Privalov. Vaska a trăncănit toată scara. Făcea propagandă împotriva orăşenilor.

Kaciuşin. Anume, ce-a vorbit?

Privalov. D-apăi ce trăncăneşte el totdeauna... Fraţi tirani, zice, curând o să trăiţi pe pământul gol, secă-tuit de apă. Ba, într-un loc, îl ţin minte pe dinafară cum a rostit, repede şi cu glas răsunător, vorbele astea: „Şi nu va rămâne pe pământ nici fiară, nici pasăre şi nici peşte, iar în râuri nu va mai fi apă...” Numai fierul, zice, numai el va domni pe pământ. A vorbit cu tâlc!

Kaciuşin. Şi ce i-a spus Murzin?

Privalov. Păi, ce putea să-i spună Stiopşa, de vreme ce nu primeşte leafă de la colhoz, ci de la cârmuire? „Eu, zice, pe tine, Striganove, o să te pun cu botul pe labe, fiindcă răzvrăteşti lumea”. Dar, aci, Saranţev se bagă şi el în vorbă. Iacă şi ăsta-i om de treabă; chit că-i orăşean de felul lui, dar e de partea noastră.

Kaciuşin. Ce-a spus Saranţev?

Privalov. Pe el nu-l poţi înţelege, când îi băut. Noi, fireşte c-am râs, în clipa în care a prins să vorbească.

Kaciuşin. Dar de ce-aţi râs?

Privalov. Era tare şod! „Fie, zice, ca însăşi matricea primară a pământului să ţi se deschidă sub picioarele tale, Murzine. Până când, zice...”

Kaciuşin. Care-a plecat mai devreme: Saranţev sau Murzin?

Privalov. Murzin. El a plecat cel dinţii. Se clătina, de parcă era beat...

Kaciuşin. Nu vreau să te jignesc, dar de ce-a spus Striganov: „Privalov nu-i un om pe care să-l ieie cineva în

seamă?“

Privalov. Dar nu mă jigneşti de fel. Eu îmi văd de treaba mea, nu m-amestec. Ei se ceartă, dară eu nici cu popa, nici cu Stiopşa Murzin. Eu mi-s de sine stătător, nici încolo, nici încoa, taman la mijloc. Pentru mine elanii şi taigaua – ptfu! Elanul are carne tare şi aţoasă. Pot trai şi fără el, dac-am raţe şi gâşte. Piere taigaua, piere şi Obi-ul, dar lacurile rămân. Eu aşa cred: Dacă scade apa din Obi, atunci or fi şi mai multe raţe pe întinderile lui. Raţa nu iubeşte Obi-ul, din pricina repeziciunii cu care curge. Raţa nu se simte la îndemână pe firul apei: n-are pic de linişte!

Kaciuşin. Ei, Privalov, dacă dumneata oşti de mijloc, ia spune-mi: cine putea să-l ucidă pe Murzin?

Privalov. Iete na! Asta-i bună! mai întâi trebuie spus că nu l-a ucis nimeni pe Stiopşa. A pierit într-o încăierare.

Kaciuşin. De ce gândeşti dumneata aşa?

Privalov. Aci, nici n-ai la ce gândi. Niciunul din oamenii noştri din sat nu ora în stare să-l ucidă pe Stiopşa. Într-o încăierare – asta-i altă socoteală! Noi doar nu suntem ca forestierii...

Kaciuşin. Va să zică, Saranţev putea să-l ucidă pe Murzin?

Privalov. Cine să-l ştie pe forestierul ăsta... Era prieten cu Kazbek.

Kaciuşin. Cu alte cuvinte, Saranţev era unul din cei asupra cărora câinele nu s-ar fi năpustit? Aşa trebuie să-nţeleg?

Privalov. Saranţev se împrietenise cu Kazbek, datorită lui

Flenka Verşkov...

Kaciuşin. Pentru numele lui Dumnezeu, Privalov, vorbeşte mai desluşit.

Privalov. Nici că se poate mai desluşit! Saranțev şi cu Verşkov au fost împreună la vânătoare, la lucru, iar cățeaua lui Flegont îi vine mamă lui Kazbek. Anul trecut, când Stepan a fost bolnav de apendicită, Kazbek a stat la Verşkov.

Kaciuşin. Care va să zică, Verşkov şi Murzin erau prieteni?

Privalov. Înc-o dată, iete, na! Au luptat în aceeaşi companie. Iacătă-i că-s patru prietenaşi: Fiodor Ivano-vici, Luca Semionov, Stiopşa Murzin şi Flegont Verşkov. Luca, bineînțeles, a plecat la oraş, aşa că din compania lor au mai rămas doar trei.

Kaciuşin. Ascultă, Privalov, dar dacă pun întrebarea aşa: Verşkov sau Saranțev? Care dintre ei s-a încăierat cu Murzin?

Privalov. Saranțev.

Kaciuşin. De ce?

Privalov. Fiindcă-i de la forestieri...

Kaciuşin. Doar pentru faptul că-i de la forestieri...

Privalov. Aşa-s ăştia de la centrul forestier...

Kaciuşin. Cum anume?

Privalov. De toate soiurile... da ce mă tot iscodiți atâta, tovarăşe anchetator, de ce taman pe mine, când uite-l pe Fiodor Ivanovici cum stă? Ştie mai bine decât mine cu cine s-a întâlnit Stiopşa. Nene Aniskin. Hei, nene Aniskine, nu

care cumva ai adormit? Nu cumva dormi, nene Aniskine?

...Deschizându-şi ochii, şeful de post zâmbi şi se gândi că sunetul ce răzbătea din când în când, ca un zumzet de țânțar, prin duduitul maşinilor şi prin freamătul vifornițeі pe cale să se astâmpere, trebuia să fie chiar glasul mult aşteptatului tractor care, după toate semnele, de-acum trecea mai lesne prin dreptul coamei pădurii de la Kolomen, îndepărtând cu lama buldozerului troienele de peste trei metri, nu departe de marginea satului. Ascultând cu luare aminte, şeful de post ieşi din ungherul său întunecat şi se apropie de Privalov – un țăran mărunțel şi slăbuț, cu ochi mari şi albaştri, îndepărtați. Dar luat şi pe de-a-ntregul, Privalov părea smucit, se clătina de parcă în omul ăsta nu se afla o oişte care să-i poată ține într-o poziție dreaptă capul, mâinile lungane şi spatele îngust. Şeful de post se apropie de Privalov, şi acesta îl întâmpină cu toată făptura lui pe Aniskin. Ochii albaştri priveau la şeful de post cu credință şi cu duioşie, gura i se strâmba de plăcere, iar gâtul subțire i se alungea.

— Că doar adevăru-l spun, nene Aniskine! – rosti plin de bucurie Privalov.

— Care altul să se fi încăierat cu Stiopşa, dacă nu careva de la centrul forestier? Ieri, la cooperativă, despre asta se vorbea, apăi toți ziceau că numai ăştia de la centrul forestier l-au băgat în pământ pe Stepan... Şi iată că Lioha Zaremba se lua în bețe cu toți...

În odaie se auzeau zgomotele de la centrul forestier şi urletul vifornițeі pe cale să se potolească, apoi răsună

duduitul tractorului care se apropia, înaintând acum pe ulița satului. Şenilele zornăiau înăbuşit, moto-rul gâfâia împovărat, căci tractorul străbătea şi pe uliță, tot prin troiene. Mai rămâneau câteva minute până ce tractorul avea să ajungă lângă clădirea miliției, şi şeful de post se opri la doi paşi, mai înainte de-a fi lângă Privalov.

Aniskin îşi mai încetini mersul, şi-acum avea înfățişarea omului căruia nu-i mai pasă de nimic: se uita la Privalov cu privirea pustie, fără să-l bage în seamă pe Kaciuşin, şi părea că se gândeşte la altceva decât la ceea ce ar fi trebuit să se gândească un milițian căruia i se povesteşte că la magazin a avut loc o discuție înverşunată. După aceea. Aniskin îşi scutură capul, descătuşându-se parcă de ceva chinuitor, sâcâitor, îşi ridică privirile spre Privalov şi întrebă încet:

— Dar ce spunea Zaremba?

— Păi, ce putea să spună! – răspunse Privalov. Nevastă-sa îi venetică, aşa că şi el le ține parte vene-ticilor. Ea aşa zice: vânătorii voştri l-au băgat pe Stepan în pământ.

De data asta şi Kaciuşin îşi dădu seama de zornăitul şi duduitul cumplit ce răzbătea dinspre uliță. Dintr-un salt, anchetatorul se repezi către uşă, bucuros şi sprinten ca un băiețandru, cu-o asemenea expresie înti-părită pe chip, de parcă ar fi plecat pentru totdeauna din odaia în care libărcile forfoteau în dosul sobei, ferestrele erau luminate de-o strălucire sinilie şi înghețată, şi-n care mai dăinuiau încă glasul catifelat al popii Striganov, răspopitul, tăcerea înstrăinată a lui Ivan Bocinin şi vrăjmăşia lui Kolotovkin. Anchetatorul Kaciuşin, care se apropia bucuros de uşă,

arăta iarăşi aidoma celui pe care-l văzuse şeful de post – când coborâse din elicopter.

Nişte cizme grele bocăniră în tindă, se auziră un glas de bas şi-un râset înăbuşit de femeie; motorul tractorului mergea uşor, odihnitor, cu turație redusă, centrul forestier al directorului Stepanov zbârnâia la fel ca şi mai înainte, iar vifornița urla mai departe. Toate zgomotele de mai sus se învălmăşeau într-o hărmălaie veselă, iar când uşa se deschise larg, lăsându-l pe Grigori Storojevoi să intre, acesta păru că irumpe tocmai din hărmălaia de-afară, din mijlocul noilor zgomote care curmaseră amorțoala din odaia miliției. Tractoristul ținea în brațele sale întinse o femeie înfăşurată într-o şubă, iar lucrul acesta părea, de asemenea, vesel şi neobişnuit. Chipul femeii nu se vedea, dar de sub gulerul acoperit de promoroacă i se auzea râsetul înăbuşit.

— Luați în primire una bucată femeie degerată! – spuse tractoristul, zâmbind cu sfială. – Unde-aş putea-o pune?

După câteva minute, în biroul miliției era dârdora mare: Kaciuşin freca cu zăpadă picioarele micuțe ale femeii, şeful de post întindea pe sobă obielele şi ciorapii de lână, iar tractoristul căra în odaie o sumedenie de cutii galbene, de eprubete şi lădițe. Femeia îşi mijea fericită ochii, stând cu spatele lipit de sobă, iar când picioarele i se înroşiră de-a binelea, se sculă şi, păşind şovăielnic, ca o chinezoaică, umblă nițel prin odaie, după care privi la şeful de post pe sub sprâncene, plină de veselie. Îl privi două-trei clipe, iar după aceea se petrecu ceva neaşteptat pentru Kaciuşin: căpitanul de miliție se apropie deodată de Aniskin, fără

multe fasoane, şi, ridicându-se pe vârful picioarelor, îl sărută pe obrazul neras, şi-şi lipi capul de pieptul lui mătăhălos.

— Bună ziua, om bun şi gras! – spuse ea, privind cu grijă în ochii lui Aniskin. – Ei, măi lăudăros nenorocit! „La mine-n sat nu se petrec cine ştie ce întâmplări de seamă”! Te-ai lăudat până n-ai mai putut! Mi-e şi silă să mă uit la tine, lăudărosule!

— Grozavă-mi eşti şi tu, femeie înghețată! – răspunse şeful de post, sărutându-i părul. – Uită-te numai la Iulia asta, Igor Valentinovici, şi-ai să vezi că i-a degerat până şi părul.

Într-adevăr, deasupra chipului micuț, de copil, al căpitanului Iulia Borisovna se înălța o claie de păr încărunțit, atât de înfoiat, încât nu părea să fie părul ei. Iulia Borisovna, – fiind mai mică de statură, îi venea şefului de post până la piept – era o femeie slăbuță, cu ochi mari. Desprinzându-se de la pieptul lui Aniskin, se uită la el cu-o privire lungă şi pătrunzătoare, îşi încruntă sprâncenele subțiri şi clătină din cap osânditor. Apoi, Iulia Borisovna făcu câțiva paşi la o parte, şi, în bătaia luminii verzui şi ucigător de necruțătoare a ferestrei, chipul ei arătă aşa cum era în realitate, – chipul unei femei ce se îndeletniceşte cu-o meserie bărbătească. Purta un costum pe jumătate militar, cu bluza ridicată într-o parte, din pricina revolverului.

— Locotenent Kaciuşin, – spuse nu prea tare Iulia Borisovna, – mai aveți nevoie de Semion Privalov?

Şi-atunci îşi dădură seama că Semion Privalov şedea ca

şi mai înainte pe scaun şi privea zâmbitor la Iulia Borisovna. Se uita la ea, aşa cum te uiţi îndeobşte la o veche cunoştinţă.

— Văd că nu mai c nevoie de Privalov, – continuă Iulia Borisovna. – La revedere, Semion!

După plecarea lui Privalov, Iulia Borisovna se apropie de sobă şi se rezemă cu spatele de ea, făcându-se iarăşi micuţă, de parcă ar fi fost o puştancă. Alintându-se ca o pisică pe lângă cărămizile sobei, se zgribuli cu plăcere, îşi îndreptă părul care-i căzuse peste ochi şi privi rece la Aniskin.

— Mă interesează doi oameni, – spuse Iulia Borisovna, – Saranţev de la centrul forestier şi vânătorul Verşkov. Chestiunea-i următoarea, dalele expertizei... Fiodor Ivanovici, ce-i cu tine?

Călcând cu paşi mari şi apăsaţi, şeful de post trecu spre uşă şi, luându-şi scurta din cui, începu să se îmbrace, pufnind şi opintindu-se, sugându-şi dintele găunos. După ce-şi puse, în sfârşit, scurta pe spatele gârbovit, Aniskin îşi luă căciula, o îndreptă, dar nu şi-o puse pe cap. De altfel aşa şi păşi mai departe: cu căciula în mâini. Se plecă pentru a încăpea pe uşă, păşi greoi cu pâslarii peste prag, din care pricină se încovoie şi mai mult, iar apoi dispăru. În odaia deschisă năvăliră duduitul maşinilor şi şuieratul vântoasei, mirosind a ger şi-a omăt. După aceea, uşa se închise fără zgomot, iar fulgii de nea, rotindu-se un pic, pieriră.

— Întocmai cum îmi închipuiam! – spuse Iulia Borisovna, după un îndelungat răgaz. – Ştiam dinainte că

lui Fiodor Ivanovici îi e nespus de greu, ca niciodată de greu...

Scoase o ţigară, o aprinse, slobozind îngândurată fumul spre tavan, şi se apropie de fereastra lângă care stătuse Aniskin. Iulia Borisovna fumă tăcută multă vreme, apoi se întoarse spre Kaciuşin, care iarăşi şedea pe marginea mesei şi-şi legăna uşor piciorul.

— Ce se-ntâmplă aici, Igore? – întrebă ea cu glas încet. – Nu vă mai trebuie expertiza?

— Ne trebuie! – răspunse anchetatorul, tot după o clipă de răgaz, dar cu glas tare, fără să se poată spune de ce. – Ne trebuie, cu toate că pot dovedi că nu Saranţev, de la exploatarea forestieră, l-a ucis pe inspec-torul de vânătoare. Mă bucură venirea dumitale, Iulia!

Mai tăcură niţel, apoi pe chip li se ivi o expresie deosebită, profesională; priviră de câteva ori unul la altul şi Iulia Borisovna, dând afirmativ din cap, spuse:

— Începem cu interogatoriul lui Saranţev. Iar expertiza că atare...

4

Viforniţa era pe cale să se potolească, însă vântul cel rece dinspre mlaştinile Vasiuganului trebuia să mai lupte, şi încă să lupte din greu, cu vântul dinspre miazăzi, pentru ca pe lume să se reaşeze cumpăna firii: liniştea, gerul şi soarele. Dar acum, vremea era tot vântoasă, norii pluteau joşi, negri, învălmăşindu-se, răspândindu-se în toate părţile, de parcă nu ştiau încotro să se urnească – spre vântul de la

miazăzi sau spre cel de la miazănoapte. De aceea, şi vagonul în care se aflau şeful de post şi directorul tehnic Stepanov se purta şi el tot într-un fel ciudat şi nestatornic: când îşi pleca spre miazăzi peretele ce zbârnâia în bătaia vântu-lui, când spre miazănoapte, fără să înceteze o clipă, de-atâta şovăială pentru a lua o hotărâre, să tremure şi să se bâțâie.

Lacul mobilelor arunca în vagon luciri tulburi, o căldură aromată şi plăcută se revărsa din toate unghe-rele, iar tranzistorul aruncat cu nepăsare pe canapea, cânta molcom. Aparatul stătea într-o rână, câş, dar din cutia de plastic răsuna glasul Liudmilei Zâldna, chinuitor de adânc, tulburând sufletul lui Aniskin. Zâkina cânta despre cei şaptesprezece ani, despre vârsta tinereții, despre părul încărunțit, iar când ruga şi implora: „... fă să-ți coboare palmele în undele Volgăi“, în pieptul şefului de post se punea un nod rece şi umblător.

Neclintit, Aniskin ascultă cântăreața până la capăt, zâmbi cam strâmb şi, pentru întâia oară, cătă lung şi drept la chipul directorului tehnic. Şeful de post îi văzu buzele pătrățoase, ca ale anchetatorului, ochii căprui liniştiți, şi-atunci, în pieptul lui Aniskin, deodată se făcu cald, şi nu rece. Glasul cântăreței îi mai răsuna încă în urechi, iar vorbele îi dădeau ghes să le sloboadă, simțind că se înăbuşă în gâtul lui, când Aniskin, de teamă să nu-şi înspăimânte căldura de sub inimă, spuse neaşteptat chiar şi pentru el însuşi, c-un glas răguşit şi deznădăjduit:

— Ca să vezi ce mai istorie, Evgheni Tarasovici! Când om cu om nu se poate înțelege, iese-o istorie tare caraghioasă.

Din pricina asta, Evgheni Tarasovici, îți vine să te dai cu capul de pereți.

Însă directorul tehnic Stepanov înțelegea totul. Se sculă de pe canapeluța joasă şi, mutându-se pe scaun, se pomeni la un metru de Aniskin. Stepanov privea la el înțelegător şi simplu, plin de răbdare, iar Aniskin, pe neaşteptate, se gândea la ceva ce i se părea că niciodată n-ar fi putut să-i treacă prin cap. „Fetițele seamănă totdeauna cu tații, – cugeta şeful de post, – aşa că Zina, dacă o să nască o fetiță, copila o să-i semene lui Ste-panov!“ Adânc tulburat de gândul acesta, Aniskin înmărmuri, simți că nu-i mai ajunge aerul, că-n vagon căldura-i prea mare, şi, fără să vrea, se îndepărtă de directorul tehnic. Încă nu înțelegea nimic din ceea ce se întâmpla în sinea lui, dar un rău nespus şi-o mânic neînțeleasă îi năvăliră în gât ca un val. Pesemne că fața şefului de post se schimonosise, căci în privările lui Stepanov licări uimirea:

— Ce-i cu dumneata, ți-e rău?

— Nu! Nimic! răspunse şeful de post, zâmbind silit. – O să-mi treacă!

De fapt îi era rău, foarte rău!

— S-aduc nişte apă? – se auzi, parcă din depărtare, glasul lui Stepanov.

— Nu-i nevoie de apă! – răspunse speriat şeful de post. – Ce apă...

După câteva minute, Aniskin îşi veni în fire. Zâmbi cu sfială şi stângaci, îşi făcu un semn din cap sieşi, ba chiar şi spuse, fără să stea prea mult pe gânduri:

— Vai, într-adevăr, zău că iese o istorie tare caraghioasă. Ah, Ah! Iacă, niciuna, nici două să-ți vină să mori de râs!

Dar directorul tehnic nu se învoia cu tonul glumeț al şefului de post. Şedea serios, stăpânit, trăgând din obişnuință cu urechea la zgomotul maşinilor, căci el era totdeauna reglat pe unda de emisie a centrului fores-tier, ca un aparat de radio. Stepanov arăta oficial, din cap şi până-n picioare, dichisit, îngrijit, deşi era greu de înțeles cum de izbutea, fiind zile de-a rândul în taiga, să-şi păstreze dunga de la pantaloni, atât de tăioasă, să poarte nişte cămăşi albe ca neaua şi să-şi aibă unghiile curate, pilite cu grijă.

Ca şi mai înainte, Stepanov înțelegea totul şi se vedea că, de data asta, directorului tehnic îi plăcea Aniskin: cum şedea şi cum se uita la tranzistor, şi cum încerca să-şi ascundă buimăceala, şi cum zâmbea silit. Dar glasul directorului tehnic răsună totuşi cu răceală oficială, când spuse:

— Îmi este cunoscută povestea cu aşa numitele coame de pădure de la Kolomen.

Întinzându-şi mâna spre tranzistor, Stepanov îl închise. Glasul Liudmilei Zâkina care începuse să cânte altă melodie se întrerupse, şi în vagon se făcu o linişte de pustiu.

— Veriutin a fost destituit! – continua directorul tehnic, făcând din mâna un gest tăios şi răspicat. – S-ar fi cuvenit ca Veriutin să fie dat în judecată, însă socotesc că-i nedrept. Şi ştii de ce? – directorul tehnic îşi strânse cu răceală buzele. – Veriutin este aproape analfabet. În industria forestieră, din păcate, mai sunt şi-acum directori de centre

fără diplomă. Ca studii, Veriutin n-are decât şase clase.

Directorul tehnic tăcu câteva clipe, parcă vrând să se încredințeze că lui Aniskin nu-i scăpase nimic: nici intonația cu care fusese rostit cuvântul „diplomă”, şi nici zâmbetul cu care Stepanov îşi însoțise ultimele cuvinte pe care le spusese. Şeful de post asculta cu băgare de seamă, şi directorul tehnic continuă:

— Veriutin este ziua de ieri, iar noi ne aflăm în a doua jumătate a secolului al douăzecilea. La patruzeci de kilometri de satul dumitale, s-a descoperit țiței. După trei sau patru ani, totul va arăta altfel pe aceste meleaguri.

Abia acum băgă de seamă şeful de post că Stepanov zâmbeşte subțire, mânzeşte; şi iarăşi semăna nespus de mult cu anchetatorul Kaciuşin. Directorul tehnic nu mai rosti nicio vorbă, deşi şeful de post era în aşteptare. Stepanov se ridică frământat de gânduri, îşi îmbrăcă paltonul ce se afla lângă tranzistor şi, după o clipă de şovăială, îl pofti pe Aniskin:

— Să ne ducem la estacadă, Fiodor Ivanovici!

Vârându-şi mâinile în buzunare, directorul tehnic ieşi din vagon şi, fără să sg mai uite în urmă, se îndreptă spre estacadă. Deşi era nămiaza mare, geruia, culorile aprinse ale maşinilor păreau acoperite de-o brumă, iar brădetul cedrilor se-asemuia c-un câmp de bătălie. Omătul afinat era străpuns de cioturi răzlețe şi stin-ghere, vâlvătăi înalte fumegau, de parc-ar fi fost nişte tancuri cuprinse de pârjol şi pe cale de-a se stinge; zăngănitul de tanc al şenilelor plutea târându-se pe sub norii joşi.

Stepanov mergea cu paşi grăbiți de la un ciot la altul. Ținea în mână o nuieluşă cu care lovea zgomotos peste cioturi şi spunea: „Putregai”! Şeful de post păşea pe urmele lui şi zărea, pe cioturile lovite de Stepanov cu nuieluşa, putregaiul galben şi găunos, semănând cu pulpa unui măr putrezit. Străbătură astfel vreo trei sute de metri, după care se opriră locului. Directorul tehnic se întoarse şi, odihnindu-se, porni să privească în spatele lor. Aniskin – de asemenea. Zări pe locul rămas golaş, ce semăna c-un câmp pe care abia se potolise o bătălie, trei cedri înalți şi tineri, ridicându-se cât mai departe unul de altul. Copacii străpungeau ca nişte antene cerul jos, deasupra lor norii se zvârcoleau destrămându-se, iar cedrii păreau că dănțuiesc înlăn-țuiți într-o horă. Distanța dintre copaci era aceeaşi.

— Semincerii! – spuse încet Stepanov – Ei vor regenera brădetul cedrilor!

Cei trei copaci îşi clătinau alene crestele, de parc-ar fi privit împrejur, uimiți de lărgimea lumii ce se desfăşura la poalele lor. Zăreau cotul înzăpezit al Obi-ului, bătrânul plop negru – al lui Aniskin – înălțându-se pe mal, satul care se întindea ca o potcoavă. Pe toate acestea le vedea şi şeful de post; casele, ulițele ce alergau strâmbe, două steaguri roşii – pe sfatul sătesc şi pe birourile colhozului, – micuța piață de lângă magazin.

— În regiune mai trebuiesc înălțate încă o sută de centre de industrializare a lemnului, şi asta numai pentru prelucrarea excedentului anual, – spuse Stepanov pe acelaşi ton de mai înainte. – Peste cinci ani, pădurea cedrilor de-aici

ar fi pierit.

Aniskin zâmbi. Că doar şi el ştia că pădurea de cedri avea să piară peste vreo cinci ani. Nu erau nici două luni, pe la sfârşitul lui septembrie, de când trecuse prin pădure, călcase pe acele ei moi şi se gândea întristat că pădurea de conifere nu mai dădea recolta de conuri de mai înainte. Aniskin nu întâlnise, trecând prin toată pădurea, nici urmă de veveriță, nici urmă de burunduc, şi seara îi povestise Glafirei despre această întâmplare.

— Aşa! – spuse şeful de post. – Iac-aşa!

Trei dintre cei mai zdraveni, tineri şi sănătoşi cedri se înălțau în fața ochilor lui Aniskin şi nu se ploco-neau înaintea vântului care tot mai năvălea în rafale dinspre miazăzi. Iar vântului care gonea dinspre miazănoapte, nici lui nu i se supuneau cei trei copaci vânjoşi.

— Ei bine, Evgheni Tarasovici! – spuse Aniskin. – Dară pentru asta te-am luat de la treburi, c-aveam nevoie să stau de vorbă cu tine despre Veriutin. Acum ştiu ce gândeşti despre el. Fiindcă se află în sat un om care-şi închipuie că dânsu-i singurul apărător al taigalei...

Întors pe jumătate cu spatele către Stepanov, gata să pornească mai departe la treburile lui milițieneşti, şeful de post, după cum îi era obiceiul, nu plecă deodată. Zâmbind pieziş, spuse:

— Pe drept cuvânt, tovarăşe Stepanov, m-ai făcut bădăran. Cu ce mi-s eu mai bun decât Veriutin, dacă nu gândesc la ziua de mâine, ci numai la cea de ieri? Aşa că, să mă ierți, tovarăşe Stepanov, pentru prostia mea! Iar acu,

uite ce-i: am plecat. La revedere, Evgheni Tarasovici!

Şi, într-adevăr, şeful de post dădu să iasă din parchetul în tăiere. Privea ca şi mai înainte la satul în care se născuse, căci acum îl zărea din partea din care Aniskin nu-l văzuse niciodată: pădurea de codri îl ascundea văzului. Şi iată că, de data asta, şeful de post se uita la sat, de parcă nu l-ar fi cunoscut. Se împiedica de cioturi şi de buturi, răsufla anevoie, zbuciumat, şi în felul ăsta nici nu băgă de seamă când ieşi din parchetul în tăiere. Luând-o pe scurtătură, prinse să meargă mai lesne, satul se mări, iar lozinca roşie de pe şcoală se zărea de pe acum ca o fâşie prelungă şi nu ca o pată viu colorată.

Aniskin intră în satul în care se născuse, ca într-unul străin. Îi plăcură clădirile neobişnuite şi tinere ale mecanizatorilor, înşirate pe coastă; cele cinci căsuţe negre pentru grauri de pe locuinţa Semenihinilor i se părură necunoscute, apoi atenţia îi fu ispitită de casa cea mai de la margine, dintre cele nu de mult construite. Casa era tot a unui mecanizator, dar lui Aniskin i se păru că n-o văzuse niciodată. Casa cea nouă n-avea încă nici împrejmuire, nici grădiniţă, nu creştea lângă ea niciun pom, iar în spatele ei nu se întindea nici grădina pentru zarzavaturi. Casa golaşă stătea la marginea satului, în bătaia tuturor vânturilor; era ceva singuratic în ferestrele ei fără obloane, în pridvorul care dădea fără pic de ruşine până-n marginea uliţei.

Aniskin nu văzuse niciodată clădirea asta. Cum şi când răsărise? Şi asta tocmai în satul lui, unde şeful de post cunoştea pe fiecare om şi putea să spună ce se găteşte

pentru cină în zidirea de sub cele cinci căsuțe pentru grauri! Apoi, după ce chibzui îndelung şi anevoie, Aniskin îşi aminti că în casa de la margine, înainte de sărbători, se instalaseră Alexei Zaremba cu tânăra-i soție. Aha! Chiar Zaremba cel cu pricina...

— Aşa! – spuse cu glas tare şeful de post. – Iac-aşa!

Se vede treaba că se afla şi-n satul lui, în care se născuse, ceva pe care să nu-l ştie, pe care să nu-l fi văzut. Oare ce stă înfipt pe acoperişul locuinței Tolokonnikovilor? După toate semnele – o antenă de televizor: va să zică, Vaska Tolokonnikov, întorcându-se de la armată, căuta să meşterească ceva, să poată prinde Tomsk-ul, cu toate că era cale lungă pân-la el. Aniskin îşi supse zgomotos dintele şi zâmbi din nou. Vai, cât de necunoscut i se părea satul, văzut dinspre maidanul cel nou!

— Interesant, interesant!

Cățărându-se alene în pridvorul nou, şeful da post îşi mătură zăpada de pe pâslari şi, îndreptându-şi spa-tele, stătu pe loc o clipă, pentru ca fața, înfierbântată să i se răcorească nițel. Apoi săltă din sprânceana stângă şi, scăpărând sever şi milițieneşte din ochi, bătu la uşă, deoarece casa încă n-avea tindă.

— Noroc, stăpâni ai casei! – spuse prietenos şeful de post, intrând în casă şi oprindu-se lângă prag. – Noroc, Lioha, noroc. Oxana!

Doi oameni, foarte tineri şi foarte fâstâciți priveau la şeful de post din fundul odăii pe jumătate goală şi mirosind a răşină, a dohot şi-a lemn proaspăt tăiat. Pereții casei încă

nu erau tencuiți, duşumeaua rămăsese nevopsită, iar despărțitura din scânduri subțiri, cu care se cuvenea să fie împărțită în două odaia cea mare, încă nu era nici ea pusă. Numai bucătăria fusese despărțită, şi, de-acolo, dând la o parte perdelele, se uita la şeful de post o fetiță de vreo trei anişori, bălaie, pesemne speriată de statura şi trupeşia lui Aniskin.

— Noroc! – îi spuse şi ei şeful de post. – Ai face mai bine să nu te holbezi la mine, ci să-mi spui: „Noroc”!

— Noroc! – răspunse fetița, abia auzit.

Poftit „să se simtă ca la el acasă”, şeful de post îşi scoase scurta, o agăță de-un cui nu prea trainic, după aceea privi în jur şi merse agale către masă, în casă nu se afla nimic altceva, decât două scaune, două paturi – unul obişnuit şi unul mic, pentru copii – şi-o armonică pusă pe prichiciul ferestrei. Şeful de post iscodi totul cu multă luare aminte, hâmâi de câteva ori, iar după aceea îşi ridică mâna şi-l chemă la dânsul pe stăpânul casei.

— Te-ascult, nene Aniskine!

Zaremba era un armonist de țară tipic: un moț cârlionțat şi semeț îi cădea peste ochii obraznici, cămaşa pestriță îi venea ca turnată pe umeri, iar picioarele şi le mişca cu-atâta dibăcie, de parcă erau gata să pornească la joc. Avea mâini lungi şi vioaie, de asemenea gata să-şi ia zborul şi ele.

— Iată-mă-s, nene Aniskine! – spuse el. – Stau, ca frunză-n fața ierbii.

— De bună seamă c-ai să stai! – răspunse cu asprime Aniskin.

— Aici fiecare o să stea, de vreme ce-n casă nu-s decât două scaune.

Şeful de post prinse să râdă, porniră să râdă cu toții, până şi fetița. Lipăind zgomotos cu picioruşele-i goale, trecu pe duşumeaua albă şi se vârî în poalele maică-si. Pentru o clipă, îşi ascunse chipul în fusta mumă-si, iar după aceea aținti asupra lui Aniskin un nas cârn ca al lui Zaremba şi nişte priviri iscoditoare.

Oxana Zaremba era o femeie măruntică, liniştită şi ştearsă. Cozile negre îi atârnau până-n brâu, iar pe şorțul ei alb se țanțoşeau nişte cocoşi roşii: toată blândețea ținuturilor ei calde şi îndepărtate i se aşternea pe chipul plăcut, bun şi oacheş. Iacă, întocmai aşa fusese cândva şi nevasta lui Aniskin, iar în lada ei şi-acum stătea pus la naftalină un şorț ucrainean cu nişte cocoşi aidoma ăstora, iar cozile-i negre ca pana corbului măturaseră pe vremuri duşumeaua. „Fă să-ți coboare palmele în undele Volgăi...” Îşi aduse aminte şeful de post, şi-un val de duioşie îi învălui inima.

Aşa, va să zică, iaca unde plecase Alexei Zaremba de lângă bătrâna sa mamă. Schimbase casa aceea uriaşă cu cinci odăi, îndesată până peste poate cu fel şi fel de lucruri, pe nişte pereți golaşi, pe singurătatea asta de la marginea satului; nici ladă, nici dulap burduhănos, nimic nu se afla în casa mirosind proaspăt a talaj şi a răşină de pin. Ca să vezi, din toate lucrurile, îşi luase doar armonica bătută în sidef şi-o claie de perini borțoase, ce se îngrămădeau una peste alta pe patul soților.

Aniskin mai zăbovi nițel pe scaun, se mai uită o dată la Zaremba care stătea vesel înaintea lui şi, pe neaşteptate, se simți atât de bine, cum nu se mai simțise de multă vreme. Da, totul îi plăcea: Zaremba, nevastă-sa şi copila lor de trei anişori. Erau, nu se ştie cum, slobozi, tot atât de deschişi, precum era şi casa lor goală. Înțelegându-se şi neînțelegându-se pe sine, Aniskin zâmbea, înflorea şi, cu totul pe neaşteptate, întrebă simplu:

— Lioha, măi Lioha, de ce crezi tu că oamenii din sat l-au băgat în pământ pe Stepan?

Întrebarea era neaşteptată, neobişnuită, dar combainerul nu rămase uimit. Îl ascultă liniştit pe Aniskin, dădu din cap, însă înainte de-a răspunde, se întoarse spre Oxana, de parcă nu şeful de post i-ar fi pus între-barea, ci nevastă-sa. Se uitară o clipă unul la altul.

— Despre asta, nu pe mine trebuie să mă-ntrebi, ci, uite-o, pe ea! – răspunse nemulțumit Zaremba. Dânsa o să spună mai bine ca mine.

— Da ce să spun eu! – grăi Oxana, după ce se gândi nițel. – Nu mă priveşte pe mine, care pe cine-a ucis.

Femeia vorbea fără tragere de inimă, îşi ținea mâinile încleştate sub şorț, ațintindu-şi ochii în duşumea, şi, după toate aceste semne, şeful de post îşi dădu seama că Oxana nu-i răspundea lui, ci continua o discuție mai dinainte începută. Gingaşa piele a Oxanci se făcu zmeurie, în vreme ce mâinile de sub şorț i se frământau neliniştite. Pesemne că până la venirea lui Aniskin, bărbatul şi nevasta vorbiseră despre moartea lui Stepan. De aceea, nici Zaremba nu

rămăsese uimit la întrebarea şefului de post.

Soţii tăceau, aruncându-şi priviri înstrăinate. Fetiţa ieşi de după spatele mamă-şi, se aşeză încetişor într-un colţ, îngânând ceva tărăgănat, şi porni să-şi aşeze cuburile viu colorate. Va să zică, şi ea îşi dăduse seama, după tonul cu care glăsuiseră taică-său şi maică-sa, că părinţii ei n-aveau acuma vreme de dânsa.

— Tu, să nu taci! – îi spuse Zaremba nevesti-si, ursuz. – Doară omul aşteaptă. Când îi vorba să te-ncontrezi cu mine, atunci îţi merge meliţa, iar când c vorba de nenea Aniskin, dar bir cu fugiţi.

— D-apăi că nici nu m-am încontrat. Rosteam adevărul, când ziceam că bărbatul Marinei a fost omorât de careva din săteni. Tu, Lioşa, singur ai să vii la vorbele mele, căci am dreptate.

Nevasta combainerului era mărunţică, durdulie şi plăcută, avea un glas tărăgănat, melodios.

— D-apăi că nici nu m-am încontrat! – mai spuse o dată Oxana. – Doar atâta zic, cei care-s în sat venetici, ăştia ţin cu oamenii de la centrul forestier, iar băştinaşii – cu ăi din sat. Păi, şi eu mi-s venetică...

Glasul femeii aducea linişte nu numai celor din jur, ci şi însăşi Oxanei. Mâinile, sub şorţ, încetaseră să se mai frământe, pieptul îi răsufla mai regulat, iar pe chip i se aşternuse o asemenea seninătate, încât şi ea liniştea: „Şi de ce să mă frământ: că doară spun adevărul!“ Liniştea femeii, împăcarea ei cu sine, se trans-mitea lui Aniskin şi fetiţei, care să juca potolită cu cuburile, numai Zaremba nu era în

stare să-şi găsească astâmpărul.

— Ce rău ți-au făcut cei din sat? – întrebă el, întărâtând-o. – Trăieşti de cinci ani aici, şi-i tot dai mereu: „Venetică, venetică!“

Dar Oxana nici de data aceasta nu se apucă să se încontreze cu bărbatu-său. Îşi zâmbi sieşi, oftă prelung, iar pe obraji i se iviră nişte gropițe plăcute, atrăgătoare. Însă Zaremba stătea ursuz, înstrăinat.

— Şi de ce se mâniază! – spuse blajină Oxana, strângând din umerii ei durdulii. – Or să mai treacă încă vreo cinci anişori, şi-abia atunci vor uita cu toții că mi-s venetică...

Şeful de post stătea neclintit, ciulindu-şi urechile, căci abia acum îşi dădu seama de ce i se păruse că-n casă se făcuse mai multă lumină, mai multă lărgime şi înălțime: dincolo de ferestre, vântul se potolise. Abia de se mai prefira uşurel pe geamurile dezghețate; în adierea vântului, se presimțeau de pe acum stelele înalte ale unei seri senine, o noapte liniştită ferecată de ger, scârțiitul cumpenelor de la fântâni care, în zilele geroase, se legănau de la un capăt la altul al satului.

— Bine că s-a oprit vifornița! – spuse şeful de post. – Iată cum stau lucrurile, Oxana Lukinicina, văz că te-ai supărat pe tot satul!

— Nu mi-s supărată! – spuse blajină Oxana. – De cum am intrat în colhoz, apăi toți m-au ajutat. Colhozul mi-a ridicat casa asta, mi-a dat un vițel, şi nu mulg vacile mai rău decât altele.

Femeia asta grăia întotdeauna adevărul şi numai

adevărul: omul care privea la Aniskin cu aceiaşi ochi cu care se uita la cuburile colorate copila ei de numai trei anişori, nu putea fi viclean.

— Aşa că mă simt mulțumită de toate. Iar dacă oamenii nu-mi îngăduie să mă apropii de sufletul lor, apăi asta înseamnă că-s venetică...

După ce Oxana se linişti şi tăcu, Zaremba îşi scutură mânios moțul de păr de pe frunte şi bătu uimit din palme.

— Uite, nene Aniskine! – exclamă el. – A născocit nu ştiu ce suflet, de nu mai poți s-o faci să-nțeleagă ceva, parc-ai vorbi la pereți! Numai asta auzi în casă. Suflet, şi iar suflet! Şi adinenea am sporovăit despre sufletul ăsta, iar mai deunăzi tot aşa...

Cele din urmă cuvinte, Zaremba le rosti mult mai încet decât pe cele dintâi, în vreme ce-şi lăsa uşurel mâna în jos, căci şeful de post, zâmbind nedesluşit, căta cu foarte multă luare aminte la Zaremba. Pe Aniskin îl interesa cum sună în gura lui Zaremba cuvintele „adinenea“ şi „mai deunăzi”. Cu şeful de post iarăşi se petrecea ceva ciudat: vorbele pe care le cunoştea, de la obârşia lor, acum îi sunau necunoscut, de parcă până-n clipa aceea fuseseră mult prea mult spuse. De asemenea îşi pierduseră şi înțelesul precis, după cum şi-l pierdeau toate vorbele care erau prea des întrebuințate.

— Apăi, dă-i-nainte cu sufletul ăla, Xiuşa! – o rugă şeful de post. – Nu-l asculta pe Lioşka, el vâră zâzanie.

Femeia încuviință din cap.

— De când m-am măritat cu Lioşa, – spuse ea, – iacă, mi s-a făcut mai uşor. Căci mai înainte eram cu totul singură.

Iacă, intru la separator, unde se aciuiesc mulgătoarele, d-apăi, ce să vezi, deodată se face tăcere. Da, deodată încetează orice vorbă! Iar mama lui Lioşa se uită la mine chiorâş...

Toate acestea erau adevărate. Aniskin o văzuse în sala separatoarelor, unde se adună mulgătoarele înainte de-a pleca la muls, pe mama lui Alexei Zaremba – Natalia, o femeie înaltă şi osoasă. Într-adevăr, acolo, în sala separatoarelor, prin unghere, mocnea o tăcere vrăjmaşă, iar sub tavan plutea o linişte apăsă-toare şi încă mai stăruiau vorbe de obidă, nedrepte: „Mişună pe-aici tot felul de oameni!“ Mama lui Alexei umbla prin casa cea mare călcând bărbăteşte, răspicat, şi-n trupul ei nu se afla niciun locuşor unde să-şi poată găsi cineva, pitulându-se, un pic de mângâiere şi nădejde...

— Aşa! – spuse înăbuşit Aniskin. – Iac-aşa!

Dincolo de ferestre se aşternuse liniştea care se şi cuvenea. Viscolul pierise dintr-o dată, tot atât de repede precum se şi stârnise, iar geamurile se luminau, dând la iveală ulița înzăpezită şi-o bucată din malul povârnit al fluviului, învăluit în nămeți sinilii. Era cu putință să se arate şi soarele, să-şi reverse razele peste sat, ca să se vadă ce săvârşise vifornița.

— Ei, mare belea şi cu voi, măi copii! – spuse şeful de post râzând. – Ce să mai lungim vorba, necaz mare de tot. Şi iată ce-am să vă spun!

Aniskin dădu să se ridice de pe scaun: se sprijini cu mâinile de masă, îşi uimi trupul greoi şi începu să ofteze, iar

când se ridică de-a binelea, era de-acum Aniskin. Cel de toate zilele. Păşind stângaci cu picioarele-i butucănoase, se apropie de fetiță şi, aplecându-se, o gâdilă la ceafă, iar când aceasta prinse să râdă, îşi încrun-tă autoritar sprâncenele, fără să să poată spune din ce pricină: Nemaibăgând pe nimeni în seamă, de parcă ar fi fost singur în casă, şeful de post îşi luă scurta grea din cuiul nevolnic, o îmbrăcă anevoie, se încheie la toți nasturii şi se opri şovăielnic – să-şi pună căciula acum sau să şi-o pună afară, pe uliță. Şeful de post îşi puse căciula pe cap în casă şi, apucând clanța uşii, mai zăbovi o clipă până să iasă. Stătu nemişcat câteva secunde, apoi spuse:

— Oxana asta are dreptate! Oamenii din sat l-au băgat în pământ pe Stiopa Murzin.

5

Către ceasurile patru din ziuă, de după marginea vineție şi zdrențuită a norilor, se ivi şi soarele, mare, sângeriu, întocmai ca o monedă de cinci kopeici încinsă în jur. Lumina cu dărnicie, la întâmplare, sătucul micuț, plăcut şi drag. Întocmai ca într-un tablou semnat de-un pictor dăruit şi optimist, casele stăteau pe jumătate troienite sub omăt, firele aeriene atârnau de-a lungul uliței de-un alb neprihănit, ca nişte frânghii, iar copacii nefireşti îşi plecau crengile sub dantelele de zăpadă; tot ce i se vedea cu ochiul, era învelit de mâna grijulie şi îndemânatică a omătului. Nu lăsase la bunăvoința gerului nici cea mai neînsemnată crăpătură.

Din coşurile caselor se înălţau fumuri drepte, geamurile ferestrelor se înalbăstriseră şi o puzderie de umbre adânci vrâstau omătul cu fel şi chip de plăsmuiri. Satul lui Aniskin arăta alinător, liniştit şi prietenos în bătaia razelor soarelui ce răzbătea de după nori, iar şeful de post, după ce urcă în pridvorul casei sale împreună cu anchetatorul Kaciuşin şi cu Iulia Borisovna, se gândi deodată că, poate, toate se vor aranja, totul o să fie bine, deşi ştia că nimeni n-avea putinţa să-l ajute. Şi totuşi, simţind cum îl pătrunde lumina curată şi mângâietoare a omătului tânăr, cum răsfrângerile soarelui i se aştern pe obraji, Aniskin îşi dădu seama că-i mai uşor, ba chiar şi zâmbi înveselit, privind cum Iulia Borisovna intra cea dintâi în odaia mare, iar nevastă-sa, Glafira, îi ieşea în întâmpinare, de lângă masa gata pusă.

Nevasta şefului de post şi Iulia Borisovna se îmbrăţişară, se strânseră îndelung una pe alta, căci trecuse aproape un an de când nu se mai văzuseră. Apoi se sărutară de trei ori la rând şi aşteptară împreună ca fata şefului de post să se apropie de ele. De asemenea, o sărută şi ca pe Iulia Borisovna şi-o îmbrăţişă, după care tustrele rămaseră în mijlocul odăii mari, cu ochii podidiţi de lacrimi.

Căpitanul de miliţie Iulia Borisovna locuise cândva patru ani în şir la Aniskin, în gazdă, şi era socotită în casa lui ca făcând parte din familie, iar Glafira încă de ieri seară se tot pregătea pentru primirea oaspetelui. Pe faţa de masă neprihănită se aflau un castron mare de porţelan, cu borş de cegă, şi farfurii adânci, iar un serviciu nichelat – pentru piper, sare şi muştar – îşi zvârlea răsfrângerile strălucitoare;

fața de masă fusese scrobită cu mult crohmal, lângă fiecare tacâm se afla câte-un șervet, scrobit și el, iar alături, pe o măsuță dintr-un colț al odăii, stăteau puse teanc, farfuriile întinse, pentru friptură.

În vreme ce Iulia Borisovna, nevasta și fata șefului de post încă nu isprăviseră cu îmbrățișările, iar Kaciușin tot mai zăbovea stângaci lângă ușă, Aniskin o și pornise agale spre masă. Cercetând fața de masă și tacâmurile, sticlele întunecate cu etichete ciudate, ridică din umeri înciudat, oarecum parcă mirat. Apoi Aniskin se întoarse cu spatele la masă și prinse să se uite la nevastă-sa și la fiică-sa.

Șeful de post privea la ele, întocmai cum privise și la masă. I se părea că vede pentru întâia oară rochia neagră de pe Glafira și jerseul tricotat și pufos purtat de fiică-sa. Materialul pentru rochia neagră îl cumpă-rase însuși Aniskin, la Tomsk, și-l cususe o croitoreasă din sat. Glafira o îmbrăcase doar de câteva ori, când se duseseră în ospeție, însă de data aceasta rochia i se părea necunoscută pe umerii căzuți ai soției, descope-rindu-i, din pricina scurtimii, picioarele osoase îmbrăcate în ciorapi lucioși, și – iacă, asta n-o mai pomenise niciodată! – pe pieptul Glafirci sclipea o broșă. Iar bluza purtată de Zinaida îi era întru totul necunoscută.

— Spălați-vă pe mâini, tovarăși bărbați, – se auzi un glas din spatele șefului de post. – Iulia, condu-l pe Igor Valentinovici la bucătărie.

Glasul era al Glafirei, dar suna străin. Până și vorbele astea „tovarăși bărbați”, până și intonația cu care fuseseră

rostite, ca şi expresia ochilor nevesti-si, toate îi erau la fel de necunoscute, de străine, întocmai ca şi broşa de pe pieptul ei. Apoi, Aniskin auzi un scârțâit de pantof, – era nevastă-sa care trecuse prin odaie. Şeful de post făcu „hm", căci abia acum băgă de seamă că Glafira purta pantofi cu tocuri înalte. Iată de ce picioarele ei păreau atât de lungi, de lucioase şi necunoscute...

Aşteptând să plece cu toții în bucătărie, Aniskin luă după aceea, cu multă grijă, serviciul de piper, sare şi muştar. Îl suci şi-l răsuci între degete, şi pe-o parte, şi pe alta, dând din cap şi mijindu-şi ochii. Când se ivise oare serviciul ăsta în casa lui? Şi de când, drăcia dracului, încetase nevastă-sa să mai poarte batistă în mâna stângă, aşa cum se obişnuieşte la țară? Dar pantofii? Oare când încălțase pentru întâia oară pantofii ăştia cu tocuri înalte, dacă era în stare să umble în ei fără să se împiedice?

Tustrele femeile, în frunte cu un Kaciuşin, plin de veselie, se întorceau de la bucătărie: Glafira, din pri-cina pantofilor, mai înaltă, Zinaida, nespus de frumoasă şi de-o eleganță înspăimântătoare, iar Iulia Bori-sovna, în îmbrăcămintea ei pe jumătate militară, deosebit de severă.

— La masă, la masă! – îi pofti Glafira cu vorbe străine şi glas străin. – Iulia se aşază lângă mine, iar ceilalți unde vor.

Fata se aşeză față în față cu şeful de post, şi-atunci Aniskin descoperi la masă un om străin – atât de neobişnuit îşi ținea mâinile, se mişca şi se uita. Alături de Zinaida, şedea Kaciuşin – tot aşa şi el, un străin, ciudat, arătând altfel decât în biroul miliției. Iscodind la meseni, şeful de

post îşi sorbea borşul ca un automat, fără să-i simtă nici aroma, şi nici gustul, vârându-şi în gură lingură după lingură de zeamă fierbinte, şi părân-du-i-se că, fără să se ştie din ce pricină, privea la sine însuşi, de parc-ar fi stat alături: îşi cerceta pantalonii mototoliți şi cămaşa descheiată la piept. Îşi vedea mâna butucănoasă în care ținea lingura, capul mare cu părul vâlvoi, înălțându-se deasupra tuturor celor de le masă. Era dubos, grosolan şi respingător.

Aniskin îşi dădu seama că la masă se petrece ceva, deşi n-auzea glasurile mesenilor, tot aşa cum nu simțea nici gustul borşului. Cu toate acestea, luă aminte că anchetatorul avea chipul mâhnit într-adins, că în preajma lui irumpeau vârtejuri de veselie, că se purta pesemne o discuție foarte interesantă. Silindu-se să-şi concentreze atenția, şeful de post se încredință că întocmai aşa şi era. Kaciuşin ofta prefăcut, uitându-se compătimitor la Iulia Borisovna şi dând din umeri.

— Dar ăsta-i principalul: că n-are talent! – spunea el amărât. – Giulietta Massina asta, a dumneavoastră este cu desăvârşire lipsită de talent. Ca să nu mai vorbim c-a devenit actriță, numai datorită faptului că soțul ei este regizor. Dar Fellini, unde i-or fi fost ochii lui Fellini?

Kaciuşin privea pieziş şi cu sfială la Iulia Borisovna, îi făcea pe-ascuns cu ochiul Zinaidei, iar la Glafira se uita de parcă-i cerca să-i ia apărarea, ceea ce, de bună seamă, nu era lucru de şagă, căci, deodată, Iulia Borisovna îl apucă pe anchetator de ureche, trase şi-l întrebă cu-o şoaptă rău prevestitoare:

— Doare?

— Doare! Aoleu, doare!

Ehei, ce mai veselie la masa lor! Obrajii Zinaidei erau podidiți de-o rumeneală proaspătă, ochii cenuşii îi străluceau plini de vioiciune, iar buzele-i gingaşe fremătau de râs. Iacă, va să zică, aşa arăta, de fapt, fata lui Aniskin. Ştia cine sunt Massina şi Fellini, era în stare să țină furculița în mâna stângă şi să se uite la tânărul – după cum, în cele din urmă, se dovedise a fi – şi la frumuşelul anchetator Kaciuşin atât de firesc, cum nici Aniskin nu putea să se uite la propria sa fiică. Dar de unde se iviseră în casă şervetele alea scrobite, farfuriile frumoase, uite, şi măsuța aia de sub aparatul de radio Nipru? Ei, bine, aparatul de radio îl cumpărase chiar el, dar măsuța de lemn lustruit?

— Vă rog să mă iertați, – spuse pe neaşteptate şeful de post, nepricepând ce-l apucase, – iertați-mă...

Mototolindu-şi şervetul, Aniskin îl aruncă pe masă şi, ridicându-se smucit, se îndreptă în toată înălțimea lui. Iarăşi se văzu pe sine, de parcă ar fi stat alături: cămaşa descheiată şi boțită pe pieptul flocănos, ochii bulbucați, şi sunetul acela, prelung şi țiuitor, pe care-l scotea sugându-şi dintele găunos. Şeful de post îşi simți întreaga făptură atât de neîndemânatică, de parc-ar fi fost un elefant într-un salon!

— Vă rog să mă iertați, iertați-mă!

Intrând în odaia fie-si, şeful de post se aşeză pe-un scaun, îşi lăsă mâinile pe genunchi şi porni să pri-vească pe

îndelete în jurul său. Un pat îngust, acoperit cu-o cuvertură imprimată ca o blană de tigru, pe cuvertură o revistă, o măsuță încărcată cu cărți şi caiete, rafturi cu cărți şi cu jucării pline de haz, dulapul cu rochiile fetei şi un mic tablou aninat deasupra patului. Şeful de post ştiuse şi până acum că deasupra patului fiică-şi se află o pată viu colorată, dar ce anume era nu ştia. Acum se uită cu băgare de seamă la tablou. În mijlocul unui cer roşu şi al unor pietre galbene şi albastre, în apropierea unei cocioabe din bârne, şedea o femeie pe-un bolovan roşu. În viață, cerul nu avea niciodată culoarea asta de pătlăgică, pietrele nu erau roşii şi nici apa nu era verde. Se aplecă deasupra tabloului şi citi: „Rerih. Cea care aşteaptă."

Sunt şi eu vinovat de omorârea lui Stiopşa", – se gândi deodată şeful de post. Şi rămase ca încremenit, în aerul răcoros din odaia fiică-şi. „Cea care aşteaptă", din tabloul lui Rerih, se uita la el; dincolo de ferestre, satul se întindea paşnic şi liniştit, iar în pieptul lui Aniskin se auzea bătându-i inima. Apoi prinseră să scârțâie scândurile duşumelei, uşa se închise fără zgomot şi, nemaifiind nevoie să se întoarcă, îşi dădu seama că în odaie intrase Iulia Borisovna. Se rezemă cu umărul de spatele lui Aniskin şi stătu vreme îndelungată, tăcând mâlc. Apoi mâna Iuliei Borisovna îi îmbrățişa umărul şi şeful de post simți un uşor parfum.

— Ei, ei, om bun şi gras! – spuse Iulia Borisovna. – Ia uită-te la Zina... Sunt doar patru luni de când n-am mai văzut-o, dar acum este cu totul alt om! De la mine a plecat

încă fetiță, iar acu...

Fără să se uite la Iulia Borisovna, Aniskin îi îndepărtă mâna de pe umăr, îi strânse încetişor degetele cal-de, şi se gândi la înfățişarea fiică-şi de-acum patru luni, când o luaseră din oraşul raional Kolpaşev, unde învățase clasele a noua şi-a zecea şi stătuse în gazdă la Iulia Borisovna, ca s-o ducă la examene...

— Fetița devine un om al zilelor de azi! – spuse veselă Iulia Borisovna, în spatele lui Aniskin. – Ai băgat de seamă cum trăgea cu coada ochiului la locotenentul nostru?... Iar când s-a urcat pe vapor, arăta ca o provincială nespus de sfioasă.

Şeful de post nu răspunse: privea la o carte ce se tăvălea la întâmplare pe masă şi pe care scria: V. Veresaev „Însemnările unui medic“.

6

În odaia miliției, totul era cum fusese şi mai înainte, dar lângă sobă, încălzindu-şi spinarea, stătea o femeiuşcă măruntă, în veşminte pe jumătate militare, mijindu-şi mioapă ochii şi iscodindu-l fără cruțare pe Saranțev. Totul era profesional în ea, desăvârşit, şi Saranțev, cu toate că femeia nu prea vorbea, ci stătea modestă la locul ei, îşi dădu dintr-o dată scama că ea avea cea mai mare însemnătate în camera asta. Femeii îi plăcea să-şi încălzească spinarea la sobă, dar până şi-n asta zăcea ceva care-ți cerea să fii cu mai multă luare aminte; sub masca liniştii şi-a înfățişării ei paşnice, se simțea de asemenea profesionalismul şi stăpî-

nirea de sine.

De data aceasta era un interogatoriu autentic: Kaciuşin scria procesul verbal, întrebă numele şi vârsta, starea socială, relații în privința serviciului militai. Notând cele de mai sus cu repeziciune, anchetatorul se lăsă pe speteaza scaunului, privi la becul atârnat de tavan, să-şi dea seama dacă luminează îndeajuns chipul lui Saranțev şi, după o clipă de zăbavă, întrebă pe un ton obişnuit:

— Te rog să-mi explici, cetățene Saranțev: cum de-a ajuns sticla cu amprentele dumitale la locul crimei?

Tocmai asta era întrebarea pe care Saranțev o aştepta de mult şi de care se temea nespus. Toți cei din odaie observară acest lucru, căci Saranțev păli dintr-o dată. Înainte de interogatoriu, Kaciuşin coborâse becul necruțător de jos, şi-acum lumina orbitor, iar trei perechi de ochi stăteau ațintite asupra lui Saranțev. Acesta tăcu câteva clipe, apoi îşi luă inima în dinți.

— Nu pot să explic aşa ceva – răspunse Saranțev. – Bănuiam că una din sticlele mele s-a dovedit a fi la locul crimei... tocmai de aceea m-am dus la Striganov, după înmormântare. Nu mai era nicio sticlă goală de Riesling.

Iulia Borisovna se întorcea mereu cu partea stângă a trupului către sobă. Se lipise de cărămizile calde, mijindu-şi ochii şi, pe neobservate, îi făcu un semn cu capul lui Kaciuşin. Anchetatorul se ridică, se aşeză pe marginea mesei şi începu să tacă profesional. Îşi legăna piciorul, se prefăcea că se gândeşte la altceva, dar chipul îi era plin de mustrare: „Ei, ce-i cu dumneata, cctățene Saranțev, nu eşti

în stare să răspunzi la o întrebare atât de simplă? Ah, Saranțev, Saranțev, nu mă aşteptam la aşa ceva din partea dumitale!“

Se scurse un minut de tăcere, iar după ce se depănă, îşi dădură seama cu toții, printre care şi Saranțev, că acesta era cel mai însemnat minut al interogatoriului. Iulia Borisovna îşi rezemase acum spatele de sobă, căsca prefăcut, şi-şi acoperea buzele cu micuța ei palmă. Kaciuşin se întoarse la locul său, țăcăni cu stiloul de pastă şi se plecă deasupra procesului verbal.

— Totuşi, apără-te, Saranțev, – îl sfătui Iulia Borisovna.

Dar Saranțev avea înfățişarea omului care nu mai este în stare să se apere. Şedea moleşit şi nepăsător pe scaun, privea ca vrăjit la sticla goală de Riesling, pe-al cărei gât sclipea răsfrângerea luminii electrice.

— Atunci cum rămâne, Saranțev? Te aperi sau nu? Răspunde odată!

Iulia Borisovna mai rosti de două ori aceste cuvinte, dar Saranțev n-o auzi. Atunci Iulia Borisovna şi Kaciuşin se uitară iute unul la altul, cu priviri pline de înțeles şi hotărâte. Apoi, fără nicio tragere de inimă, Iulia Borisovna îşi dezlipi spinarea de sobă, se plimbă agale prin odaie şi se opri în fața lui Saranțev:

— Ia te uită la papițoiul ăsta! Nu vrea să se apere!

Continuând să zâmbească batjocoritor, Iulia Borisovna se aşeză în fața lui Saranțev şi-şi puse picior peste picior, lăsând să i se vadă genunchiul slab şi colțuros.

Apoi se întoarse spre Kaciuşin, îl pofti să vină lângă ea,

printr-o mişcare a capului şi, după ce ancheta-torul se apropie, îi spuse:

— Să-ncepem, poate, după cum se obişnuia în trecut…

Anchetatorul şi Iulia Borisovna se mai uitară o dată unul la altul, şi şeful de post, care şedea în colţul său întunecat, îşi schimbă poziţia. Se îndreptă, aşezându-şi mâinile pe pântec, şi începu să privească la cei trei din odaie, cu ochi liniştiţi, îngânduraţi. „Iacă, deci, cum stau lucrurile!“ – cugetă el nehotărât. Era curios să vadă cum vor proceda mai departe Iulia Borisovna şi Kaciuşin, pentru a se încredinţa că Saranţev nu se bătuse cu Murzin şi că nu trăsese în el. Se puse să-i asculte, de parcă nu s-ar fi aflat acolo, pe Iulia Borisovna şi pe Kaciuşin care, de mai înainte înţeleşi, porneau laolaltă să-l prelucreze pe Saranţev…

— Şi-aşa, la ceasurile şapte seara, s-au adunat la Striganov câţiva cetăţeni, – începu Kaciuşin. – Kolotovkin, Bocinin, Verşkov, Privalov, Saranţev şi-un oarecare Filippov, care nu prezintă niciun inte-res, deoarece de la bun început era beat criţă. Se pare că se adunaseră la un chefuleţ între prieteni, dar două împrejurări sunt foarte ciudate: vânătorii Kolotovkin, Bocinin şi Verşkov aproape că nu beau de loc, parcă aşteptând ceva – asta-i una la mână; iar în mijlocul celor întruniţi acolo se discută situaţia inspectorului de vânătoare Murzin – cu asta, două la mâna… Răspunde-mi, te rog, Saranţev: ce se vorbea despre Murzin?

Anchetatorul şedea într-o poziţie lipsită de seriozitate, ca un copilandru, pe marginea mesei, iar părul încâlcit i se zbârlise într-un moţ răzvrătit pe frunte, însă şeful de post

avea înaintea ochilor un Kaciuşin cum nu mai văzuse în toate cele trei zile de-a rândul: parcă îmbătrânise, iar lângă buze i se brăzdase o cută adâncă, în vreme ce ochii îi sticleau acum mai severi, mai întunecați. Straşnic de mult mai semăna Kaciuşin, în clipa de față, cu directorul tehnic Stepanov.

— Aşadar, ce spuneau despre inspectorul de vânătoare?

— Discutau ce-o să facă Murzin, dac-o să se ducă în taiga sau nu, – răspunse Saranțev. – De dimineață, Murzin cumpărase de la magazin o sticlă de vodcă, iar faptul ăsta, după toate semnele care se iau în conside-rație prin partea locului, se întâmplă numai atunci când se pregătea să meargă la baie...

La cele din urmă vorbe, lucrătorul de la exploatarea forestieră zâmbi mâhnit, strâmbând din buze, dar acum nu mai era acel Iuri Saranțev care cunoştea cuvântul „malthusianism“ şi care şezuse înaintea anchetato-rului, ca de la egal la egal. Plecându-şi capul, pe care se ivea un început de pleşuvie, forestierul îşi ațintea deznădăjduit privirea în duşumea, iar umerii i se îngustaseră, de parcă n-ar mai fi fost umeri de bărbat.

— Mergem mai departe! – spuse Kaciuşin. – Pornind de la faptul că vânătorii continuau să stea la îndoială, se poate trage concluzia că mai era ceva care-i reținea în sat. Spune-mi, Saranțev, ce anume îi reținea?

Şeful de post închise ochii: îl supăra lumina prea vie. La urma urmei, el, Aniskin, ştia ce-i reținea pe vânători, şi-şi dădu seama că Saranțev privea în direcția lui.

— Vorbeau despre şeful de post Aniskin, – răspunse în cele din urmă Saranțev. – Se susținea bănuiala că avea să se ducă în taiga.

Aniskin deschise ochii şi parcă iarăşi îl văzu pe Iuri Saranțev şezând într-o odaie supraîncălzită, suferind de căldură şi de deznădejde, de blestemul acela amarnic care la el se chema viață. Saranțev n-avea puteri să se împotrivească şi nici nu le putea avea, fiindcă în ungherul întunecat al odăii miliției se afla el, şeful de post din sat, care încă de-acum două zile îl socotise vinovat pe Saranțev, numai datorită faptului că lucra la centrul forestier şi pentru că stătuse la puşcărie.

Rupt întru totul de cele ce se petreceau în odaia supraîncălzită şi supraîncărcată de tristețe, şeful de post se surprinse, pe neaşteptate, nu numai că-şi deschisese ochii şi se uita la Saranțev, ci şi că pornise să se urnească din ungherul său. Aniskin îşi dădu seama că de-acum se afla la trei paşi de forestier şi că zâmbeşte c-un surâs neplăcut, stânjenit. Şi întocmai după cum se întâmplasc şi la masă, Aniskin se văzu pe de-a întregul, parcă cu ochii altuia.

Şeful de post desluşea un om mătăhălos, buimac, zâmbind prosteşte şi stând în mijlocul odăii cu umerii prăbuşiți, ca un vinovat, şi cu capul ciufulit. Era chiar el, Aniskin, omul care-l alungase din casa sa pe direc-torul tehnic Stepanov, care nu văzuse niciodată cum arată satul în care se născuse, în partea dinspre brădetul de cedri, şi care nu-şi aducea aminte de când începuseră să se scrobească şervetele de masă în propria lui casă.

Aniskin şedea nemişcat, cu capul lăsat în jos şi urmărea absent cum Iulia Borisovna îi face cu mâna un semn de prevenire, iar Kaciuşin îşi duce mâna la gură. Fireşte că-i înțelesese, dar nu luă seama la semnele lor şi spuse înăbuşit:

— Am vrut să mă duc împreună cu Stiopşa în taiga, dar s-a dus numai el, iar eu nu: mi se-mbolnăvise Zinaida!

— Mulțumesc, Fiodor Ivanovici! – spuse politicos Kaciuşin, – şi-aşa ştiam că prinderea braconierilor fusese pregătită din timp, însă pentru mai multă siguranță, inspectorul de vânătoare Murzin. Îşi face el însuşi apariția în casa fostului preot Striganov. Se preface că bea vodcă, dar în realitate o varsă în ghiveciul de flori... La început, se stă de vorbă în chip paşnic, dar apoi se iscă o gâlceavă al cărei tâlc era următorul: nimeni n-are dreptul să stea în calea vânătorilor, oprindu-i să împuşte elanii. Asta o spune fostul preot Striga-nov, şi, luându-se după el, şi toți ceilalți, bineînțeles, în afară de Murzin... Spune-mi, te rog, Sarantev: cu cine dintre cei de față s-a certat mai aprig inspectorul de vânătoare?

— Cu Verşkov, – răspunse Sarantev după o clipă de zăbavă. – Asta mi-o explic prin faptul că Flegont Vasilievici e socotit cel mai iscusit vânător din sat. Murzin i-a spus: „N-ai numai zece elani pe sufletul tău, măi Verşkove!

— E de înțeles!

Coborând de pe marginea mesei, Kaciuşin se aşeză la locul cuvenit anchetatorului şi, cu un gest hotărât, trase spre el un teanc de hârtie albă. Pe fila de deasupra scrise

câteva rânduri, cu nişte litere lăbărţate, puse un punct zdravăn şi spuse pe un ton oficial:

— Poftiţi, Iulia Borisovna!

După ce-l aşteptase pe Kaciuşin să-şi noteze întâile depoziţii ale lui Saranţev, Iulia Borisovna se ridică, îşi vârî mâinile în buzunarele veşmintelor pe jumătate militare şi porni să se plimbe ca o stăpână, de-a lungul şi de-a latul odăii miliţiei. Era atât de domoală şi de îngândurată, cum sunt anchetatorii numai în clipa când interogatoriul se apropie de momentul cel mai însemnat, momentul hotărâtor. Anchetatorii cu experienţă devin, în aceste clipe, de nepătruns, îşi ascund cu grijă încordarea, iar glasului îi dau o notă de nepăsare. Iată că şi Iulia Borisovna se plimbă agale, îşi încrucişează mâinile pe piept şi spune reţinut:

— Dumneata îţi închipui, Saranţev, că s-a găsit numai sticla cu amprentele, dar asta nu-i tot. S-a găsit şi tubul cartuşului de la arma dumitale. Şi pe el se află aceleaşi amprente, între altele fie spus, amprente ce se pot lăsa numai când scoţi tubul din cartuşieră.

Kaciuşin, Aniskin şi Iulia Borisovna însăşi, fără să-şi ia privirile de la Saranţev, fără să răsufle, se uitau la forestier, în vreme ce acesta se lăsa pe scaun, încet-încetişor, întocmai de parcă s-ar fi scufundat într-un lichid vâscos. Chipul palid i se lăbărţă, se umflă într-o clipită, mâinile i se prăbuşiră, iar printre dinţii încleştaţi icni un geamăt subţire.

— Gata! – horcăi Saranţev. – De-acuma s-a isprăvit!

Mai trecu o clipă şi, în liniştea cumplită, se auziră din

nou paşii lini şi arari ai Iuliei Borisovna care se îndrepta spre Kaciuşin; se uitau unul la altul în aşa fel încât Saranţev nu le putea vedea chipul – Iulia Bori-sovna îl acoperise cu spatele pe anchetator. Schimbară priviri îndelungi şi pline de înţeles, iar pe faţa anche-tatorului, mai tânăr în grad decât căpitanul de miliţie, se putea citi: „Doar vă spuneam că Saranţev îi nevino-vat!" Însă Iulia Borisovna ajunse până lângă Kaciuşin, apoi se întoarse dintr-o mişcare neaşteptată şi rosti răspicat:

— De asemenea ne este cunoscut şi faptul că nu dumneata! – ai omorât pe Murzin, cetăţene Saranţev! Murzin a fost ucis c-o încărcătură de alice mari, din cele făcute în casă, pe când dumneata foloseai cartuşe de fabrică.

Păşind mărunt şi, nu s-ar putea spune de ce, cu multă băgare de seamă, Iulia Borisovna se întoarse la sobă, îşi lipi palmele de cărămizi şi dădu din umeri în aşa chip, de parcă ar fi vrut să zică: „Zău că cel mai bun loc din odaia asta este totuşi soba!: Şi, iac-aşa, ţinându-şi mâinile ridicate şi încălzindu-şi palmele, spuse oftând:

— Povesteşte, ia povesteşte-ne, Saranţev: cum se face de te-ai pomenit aşa, tam-nisam, la locul crimei? Să ştii că n-are nicio noimă să faci pe prostul!

Vreme de câteva minute. Iulia Borisovna, Kaciuşin şi şeful de post fură absorbiţi de faptul că se stră-duiau din răsputeri să nu se uite la Saranţev. Şi, într-adevăr, era greu de privit un om de patruzeci de ani, sănătos, puternic, care râdea subţirel şi fericit, şi-şi ferea de lumină chipul ce i se

roşise într-o clipită şi mâinile tremurânde. Când, în cele din urmă, Saranțev îşi veni în fire, în odaia miliției se făcuse din nou cald, linişte şi pace. Se părea că becul electric luminează mai blând decât până atunci şi că în aer pluteşte un iz de prospețime. Spatele lui Saranțev nu mai era îngustat şi lipsit de bărbăție.

— În toate zilele ăstea mă aşteptam să fiu arestat! – rosti cu glas înăbuşit forestierul. – S-au petrecut atâtea coincidențe, încât...

Nu-şi isprăvi spusele, dar şi fără asta era limpede cât de mult suferise Iuri Saranțev în răstimpul acestor zile. Şi, de bună seamă, din pricina asta anchetatorul Kaciuşin începu să vorbească de la sine.

— Mergem mai departe! – propuse el nepăsător. – După gâlceava cu vânătorii, Murzin a plecat acasă. Acum nimeni nu mai stătea la îndoială, şi vânătorii şi-au zis cu hotărâre: „Calea e liberă!“ Ce-a fost mai departe?

Dar Iuri Saranțev mai avu nevoie de încă cinci minute bune, până să-şi vină în fire ca lumea. Scoase din buzunar un pachet de țigări ieftine şi, frângând o sumedenie de bețe de chibrit pe cutie, îşi aprinse o țigară şi trase lacom câteva fumuri în piept, fără să scoată o vorbă. Mâinile nu încetaseră să-i tremure.

— Mai departe, lucrurile s-au desfăşurat în felul următor, – izbuti, în sfârşit, să vorbească Saranțev. – Îndată după plecarea lui Murzin, vânătorii se apucară de pregătirile pentru plecarea în taiga, ca să care în sat vânatul de peste zi, fără să fie văzuți. Un elan fusese doborât de Kolotovkin şi

Bocilin, iar celălaltul – de Verşkov...

Din ungherul unde şedea şeful de post, răsună un tâcâit prelung – Aniskin îşi sugea dintele găunos.

— Ah, ah! – exclamă el uluit. – Iacă ce nu ştiam, deci era vorba de-un al doilea elan. Eu şi cu Stiopşa ne-nchipuiam că fusese doborât doar un singur elan, cel al lui Kolotovkin şi-al lui Bocinin. Şeful de post veni grăbit în mijlocul odăii şi dădu din mâini. – Păi, eu-mi închipuiam că Flegont se dusese să-i ajute pe Kolotovkin şi pe Bocinin. Credeam că mint, când spuneau c-au fost numai ei doi împreună! Iată cât îi de ascuns Verşkov ăsta, nici eu, şi nici Stiopşa n-am fost în stare să dăm de elanul lui!

Şeful de post mai dădu o dată din mâini şi porni stângaci de-a-ndărătelea, lăsându-se cu zgomot la locul său de mai înainte – uluit şi plin de necaz. În răstimp ce se pregăti să asculte mai departe, Aniskin se potoli, dar încă mult timp după aceea îşi mai supse pe tăcute dintele găunos, dând din cap neîmpăcat şi învârtindu-şi încolo şi-ncoa degetele mâinilor încleştate. Iar Saranțev continua să povestească:

— La vreo douăzeci de minute după plecarea vânătorilor, am pornit şi eu spre casă. În noaptea aceea, vagoanele centrului forestier se aflau la jumătatea drumului dintre sat şi locul întâmplării... Nu tăinuiesc, eram beat criță, la ceasurile opt de dimineață începea schimbul meu şi sticla cu rămăşița de Riesling o luasem cu mine. Saranțev tăcu nițel, ca să-şi aducă aminte. – Era o noapte luminoasă, cu lună, şi, cam la vreo jumă-tate de kilometru de vagoane, se

ivi deodată un om. Luneca repede cu schiurile prin pădure. Dintr-o dată, l-am recunoscut pe Murzin... Nu ştiu ce-aş face acum, dar atunci, fără şovăire, am luat hotărârea să-i vestesc pe vânători.

Saranțev se opri, deoarece Kaciuşin se încruntase nemulțumit: nu izbutea să noteze. Aşa că Saranțev mai zăbovi nițel, mai trase din țigară şi continuă:

— Mai întâi, m-am luat după Murzin, apoi am cârnit-o într-o parte, ca nu cumva din întâmplare să dea ochi cu mine. După trei sau patru kilometri m-am oprit şi-am tras un foc în aer, asta era de ajuns pentru a le vesti primejdia. Apoi am băut tot Rieslingul şi-am aruncat sticla... Totul s-a petrecut în locul unde, după aceea...

Saranțev îşi aprinse o nouă țigară de la cea pe care-o isprăvise, şi, neştiind unde s-arunce chiştocul, îl strivi între degete, dar nu-i simți arsura.

— Dimineața, când am aflat de moartea lui Murzin şi de sticla găsită, – spuse Saranțev, – mai trăgeam nădejde că-i vorba de-o altă sticlă. De aceea am dat fuga la Striganov. Pe masă se mai aflau doar două sticle...

Iuri Saranțev strivi între degete şi cea de-a doua țigară arzândă. Şi în odaie iarăşi se făcu linişte, tăcând cu toții vreme îndelungată. Apoi, Iulia Borisovna spuse:

— Şi totuşi eşti un papițoi, Saranțev! Ți-ai primit după merit sorocul de temniță... Atunci, la ce dracu nu te-ncrezi în oameni? Ieşindu-şi din fire, îşi rânji buza de sus. – De ce socoteşti că principiul prezumției nevinovăției nu se referă şi la anchetatorul Kaciuşin? Cine ți-a dat dreptul să gândeşti

despre dânsul ca despre un criminal? Sau dumneata nu socoteşti că-i o crimă arestarea unui nevinovat? Ne aflăm în şaizeci şi şase, şi te anchetează trei comunişti... Priveşte la şeful de post Aniskin! S-a îmbolnăvit din pricină că te-a pus sub anchetă penală, deşi erau milioane de temeiuri pentru asta...

Plecând mâniată de lângă sobă, Iulia Borisovna aruncă o privire procesului verbal de anchetă, peste umărul lui Kaciuşin, citi ultima pagină şi spuse tărăgănat, răutăcioasă:

— Igor Valentinovici, ia-i o declarație scrisă lui Saranțev, referitoare la comportarea lui. M-aş bucura dacă direcția centrului forestier i-ar trage o săpuneală în toată legea. Iar acum, eliberați-l pe anchetat. Lasă-l să-şi scrie declarația acasă. M-a scos din sărite papițoiul ăsta. Dați-i drumul!

— Eşti liber, tovarăşe Saranțev! – spuse Kaciuşin.

Lucrătorul de la exploatarea forestieră îşi trecu mâna peste obrajii neraşi de multă vreme, clătină din cap, de parcă s-ar fi scuturat de ceva şi, trăgând aerul, puțin, câte puțin în piept, îl dădu apoi afară cu multă grijă. Se ridică, vreme de-o clipă şovăi, neştiind cum să-şi ia rămas bun. Pesemne că nu vroia să spună „La revedere!“, iar ca să zică „Rămâneți cu bine!“, nu avea destul curaj. Apoi se apropie de cuier, îşi îmbrăcă paltonul, bâiguind ceva nedesluşit, dădu să deschidă uşa şi, în clipa aceea, nu se mai putu stăpâni: cu buzele strâmbe şi tremurânde, cu schimonositura fericirii şi-a durerii aşternută pe chip, smuci atât de brusc clanța uşii, încât geamurile ferestrelor zbârnâiră, iar becul atârnat de şnurul lung începu să se

legene.

— La revedere! – strigă Saranțev din tindă. – La revedere!

Afară era linişte, vântul încetase să mai bată, iar paşii lui Saranțev se auziră timp îndelungat – voioşi, răsunători, înaripați.

— Papițoi nenorocit! – spuse în batjocură Iulia Borisovna. – L-ați văzut pe papițoiul ăsta?

Iulia Borisovna stătea cu spinarea lipită de sobă, Kaciuşin îşi legăna piciorul, aşezat pe marginea mesei, iar şeful de post continua să stea în picioare. Era cenuşiu la chip, arăta ca bolnav, căci nu dormise trei nopți la rând, şi-n răstimp de trei zile şi trei nopți nu mâncase aproape nimic. Din când în când, simțea cum i se învârte capul şi nu se putea uita, ca mai înainte, la lumina electrică: îl supăra la ochi.

— A mai rămas doar Flegont Verşkov, – spuse îngândurat şeful de post, lăsându-se pe un picior. – Mai încolo am să dau o fugă pân-la el, numai că mai am un gând, şi anume c-ar trebui să stau înc-o dată de vorbă cu Striganov. N-ai nimic împotrivă, Iulia, dac-o să discut iarăşi cu Vasili?

Iulia Borisovna nu răspunse numaidecât. Cu capul lăsat pe spate, stătea dreaptă, întinsă, încordată. Părul cărunt şi bogat îi încununa chipul mărunțel, iar umerii îi erau drepți, ofițereşti.

— Fiodor Ivanovici, – întrebă ea, – ăsta-i acelaşi Flegont Verşkov, care s-a întors şchiop de pe front?

— El!

Iulia Borisovna mai tăcu câteva clipe.

— Adu-l pe Striganov, Fiodor Ivanovici! – spuse ea, în cele din urmă. – Să-l arestăm pe Verşkov, nu-i cine ştie ce problemă! Ia, haide, adu-l încoace pe frătânele Vasilie!

7

Drept şi înalt, gata să dea cu capul de tavan, şeful de post se plimbă prin odaie, gâfâind anevoios şi înde-lung, după care se aşeză la masă. Se mişca prin încăpere, se aşeza şi-şi ținea capul în aşa fel, de parcă în birou n-ar mai fi fost nimeni în afară de el, iar chipul şefului de post grăia: „Sunt Aniskin, am şaizeci şi trei de ani, şi-s fratele lui Striganov!” Încă din răstimpul cât se aşezase şi se aranjase la masă, şeful de post măsu-rase de nenumărate ori, din priviri, distanța de la el şi până la Striganov şi, mulțumit de ea, tot ochind şi măsurând fără încetare, porni să-şi sugă dintele găunos. Aniskin era rece şi oficial, nasturii de la gulerul cămăşii îi erau toți încheiați, iar fruntea îi era brăzdată de-o cută înaltă şi severă.

— Aşa! – spuse răsunător Aniskin. – Iac-aşa!

Striganov se aşezase şi el în acelaşi chip. Zâmbind, se uitase la becul electric ce atârna foarte jos, îl dădu-se la o parte, fără să aibă însă curajul de-a-şi muta scaunul din loc. Mai zâmbind o dată, se aşeză, îşi puse picior peste picior şi abia atunci, liniştit şi sigur pe sine, privi în jurul său. Văzând-o pe Iulia Borisovna stând lângă sobă, Striganov îşi ridică nițel sprânceana şi, după ce chibzui o clipă, o salută dând din cap. La Kaciuşin, popa Striganov,

răspopitul, nu se uită măcar o secundă.

— Ei, iată-mă-s aşezat! – spuse el. – E cald, luminos, linişte.

Ceva sălbatic, ţigănesc, de stepă, irumpsese pe chipul lui Striganov. Iată-l semeţindu-şi ameninţător barba cârlionţată, strângându-şi buzele prelungi şi făţarnice, şi-n odaie păru că se aud fornăit de cai şi pocnete de bici; noaptea înecată în beznă, noaptea tâlhărească era străpunsă din când în când de suliţele stelelor, înţe-sată de aromele, pelinului şi de pălălaia focurilor de tabără. Ochii lui Striganov, îndrăzneţi până la înverşu-nare, revărsau peste chipul său o boare ciudată, o dorinţă nespusă de chef şi destrăbălare. Pe frunte, tot atât de boltită ca şi a lui Aniskin. Pielea i se întindea uscată şi gălbejită.

— Interogaţi-mă! – spuse Striganov. – Astăzi mi-s vesel şi pus pe vorbă...

Iulia Borisovna şi Kaciuşin, stând la o parte, nu scoteau o vorbă. Căpitanul de miliţie se lipise cu toată spinarea de sobă, făcându-se dintr-o dată micuţă, subţirică şi neajutorată, ca o femeie oareşcare: iar, în colţul său, Kaciuşin răsufla cu băgare de seamă, devenit şi el dintr-o dată şters, tânăr şi lipsit de însemnătate. Atât Iulia Borisovna, cât şi Kaciuşin, erau stăpâniţi de unul şi acelaşi simţământ: ce însemnătate mai aveau amprentele digitale de pe sticla goală de Riesling, faţă de ceea ce vedeau acum? Ce preţ mai putea avea inelul de alamă al cuţitului, faţă de ceea ce se petrecea pe cei cinci metri care-i despărţeau pe Aniskin şi pe Striganov? Doar moartea lui Stepan Murzin,

mestecenii de dincolo de zăplazul cimitirului, precum şi stelele de pe cerul de mătase, doar de mai puteau fi la aceeaşi înălţime cu cele ce se petreceau pe cei cinci metri! Despre viaţă şi moarte, despre omul care vieţuieşte pe Pământul cald şi rotund, despre toate acestea tăceau cei cinci metri care-i despărţeau pe Aniskin şi Striganov.

Şeful de post Aniskin avea şaizeci şi trei de ani, iar Striganov – cincizeci şi şapte; de zece ani mama lor zăcea pe muncelul cimitirului şi taţii pieriseră, din pricina feluritelor necazuri ale vieţii. Revoluţii şi răz-boaie, primăveri fericite şi ierni nenorocite, ţipetele copiilor ce se năşteau şi gemetele neamurilor care mureau, râurile care-şi schimbau făgaşul şi aiurarea înăbuşitoare a bolilor – totul se afla aici, pe cei cinci metri de tăcere a celor doi fraţi.

Numai viaţa şi moartea puteau să fie la aceeaşi înălţime cu ceea ce mocnea şi se mistuia în ochii cenuşii ai lui Aniskin. Privi la frate-său simplu şi pe îndelete, firesc şi plin de cuminţenie, şi spuse:

— Din pricina mea s-a prăpădit Stepan Murzin! – Din pricina asta n-a mai rămas în viaţă, fiindcă, în seara aia, nu i-am ieşit în cale. Iar toate astea s-au săvârşit datorită mie, Vasili, pentru că-ţi semăn întru totul...

Aniskin era potolit, înţelept şi simplu. Nu se plângea, nu cerca compătimire, nu se milogea nimănui, ci numai lui însuşi. Şeful de post stătea de vorbă numai cu el însuşi, şi cuvintele pe care şi le spunea semănau cu o sentinţă definitivă, de parcă Aniskin şi-ar fi hotărât singur judecata ce i se cuvenea.

— Nu m-am dus în taiga, – continuă tărăgănat şeful de post, – deoarece chiar eu am pricinuit îmbolnă-virea fiică-mi. L-am dat afară din casă pe Stepanov. Că doară prin asta îţi semăn ţie, Vasili, fiindcă pentru mine nu se află pe lumea asta alt pământ, decât cel al satului meu. Tot pământul se află aici, adunat pe vatra satului!

Şeful de post îşi puse amândouă mâinile pe masă şi, câteva clipe, ascultă cum dincolo de ferestre se auzea un scrâşnet vioi şi îndesat de omăt geruit, sub picioarele unui om necunoscut. Cineva trecea pe uliţă.

— Îţi mai semăn, Vasili, şi-n felul în care n-am izbutit să desluşesc în directorul tehnic Stepanov ceva mai mult decât un neisprăvit de Veriutin, cel care-a doborât coamele de pădure de la Kolomen, ceva mai mult decât un director de magazin care ucide elani. Aşa că şi eu am desluşit doar un singur adevăr, iar ade-vărul când îi numai unul – înseamnă că nu-i desăvârşit... Deoarece viaţa-i mai cuprinzătoare decât un sat oareşcare...

Aniskin se uita la Iulia Borisovna şi la Kaciuşin cu nişte ochi ce te ţineau la depărtare, iar aceştia, amân-doi deodată şi pe neaşteptate, făcură o mişcare, de parcă ar fi vrut să spună ceva sau să se apropie de şeful de post. „Tăceţi, tăceţi, tovarăşi dragi!“ – îi opri din privire Aniskin şi vorbi mai departe, pe acelaşi ton:

— Şi tu, de asemenea, l-ai omorât pe Murzin, frate Vasili! Credinţa ta mincinoasă s-a abătut asupra lui Stiopşa... Aşa că amândoi ni suntem vinovaţi. Acum şeful de post se întoarse către Iulia Borisovna şi Kaciuşin.

Neîngăduindu-le, nici de data aceasta, să se apropie de el, înlăturând orice încercare de-a pătrunde cu vorba sau cu privirea în acel ceva măreț şi inalt care sălăşluia în el, Aniskin spuse tărăgănat: – Că Verşkov era cel care a tras în Murzin, îmi dădusem seama încă de acum două zile. În treaba asta, cea mai mare însemnătate a avut-o puşca aia, fără cocoş... Asta-i povestea, Igor Valentinovici. De vreme ce lui Verşkov nu-i place puşca fără cocoş, înseamnă că s-a dus în taiga cu-o altă armă. Iar la cea de-a doua armă a lui Verşkov, la puşca fabricată la Tula, aruncătorul de cartuşe nu merge ca lumea de vreo şapte ani, aşa că Flegont a fost silit să scoată cartuşele cu cuțitul. Iacă, taman atunci şi-a pierdut ineluşul de la cuțit: îi tremurau mâinile! – Şeful de post zâmbi stăpânit. – Sunt fel şi fel de dovezi mărunte... Şi Verşkov, când îşi ascuțea cârligele pentru capcane, ținea pila în mâna stângă: dreapta îi era rănită sau lovită. – Şeful de post zăbovi o clipă şi, ştergându-şi zâmbetul de pe chip, se întoarse către Kaciuşin şi-i vorbi numai lui: – N-am crezut, Igor Valentinovici, că un țăran este în stare s-omoare un alt țăran din sat! Nu gândeam, ca Striganov, că răul vine numai de la venetici, dar înlăuntrul meu, ca să zic aşa, credința asta sălăşluia ca vrabia într-o căsuță pusă pentru grauri în copaci... Şi iată că ți-am îndreptat gândurile asupra celor de la exploatarea forestieră, Igor Valentinovici, cu toate că n-aveam o precugetare anume... Lucrul ăsta poți să-l crezi şi datorită faptului c-am făcut-o să se îmbolnăvească chiar şi pe fiică-mea. Iaca ce se-ntâmplă, tovarăşii mei dragi, când nu vezi pământul de dincolo de

sat!... Ai auzit, Igor Valentinovici, ce zicea Privalov: „Murzin nu-şi primeşte leafa de la colhoz, ci de la cârmuire...“ Ce vroia să-nsemne asta, tovarăşi? Vroia să-nsemne că şi Stepan era străin de sat, iac-aşa, întocmai ca mulgătoarea Zaremba, care nu-i cu nimic vinovată. Drept a grăit Stepanov: „Trăim în veacul al douăzecilea!“ Iar noi măsurăm viața după chipul lui Veriutin, chit că şi noi îi semănăm lui...

Şeful de post tăcu. Lăsându-şi capul în jos, îşi tot frămanta creionul între degete. Paşii de dincolo de ferestre se potoliră şi începu să se audă forfota libărcilor din dosul sobei. De unde se iviseră în casă, cum de trăiau flămânde, Aniskin nu era nicicum în stare să priceapă. După ce tăcu câteva clipe, se ridică fără grabă.

— Casa ți-a fost vegheată, Striganove! – spuse el. – Învățătorul Ludwig Ivanovici a vegheat asupra ei... Verşkov a mas peste noapte la tine. Unde-i acum?

Erau frați de sânge, şeful de post şi Striganov. Ce însemnătate mai avea faptul că Vasili era cu un cap mai mic decât Aniskin şi mai strâmt în umeri decât fratele mai vârstnic, – ochii lui priveau plini de inteligență, buzele bine întinse i se crâmpoțeau într-o schimonositură ce vroia să însemne că nu se lasă cumpărat şi, fără să răspundă la întrebare, Striganov se învălui într-o tăcere tot atât de încordată şi adâncită în gânduri, ca şi aceea cu care ştia să se învăluie şeful de post.

Striganov îşi ridică privirea, aruncă o uitătură limpede spre chipul lui Aniskin şi, deodată, porni să hoho-tească

răsunător. Dinții albi şi tineri îi sticliră, bărbuța i se semeți şi începu să-i tremure şi, dându-se pe spate, bătând din mâini şi şuierând, popa chiui şi pocni din degete ca un surugiu.

— Păi, parcă pot să ştiu eu, Fiodore, unde-i Verşkov! – exclamă popa. – Nu ştiu aşa ceva, chit că-mi este cel mai bun prieten. Dacă-s propovăduitor de credință, păi trebuie să am şi posluşnici! Cum să ți-l vând eu pe Flegont?... Că doară nu mi-s Iuda!

Striganov arăta groaznic la înfățişare, iar şeful de post se ridică în grabă. Din trei paşi, îşi îndreptă trupul greoi spre uşă, dintr-o mişcare îşi trase scurta pe el şi se întoarse – crunt, înfricoşător, semănând iarăşi cu un tainic zeu oriental. Anchetatorul se ridică şi el şi i se alătură.

— N-ai s-ajungi mucenic, Striganove! – îi spuse şeful de post. – Eu, după ce-am greşit, m-am întors către adevăr, dar tu nu vrei. Eşti mic la suflet, Vasili! Pasămite, oricât de mincinos mi-ar fi adevărul, dar e-al meu...

Aniskin deschise smucit uşa şi, după ce aşteptă să iasă Kaciuşin mai întâi, porunci:

— Să ne-aştepți, Striganove! Uite, şezi colo pe scaun şi aşteaptă-ne...

8

Bolta cerului împopistrată de stele măşcate stătea aninată deasupra satului, luna strălucea peste fluviul înzăpezit; scăldată de lumina gălbuie, întinderea era înfricoşător de uriaşă, stelele se pierdeau în infinit şi tot

într-acolo se îndrepta şi fâşia de lună pe care păşeau grăbiți şeful de post şi Kaciuşin, spre cula lui Verşkov.

Pişcă un geruleț pătrunzător şi lin, văzduhul era uscat şi străveziu, iar paşii celor doi se auzeau până în sat, pe fluviu şi dincolo de apele sale înghețate. Când mai rămăseseră doar vreo cinci sute de metri până la culă, şeful de post se opri locului, se ridică în vârful pâslarilor, privi în adâncul întinderii gălbui, şi porni şi mai grăbit înainte. Cu fiecare pas pe care-l călca, spatele său arăta din ce în ce mai îngrijorat şi, după câteva minute, băgă şi Kaciuşin de seamă că la ferestrele culei nu se zărea nici pic de lumină.

Iuțiră şi mai mult pasul, dar când fură lângă culă, şeful de post înaintă cu luare aminte, străduindu-se să nu scârțâie omătul.

Luna strălucea viu, căsuța cu acoperişul ei țuguiat se desluşea cu multă uşurință, zărindu-i-se stâlpii pe care stătea înfiptă, ca un sălaş de poveste, pe picioruşe de găină. Doi cocoşi de lemn cu creste lungi priveau cu băgare de seamă de pe streaşină acoperişului, o sfârlează, de asemenea tăiată şi ea tot din lemn, cu chip de ştiucă, îşi căsca botul cu dinți ascuțiți. O tăcere ca de basme domnea în preajma culci.

Şeful de post păşea cu picioarele pe jumătate încovoiate şi fără să facă pic de zgomot, omătul strălucea ca o placă de cuarț, fâşia gălbuie făurită de lună spinteca pământul în două părți, iar căsuța stătea cocoțată pe picioroangele ci – totul arăta nespus de frumos, nălucitor, întocmai ca într-o înfricoşătoare poveste cu tâlhari şi muma-pădurii.

Apropiindu-se de uşă, Aniskin ascultă la liniştea casei şi, după ce se întoarse pe jumătate spre anchetator, dădu din cap mărunt, bătrâneşte. Apoi, şeful de post scoase cu luare aminte scândurica cu care era proptită uşa, trase zăvorul şi iarăşi ascultă cu multă băgare de seamă.

— Fereşte-te, Igor Valentinovici! – spuse în şoaptă Aniskin. – Dă-te la o parte.

Când şeful de post deschise uşa, doi zăvozi săriră fără zgomot în pridvor – ogarca şi căţeaua ciobănească. O luară la goană spre poartă, încremeniră acolo pentru o clipă, iar după aceea, alungându-se ca lupii şi lipindu-şi urechile ascuţite de cap. O zbughiră într-o fugă înspăimântătoare şi tăcută pe cărăruia gălbuie a lunii, care despărţea pământul în două. Alergau bezmetici spre lună, parcă ispitiţi de străvechea şi sălbatica ci lumină hipnotizatoare. Cu fiecare clipă ce trecea, trupurile alungite li se zăreau din ce în ce mai mici, apoi zăvozii pieriră, de parcă se topiseră în lumina lunii.

— Dar Belolobâi nu-i! – spuse şeful de post cu glas răguşit din pricina tulburării. – Verşkov l-a luat pe Belolobâi cu el…

Ajuns în culă, Aniskin aprinse lampa de gaz. Când fitilul dădu o lumină ca lumea, zăriră odaia răvăşită şi pe jumătate pustie: laviţa din spatele sobei era golită de aşternut, puştile şi capcanele nu mai erau atârnate pe piroanele din pereţi, lada stătea cu capacul dat peste cap, goală şi căscând a pustiu. Şi-atâta linişte era în casă, încât se auzea cum arde lampa.

— Flegont a-ntins-o... aşadară! – spuse cu asprime Aniskin aşezându-se pe laviță. – Va să zică, Flegont a-ntins-o!

Aniskin îşi rezemă capul de bârna aproape înnegrită a peretelui şi încremeni îndelung în liniştea ce nu era curmată decât, de două ori pe secundă, de bătaia cumplită a pendulei. În odaia pustie şi rece a lui Verşkov, pendula cu greutăți mai mergea, motănelul hazliu de pe cadran rotindu-şi încă ochii. Pendula aceasta cu greutăți şi cu motănel zugrăvit pe cadran se afla în cel puțin douăzeci de case din sat, căci, într-o vreme, la magazinul cooperativei, fuseseră aduse vreo douăzeci de pendule dintr-astea, cu greutăți şi cu botişor vesel de pisoi. Aşa că în cula părăsită a lui Verşkov, motanul continua să-şi rotească ochii, cu toate că greutatea se apropiase de partea de jos a pendulei. Cam după o jumătate de ceas, lănțişorul se va sfârşi, iar ornicul va fi nevoit să se oprească.

— Păi, ce să-i faci, – spuse şeful de post. – Geaba stăm aici, că-n sat tot trebuie să ne-ntoarcem. Iar pe Verşkov pun eu mâna! Că doar şi eu mi-s vânător, Igor Valentinovici... Aşa că ucigaşul n-o să ne scape!

Ieşind afară din culă, şeful de post ridică scândurica din pridvor, trase zăvorul la loc şi propti uşa. Apoi îşi încheie scurta, trase căciula pe cap şi coborî din pridvor. Înalt, drept, privind către sat, în vreme ce stătea proțăpit pe picioarele larg răşchirate, şeful de post zăbovi o clipă, apoi se plecă înainte, călcă un pas cât o poştă – şi porni la drum, făcând să scrâşnească omătul sub picioare, păşind peste

scânteierile gălbui de pe fâşia aşternută de lună şi care spinteca lumea în două.

Erau la jumătate calea spre sat, când în liniştea nopții răsună un bârâit de motor şi, luminat de proiectoare, pe malul Obi-ului ieşi târâş un tractor forestier care, după ce se întoarse pe loc, ca un tanc, de parcă s-ar fi aflat pe-un soi de platformă, încremeni la marginea râpei. Din tractor, sări un om într-o bundă soioasă, ce aducea a haină de piele, şi, lucind şi sclipind în bătaia lunii, se opri lângă motor.

Mai trecură câteva clipe şi, pe malul Obi-ului, unul după altul, porniră să se ivească târâş şi celelalte trac-toare. Duduind, desfăşurându-se ca la instrucție, tractoarele se aliniau în acelaşi rând cu întâiul tractor şi, în puțină vreme, din ele se alcătui un lanț de fier viu colorat, detunător şi mânios în dorința lui de-a porni mai departe.

Centrul forestier al directorului tehnic Stepanov sfârşise de tăiat coama de pădure a cedrilor. Asta se întâmpla la patru zile după ce pierise Stepan Murzin.

Pe umărul stâng al lui Aniskin, care păşea furtunos pe cărarea lunii, luminile satului se aşterneau licări-toare. Din partea asta, dinspre culă, satul nu mai părea, ca mai înainte, să facă parte din cer, din pământ şi din apele fluviilor, ci se desfăşura osebit de ele – liniştit şi ciulindu-şi urechea la toate zgomotele taigalei.

SFÂRŞIT

Redactor: RODICA IOAN
Tehnoredactor: CORNEL CRISTESCU

Apărut 1971. Coli de tipar 12,5

Tiparul executat sub comanda nr. 10047 la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”, Piața Scânteii nr. 1. Bucureşti – Republica Socialistă România

CUPRINS